ISSN 0351-6407
9 770351 640019

VIRUS CENEJE, BI BILO ZASTONJ!
RAČUNALNIKI Lendavska 39b, M. Sobota, tel: 33 002

CREDITANSTALT
Banka Creditanstalt d.d., Ljubljana

Dan reformacije, 31. oktober

Ne samo verski, ampak predvsem kulturni praznik

stran 8

VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES
VESTNIK VESTNIK
NIK VESTNIK VES

VESTNIK

Murska Sobota, 31. oktobra 1996, leto XLVIII, št. 44, cena 170 SIT

Prodajalca eksploziva prijeli, kupec pobegnil

stran 3

izbirati ? nič lažjega
COMTRON
NAPREDNA RAČUNALNIŠKA TEHNOLOGIJA d.o.o.
Maribor, Gregorčičeva 37, tel.: 062 221 303, fax: 222 055
PE M. Sobota, Slovenska 25, tel. & fax 27 094

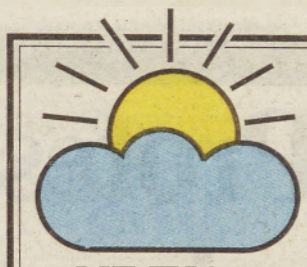

VREME

Ob koncu tedna bo spremenljivo vreme z jutranjo meglo.

Vestnikov koledar
31. oktober, četrtek, dan reformacije
1. november, petek, dan mrtvih
2. november, sobota, Dušanka
3. november, nedelja, Hubert
4. november, ponedeljek, Karel
5. november, torek, Tilka
6. november, sreda, Lenart

Pregovor
Deževni vsi sveti, pozimi hudi zameti.

HALO PIZZA
☎09 63 24 91

Tu, na pokopališču, počivajo naši najdražji. Številni so odšli veliko prerano in zato je bilo slovo toliko bolj boleče. Mnogih se svojci spomnijo večkrat, obiščejo njihovo poslednje počivališče, položijo cvet, prižgo svečko ...

V teh dneh so grobovi še posebej urejeni in na njih bo zagorelo tisoče lučk. Našel pa se bo tudi zapuščen grob; obstojmo tudi pred takim, prižgimo svečko, tudi kak cvet položimo nanj; vedimo: tudi tu je pokopan človek!

Morda pa je praznik dneva mrtvih tudi čas, da se zavemo svojega življenja in konca. Pregovor pravi: Življenje je kot ogenj: njegov začetek je plamen in konec - pepel. - Š. S., fotografija: J. Zauneker

V Sloveniji trenutno le šest opekarn, selekcija pa še ni končana

V opekarništvu hiter povozi počasnega

Kriterije opekarne naj bi v prihodnosti postale tovarna strešnikov, saj bodo povsem opustile zidni program

stran 4

Za šopek papirnatega cvetja

stran 16

Demokracija povprečnosti

Štirje, morda pet nas je bilo, ki smo prišli poslušat program stranke in nastop njenega volilnega kandidata, zato so izrečene besede z odmevom polnile prazno dvorano. Ampak to, da ni bilo teles, ki bi mehčala moč besed v prostoru, niti ni bilo tako vpijoče, saj sem vendar sedela na pogovoru, ki ga je organizirala stranka z malo članstva na našem koncu, čeprav s programom, ki je le v odtenkih drugačen od večine drugih s članstvom močno podprtih strank. Ob trosenju besed in fraz, obljub in ponavljajočega se besednega lepotičenja, tako sedaj v predvolilnem času počno kandidati in veljaki skorajda vseh strank, mi je posvetilo: z volitvami se bomo spet odločali za vladavino povprečnežev, kritikantov, »besedotrosilcev«, »floskulantov«. Teh nikoli ni in ne bo zmanjkalo, demokracija pa jim je na široko odprla vrata, da lahko zaplujejo po političnih vodah in končno tudi vodijo našo državo. Demokracija, umna iznajdba, ki pa jo vendarle obrezujejo volilci s svojimi glasovi, omogoča tudi to, da na mesta, s katerih se vodi država, sedajo povprečneži in ljudje kompromisa, uspešni v politiki, če so tudi vešči političnih kupčij. Zakaj so nas parlamentarne butalske predstave potem sploh spravljale v slabo voljo in zgražanje, saj vendar na mestih, kjer se vodi država, ne sedi samo cvet umnosti, razsodnosti ter občečloveških odlik.

Sicer pa si ne predstavljam, kako bi bilo, če bi politične vrste zapolnili modreci, ljudje iz vrst znanstvenikov, priznanih umetnikov, filozofov, mislecev in inovatorjev? Torej cvet intelektualnega ustvarjanja ali ljudje, katerih zagotovo ne bi mogli postaviti v vrsto povprečnežev. Lahko bi se zgodilo, da bi vse obrnili na glavo ter povzočili pravo zmedo, saj bi se zvesti svoji stroki v parlamentu najverjetneje oglašali le ob vprašanjih, ki jih poznajo in obvladajo. Le povprečneži, zaverovani v svoje sposobnosti obvladovanja neomejenih obzorij, lahko brez zadrege razpravljajo in presojajo prav o vseh stvareh, in potem še z dvignjeno glavo odločajo tako o vprašanjih gospodarstva, kmetijstva kot zdravstva, šolstva, zunanje in notranje politike ter drugih. Vemo sicer, da imajo stranke, še posebno tiste, ki se znajo iti politiko, za sabo plačane strokovne štabe, ki v bistvu s strokovnjaki in posameznimi izvedenci pretuhtajo odločitev. Toda kaj rado se zgodi, da se stranke pri tem spozabljajo do te mere, da strokovnost prilagajajo svojim političnim interesom, da v povprečneže prelevijo tudi kupljene ljudi iz strokovnih krogov. Tako kot si nasproti stojijo stanke, tako si začno postavljati nasproti strokovna mnenja vsak svojih strokovnjakov. Stanka si namreč lahko šteje za velik uspeh, če uspe zminirati strokovno mnenje strokovnega tabora nasprotujočega političnega brega. Strokovnjaki v političnih vodah postanejo kupoprodajno blago strank in njihovih veljakov, ki svojo povprečnost zaljšajo s tujim znanjem.

MAJDA HORVAT

"Vse poti vodijo v Potrošnik

OD 30. OKTOBRA DO 13. NOVEMBRA

AKCIJSKA PRODAJA

DOBAVITELJA ISKRA BATERIJE
BATERIJSKIH VLOŽKOV ZMAJ in DURACELL.

AKCIJSKE CENE:	MPC
Baterijski vložek ULTRA R-6	60,50 SIT
Baterijski vložek ULTRA R-14	107,70 SIT
Baterijski vložek ULTRA R-20	160,90 SIT
Baterijski vložek ULTRA 3 R-12	250,90 SIT
Baterijski vložek ULTRA 6F 22-9	188,90 SIT
Baterijski vložek DURACELL LR-6	147,60 SIT
Baterijski vložek DURACELL LR-03	153,50 SIT
Baterijski vložek DURACELL LR-14	253,90 SIT
Baterijski vložek DURACELL 6 LR 61-9V	618,40 SIT
Baterijski vložek LR-20	386,70 SIT

Izdelki so na voljo v prodajalnah VELETRGOVINE POTROŠNIK

Protestantizem kot primerjalna prednost

Julija 1994 so objavili rezultate ene najbolj ambiciozno zastavljenih anket javnega mnenja doslej. Gre za projekt raziskave vrednot prebivalcev vsega sveta (World Values Survey), v okviru katerega so leta 1990 zastavili enaka vprašanja reprezentativnemu vzorcu prebivalstva v kar triinštiridesetih državah, med njimi tudi v Sloveniji. Rezultati raziskave nam omogočajo primerjati vrednote prebivalcev in prebivalk Slovenije z vrednotami ljudi v drugih evropskih državah, zanimivi pa so tudi zato, ker kažejo, da imajo države z močno tradicijo protestanstva določene razvojne prednosti.

V tabeli so prikazane nekatere od držav, zajetih v raziskavo. Položaj posamezne države v tabeli kaže, kakšne so prevladujoče vrednote njenega prebivalstva. Kot merilo razvrščanja pri tem sta odnos prebivalcev do avtoritet in do materialnega bogastva. Na prvi pogled lahko opazimo, da je Slovenija uvrščena v zlato sredino, in to v kar ugledni družbi srednjeevropskih in sredozemskih držav, med katerimi sta tudi obe naši razvitejši sosedi. Mnogo izčrpnejšo podobo o Sloveniji pa lahko razberemo, če njen položaj v tabeli primerjamo z nekaterimi drugimi skupinami držav.

Večina nekdanjih socialističnih držav je v tabeli uvrščena v spodnjo vrstico. To pomeni, da ljudje v teh državah bolj kot v Sloveniji zaupajo v racionalno avtoriteto. V teh državah naj bi imela avtoriteta zakonov in države, utemeljena na razumskih (oziroma racionalnih) izhodiščih, večjo veljavo od tradicije, običajev ali verskih zapovedi. Za prebivalce teh držav naj bi bilo značilno, da se bolj kot drugje zanimajo za politiko ter da poudarjajo pomen svobodnega odločanja in neodvisnosti, vendar pa tudi odgovornosti posameznika za svoje odločitve. Med nekdanjimi socialističnimi državami pa velja opozoriti na izjemnost Poljske, kjer imajo med viri družbene avtoritete največjo veljavo tisti, ki so utemeljeni v tradiciji in religiji. V anketnih odgovorih se to pokaže, da vprašani pripisujejo velik pomen bogu in veri, nacionalnemu ponosu, družini in delu, spoštovanju staršev in ubogljivosti do oblasti.

Tabelo lahko namesto po vrsticah seveda beremo tudi po stolpcih. Pri tem opazimo, da pri odnosu ljudi do materialnega bogastva v vseh vzhodnoevropskih državah - razen v Sloveniji in (nekdanji) vzhodni Nemčiji - prevladujejo vrednote pomanjkanja. V teh državah ljudje v svojih odgovorih poudarjajo pomen denarja za zadovoljstvo posameznika ter tudi odgovornost države za blaginjo ljudi. Obenem so običajno naklonjeni večjemu številu otrok in tradicionalni obliki družine, zaupajo znanosti, podpirajo omejevanje zaposlovanja za tujce in so nestrpni do marginalnih družbenih skupin. Nasprotje »družb pomanjkanja« so postmaterialistične družbe, za katere je značilno, da je osnovna eksistenca vsakemu posamezniku in posameznici tako rekoč zagotovljena. Posledica je, da med vrednotami ljudi namesto usmerjenosti k materialnemu bogastvu prevladajo strpnost, prijateljstvo, zaupanje, zdravje, prosti čas in osebno izpopolnjevanje, domišljija, neodvisnost in svoboda izbire, zavest o ogroženosti okolja in podobno.

Zelo zanimiva je tudi razvrstitev razvitih kapitalističnih držav v tabeli. V zlati sredini, se pravi v neposredni soseščini Slovenije, so se znašle predvsem razvite katoliške države. V spodnjem desnem kvadratu pa opazimo skupino skandinavskih držav, ki sta se jim pridružili Švica in Nemčija. Razberemo lahko, da so to države, v katerih je spoštovanje racionalno utemeljenega zakonskega reda skorajda povsem nadomestilo tradicionalne vire avtoritete. Hkrati je prebivalstvo teh držav tudi izrazito postmaterialistično usmerjeno. Zanimivo je, da gre za države, v katerih protestanska tradicija prevladuje ali pa vsaj igra pomembno vlogo. Sociolog Roman Inglehart v svojem članku s pomočjo statistične analize ugotavlja, da je prevladovanje postmaterialističnih vrednot zelo močno odvisno od ravni razvitosti države in od stabilnosti demokratične ureditve v njej. To je razumljivo, saj z razvitostjo pomen osnovnih materialnih dobrin vse bolj pada. Po drugi strani pa ostaja dejstvo, da tako visoka razvitost precej sovpada s protestantstvom in da prevlada katolištva spodbuja ohranjanje bolj tradicionalnih vrednot. Ta sklep potrjujejo uvrstitve Poljske in razvitejših evropskih katoliških držav. Posebej zanimiva je Irska, katere prebivalci so po eni strani zelo blizu postmaterialističnemu vrednostnemu sistemu, po drugi strani pa so - verjetno zaradi velike vloge katoliške cerkve - globoko tradicionalni.

Gospodarski razvoj bo tudi med prebivalci Slovenije prej ali slej uveljavil postmaterialistične vrednote.

To pomeni, da bodo pehanje za zaslužkom do onemoglosti, ki je tako značilno za današnje uspešneže, počasi zamenjali smisel za uživanje v življenju, ustvarjalnost in osebnostno uresničevanje. Primerjava s podobnimi evropskimi državami daje slutiti, da bo verjetno tudi takrat odnos Slovencev do avtoritete ostal precej konservativen, lahko bi rekli bogaboječ. Glede na primerjalno uspešnost manj tradicionalnih držav je to lahko tudi določena ovira hitrejšemu družbenemu - ne le ekonomskemu - razvoju. Takšne površne primerjave so morda res bolj špekulacije kot resne znanstvene analize, toda prav zato si lahko privoščimo še en drzen sklep: *v evropski perspektivi se kaže, da je glede na druge slovenske regije protestantizem morda najpomembnejša primerjalna prednost Pomurja.*

Janez Šušteršič

Prebivalci Slovenije imajo med vsemi državami na prehodu najmanj materialistične vrednote, kar je gotovo posledica večje gospodarske razvitosti. Obenem pa so se tradicionalni viri avtoritete, zlasti religija, ohranili bolj kot v večini drugih socialističnih režimov. Potemtakem komunistični teror proti verujočim v Sloveniji morda vendarle ni bil tako hud, kot se danes kdaj prikazuje - ali pa je bil vsaj manj učinkovit kot v večini drugih socialističnih držav.

	Vrednote pomanjkanja	Sredina	Postmaterialistične vrednote
Tradicionalna avtoriteta	*Turčija, Poljska, Indija, J.Afrika*	*Mehika, Argentina, Čile, Brazilija*	*Irska, ZDA*
Sredina	*Litva, Madžarska*	*SLOVENIJA, Avstrija, Francija, Italija, Španija, Portugalska, J.Koreja*	*VB, Kanada, Belgija*
Racionalna avtoriteta	*ČSSR, Rusija, Bolgarija, Romunija, Latvija, Estonija, Kitajska*	*V. Nemčija, Japonska*	*Švedska, Finska, Norveška, Danska, Islandija, Švica, Z. Nemčija*

Prirejeno po: Roman Inglehart: »Changing values, economic development and political change,« International Social Science Journal, 145, september 1995

Nobelova nagrada za fiziko

Kot vsako leto, so tudi letos mnogi z zanimanjem pričakovali odločitve članov komisij za podeljevanje Nobelovih nagrad. Za fiziko so si jo letos razdelili trije ameriški znanstveniki: David M. Lee, Robert C. Richardson in njun nekdanji študent Douglas D. Osheroff. Nagrado bodo prejeli za raziskovanje suprafluidnosti helijevega izotopa 3. Suprafluidnost je zelo podobna supraprevodnosti, to je pojavu, da lahko v nekaterih snoveh pri zelo nizkih temperaturah električni tok teče brez upora. Suprafluidnost so pred približno šestdesetimi leti najprej odkrili na tekočem helijevem izotopu 4. Helij je žlahtni plin, ki ima šibke medatomarne vezi, zato ima zelo nizko vrelišče. Pri navadnem tlaku se utekočini pri temperaturi 4,2 K ali pri približno –269 0 C. Ko pa tekoči helij še ohladimo za približno dve stopinji, se mu lastnosti zelo spremenijo. Gibanje atomov ni več neurejeno, ampak oddaljeni atomi lahko vplivajo drug na drugega. Taki pari se potem gibljejo usklajeno in posledica tega je pretakanje brez notranjega trenja. Pravimo, da helij postane suprafluiden ali supratekoči. Prav tako se pri prehodu iz navadnega v supratekoči helij močno poveča tudi njegova toplotna prevodnost, kar vse kaže na fazni prehod, podobno kot na primer voda pri vretju preide iz tekoče v plinasto fazo. Čeprav se agregatno stanje ne spremeni, imamo fazni prehod (pravimo mu prehod l), saj so lastnosti enega in drugega popolnoma različne. Supratekoči helij se vede kot tekočina brez viskoznosti. Brez upora se lahko pretaka po zelo tankih cevkah, zelo majhne temperaturne razlike povzročijo zelo velike tlačne razlike in lahko kot vodomet brizga iz tankih cevk (pojav imenujejo tudi pojav vrelca). Lastnost supratekočega helija je tudi, da iz odprte posode dobesedno pobegne. Če supratekoči helij natočimo v posodo, so nad površino helijeve pare, ki se skondenzirajo tudi na stenah posode. Plast na stenah je sicer zelo tanka, vendar ker se supratekoči helij lahko pretaka brez upora, mu ta plast rabi kot cevka pri nategi. Podobno kot lahko po cevki točimo vino iz soda, se po tanki plasti kondenziranih helijevih par na steni supratekoči helij pretoči iz posode.

Suprafluidnosti si ne moremo razložiti s klasično mehaniko, ampak si moramo pomagati s kvantno mehaniko. Pri zelo nizki temperaturi postanejo kvantni učinki pomembnejši od klasičnega termičnega gibanja. Pri tem igra pomembno vlogo, ali gre za celotni spin atomskega jedra, kar je odvisno od števila delcev v jedru. Helijev izotop 4 ima celoštevilčni spin (takim atomom pravimo bozoni), helijev izotop 3, ki je sestavljen iz dveh protonov in le enega nevtrona, pa ima polštevilčni spin (takim pravimo fermioni po italijanskem nobelovcu Enricu Fermiju) in so zaradi tega njegove kvantne lastnosti popolnoma drugačne. Najtežje za raziskovanje suprafluidnosti pri izotopu 3 je, da postane supratekoči še dve stopinji nižje kot dosti bolj razširjen helijev izotop 4, kar je že zelo blizu absolutni ničli, ki jo je zelo težko doseči. Prav Lee, Richardson in Osheroff so si naredili aparaturo, s katero lahko dosegajo tako nizke temperature. Pri poskusih s helijevim izotopom 3 so ugotovili, da se obnaša popolnoma drugače kot prej odkriti supratekoči helijev izotop 4. Raziskovanje supratekočega helija ima širši pomen, saj lahko iz različnega obnašanja obeh supratekočih helijevih izotopov potem ugotovimo, kakšni so kvantni učinki pri bozonih in fermionih. V nasprotju z izotopom 4 je pri helijevem izotopu 3 prehod v supratekočo fazo v dveh delih in ločimo dve suprafluidni fazi, kar je spet zelo podobno supraprevodnikom, saj tudi tam ločimo dva tipa supraprevodnikov.

Prof. dr. Samo KRALJ
in asist. mag. Mitja SLAVINEC

VESTNIK

Izdaja Podjetje za informiranje Murska Sobota
Časopisni svet: dr. Jože Bedernjak, Štefan Cigut, Zlatko Erlih, mag. Dalibor Geder, Cilka Jakelj, Rajko Stupar, dr. Aleksander Šiftar.
Uredništvo: Irma Benko (direktorica), Janez Votek (odgovorni urednik), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Aleksandra Rituper, Bernarda Balažic-Peček, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Sobočan (novinarji), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (lektorica), Ksenija Šömen (tehnična urednica), Robert J. Kovač (računalniški prelom).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Ulica arh. Novaka 13, tel. št.: 31 998 (naročniška služba), n.c. 31 960, 33 019 (novinarji Vestnika), Venera (trženje) 33 015, št. telefaksa 32 175. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Naročnina za II. trimesečje 1996 je 2.100,00 SIT, za pravne osebe in obrtnike 6.500,00 SIT polletno, za naročnike v tujini 100 DEM letno, izvod v kolportaži pa 170,00 SIT.
Tekoči račun pri Agenciji RS za PPNI Murska Sobota: 51900-603-30005, devizni račun pri Abanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512.
Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje št. 16/IB z dne 30. 1. 1992 se šteje tednik Vestnik med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje pet-odstotni davek od prometa proizvodov.
Elektronska pošta: vestnik@eunet.si. WWW stran: http://www.p-inf.si.

Iz Zagreba piše

Striptiz in politika

V mestu, ki natančno eno leto po volitvah še nima legalno izvoljenega župana, je najbolj javna dejavnost moški striptiz. Tako je pred dnevi pojasnil svojo udeležbo na rojstnem dnevu nekdanje zagrebške manekenke in fotomodela Suzy Josipović nekdanji pravaški poslanec Ante Prkačin. Žur, ki je Zagreb dvignil na noge, je bil v tamkajšnji diskoteki Sokol, na njem pa ni manjkal nihče, ki kaj pomeni v hrvaški zabavni glasbi (zdi se, da je manjkal le Ivo Robić), med uradnimi ali neuradnimi lepoticami, manekenkami, televizijskimi zvezdami, prvič so se menda zbrali tudi skriti režiserji političnih dogajanj v hrvaški prestolnici. Slavljenka je za darilo dobila marsikaj, na koncu pa velik paket, iz katerega je skočil striptizer in ob splošnem vpitju uprizoril trenutno najdonosnejšo dejavnost v mestu, ki je zaznamovana z besedo »striper« in iz noči v noč privablja v zagrebške nočne lokale čedalje več ženskega občinstva. Moški striptiz je postal glavna moda nočnega Zagreba, vstopnice za tovrstne lokale so razprodane najmanj en mesec vnaprej.

»Nikjer drugje prav na moškem striptizu ni mogoče najti toliko lepotic, ki so povsem zasenčile znana tekmovanja misic,« pojasnjuje Ante Prkačin. Medtem pa je politika obsedena z marsičim, ob drugem tudi s tožbami posameznikov za »prestane duševne bolečine«, ki so zelo načele gmotni položaj hrvaškega tiska in elektronskih medijev. Kakih pet let so si Hrvati belili glave, kako dolgo lahko traja »duševna bolečina«, ki naj bi jo posamezniku prizadejala javno izgovorjena ali zapisana beseda. To je bil namreč tudi skrajni rok, ko se je prizadeti lahko spomnil, da zaradi razžalitve časti in ugleda pride do velikea kupa denarja, če bo sodišče v pravdi odločilo v njegovo korist. Po novem pa lahko »duševna bolečina« traja pol leta.

Tako določa nov hrvaški zakon o informiranju, ki je stopil v veljavo 8. oktobra. Potemtakem se bo tudi najbolj znani »tožibaba«, kot pravijo Vukovarcu Tomislavu Merčepu, ki toži tednika Globus in Feral Tribun za 300.000 kun ali vsakega za 7,5 milijona tolarjev, obrisal pod nosom, čeprav je v prvem primeru s tožbo zamudil en mesec in v drugem le nekaj dni. Najbolj znani primer, ki gre nekako vzporedno z uvodoma zastavljeno temo, se nanaša na glasbeno skupino Psihomodo pop Davorja Gobca, fotografijo njenih članov v Adamovih oblačilih je pred dvema letoma objavil tednik Globus. Toda nagci so se šele sedaj spomnili, da jih je moški striptiz po zagrebških lokalih zasenčil in njihove najmočnejše »argumente« spravil na slab glas ter jim tako izzval »duševne bolečine«, ki so jih skušali vnovčiti – na sodišču, torej z dveletno zamudo zahteva vsak od članov skupine od Globusa »nagrado« po 50.000 kun ali 1,2 milijona tolarjev. To pa je na Hrvaškem velik denar, tudi za nekdanje pop zvezde, ki so v skladu z okoliščinami izgubile ceno in nestrpno pričakujejo, da se jim bo po uradni ureditvi hrvaško-srbskih odnosov odprl jugoslovanski trg.

No, medtem ko je moški striptiz postal nekaj povsem naravnega, celo vodnica nočnega življenja v Zagrebu, je politika vnovič dokazala, da pripada najstarejši obrti, četudi je pri njej natančno določeno, kdo je plačnik in kaj mora plačana oseba za določeno ceno storiti. Toda problem političnega bordela ni le v tem, da se ne ve, kdo pije in kdo plača, temveč v nenehnem sprenevedanju, da cesar niti pod spodnjicami ni gol, da belo ni belo, grenko ni grenko itd. Tudi pred dnevi je hrvaški predsednik dr. Franjo Tuđman volilne zmagovalce Zagreba, združene v koaliciji sedmih strank, ki so jim na lanskih oktobrskih volitvah volilci oddali skoraj 75 odstotkov glasov, razglasil za nenaravno združbo, »ki ni le nevarna, temveč je njen cilj spodkopati demokratično hrvaško oblast, ki je Hrvaško naredila za samostojno in demokratično državo.«

To je aktualna, hrvaška abeceda demokracije, kot sam poudarja njen avtor dr. Tuđman: »Zagrebška politična kriza se bo rešila tedaj, ko bodo ljudje razumeli to abecedo demokracije, ki v zagrebškem primeru pravi, da je HDZ na lokalnih volitvah dobila 36,5 odstotka glasov, to pa je dvakrat več kot dve najmočnejši opozicijski stranki. Zato ima HDZ ne le demokratično pravico, temveč dolžnost, da v koaliciji s podobnimi strankami vlada Zagrebu!« Zares ne kaže posebej dokazovati, da 63,5 odstotka, toliko glasov hrvaški predsednik priznava opoziciji v Zagrebu, ni isto kot hadezejevskih 36,5 odstotka, čeprav se na Hrvaškem že eno leto prepirajo o tem, kdo ima pri takem dvigovanju prav. V resnici je razmerje sil še ugodnejše za opozicijo, natančneje: bilo je po volitvah (okoli 75 odstotkov), nato pa je HDZ s podkupovanjem, kot pravijo voditelji opozicijskih strank, pridobila v svoje vrste nekaj opozicijskih svetnikov, vendar taki prestopi iz ene v drugo stranko niso bistveno spremenili vzpostavljenega razmerja sil po volitvah, četudi ni več tako trdno, kot je bilo pred enim letom.

»Ali potemtakem ni tudi moški striptiz nepremerljivo čistejša predstava kot kateri koli dogodek v politiki, četudi nemara kdo od striptizerjev svojega premoženja ne bi hotel pokazati radovednemu občinstvu,« pojasnjuje novi način zabave v Zagrebu nekdanji pravaški poslanec Ante Prkačin, ki meni, da bo mogoče v hrvaški politiki kolikor toliko normalno delovati, ko bodo veljala vsaj taka pravila, kakršna veljajo pri moškem striptizu. Čeprav gre za relativno mladega razočaranega politika, je še vedno vprašanje, ali se mu bo želja izpolnila.

PETER POTOČNIK

Svetniki Občine Turnišče so dokaj temeljito »pregledali« bilanco proračunskih prihodkov in odhodkov za letos

KS enkrat več denarja?

»Črtali« sofinanciranje območnega odbora RK v Lendavi, za jelkovanje pa le našli 200.000 SIT

Osnutek rebalansa proračuna Občine Turnišče za leto 1996, ki so ga obravnavali na ponedeljkovi seji občinskega sveta, je proti pričakovanju kar precej »razvnel« svetnike, delavce občinske uprave in župana, nazadnje so ga le soglasno sprejeli.

Predvidevali so, da bodo znašali skupni prihodki občinskega proračuna za letos 146,6 milijona tolarjev, zaenkrat pa kaže, da bo ta številka le 138,2 milijona tolarjev. Po besedah župana **Jožeta Koceta** niso zadovoljni z zagotovljeno porabo, ki so jim jo »določili« v Ljubljani. Več bi jim morali priznati predvsem za reševanje problemov v infrastrukturi. Kako bo z novimi »tranšami« do konca leta, ki jih je napovedala slovenska vlada, pa še ni znano.

Zakaj toliko sredstev (1.140.000 SIT) za pogodbeno delo, je zanimalo **Jožeta Benceja**. Mar ne bi bilo bolje, če bi s tem denarjem nekomu omogočili stalno zaposlitev? To bi bilo za državo še dražje, je bil odgovor.

Računali so, da bodo s kupnino od prodanih poslovnih prostorov v občinski stavbi dobili 6 milijonov tolarjev, v resnici pa so iztržili le nekaj čez 941 tisoč tolarjev. Kupcu, s katerim so sklenili predpogodbo (Vitez), banka namreč ni odobrila posojila, s katerim bi lahko plačal tudi kupnino. Zato se bodo morali najbrž dogovoriti za najem poslovnih prostorov, ki jih že uporablja.

Nekaterim svetnikom so se zdeli previsoki izdatki za materialne stroške občinske uprave, saj vse kaže, da bodo za skoraj 30 odstotkov (namesto 3,4 4,4 milijona SIT) večji od načrtovanih. To pa zato, ker morajo iz te postavke poleg sejnin in dnevnic plačevati tudi za reprezentanco, telefon, kurjavo, elekrtiko idr.).

Kazalo je, da letos ne bo denarja za jelkovanje otrok v osnovni šoli, potem pa so v ta namen le »odobrili« 200.000 tolarjev, za kolikor so zmanjšali znesek za subvencije v kmetijstvu. Rdečemu križu pa, kot kaže, ne bodo nakazali predvidenih 180.000 tolarjev, češ da območni odbor v Lendavi ne deluje. Po vsej verjetnosti pa ni tako.

Tudi sredstva za izdelavo načrtov za kanalizacijo (1,2 milijona SIT) so »črtali« iz rebalansa, po razpravi svetnika **Jožeta Hanca** pa so vseeno sprejeli sklep, da bodo objavili razpis (natečaj) za izdelavo idejnega projekta za kanalizacijo v Občini Turnišče. **Franc Režonja** je ob tem navzoče seznanil, da še ni urejeno lastništvo po komasaciji zemljišč (niso prejeli odločb iz Ljubljane), kar je tudi ovira za napeljavo kanalizacije. Do božiča bodo odločbe menda prispele, tako da bodo lahko sledili še drugi postopki, ki so potrebni.

Svetnik **Ivan Prša** je bil mnenja, da bi morali krajevnim skupnostim povečati sredstva za 100 odstotkov, s čimer se je strinjala tudi večina drugih. To pobudo pa bodo skušali upoštevati v proračunu za prihodnje leto.

JOŽE GRAJ

Vlada naftarjem delno popustila

Ukrep za Nafto Lendava le obliž

Vlada se je odločila, da se ob spremembi strukture cene naftnih derivatov v korist naftarjev na mesec odpove 500 milijonom tolarjev proračunskega prihodka. Kolikšen odstotek prometnega davka na posamezne naftne derivate je to, sedaj še ni znano, s tako odločitvijo pa je tudi le delno ustregla zahtevam Petrola, OMV-ja Istra, S Trada in Nafte Lendava. Ti so si želeli od 11 do 20 odstotkov višje neto nabavne cene bencina, do 20 odstotkov višje za neosvinčen bencin in 35 do 51 odstotkov za dizelska goriva. Vlada pa jim je odobrila, ne glede na vrsto bencina, le 6-odstotno povišanje. Nabavna cena plinskega olja bo lahko višja za 11 odstotkov, mazutov pa 12 odstotkov, utekočinjeni naftni plin je v nabavni ceni dražji za 8,5 odstotka ter na bencinskih črpalkah za 0,2 odstotka, za 3 odstotke pa bodo višje tudi drobnoprodajne cene ekstra lahkih kurilnih olj. Vlada se je odločila za 9,5-odstotno povišanje trgovinske marže.

Na tiskovni konferenci po seji vlade so novinarji vprašali, koliko bo odločitev vlade pomagala rafineriji v Lendavi, vendar je bil odgovor, da si bodo teh pol milijarde tolarjev naftarji pač delili.

Toda jasno je, da bo na lendavsko rafinerijo odpadel manjši del, saj sama lahko računa na višji prihodek le od povišanja nabavne (rafinerijske) cene naftnih derivatov, medtem ko bodo trgovci rezali debelejšo rezino še zaradi povišanja trgovinske marže.

Direktor Nafte Lendava Jože Hozjan pa je dan po sklepu vlade povedal: »Govoriti sedaj o tem, kaj to pomeni za nas, je še nekoliko prezgodaj, toda prvi izračuni kažejo, da je to le obliž na naše rane. Naše zmogljivosti so zaradi pomanjkanja denarja za nakup surovine in ustvarjanja izgube s substanco zasedene le tričetrtinsko, tako da se kljub ukrepu vlade naš likvidnostni položaj v kratkem času ne more izboljšati.« Učinek vladnega ukrepa pa bo Nafto Lendava zadel šele po tridesetih dneh, kajti šele po tolikem času dobijo priliv od prodaje na trgu. V Nafti odločitev vlade pozdravljajo, če napoveduje pripravljenost vlade za celostno reševanje problema določanja cen naftnih derivatov ter sploh izvajanje zasnovane strategije razvoja energetike v državi.

Nafte Lendava torej tudi ob tem zadnjem ukrepanju vlade niso obravnavali ločeno od drugih naftnih trgovinskih družb niti ji niso dali posebnega poudarka v smislu, da bi se vprašali, kakšen bo učinek sprejetih ukrepov za lendavsko rafinerijo. Nafta je bila torej za vladnim omizjem spet obravnavana v paketu, kjer so obravnavali in videli predvsem velike in njihovo grožnjo, da se zna prav sedaj pred volitvami zgoditi, da bo prišlo do motenj pri preskrbi tržišča z naftnimi derivati. To pa bi bilo sila neprijetno in politično škodljivo. Zato je tudi slednja odločitev vlade, da se odreče polmilijardnemu prihodku v proračunu, predvsem politična odločitev.

O upravičenosti zahtev naftarjev in o pravilnosti njihovih izračunov v vladi v zadnjem obdobju nihče ni pomišljal, saj so bili realni. Ampak vlada je z odločitvijo za popravek cen naftnih derivatov zavlačevala prav tako iz političnih razlogov. Tako pač je: doker bo določanje cen naftnih derivatov v rokah vlade ter neodvisno od dogajanj na trgu, do takrat ne more biti drugače, kot da je politika cen naftnih derivatov orodje in sredstvo za vladanje. Ne glede na to, katere politične barve je vlada.

MAJDA HORVAT

Tiskovna konferenca na UNZ Murska Sobota

Aretacija pri Gajševskem jezeru

Prodajalca eksploziva prijeli, kupec pobegnil

Delavci Policijske postaje Ljutomer in Urada kriminalistične službe Murska Sobota so med terenskim delom zvedeli, da ima R. J. iz Precetinec večjo količino eksploziva, ki ga ponuja morebitnim kupcem. Pozneje so celo zvedeli, da je nekemu Mariborčanu že prodal štiri 100-gramske palice eksploziva amonal, dva detonatorja in 30 centimetrov vžgalne vrvice. Policisti in kriminalisti so še zvedeli, da bo osumljeni Precetinčan prišel 24. oktobra v bližino Gajševskega jezera, kjer bo neznanemu kupcu prodal večjo količino eksploziva.

Delavci organov za notranje zadeve so si pridobili od preiskovalnega sodnika Okrožnega sodišča Murska Sobota odredbo za izvajanje ukrepov zaradi prijetja osumljenega prodajalca in kupca. Omenjenega dne dopoldne so za nasipom Gajševskega jezera res opazili R. J., ki je iz avtomobila prinesel plastično vrečko, nakar so ga prijeli, medtem ko je oseba – domnevni kupec – izginila neznano kam. Seveda skušajo ugotoviti, kdo naj bi to bil. Policisti in kriminalisti so v grmovju na kraju aretacije našli in zasegli 55 palic s po 100 grami eksploziva amonal, torej skupaj 5,5 kilograma, 14 detonatorjev in 15 metrov vžigalnih vrvic. Vrednost zaseženega je od 100.000 do 200.000 tolarjev. Osumljenega R. J. so privedli k preiskovalnemu sodniku, ki je odredil pripor. Preiskovalci pa s tem zadeve seveda niso odložili, ampak skušajo ugotoviti, odkod izvira eksplozivo in kdo ga je hotel kupiti. Zoper storilca so podali kazensko ovadbo zaradi storitve kaznivega dejanja po členu 310/1 (neupravičena proizvodnja in promet orožja ali razstrelilnih snovi). Zagrožena kazen je zapor do treh let.

Načelnik urada kriminalistične službe Marjan Farič in novoimenovani načelnik operativnega oddelka Anton Rozman sta na včerajšnji tiskovni konferenci na kratko poročala še o nekaterih drugih rezultatih dela. V prejšnjem tednu so jim čakovski kolegi omogočili »razgovor« s K. H. iz Lendave ter I. C. in V. J. z območja Ptuja. Te so na Hrvaškem priprli ker so vlomili v butik v Čakovcu in zlatarno v Murskem Središču. Osumljeni so priznali tudi nekatera protipravna dejanja na območju Pomurja, denimo krajo osebnega avtomobila Fiat Uno iz Lendavske ulice v Murski Soboti, ki naj bi ga prodali nekam v tujino; vlom v hišo v Petišovcih, od koder so ukradli barvni televizijski sprejemnik, iz garaže pa so odpeljali osebni avto Zastava Yugo, s katerim so se potem celo nekaj časa vozili naokrog; vlomili pa so tudi v Zrimovo trgovino v Slovenski ulici v Murski Soboti ter odnesli oblačila in drugo v vrednosti skoraj dveh milijonov tolarjev.

Eden od prijetih pa je tudi priznal, da ima ta skupina »na duši« tudi krajo osebnega avta Mercedes Benz, last ING-GRE iz Lendave, ni pa povedal, kje je trenutno to vozilo, vredno 13.000.000 tolarjev, saj naj bi ga preprodajali. Zdi pa se, vsaj tako je bilo mogoče slišati predstavnike UNZ na tiskovni konferenci, da ni več daleč čas, ko bodo povedali, kje je vozilo. Imel naj bi ga neki »znani« kriminalec? V devetih mesecih tega leta je bilo na območju UNZ Murska Sobota 1.328 kaznivih dejanj, kar je enako lanskemu številu. Raziskanost se je povečala z lanskih 73 na letošnjih 80 odstotkov. Letos je več kaznivih dejanj v zvezi s prometom mamil (lani 19, letos 27), tako imenovani »promet z orožjem« se je povečal z lanskih 4 prijav oziroma zaznav na letošnjih 17. Letos v devetih mesecih je bilo v Pomurju 15 ropov, lani pa 7 itd. Vse to (in ne samo to) zahteva še večje napore policistov, kriminalistov in tudi nas občanov.

Š. S.

Srbija pred volitvami

Srbska nova oblačila

Letos poleti, ko sva bila v Srbiji, se nisva imela namena preveč zaplesti s politično obarvanim razumevanjem utripa dežele: velikemu številu boljših poznavalcev te stare obrti je že spodrsnilo na spolzkem terenu balkanske, posebno pa srbske politike. Zgodilo pa se je tako, da sva doma ob pregledu vtisov ugotovila, da je tudi najin pogled zaznamovan. Povsem jasno je, da najina namera ni bila uresničljiva. Pa ne samo zaradi naju; sami se pri resnemu soočenju z nastalo politično povojno situacijo tako izogibajo, da se potem ta tragični in krvavi delež srbske resnice vsrkava v vse pore njihovega življenja in početja. Po svoje zaznamuje tudi tako običajne stvari, kot je nakup Fruktalove otroške hrane ali steklenice radenske.

Prijaznosti do naju, Slovencev, ni manjkalo in ne gre za to, le po ukinitvi sankcij in ob hkratnem pojavljanju stikov s preostalim svetom so vse očitnejše posledice tiste zadnje vojne, v katero Srbi uradno niso bili vpleteni in je uradno tudi niso izgubili. Protislovje je preveliko, da bi se dalo z njim smiselno soočiti, zato ga večina Srbov s pomočjo skupne pozabe odriva. V konkretnejšem obrisu to pomeni, da ljudje v Miloševiću vidijo tvorca, novice na tv-dnevniku – ki so v resnici le medijska Potemkinova vas – sprejemajo kot glas novega časa (pri čemer npr. velja, da je letošnji kmetijski pridelek dosegel le raven predvojnega), gospodarstvo pa si obeta rešitev svojih problemov s pomočjo tujih vlaganj. O tem pa so tudi najbolj zagrizeni opozicionalni patrioti najbrž resno pomislili ob razvpiti jesenski kraljevi stavki. Novosadski režiser Želimir Žilnik, ki je bil s kamero kot zmeraj prav v središču najbolj žgočega vrenja, pravi: »Stavkajo, lačni so, vsi pa imajo v žepih orožje.« Seveda niso edini, le prvi.

Res je, da življenje vedno prinaša kaj novega, zato je na stare dolgove včasih kar lahko pozabiti. Posamični intelektualci v odrinjenih svobodnih medijih svarijo prav pred to nevarnostjo in hkrati opozarjajo na nujnost narodovega moralnega očiščenja in preporoda, brez česar bo prihodnost za zmeraj sužeuj krvave preteklosti – zdi se, da zaman. Tudi Zahod zdaj vidi v Miloševiću tvorca miru in s tem podpira njegovo predvolilno politiko pozabe in tudi sicer nastaja vtis, da bo s predvolilnim ritualom srbska politika napisala svojo lastno pravljico o cesarju v novih oblačilih: v tej ni iskrenega in drznega otroškega glasu oz. ga nihče noče slišati, ker si vsi, ne le cesar, želijo novih oblek po evropski šegi. Kokarde, četniški simboli in uniforme, junaštva zgodovinskih bitk, so že ob daytonskem podpisu izginili z najbolj prometnih beograjskih ulic, kjer se je tako glasno in vehementno šopirilo to znova obujeno smetišče zgodovine. Beograd navzven postaja prava evropska prestolnica, ki se otresa svojega provincialnega blata (beri: sledi beguncev in še bolj dosledno sledi vojnih veteranov). Dedinje je v postopku intenzivne obnove, saj je najbrž to edini pravi kraj za konec cesarjeve procesije, če ne danes, pa jutri. Privesek vladajoče predsednikove stranke – stranka JUL, ki ji predseduje Miloševićeva žena – bo v ne tako oddaljenih letih lahko kar od tam vodil svojo socialno politiko. Kajti to je še en srbski paradoks, in sicer da je to pravzaprav edina stranka, ki v svoj predvolilni program vključuje socialno problematiko, opozicijske stranke pa se še zmeraj prepirajo predvsem okrog pravic za nasledstvo četniške tradicije. Odločitev Zahoda, da se bo pogovarjal z Miloševićem, je torej povsem razumljiva, odločitev, da se bo z njim pogovarjal v njegovi lastni maniri, pa edina razumna: poleti je posebni poslanec Hollbrook s svojim samozavestnim nastopom in aroganco v neposrednem prenosu zasebne tv-hiše BK pravzaprav kar navdušil Srbe in sprejeta je bila šala, da ima Hollbrook zagotovo več možnosti kot srbska opozicija. Žalostna in notorična resnica srbske opozicije je namreč, da je med njimi Koštunica edini, ki se ni nikoli pogajal za stolček v Miloševićevi vladi, vsi drugi pa so bili v zameno za položaj nadvse voljni sodelovati z njim in njegovo politiko. Protivojna opcija pa v uradni politiko žal nikoli ni zaživela.

Čika Avram, znani srbski finančnik in prejšnji minister, je bil še pred začetkom cesarjeve procesije zavpil, da so cesar in vse njegovo priskledništvo goli, da je vse skupaj prevara in goljufija, navaden zločin, a ta starčevsko-otroški klic je že davno preteklost. Srbi ga kljub njegovi veliki priljubljenosti niso hoteli slišati. (Mimogrede: v Srbiji so v tem trenutku modne revije in moda kot taka tudi v resnici najpomembnejši družabni dogodek, tako rekoč način življenja.)

Ostaja le še glas neodvisnih medijev, ki Srbom kot glas slabe vesti ne da miru in nenehno opozarja na preteklost in na nujnost soočenja z resnico. Ob tem pa postaja vse močnejši tudi ustvarjalski in avtorski glas iz umetniških krogov, ki skuša prek sebi lastnih medijev (poezije, predvsem pa filma) doseči najpomembnejšo plast družbe: mlade, marginalce, oporečnike in vojne veterane – vse, ki jim minula vojna leta ne morejo kar uiti iz spomina. Zanjo bodo navsezadnje morali tudi največ plačati.

Jerneja Katona
Drago Pintarič

V Bakovcih odprli osemenjevalni center za plemenske merjasce

Za nadaljnji razvoj pomurske prašičereje

Sredi leta 1973 je bil izdelan osnovni koncept razvoja prašičereje v Pomurju in z njim se začenja novo obdobje prašičereje na tem območju. Ta program je za leto 1980 predvideval pitanje 70 tisoč mesnatih prašičev v zasebnem sektorju, končni cilj pa je bil 100 tisoč pitanih prašičev letno. Maksimalno tržno proizvodnjo so pomurski kmetje dosegli v letu 1984, ko je bilo spitanih 70.398 prašičev, po tem času pa so se razmere v prašičereji začele slabšati.

Tisti, ki so odgovorni za razvoj prašičereje, pa niso obupali in leto 1989 je prelomnica za pomursko prašičerejo v zasebnem sektorju, saj so takrat ponovno začela z delom rejska središča v zasebni lasti. Sredi leta so tri reje izpolnile pogoje za priznanje statusa razmnoževalnih farm, že septembra pa so dobili rejci iz teh centrov prve plemenske mladice. Trenutno je v Pomurju 15 rejskih središč s 550 plemenskimi svinjami, ta pa letno prodajo 1.200 plemenskih svinj. Za potrebe zasebne prašičereje bi potrebovali 16 vzrejnih središč z 800 plemenskimi svinjami.

Najnovejša pridobitev je osemenjevalni center za plemenske merjasce v Bakovcih, ki so ga na priložnostni slovesnosti odprli konec minulega tedna. Živinorejsko-veterinarski zavod za Pomurje, ki je nosilec razvoja prašičereje na tem območju, je dobil v lanskem letu od ministrstva za kmetijstvo zeleno luč za gradnjo tega centra, v letošnjem avgustu pa je novi center že začel delati. Kot so povedali tudi na slovesni otvoritvi, ki so jo združili s proslavitvijo 50-letnice delovanja Živinorejsko-veterinarskega zavoda za Pomurje, je novi center pomebna pridobitev, ki bo omogočala nadaljnji razvoj prašičereje v Pomurju.

L. KOVAČ, fotografija: N. JUHNOV

V Pomurskih mlekarnah so v zadnjih letih zelo zmanjšali izdelavo mleka v prahu in masla

Z novimi izdelki na slovenski trg

Kmetje plačilo za mleko dobivajo pravočasno, tovarna pa nosi tudi del stroškov, ki jih na drugih območjih plačujejo kmetje

V Pomurskih mlekarnah so prvo soglasje Agencije za lastninjenje dobili, zdaj čakajo le še na drugo in podjetje bo olastninjeno. Zaposleni bodo tako postali 45-odstotni lastniki, 17 odstotkov lastništva bodo prenesli na sklade, 38-odstotni lastniki pa bodo kmetijske zadruge. Načrtujejo, da bodo z lastninjenjem končali v začetku prihodnjega leta, to pa seveda ne pomeni, da se v tem podjetju ne obnašajo kot dobri gospodarji. Tako so se obnašali že v preteklosti, vselej so gospodarili racionalno, število zaposlenih se že leta in leta bistveno ne spreminja, obseg proizvodnje pa se povečuje. Čeprav so se slovenski mlekarji v zadnjih letih često znašli v težavah in nekaterim so težave tudi zdaj vsakdanji sopotnik, jih v Pomurskih mlekarnah uspešno premoščajo.

Problemi v mlekarstvu so se začeli stopnjevati pred leti, ko so količine mleka v Sloveniji presegle povpraševanje in so se mlekarji začeli ukvarjati s tržnimi presežki. Z izgubo nekdanjega jugoslovanskega tržišča je slovensko tržišče postalo premajhno, izvoz pa je mlekarjem prinašal izgubo. Tisto, kar je kot spodbude primaknila država, ni nadomestilo izpada v prihodkih, zaostrovale so se likvidnostne težave, posledice pa so čutili tudi kmetje, saj se je zatikalo pri plačilu oddanega mleka. Te težave seveda niso obšle tudi Pomurskih mlekarn, vendar nikoli niso izbile na dan v tolikšnem obsegu kot na nekaterih drugih slovenskih območjih in v drugih mlekarnah. Prekmurski kmetje plačilo za oddano mleko še vedno dobivajo redno, zdaj nekaj dni kasneje kot pred leti, vedno doslej pa so plačilo za oddano mleko prejeli že naslednji mesec. V nekaterih mlekarnah del mleka plačujejo kmetom tudi z izdelki, v Murski Soboti pa razmišljajo, da bi prek specializirane mlekarske zadruge uvedli tudi določene kompenzacije z reprodukcijskim materialom za kmetijstvo. Kot zatrjuje direktor Ivo Rotdajč, Pomurske mlekarne poravnavajo tudi dobršen del stroškov, ki jih morajo na drugih območjih plačevati tisti, ki mleko oddajajo.

Včasih so v Murski Soboti dobršen del prevzetega mleka predelali v mlečni prah in maslo, zdaj pa se je sestava proizvodnje bistveno spremenila in prav preusmeritev na nove programe je prispevala k temu, da so razmere lahko ves čas obvladovali. Zdaj le deset odstotkov odkupljenega mleka predelajo v mlečni prah, zelo pa so zmanjšali tudi izdelavo masla. Da je prestrukturiranje proizvodnje očitno, potrjujejo podatki, da so v Pomurskih mlekarnah leta 1994 izdelali 1.300 ton mleka v prahu, lani 900 ton, v letošnjih devetih mesecih pa le 500 ton. Zmanjšali so tudi izdelavo masla, ki so ga predlani izdelali 340 ton, lani 280 ton in v letošnjih devetih mesecih 250 ton. Te nekoč nosilne programe so zamenjali novi, v največjem deležu tako imenovana sterila, kjer pa vse zmogljivosti tudi še niso izkoriščene. Soboška mlekarna trenutno dnevno odkupi okoli 85 tisoč litrov mleka, predelajo pa ga od 105 do 110 tisoč litrov, saj delajo storitve tudi za nekatere druge mlekarne. Na slovenskem trgu so v zadnjem času dosegli uspeh z lahkim mlekom, zelo je porasla prodaja smetane, slovenskim porabnikom so ponudili lahki jogurt in sadni jogurt, začeli pa so tudi z izdelavo pudingov, po katerih je precej povpraševanja in načrtujejo, da jih bodo letno dali na trg okoli 8 milijonov kosov. Nekaj mešanic za sladolede izvozijo na japonsko tržišče, polovico proizvodnje sterilnega programa pa prodajo v republike nekdanje Jugoslavije, od tega kar 70 odstotkov v Makedonijo. Seveda pa razmišljajo še o novih in dodatnih proizvodnih programih, ki ne bodo na osnovi mleka, predvsem o sokovih.

LUDVIK KOVAČ

V Pomurskih mlekarnah morajo mesečno za plačilo prevzetega mleka zagotoviti 140 milijonov tolarjev, to pa ni enostavno, saj jim nekateri kupci izdelke plačujejo šele po 60 ali 70 dneh. Doslej s plačilom ne zamujajo, medtem ko v nekaterih slovenskih mlekarnah kmetje dobijo plačilo s precejšnjo zamudo in tudi v več delih. Pomurske mlekarne pa rejcem tudi ne zaračunavajo nekaterih storitev, saj, denimo, analizo vzorcev kakovosti mleka opravijo na lastne stroške pa tudi prevoze do mlekarne plača tovarna. Letno opravijo v tovarni analize 280 tisoč vzorcev in samo ti stroški presegajo 10 milijonov tolarjev.

Stečaj Industrije konfekcije Velika Polana

Kupec, ki ni po meri stečajnega upravitelja

Delavski svet podjetja Industrija konfekcije Velika Polana je po tem, ko je konec lanskega leta odstavil direktorja Jožeta Nerada, 11. januarja oddal še predlog za uvedbo stečaja. Sodišče je s sklepom pohitelo in 16. januarja je bil stečaj tudi uveden. Takrat 130 zaposlenih se je prijavilo na Zavodu za zaposlovanje, vodenje tudi tega stečaja pa je prevzel dr. Štefan Ščap. Sredi aprila je bil opravljen prvi preizkus terjatev, na katerem je stečajni upravitelj priznal za 210 milijonov tolarjev prijavljenih terjatev stečajnega dolžnika. Odločil se je tudi, da največjemu upniku SKB-banki prereka ločitveno pravico terjatve, vredne 80 milijonov tolarjev, ker je bila zastavna pravica, na osnovi katere upnik uveljavlja to pravico, vknjižena šele nekaj mesecev pred uvedbo stečaja, zato je po zakonu to pravico mogoče spodbijati.

Največji upnik je torej SKB-banka, manjši pa so Živinorejsko-veterinarski zavod, Zavarovalnica Triglav, Občina Črenšovci ter zaposleni delavci. Ocenjena vrednost podjetja je 72 milijonov tolarjev, v podjetju pa dela 45 delavcev.

Za upnike pa naj bi bil pomemben predvsem podatek, da so v Veliki Polani poslovali z dobičkom, njegova skupna vrednost pa je več kot 15 milijonov tolarjev. Za podjetje sta bili opravljeni že tudi dve dražbi, zadnja konec maja, vendar se za nakup ni zanimal nihče, člani upniškega odbora pa so na svojem zadnjem srečanju izrekli mnenje, da se na naslednji dražbi podjetje ponudi za 60 odstotkov ocenjene vrednosti. Toda o tem, kdaj natančno naj bi bila razpisana naslednja dražba, upnikom nista povedala ne predsednik stečajnega senata Emerik Benko ne stečajni upravitelj dr. Ščap, nobeden pa o tem tudi ni spraševal. Upniki so bili namreč za to, da se proizvodnja nadaljuje, ter podprli predlog, da stečajni upravitelj podpiše nove pogodbe o nadaljnjem delu.

Po vsem povedanem torej lahko razmišljamo, da stečaj velikopolanskega podjetja le ne bo tako hitro končan, kot je napovedoval stečajni upravitelj dr. Ščap spomladi, rekoč: »Moja osebna prognoza je, glede na premoženje pravne osebe, da bo mogoča dokaj hitra vnovčitev premoženja, saj gre za majhno pravno osebo. Gre za podjetje, ki bi ga zmoglo kupiti tudi marsikatero naše zasebno podjetje, lahko pa tudi kateri od partnerjev iz tujine.«

Lahko da pisanje o mogočem kupcu podjetja njemu potem daje določeno prednost pred drugimi interesenti ali jih odvrača od namere nakupa oziroma jih vodi v drugačno sprejemanje nakupnih pogojev, toda mimo namere zadnjega direktorja podjetja v tem novinarskem zapisu le ne moremo. S strani delavcev odstavljeni direktor Jože Nerad je stečajnemu upravitelju po drugi javni dražbi podjetja sporočil svoj predlog, in sicer, da je podjetje pripravljen kupiti za 30 milijonov tolarjev. Svoje ponudbe seveda ni mogel uradno uveljavljati na dražbi, saj je od druge opravljene dražbe minilo več kot pet mesecev. Od svoje ponudbe zaenkrat še ne namerava odstopiti, smo razumeli Jožeta Nerada, a le dotlej, dokler podjetje dela za tujega partnerja Hirscha, ki ga je, čeprav prek posrednika, v podjetje pripeljal sam. Do takrat ima namreč še čas, da si kot novi lastnik poišče nove partnerje ali utrdi zveze s sedanjim. Kajti Hirsch, sedaj edini partner velikopolanske Industrije konfekcije, je namreč že napovedal, da prihodnje leto odhaja drugam. Za Jožeta Nerada je torej podjetje vredno trideset milijonov le, če ga bo lahko kupil pravočasno, torej da bo imel zagotovljeno proizvodnjo do konca leta in v tem obdobju še dovolj časa za iskanje novih poslovnih partnerjev.

Toda, četudi bo naslednja dražba razpisana kaj kmalu, je malo verjetno, da bi zainteresirani kupec to podjetje tudi dobil. Stečajni upravitelj dr. Štefan Ščap mu je namreč že dal vedeti, da je zanj neprimeren kandidat za prihodnjega lastnika, kot neresnega kupca pa ga je označil tudi na zadnji seji upniškega odbora. Svoje prepričanje bi stečajni upravitelj, če ne bi odrekel sodelovanja z našo časopisno hišo, morda lahko utemeljil z mnenjem o neuspešnem vodenju taistega podjetja ali pa bi se skliceval na prenizko ponujeno ceno nakupa. Ta se bo namreč dokončno oblikovala na naslednjih dražbah ali ponudbah. Morda pa ga pri ponudbi za nakup moti tudi to, da bi posojilo najverjetneje odobrila SKB-banka, katere komitent je podjetje že bilo. Ali pa čaka na odgovor tujega parnerja, kateremu je možnosti za nakup verjetno že tudi podrobno predstavil. K vsem zapisanim domnevam pa bi nenazadnje lahko dodali še to, da s podjetjem in njegovim nakupom stečajni upravitelj kuje skrivne načrte tudi sam zase.

MAJDA HORVAT

Gospodarske teme

Med gospodarskimi temami, s katerimi se v zadnjem času posebej ukvarja Občina Črenšovci, je poleg poslovanja Industrije konfekcije Velika Polana (po uvedbi stečajnega postopka poslujejo z dobičkom, obseg proizvodnje pa se ne razlikuje bistveno od prejšnjega, čeprav so število delavcev zmanjšali s 122 na 45), tudi (ne)poslovanje podjetja Energotherm s sedežem v Črenšovcih in problem ekološke rente za odlagališče v Dolgi vasi.

Ugotavljajo, da je postala proizvodnja po uvedbi stečajnega postopka v velikopolanski tekstilni tovarni dobičkonosna - do konca avgusta je 45 delavcev ustvarilo okrog 7,2 milijona tolarjev čistega dobička, delo pa imajo zagotovljeno v glavnem tudi za prihodnje leto.

Podjetje **Energotherm**, ki ima svoj sedež v Črenšovcih, ustanovilo pa ga je več družbenikov iz različnih krajev Slovenije (da bi bili »zraven« pri vrtini, ki naj bi jo vrtali v Črenšovcih), pa zaenkrat še vedno »miruje«. Potrebno bo urediti lastninska razmerja ter izvesti dokapitalizacijo in potem se bo bo mogoče kaj premaknilo. Kljub tehtnim pomislekom je Občina Črenšovci medtem le poravnala svoj delež **ekološke rente** za odlagališče odpadkov v Dolgi vasi. Študija, ki je bila opravljena v ta namen, pa je pokazala, da odlagališče skoraj ne obremenjuje okolja (občasno kaj zasmrdi, drugih posledic pa naj ne bi bilo), tako da je vprašanje, ali je KS Dolga vas res upravičena do tako visoke rente - njihov zahtevek je bil lani 6 milijonov, letos pa kar 10 milijonov tolarjev.

J. G.

V Sloveniji trenutno le šest opekarn, selekcija pa še ni končana

V opekarništvu hiter povozi počasnega

Križevske opekarne naj bi v prihodnosti postale tovarna strešnikov, saj bodo povsem opustile zidni program

Pričakovati je bilo, da se bo po končanem lastninjenju položaj v podjetjih izboljšal, saj bodo le-ta dobila znane lastnike. V Križevskih opekarnah je lastninjenje temeljilo na pripadništvu kolektivu, zato so se odločili za notranje lastništvo. Poleg aktivnih zaposlenih so zanimanje do lastništva v tem podjetju pokazali tudi upokojenci in nekdanji zaposleni, ki so tako postali večinski lastniki. Z lastninjenjem so v Križevskih opekarnah končali in zdaj poslujejo kot delniška družba. Sicer pa direktor družbe Branko Zidar zatrjuje, da se tudi po novem v bistvu ni veliko spremenilo, saj so križevski opekarnarji že od nekdaj čutili pripadnost svojemu podjetju, bili so složni in solidarni, ko je zaškripalo, skupaj so se veselili delovnih zmag in uspehov. Če se ne bi tako obnašali, bi delili usodo s tistimi opekarnarji, ki so morali pred leti prepustiti mesto sposobnejšim. Tako pa jim je uspelo, da so se ohranili med tistimi šestimi slovenskimi opekarnami, ki danes še vedno poslujejo.

V Križevskih opekarnah so tudi lansko poslovno leto sklenili z dobičkom, skupščina delniške družbe se bo sestala še pred koncem tega leta, vendar je pričakovati, da se delničarji na njej ne bodo odločili za razdelitev dobička za dividende. Podjetje ima namreč sprejeto svojo razvojno strategijo, če se bodo lastniki obnašali kot dobri gospodarji, pa bodo sredstva vložili v razširjeno reprodukcijo. Zavedajo se namreč, da je treba tudi v opekarništvu iti v korak z razvojem tehnologije, odgovorni v Križevskih opekarnah pa ugotavljajo, da selekcija med slovenskimi opekarnarji še vedno ni končana. Mnenja so, da bo kakšna opekarna še morala prepustiti svoje mesto drugi, Križevske opekarne zaenkrat še niso ogrožene, vendar jih to ne sme uspavati.

Plan, ki so si ga zastavili za leto 1996, je bil tržno in prizvodno izredno zahteven, podatki za deset mesecev pa potrjujejo, da ga uresničujejo. Proizvodnja je bila v tem obdobju za 16 odstotkov večja od lanske v enakem obdobju, kako bo do konca leta, pa bo največ odvisno od vremenskih razmer. Opekarnarji neposredno od vremena sicer niso odvisni, saj so tehnološko tako usposobljeni, da jih v proizvodnji tudi slabo vreme ne moti, vpliva pa posredno na prodajo. V opekarni delajo vse leto, tudi pozimi, ko delajo v glavnem za zalogo, zato tudi razširjajo skladiščne zmogljivosti. V tem trenutku jih zaloge sicer kapitalsko še ne preobremenjujejo, nekoliko bolj to čutijo pozimi, vendar likvidnostne težave uspešno obvladujejo. 140 zaposlenih tudi plače prejema brez zamud, nagrajevani so po kolektivni pogodbi, plače križevskih opekarnarjev sicer nekoliko zaostajajo za republiškim povprečjem, so pa zadovoljive. Tudi z izplačilom regresa za letni dopust in drugih nadomestil po kolektivni pogodbi nimajo težav.

Večjo modernizacijo v postopkih žganja so opravili v lanskem letu, ko so modernizirali tunelsko peč, letos se večjih naložb niso lotili, prihodnji razvoj firme pa gradijo na tržnem konceptu. Njihova osnovna dejavnost bo še naprej opekarska, vendar se bodo preusmerili na tržno zanimivejše programe, v katerih bo prevladoval strešnik. Postati želijo vodilni slovenski izdelovalec strešne kritine, saj je njihov delež v izdelavi vse strešne kritine zdaj devetodstoten, medtem ko že več kot polovico vseh strešnikov na osnovi gline izdelajo v Križevskih opekarnah. Ti načrti temeljijo na realnih tržnih možnostih, ki jih po trditvah direktorja Branka Zidarja dobro poznajo. Seveda je za njihovo uresničitev potrebno zagotoviti ustrezne tehnološke in tehnične rešitve, v tem so si že ogledali nekatere tovrstne tovarne, pripravili so predloge in izračune, odločiti pa se bodo morali lastniki. In ti gotovo ne bodo odpovedali, saj križevski opekarnarji cenijo pripadnost kolektivu, delo cenijo tudi takšnega, ko ga imajo, zato so za razvoj. Trg in konkurenca sta izredno huda, in čeprav jim gre trenutno dobro, se s sedanjim stanjem ne smejo zadovoljiti, saj vedo, da v opekarništvu ne uničuje velik majhnega, pač pa hiter počasnega.

Poleg enočlanske uprave so v Križevskih opekarnah po individualni pogodbi zaposleni še štirje delavci, delo uprave pa nadzira 5-članski nadzorni svet. Trenutno so delavci 48-odstotni lastniki, 12 odstotkov premoženja bodo le-ti še odkupili, preostalo lastništvo pa je v rokah skladov.

Trenutno predstavlja 35 odstotkov proizvodnje še zidni program in 65 odstotkov strešnikov, vendar Križevske opekarne želijo postati tovarna strešnikov, zidni program pa bodo povsem opustili. Ostaja le še vprašanje časa, kdaj bodo te cilje tudi dosegli.

LUDVIK KOVAČ

V ljutomerskem Muralesu 60 odstotkov proizvodnje izvozijo

Priznavajo, da so še notranje rezerve

V tujini delajo za znanega kupca, proizvodne zmogljivosti za prihodnje leto pa so v glavnem prodane

Tisti, ki so po izločitvi iz Marlesa ljutomerskim mizarjem napovedovali neobetavno prihodnost, so se ušteli, saj Murales kot naslednik tega ljutomerskega podjetja uspešno nadaljuje mizarsko tradicijo. Po vsej verjetnosti bi bila prihodnost tega kolektiva veliko manj obetavna, če bi ostal v okviru Marlesa, zdaj pa v vodstvu podjetja z zadovoljstvom ugotavljajo, da kljub nekaterim težavam, s katerimi se srečujejo vsi slovenski lesarji, poslujejo dokaj uspešno. Proizvodne zmogljivosti so dobro zasedene, več težav imajo lesarji z dohodkovnostjo, zaradi česte podkapitaliziranosti pa se ubadajo tudi z likvidnostnimi težavami. Kot pravi Stanko Škalič, direktor ljutomerskega Muralesa, ni problem pridobivanje poslov, pomembnejše je vprašanje, ali se s temi posli da tudi kaj zaslužiti.

Direktor Škalič vidi razloge za nekatere težave tudi znotraj podjetja. Čeprav je bilo pričakovati, da se bo po končanem lastninjenju produktivnost bistveno povečala, to v celoti še ne drži. V notranji, podjetniški produktivnosti slovenski lesarji še vedno zaostajajo za svojimi največjimi konkurenti, denimo Italijani, pa tudi pri fizični storilnosti ne dosegajo njihove ravni. Vse to se seveda kaže v poslovanju, saj v povprečju cene izdelka kar 60 odstotkov odpade na stroške dela, stroški materiala pa znašajo le 40 odstotkov. Prav notranje rezerve so zato še velike in v Muralesu želijo tudi kar najbolj izkoristiti. Seveda odprava nekaterih pomanjkljivosti presega podjetniške možnosti, saj na primer obremenjevanje plač ni v njihovi pristojnosti. Vendar pa trdijo, da tudi poletno znižanje prispevkov na plače ni dalo pričakovanih rezultatov, izvozniki pa so v še bolj neugodnem položaju, saj jim druge učinke izniči razkorak med gibanjem tečaja in inflacijo. Za ljutomerske mizarje je položaj še toliko bolj neugoden, ker večji del izvoza uresničijo na nemškem trgu, tečaj marke pa v glavnem stagnira, medtem ko največ uvažajo iz Italije, tečaj lire pa v zadnjem času raste. In če k temu dodamo še podatek, da v Muralesu izvozijo kar 60 odstotkov proizvodnje, potem so z izvoznimi rezultati, ki so finančno kar za 15 odstotkov višji od tistih pred letom, lahko zadovoljni. Zadovoljni pa so tudi z dobičkom, ki bo ob koncu leta v načrtovanih okvirih.

Seveda morajo tudi lesarji v korak s časom, zato je oblikovanje izdelkov del njihove poslovne politike. Če so še do nedavnega širili svoj proizvodni program, v Muralesu zdaj nekatere programe opuščajo, saj je množičnost programov zlasti na tujih trg prej ovira kot prednost. Poleg nemškega tržišča, kamor izvažajo največ, so se usmerjali tudi na rusko tržišče, vendar pričakovanih rezultatov niso dosegli. Zato pa zdaj ponovno poskušajo osvojiti nekdanja jugoslovanska tržišča, vendar so trenutno največja ovira previsoke zaščitne carine v nekaterih državah, ki so nastale na območju nekdanje Jugoslavije. Na tujih trgih prevladuje klasični izvoz, dodelavnih poslov tako rekoč ni pa tudi z lastno blagovno znamko na nemškem trgu ne nastopajo, razen takrat, ko opremljajo lokale prek raznih inženiringov. V Muralesu vidijo svojo prednost tudi v tem, da trenutno dobršen del izdelkov za nemško tržišče delajo za znanega kupca, s katerim so računalniško povezani in tako vselej seznanjeni z njegovimi potrebami. Sicer pa imajo proizvodne zmogljivosti tudi za prihodnje leto v glavnem že prodane, povpraševanje je celo večje od njihovih možnosti, bolj problematične pa so cene, saj tuji kupci pritiskajo na njihovo zniževanje.

Tudi v pohištveni industriji je potrebno v korak z razvojem tehnologije, zatrjuje direktor Muralesa Stanko Škalič. Zadnjo večjo naložbo so imeli v posodobitev lakirnice, ki so jo delno robotizirali, letos pa so dogradili in posodobili prostore za krivljenje lesa.

Vodstvo in 270 zaposlenih v Muralesu še zavedajo, da je potrebno tudi v pohištveni industriji slediti razvoju tehnologije, saj sicer ni mogoče konkurirati na vedno zahtevnejših trgih. Že pred leti so prišli na enoizmensko delo, ves čas niso zanemarjali posodabljanja proizvodnje, zadnja večja naložba je bila posodobitev lakirnice, ki so jo delno robotizirali in bistveno izboljšali delovne razmere, letos pa so zgradili in posodobili še objekt za krivljenje lesa. Žal pa jim je iz letošnjega naložbenega programa izpadel projekt filtriranja in vračanja toplega zraka, ki je ovrednoten na 400 do 500 tisoč nemških mark, in čeprav ne bo neposredno vplival na povečanje proizvodnje, se mu niso odrekli. Ker se jim je v zadnjem času uspelo kapitalsko sanirati, posebnih likvidnostnih težav nimajo, čeprav jim zaloge surovin vežejo velika finančna sredstva. Je pa dejstvo, da so zaloge lesa potrebne, saj brez suhega lesa v pohištveni industriji ni mogoče delati. V Muralesu so se vselej obnašali kot dobri gospodarji in tako delajo tudi zdaj, ko so podjetje olastninili. Poleg notranjih lastnikov in skladov so Muralesovi lastniki tudi državljani, saj je podjetje 30 odstotkov svojega premoženja olastninilo z javno prodajo. Čeprav so tudi iz preteklih let privarčevali nekaj dobička, ga zaenkrat ne bodo namenili za dividende, pač pa želijo z njim še bolj utrditi podjetje. Pravijo namreč, da bi bila delitev dobička kratkoročna in nespametna poteza, ki bi se jim v prihodnosti lahko maščevala

LUDVIK KOVAČ
Fotografija : NATAŠA JUHNOV

Puconci – CRPOV

Konzorcij bo razvijal Goričko

V ponedeljek so v Puconcih izbrali najugodnejšega ponudnika za izdelavo razvojnega projekta CRPOV za sedem goričkih občin

V ponedeljek, 21. oktobra, so v prostorih Občine Puconci končno vendarle izbrali najugodnejšega ponudnika za izdelavo nadaljnjih projektov v okviru CRPOV-a Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Ponudbe je bilo potrebno oddati do 14. oktobra. Za pomoč pri izbiri so poprosili tudi sodelavce ministrstva Jano Kukolj in Teobalda Belca, ki sta predlagala, naj izberejo tistega natečajnika, ki je pokrajini najbolj blizu in strokovno najbolj širok. Ker so se na razpis, objavljenim v Uradnih objavah v začetku oktobra, pijavili le trije interesenti, odločitev ni bila težka. Prvi ponudnik je bila Nataša Perović z Raven na Koroškem, drugi pa Negoj iz Radenec, ki že pripravlja razvojne načrte za območje KS Negova in sedaj za območje KS Kapela. Izbrali so KONZORCIJ IZVAJALCEV »SINERGIJA«, ki se je oblikoval okrog podjetja RIA in dveh podpisnikov Stanislava Srake in Janite Kolmanič.

Prvi razlog za izbiro je bil, da je Konzorcij sestavljen iz domačih strokovnjakov, drugi pa, da je struktura sodelujočih (in prihodnjih sodelujočih) dokaj široka, saj bodo v njem sodelovali tudi sodelavci ZEU (Stanka Dešnik), kmetijski svetovalci, sadjarji, vinogradniki, etnologi, pisatelj (Feri Lainšček) in drugi.

Pravzaprav se je vse začelo v vasi Otovci, kjer so želeli narediti razvojno strategijo za vas; te načrte so nato razširli na vseh 23 vasi Občine Puconci, na pobudo kmetijskega ministrstva pa so načrte razširili na celotno goričko regijo. Projekt je potrebno dokončati od 1. novembra do 30.aprila; zanj bo namenjenih 3 milijone tolarjev, polovico bo plačalo kmetijsko ministrstvo iz programa Crpov, polovico pa sedem goričkih občin. Po dokončanju osnovnega projekta naj bi izdelali še razvojne projekte za posamezne občine in naloge za posamezne vasi in naselja.

Izbrana razvojna naloga bo obravnavala pet razvojnih dejavnosti: proizvodnjo in pridobivanje materialnih dobrin, ustvarjanje in pridobivanje duhovnih dobrin, kakovost infrastrukturnih objektov in dejavnosti v bivalnem okolju ter kakovost naravnega okolja. Iz tega bo izpeljanih pet tematskih področij obdelovanja goričke regije: življenjski prostor, naselitveni prostor, delovni prostor, kulturni prostor in družbeni prostor. Verjetno se bo potrebno prej posvetovati in povezati z izdelovalci mednarodnega projekta TRINAD, ki je v pristojnosti Ministrstva za okolje in prostor (kjer sodeluje tudi ZEU iz Murske Sobote), saj bo marsikaj odvisno od vrste zaščite v prihodnjem krajinskem parku.

Kakor je povedal župan Občine Puconci, naj bi končana projektna naloga vsebovala poleg splošnih ugotovitev tudi konkretne vsebinske predloge, in sicer **skupne osnove za kolektivno blagovno znamko za Goričko, ki jo bodo lahko uporabljali za kakovostne in preverjene izdelke in storitve iz sedmih občin Goričkega.**

Posebna pozornost bo posvečena tudi kmetijstvu, saj ga je potrebno postaviti v sodobne razvojne okvire, na primer v živinorejo vključiti tudi rejo drobnice, sadjarstvo in vinogradništvo povezati s predelavo in lastno prodajo ipd. Tudi možnosti razvoja dopolnilnih dejavnosti v kmetijstvu in obrti še niso izkoriščene, na primer predelava in dodelava kmetijskih pridelkov ter razvijanje že pozabljenih tradicionalnih domačih obrti na podeželju. Potrebno bo močneje razviti tudi turizem kot dopolnilno dejavnost (gostinstvo, turistične sobe).

Pozitivno je, da se načrti za razvoj Goričkega (pravzaprav je površinsko vključeno skoraj tri četrine Prekmurja) sploh pripravljajo; druga pozititvna ugotovitev je, da se je tudi v domačem okolju končno oblikovala skupina strokovnjakov, ki bo izdelovala načrte – doslej so to delali le določeni izbranci ali pa strokovnjaki iz Ljubljane. Konzorcij naj bi bil v prihodnje tudi del regijskega razvojnega centra.

BERNARDA B. PEČEK

Lek Lendava

Investicije v znamenju ekologije

Tovarna farmacevtskih in kemičnih izdelkov Lek je letos za investicije namenila prek 45 milijonov švicarskih frankov ali vsako leto okoli deset odstotkov prihodka od prodaje. Ta močan investicijski korak, kot ga poznajo v Leku, pa sega tudi do lendavskega obrata. V tem letu so imeli tri vrste investicije. Prva se nanaša na postavitev ekološko sprejemljivejše proizvodnje, za katero so dobili tudi posojilo mednarodne banke za obnovo in razvoj, drugi dve, ki bi ju sicer lahko zapisali pod skupni naziv investicij v enoti pridelave antibiotikov, pa se nanašata na postavitev skladiščnih prostorov in odpravo ozkih grl v proizvodnji.

»Trenutno smo v fazi, ko končujemo letošnje investicije, ki so vredne prek tri milijone mark. Toda o točnih številkah sedaj še ne morem govoriti, ker vse investicije še niso končane,« je povedal direktor lendavskega obrata Leka Edigij Capuder. Dokončali pa so ekološko posodobitev proizvodnje ter postavitev skladiščnih prostorov.

»Iz tega naslova, ko smo kot potisni plin opustili sporne kloriranje potisne pline, smo dobili kredit od mednarodne banke za obnovo in razvoj,« je povedal sogovornik. Tako so iz Ljubljane, enote za proizvodnjo in polnjenje končnih farmacevtskih izdelkov, v Lendavo preselili tudi del proizvodnje, to pa je polnjenje prašink antibiotika bracina. Linija potisnega plina v proizvodnji kozmetičnih izdelkov v Lendavi je s polnjenjem antibiotičnih prašink zapolnjena približno dva meseca v letu. Polnjenje bracina bodo opravljali z delavci, ki na tej liniji že delajo, za opravljanje del pri sterilnem delu polnjenja prašink pa bodo na novo zaposlili tehnologa in vodjo linije.

Končana je tudi postavitev skladiščnih prostorov, za katere čakajo le še na uporabno dovoljenje. Prva skladišča v lendavskem obratu so postavili ob začetku proizvodnje gentamicina leta petinosemdeset, zato so ob povečevanju proizvodnih zmogljivosti ti postali pretesni.

Tu sta še dve investiciji v proizvodnji klavlanove kisline z namenom, odpraviti ozka grla. Proizvodnja, s katero so začeli pred tremi leti, se je ustalila, vendar pa je za njen utečen in gladek potek potrebno odpraviti še ozka grla v proizvodnji. Z določenimi rekonstrukcijami jih bodo letos tudi odpravili.

»Ta trend investiranja se zna nadaljevati tudi v prihodnjem letu,« je povedal sogovornik ter nakazal, da bodo investicije prihodnjega leta kot v naslednjem obdobju v Leku v znamenju ekologije.

»Kdor za ekologijo v naslednjih desetih letih ne bo ničesar naredil, bo leta 2002 plačeval desetkrat večje takse, kot jih plačuje danes za isto obremenitev naprimer odpadnih voda,« je še presodil.

V Leku v Lendavi se namreč že dogovarjajo o gradnji nove čistilne naprave skupaj z Nafto, že sedaj pa se pripravljajo na predčiščenje lastne odpadne vode, ki jo speljujejo na čistilno napravo Nafte.

»Če pride do gradnje nove skupne čistilne naprave, bo zelo dobro, če je voda, ki jo spuščamo na čistilno napravo, kar se da konstantne kakovosti. In to predčiščenje bo namenjeno predvsem »špicam«. Iz naše poizvodnje pride razmeroma malo odpadne vode, je pa precej in neenakomerno onesnažena. In namen tega predčiščenja je prav blaženje »špic« je povedal direktor Edigij Capuder. Sicer pa tudi v lendavskem obratu za prihodnje leto sestavljajo načrt investicij. Načrtovane investicije se bodo začele, če jih bo odobrila uprava (uprava potrjuje vse investicije, vredne nad sto tisoč švicarskih frankov), ter dal soglasje nadzorni svet (če gre za investicije večje od petsto tisoč frankov).

Ali bodo imela ob tem kaj kruha tudi domača podjetja? Pristojna služba v Ljubljani med tremi ponudbami izbere najboljšo, tako da morajo biti ponudniki za izvajanje del iz našega konca ugodni in najboljši, da potem pridejo do tega, da podpišejo pogodbo o izvajanju del. Pri Leku imajo nekaj stalnih partnerjev, toda tudi ti morajo skozi dolgo proceduro izbiranja, smo razumeli sogovornika, direktorja Lekovega obrata v Lendavi Edigija Capudra.

MAJDA HORVAT

Ali so javnofinančni prihodki previsoki

V obdobju osmih mesecev so se v primerjavi z enakim lanskim obdobjem javnofinančni prihodki nominalno povečali za 13,8 odstotka (realno za 3,4). Po podatkih UMAR-ja pri vladi RS so celotni javnofinančni prihodki v obdobju osmih mesecev naraščali hitreje kot prihodki od dohodnine (18,9 %) in prometnega davka (18,4 %). Deleži virov financiranja javnofinančnih prihodkov v vseh prihodkih pa tudi deleži javnofinančnih prihodkov in odhodkov v bruto družbenem proizvodu v obdobju od 1993 do 1996 leta so razvidni iz grafov.

Zaradi letošnjega zniževanja prispevnih stopenj je bila rast javnofinančnih prihodkov iz tega naslova najnižja, in sicer le dobrih 5 odstotkov. Glede na cilj povečanja konkurenčnosti slovenskega gospodarstva in znižanja deleža plač v ceni izdelka so se s spremembo zakona o prispevkih za socialno varnost znižale prispevne stopnje delodajalcev za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za 4-odstotne točke. S sprejetjem zakona za bruto plače po lestvici od 0 do 10 odstotkov bo deloma nadomeščen izpad prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Dvomesečna realizacija kaže, da bodo prihodki iz tega davka do konca leta nekoliko višji od predvidenih ob sprejemu zakona. V Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje je bilo zaradi znižanja omenjene prispevne stopnje v osmih mesecih nominalno razporejenih celo manj sredstev kot v enakem obdobju preteklega leta. Manjkajoča sredstva se pokrivajo tekoče s transferji iz državnega proračuna. Tako je predstavljal delež teh sredstev v osmih mesecih letošnjega leta že 21 odstotkov celotnih prihodkov Zavoda za PIZ.

B. Vunjak

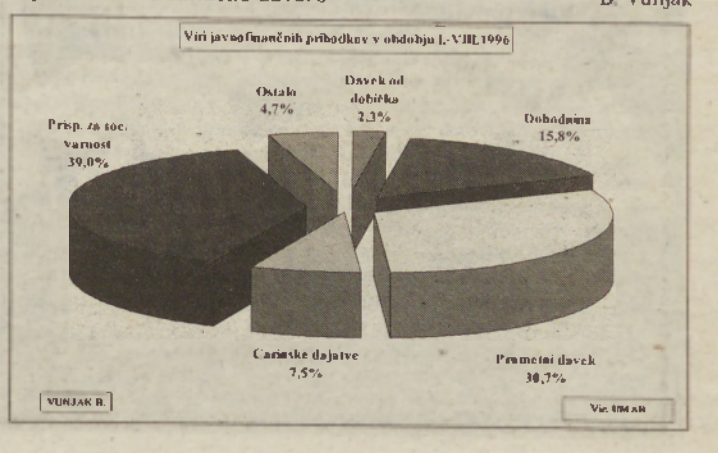

Podjetje za rehabilitacijo in zaposlitev invalidov SOLIDARNOST

Petnajst let uspešnega dela

Petnajst let dela morda le ni visok jubilej, za naše podjetje pa je vendarle velikega pomena. Petnajst let uspehov in tudi manjših neuspehov je za zaposlene invalide veliko, veliko več, kot si lahko mislimo.

Začnimo z letom 1981, ko je bila ustanovljena Invalidska delavnica SOLIDARNOST z namenom, da dobi zaposlitev čimveč invalidov. Takrat je bilo v občini približno 350 invalidov, vendar vsi niso bili sposobni za zaposlitev oziroma niso bili obravnavani pri komisiji za ocenitev delovnih sposobnosti.

S pomočjo ustanoviteljic *Skupščine občine Murska Sobota, Socialnega skrbstva in Skupnosti za zaposlovanje* je SOLIDARNOST uradno začela z delom 1. 10.1 981 na Titovi 5, v nekdanjih prostorih kovinarske šole.

Tovarna Mura, Pomurski tisk in drugi kolektivi so odstopili svoje odpisane stroje, opremo in tudi nekaj surovin, tako da sta z delom začela dva oddelka - *Domača obrt* in *Grafično-kartonažerski oddelek*.

Ob občinskem prazniku, 17. oktobru so bili prostori uradno odprti in tako je bila tudi marsikateremu invalidu zagotovljena socialna varnost. V začetku je bilo zaposlenih 35 delavcev, od tega je bilo 25 invalidov, ki so po Zakonu o zaposlovanju invalidnih oseb najprej morali opraviti 6- do 12-mesečno priučevanje (preizkušani so bili na različnih delih in nalogah). Šele po uspešno opravljenem priučevanju smo jih zaposlili za nedoločen čas.

Vključeni so:
- invalidi z duševno zaostalostjo,
- invalidi s telesnimi okvarami,
- invalidi s kombiniranimi motnjami.

Izobrazbena struktura invalidnih oseb je izredno nizka, saj jih ima večina končano le osnovno šolo s prilagojenim programom oziroma le nekaj razredov osnovne šole. Zaposlujemo pa tudi gluhonemo osebo, ki je brez kakšne koli šole in je komuniciranje oz. sporazumevanje z njo zelo težko.

Leta so minevala in v Invalidski delavnici Solidarnost nas je bilo vsako leto več zaposlenih. Tako smo 1. 10. 1984 v Cvetkovi 10 v Murski Soboti odprli enoto Delavnice pod posebnimi pogoji, v katero je bilo vključenih 12 varovancev (težje duševno prizadetih oseb) pod vodstvom defektologinje Angele Benko - Lang. Varovanci niso v delovnem razmerju, ampak v dnevnem varstvu in se njihov dan močno razlikuje od zaposlenih. Več je rekreacije, tenkočutnosti in opravljajo enostavna ročna opravila po svojih zmožnostih.

V letih 1985/86 nas je bilo že 60 zaposlenih (33 invalidov) in začeli smo opozarjati na utesnjenost delovnih prostorov. Prav tako se je ustavilo zaposlovanje invalidnih oseb, saj zaposleni nismo imeli normalnih možnosti za delo.

2. junija 1989 smo uradno začeli z delom v novih prostorih nekdanje kirurgije, ki smo jo v celoti odkupili in tudi obnovili. Tako smo pridobili 800 m2 in s tem omogočili širitev dejavnosti in novih zaposlitev.

V osamosvojitvenih letih (od leta 1991 naprej) smo izgubili precej trga in smo se tudi pri nas srečevali z raznimi problemi, ki pa jih za zdaj še uspešno rešujemo. Čeprav je z uvedbo prometnega davka na izdelke invalidskih podjetij precej težje prodajati naše izdelke, kljub temu ohranjamo tržišče v Sloveniji in tujini.

V letu 1994 smo dogradili proizvodne prostore in razširili konfekcijsko-galanterijsko ter grafično kartonažersko dejavnost. S svetlejšimi in novimi prostori smo zaposlenim omogočili še prijetnejše delovno okolje.

V letu 1995 smo začeli tudi z lastninjenjem in vsi zaposleni v podjetju so vanj vložili svoj lastninski certifikat in tako bodo večinski lastniki podjetja.

Podjetje je že maja 1995 dobilo drugo soglasje Agencije, vendar sodišče še do danes ni opravilo vpisa v sodni register.

17. oktober 1996: 15-letnica obstoja Podjetja za rehabilitacijo in zaposlitev invalidov SOLIDARNOST. Jubilej, ki nam zaposlenim v tem podjetju pomeni veliko, saj nam je uspelo voditi kolektiv kljub težavam, ki so se v teh letih pojavljale, in jih premagovati z upanjem za boljši jutri.

Na današnji dan nas je zaposlenih že 84 ljudi, od tega 41 invalidnih oseb.

Ker smo zaposleni skromni ljudje z majhnimi zahtevami, našega jubileja nismo proslavili z rompompomom, vsekakor pa naj bo ta sestavek zahvala za uspešno delo vsem zaposlenim, tudi tistim, ki so se v tem času upokojili, in vsem nekdanjim zaposlenim.

Majda Erjavec - Novak

Otroški oddelek murskosoboške bolnišnice je bogatejši za štirideset otroških in mladinskih knjig, ki jim jih je prejšnji teden izročil prof. pedagogike Sten Vilar, predstavnik Cicikluba iz Mladinske knjige. Ta slovenska založba se je namreč odločila z razdeljevanjem knjig po slovenskih bolnišnicah obogatiti dneve bolnišničnega zdravljenja malim bolnikom ter jih spodbuditi k branju, katerega vse bolj izpodrivajo elektronski mediji. MH. foto: NJ

Kongresa RO/2 tudi na OŠ Črenšovci in Gimnaziji M. Sobota

Nekateri so odšli dlje

V Ljubljani najbrž niso računali, da bo tudi na našem koncu računalniško znanje tako napredovalo

Septembra se je začel vseslovenski kongres RO/2, to je o računalniškem opismenjevanju, ki naj bi bilo šele na polovici poti. Aktivnosti potekajo v 50 krajih, izbrani pa sta bili tudi OŠ Franceta Prešerna Črenšovci (kot izobraževalni center računalništva za osnovne šole v širšem prostoru) in Gimnazija M. Sobota (izobraževalni center za srednje šole in druge uporabnike). Gre predvsem za seminarje s prikazom računalniške dejavnosti po šolah, na katerih bo do konca akcije sodelovalo predvidoma okrog 5.000 vzgojiteljev, učiteljev, svetovalnih delavcev, knjižničarjev, ravnateljev in drugih udeležencev.

»Računalniško opismenjevanje se je začelo pred tremi leti, ko je bil v Državnem zboru Republike Slovenije sprejet predlog o šolskem tolarju. Del tako zbranega denarja je bil že od vsega začetka namenjen računalniškemu opismenjevanju, to je izobraževanju učiteljev in učencev ter nakupu strojne in programske opreme. Na OŠ Franceta Prešerna Črenšovci smo se takoj v začetku zavedali, kaj to pomeni, in se vključili v akcijo. Program računalniškega opismenjevanja naj bi namreč ustvaril razmere za dopolnjevanje in razvijanje metod dela v izobraževanju za hitrejše in učinkovitejše pridobivanje znanja, spretnosti in veščin. Informacijska tehnologija naj omogoči pri tem učinkovitejše in prijaznejše iskanje informacij ter povezovanje obstoječih podatkov. S tem programom je vlada želela zmanjšati razkorak med nami in razvitim svetom. Informacijska tehnologija je vpeta v številna področja človekovega ustvarjanja; njena uporaba vpliva na človeka samega, postala je del

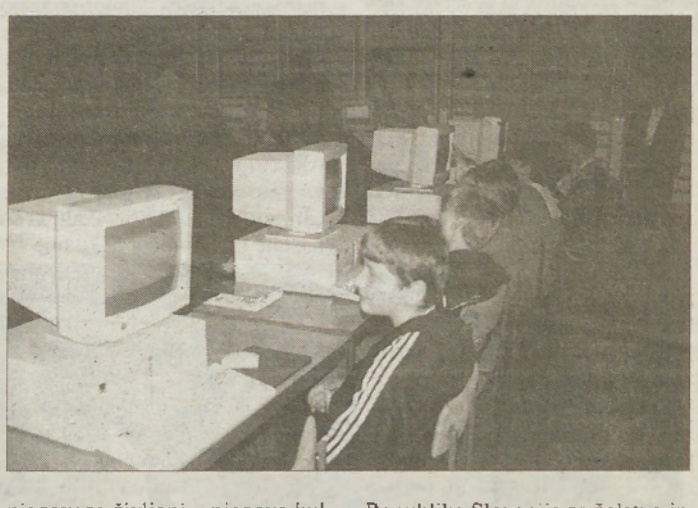

njegovega življenja, njegove kulture. Osnovni namen informacijske tehnologije v izobraževanju je posredovati mladim tudi kulturo informacijske družbe,« je ob začetku RO/2 kongresa v Črenšovcih povedal ravnatelj tamkajšnje šole **Štefan Ftičar.**

Kako daleč so pravzaprav na črenšovski osemletki? Prve računalnike (znamke Comodore) so dobili leta 1984. Začetno računalniško opismenjevanje učencev je potekalo v okviru interesne dejavnosti (krožka). V šolskem letu 1989/90 so prvič izvedli šolsko tekmovanje iz računalništva ter sodelovali tudi na regijskem in državnem tekmovanju, na katerem se je en učenec uvrstil na 5. mesto. V letu šolskem 1993/94 so začeli s programom BESIC, naslednje leto pa še s programom PASCAL. Leta 1994 so sklenili pogodbo z Ministrstvom Republike Slovenije za šolstvo in šport, ki jih je izbralo na osnovni razpisa kot eno od 25 šol v Sloveniji za osrednjo šolo za računalniško opismenjevanje na področju mednarodnega sodelovanja. Vodenje sta prevzela učitelja Franc Bertalanič in Andrej Rogač, ki sta se medtem res izkazala kot dobra mentorja pri računalniškem opismenjevanju za učence in učitelje. Regionalni center za tehnično kulturo Murska Sobota je lani prav tako izbral njihovo osemletko za osrednjo šolo računalništva in jim poveril tudi organizacijo regijskega tekmovanja. Podjetje UMT pa jih je letos izbralo za promocijsko šolo njihovih računalniških programov za območje severovzhodne Slovenije. Seveda so za takšen razvoj potrebovali tudi precejšnje sredstva. Prejšnja Občina Lendava jim je pri tem izdatno pomagala. Tako je lahko začela delovati tudi razvojna skupina za mednarodno sodelovanje, predvsem za usposabljanje za delo na internetu. 17. marca so se prvič v svoji zgodovini povezali prek interneta z Ameriko in Belgijo. In še bi lahko našteval njihove korake in uspehe na tem področju. V okviru kongresa RO/2 so posredovali svoje izkušnje gostom iz različnih šol in ustanov v Pomurju (načrtovanje likov, seštevanje in odštevanje, spoznavanje ure, urtjevanje besedišča, spoznavanje besed, risanje z računalnikom, vodenje knjižnice s pomočjo računalnika idr.).

Tudi na **Gimnaziji Murska Sobota** so pripravili v okviru kongresa RO/2 prikaz zanimivih računalniških programov za pouk kemije, fizike in računalništva ter okroglo mizo z naslovom Izobraževalni center - priložnost za šolo in regijo. Žal je bil odziv skromnejši, kot so pričakovali, saj bi bila udeležba za marsikoga zelo koristna.

Gimnazija ponuja s svojimi strokovnjaki (prof. Branko Mesarič, asist. Renato Lukač idr.) in opremo vsekakor precejšnje možnosti za razvoj računalništva v regiji, da bi lahko šli v korak z razvitim svetom, vendar so bile doslej te njihove »zmogljivosti« premalo izkoriščene. Prav gotovo imajo tudi njihovi računalnikarji znanje in sposobnosti za pridobitev licence, ki bi jim omogočila, da bi lahko izvajali izobraževanje po katalogu (za točke udeležencev). To je bila tudi pobuda, ki so jo podprli udeleženci okrogle mize. Dobro bi bilo tudi, če bi prišlo do sodelovanja izobraževalnih centrov za računalništvo v Pomurju, kakršna sta na OŠ Črenšovci in soboški gimnaziji. Po besedah ravnateljice gimnazije **Regine Cipot** v Ljubljani verjetno niso računali, da bomo v naši regiji napredovali do take stopnje, zato morajo računati tudi na nas.

JOŽE GRAJ

Izbirno tekmovanje iz logike v Gor. Radgoni in M. Soboti

Najboljši na državno tekmovanje

Logika je veda, ki pride prav na vseh področjih življenja. Zato je zelo koristno, če tudi v osnovnih šolah spodbujajo dejavnosti, ki razvijajo logično mišljenje pri učencih, kakršna so, na primer, tekmovanja iz logike. Izbirno tekmovanje za OŠ iz Pomurja je bilo tokrat na osemletki v Gornji Radgoni, in sicer ga je organiziral ravnatelj Dušan Zagorc.

Regijskega tekmovanja se je udeležilo 9 osnovnih šol. Iz vsake sta tekmovala po 2 učenca. Naloge so bile dokaj zahtevne. Najboljše rezultate pa so dosegli: Tilen Zamuda (OŠ Gor. Radgona) Andreja Žalig (OŠ Bistrica), Mojca Martinec (OŠ Bakovci), Ludvik Rogan (OŠ Tišina), Janja Vučko (OŠ Bistrica), Katja Režonja (OŠ Turnišče), Jasna Kuštor (OŠ I M. Sobota) in Luka Klun (OŠ Gor. Radgona). Omenjeni učenci so se uvrstili na državno tekmovanje.

Naj še dodamo, da so tekmovanje gmotno podprli Občina Gornja Radgona in številni drugi pokrovitelji, pri izvedbi pa sta veliko pomagala računalnikar Matjaž Cvetko in učiteljica Anka Zagorc, oba zaposlena na OŠ Gornja Radgona. Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije (Svet za politehnično in delovno vzgojo ter izobraževanja - komisija za logiko) je izvedla izbirno tekmovanje iz logike tudi na Gimnaziji Murska Sobota.

Sodelovalo je blizu 40 dijakov iz vseh letnikov, na državno tekmovanje pa so se uvrstili: Irena Fašalek (I. e), Andrej Krpič (2. a), Matjaž Titan (dosegel 100 odstotkov možnih točk) in Damir Podlesek (oba 3. a), Metka Kuhar in Uroš Benko (oba 4. a).

L. Kramberger
J. Graj

Minister, župan in ravnatelj podpisali dogovor o sodelovanju pri gradnji nove Srednje ekonomske, trgovske in upravno-administrativne šole M. Sobota

Denar leta 2000

Četudi gre za predvolilni čas, je bilo dejanje, ki se je zgodilo minuli petek popoldne v sejni sobi Mestne občine M. Sobota, resno in pomembno za reševanje prostorske stiske Srednje ekonomske, trgovske in upravno-administrativne šole M. Sobota.

Končno so namreč podpisali dogovor o sodelovanju pri novogradnji, s katerim se je Ministrstvo Republike Slovenije za šolstvo in šport (podpisnik je bil minister dr. Slavko Gaber) obvezalo, da bo leta 2.000 zagotovilo finančna sredstva za to naložbo. Mestna občina M. Sobota pa je sprejela obvezo, da bo do 30. junija 1986 brezplačno zagotovila komunalno opremljeno parcelo. Ali na zemljišču KG Rakičan čez cesto pri židovskem pokopališču ali v Gregorčičevi ulici ali čez Ledavo proti Nemčavcem so mogoče lokacije, o katerih se govori. Vodstvo šole pa bo skrbelo za »pospeševanje uresničevanja« sprejetih obveznosti. Upajmo, da bo pisni dogovor uresničen tudi v praksi, saj ima omenjena šola enkrat premalo prostorov - za več kot 1.100 dijakov le 3.804 kvadratnih metrov, potrebovali pa jih še enkrat toliko.

J. GRAJ

Dogovor je podpisan, naj sledijo dejanja! (Posnetek: Jure Zaunecker)

Predlogi za ustanovitev občin in druge teritorialne spremembe (6)

Veržejci bi radi občino

S priključitvijo k Občini Ljutomer se prebivalci Krajevne skupnosti Veržej ne strinjajo in menijo, da so povsem sposobni sprejeti v svoje roke skrb za razvoj krajev na svojem območju. Prepričani so, da bi svoje razvojne cilje dosegli prej kot pod okriljem Občine Ljutomer, kamor jih je »pahnil« birokratski zakon o postopkih za ustanavljanje občin in njihovih območij.

Na poizvedovalnem referendumu so se namreč krajani Veržeja, Banovec in Bunčanov opredelili za samostojno občino. Iz »osamosvojitvene« veržejske študije sledi, da je območje Veržeja in njegove bližnje okolice geografsko, obmejno, zgodovinsko in gospodarsko specifično območje in kot takšno izpolnjuje zahteve za ustanovitev lastne občine.

Trške pravice pred Ljutomerom

Kot gručasto ravninsko naselje na desnem bregu reke Mure ob regionalni cesti Križevci pri Ljutomeru-Bratonci je dobil Veržej trške pravice že leta 1342, pri čemer je zanimivo, da se je to zgodilo prej kot v Ljutomeru in Gornji Radgoni. V letih 1555/1626 je bil v trškem gradu sedež uskoškega poveljstva. Po upostošenju gradu pa se je prebivalstvo pomešalo med domačine. V začetku 18. stoletja se je v boju s kruci odlikoval legendarni Štefan Roposa; po ljudskem izročilu jih je premagal na sedlišču Meka. Sicer pa je bil trg veskozi središče gospodarskega življenja. Veržej se je razvil kot nekdanja trgovska postojanka in rečno pristanišče na ogrsko-avstrijski meji. Tako je v 19. stoletju Veržej slovel po pridelavi žita in reji plemenskih konj. Iz tega časa sta tudi šolski in carinski urad, župnija pa je od leta 1863. Omeniti velja tudi, da so svoje bralno društvo ustanovili že leta 1890. Iz leta 1912 pa izvira salezijanski samostan. v katerem je zdaj vzgojni zavod za mladino. V parku je doprsni spomenik skladatelja Slavka Osterca (1895-1941), začetnika sodobne komorne glasbe. Etnološko zanimiv pa je vsekakor Babičev rečni mlin, sedaj edini delujoči mlin na Muri.

Sorazmerno hiter napredek

Še najbolj pa se opirajo na podatek, po katerem so imeli že od nekdaj svojo občino, ki je bila odpravljena po drugi svetovni vojni. Zato so prizadevanja po vnovični ustanovitvi lastne občine tako živa. Zaradi ugodnega geografskega položaja se Veržejci lahko pohvalijo s sorazmerno hitrim napredkom kraja. K temu so gotovo največ prispevali krajani, ki so se odrekali marsičemu. S številnimi samoprispevki, ki so dosegali tudi 5-odstotno stopnjo od mesečnih prejemkov in 40 odstotkov od katastrskega dohodka, se lahko vsekakor ponašajo. Za lažjo ponazoritev navajamo, da ima danes kar 90 odstotkov gospodinjstev telefon, Veržej je dobro komunalno opremljen z ustreznim vodovodnim in kanalizacijskim omrežjem. Prav tako imajo popolno osnovno šolo in vrtec ter kulturni dom s spominsko sobo skladatelja Slavka Osterca ter vrsto specializiranih prodajaln. V maju prirejajo praznik narcis, konec avgusta pa kozje dirke. Ob razvitem kmetijstvu (kmetijska zadruga ima farmo kokošjih nesnic, Kmetijsko gospodarstvo Ljutomerčan pa veliko njiv) se je razmahnila tudi obrtna dejavnost. Vsakodnevno se vozi na delo v razne kraje Prlekije in Prekmurja okrog 350 ljudi, na območju krajevne skupnosti pa deluje že več kot 40 obrtnikov in samostojnih podjetnikov, ki zaposlujejo več deset delavcev.

Ob vsem tem imajo v Veržeju zagotovljene prostore za upravno dejavnost, premorejo pa tudi pošto in zdravstveno postajo. Deluje tudi lastni kabelski TV-sistem, zelo dejavni pa so tudi na športnem področju, o čemer pričajo številna igrišča, teniški stadion in steza za treniranje športnih konj. Ob krajevni cesti Veržej-Šalinci ob Murici je naselje Banovci, ki slovi po termalnem kopališču in avtokampu, ki privablja vedno več gostov iz domovine in tujine. Bunčani pa so znani po odličnih rejcih in voznikih dirkalnih konj.

Trdna odločenost, da se odcepijo!

»Občanom naselij Veržej, Banovci in Bunčani so zagotovljeni osemletno šolanje - popolna osnovna šola z otroškim varstvom - popolna oskrba z življenjskimi potrebščinami, visoka stopnja komunalne opremljenosti, številni športni objekti, poštne in finančne storitve (PBS, menjalnica), splošna in šolska knjižnica, zagotovljeni so prostori za upravno dejavnost lokalnih skupin (20 društev in klubov) ter možnosti za zdravstveno varstvo. Z ustanovitvijo nove Občine Veržej bodo še vedno izpolnjeni pogoji za obstoj občine Ljutomer. Čeprav zdaleč ne izpolnjujemo pogoja o številu 5.000 prebivalcev, saj jih je v Krajevni skupnosti Veržej le 1.753, pa smo trdno odločeni, da se odcepimo od zdajšnje ljutomerske občine in ustanovimo lastno občino,« poudarja **predsednik sveta Krajevne skupnosti Veržej Miha Pušenjak.**

Sicer pa so o tem že razpravljali svetniki Občine Ljutomer, ki so sprejeli salomonski sklep. Po njem namreč ne prepovedujejo odcepitve od občine, ne bodo pa storili tudi ničesar, da bi Krajevna skupnost Veržej postala nova občina. To odločitev so naposled prepustili vodstvu veržejske krajevne skupnosti.

MILAN JERŠE

Osmega decembra referendum

Vse kaže, da bo Dobrovnik postal nova občina. Konec oktobra bodo v krajevni skupnosti, ki združuje poleg Dobrovnika še Žitkovce in Strehovce, zbrali vse potrebne dokumente za ustanovitev nove občine, o tem pa bodo dokončno odločili zbrani na referendumu, ki naj bi bil 8. decembra. Tako bo največje naselje na narodnostno mešanem območju dobilo svojo občino. Pobuda se je pravzaprav rodila že ob ustanavljanju sedanjih občin, vendar niso bile storjene vse potrebne akcije, da bi morebitni referendum uspel. Tako bo iz nekdanje lendavske občine nastala še ena nova občina, ki se bo pridružila občinam Kobilje, Turnišče, Črenšovci in Odranci.

J. D.

Obvoznica je potrebna

Te dni so v Lendavi in Dolgi vasi sklenili javne razprave o najpomembnejših temah, ki so usodno povezane s prihodnostjo obeh krajev. Gre za potrditev gradnje obvoznice in gradnje ploščadi za tovorna vozila na mejnem prehodu v Dolgi vasi. Občani so se lahko seznanili s kartografskim gradivom, ki je bilo razgrnjeno že nekaj časa. Večjih pripomb sicer ni bilo, bilo pa je veliko koristnih predlogov, kako bi stanje izboljšali, in da bi bili prebivalci obeh krajev čim manj ogroženi zaradi vse večjega tranzitnega prometa. Lendavi in Dolgi vasi se obeta gradnja obvoznice v dolžini 6,8 kilometra, ki naj bi promet preusmerila mimo mesta. Pisali smo že, da so v Lendavi ob glavni cesti načete že skoraj vse hiše. Razpoke je povzročil tranzitni promet, ki neusmiljeno narašča že peto leto. Škoda, ki jo ljudje trpijo zaradi hrupa, pa je največja v Dolgi vasi. Odgovorni na občini pravijo, da bo obvoznica zgrajena že prihodnje leto.

J. D.

Rebalans proračuna Občine Črenšovci ni »vznemiril« svetnikov – Ravnateljica OŠ Bistrica imenovana in potrjena

Šeftarji služijo, kmetje pa na boben?

Preden so se svetniki Občine Črenšovci na ponedeljkovi seji lotili najpomembnejše teme – rebalansa proračuna za letos – jih je župan Anton Törnar seznanil, da je zadeva okrog imenovanja ravnatelja (-ice) na OŠ Prežihovega Voranca Bistrica dobila legalni epilog. Svet zavoda (šole) je namreč tudi pri ponovljenem odločanju imenoval za ravnateljico Terezijo Čarnuda, šolsko ministrstvo pa je imenovanje že potrdilo. Izid morda nekoliko preseneča, saj tako ni bilo upoštevano »priporočilo« sveta KS Bistrica in občinskega sveta, naj bi imela prednost pri imenovanju kandidatka M. H. Kakorkoli že, zadeva je sedaj končana.

Kadar je govor o občinskem proračunu – odloku ali rebalansu – se svetniki domala povsod precej »tepejo« (zavzemajo se za svoje interese), v Črenšovcih pa so to točko končali brez večjih težav. Še največ so govorili, ali zagotoviti v rebalansu proračuna za letos tudi sredstva za semensko pšenico ali ne. Nekaj jih je bilo za to, da bi za revnejše morali najti denar, tako kot so to uredili v sosednjih občinah Odranci in Turnišče. Večina pa je bila vseeno mnenja, da je sedaj prepozno za takšno spodbudo, kajti mnogi kmetovalci so njive že zasejali. Nekateri so uporabili kar domačo pšenico, ker sem ji zdela (prava) semenska predraga.

Ob tem pa so svetniki izrekli precej kritik na račun kmetijske svetovalne službe, ki bi lahko občinskemu svetu pravočasno svetovala, kakšno politiko naj vodi pri spodbujajnju kmetijske pridelave. Prav tako so kritizirali, zakaj se ni niti enkrat sestala občinska komisija za kmetijstvo, ki bi prav tako lahko sprejela določene usmeritve in predloge. Vsekakor je to njena naloga za naslednje leto, zato so župana zadolžili, da skliče prvo sejo, četudi ima ta komisija že izbranega predsednika. Potrebno bo tudi natančneje prevereti, ali so upravičeni vsi izdatki za zdravljenja mastitisa krav molznic. Čudno je, da se znesek povečuje, krav pa je vedno manj.

> *»Kmet, ki je letos prodal 100 bikov, je izgubil okrog 3,6 milijona tolarjev. To je dal državi. Minister Osterc pa pravi, da je tako v redu, a ni v redu. Tam, kjer bi lahko zaslužili sami, dajemo priložnost* šeftarjem, *dobri kmetje pa gredo na boben.« (Iz razprave svetnika Matije Žižka)*

Ker v zvezi z rebalansom ni bilo bistvenih pripomb in spreminjevalnih predlogov, so ga najprej preimenovali iz osnutka v predlog in nato rebalans soglasno sprejeli. Ob tem je bila sprejeta tudi odločitev, da lahko vrtec na Srednji Bistrici zaposli pomožno vzgojiteljico in uvede tretji oddelek.

Sprejeli so tudi predlog akta o ustanovitvi vzgojno-izobraževalnih zavodov v Občini Črenšovci, po katerem se bodo **vrtci »priključili« k osnovnim šolam** v Črenšovcih, Veliki Polani in na Srednji Bitrici. Ravnatelji šol bodo imenovali za vse tri vrtce pedagoškega vodjo (z večino glasov), ki mu bo za to funkcijo priznana 1/3 delovnega časa. V zvezi z vrtci so sprejeli tudi predlog za **ekonomsko ceno**, in sicer znaša le-ta **45.281 tolarjev** za otroke od 1. do 3. leta, oziroma **31.171 tolarjev** (preračuna na 10 mesecev). Starši bodo plačevali najmanj 15 in največ 85 odstotkov te cene - odvisno, v kateri razred bodo uvrščeni glede na višino osebnega dohodka na posameznega družinskega člana. Kot kaže, bo največ staršev »doletelo« 40-odstotno plačilo. Samostojne podjetnike bodo avtomatsko uvrstili v 6. plačilni razred ali tudi višje, če bo tako pokazal izračun njihovih osebnih dohodkov. Enako velja za starše, ki imajo 20 odstotkov ali nad 2 milijona svojega vložka v določenem podjetju ali če dajejo stanovanjske hiše v najem. Tiste, ki ne bodo oddali vlog za razvrstitev v razrede, pa bodo uvrstili v najvišji plačilni razred (9.). Po vsem sodeč bodo vrtci dražji. Ali bo to bistveno vplivalo na vpis otrok, pa bo pokazal čas.

JOŽE GRAJ

Občina Cankova - Tišina

Načrtov jim ne manjka

V Občini Cankova - Tišina namenjajo precejšen delež gmotnih sredstev tudi za zagotovljeno porabo, kamor uvrščajo osnovno šolstvo, otroško varstvo, zdravstvo, socialno varstvo, požarno varstvo, kulturo, šport in drugo, ampak tudi za naložbeno dejanost. Tako bo letos uresničenih več pomembnih naložb, kot so obnova ceste Tišina -Vanča vas, gradnja mostu čez potok Ledava v Domajincih, asfaltiranje cest v Gerlincih in Korovcih ter gradnja kanalizacijskega omrežja v Borejcih. Nič manjšega pomena ni izdelava projektov za gradnjo kanalizacije in čistilnih naprav v krajevnih skupnostih Gederovci in Tišina pa tudi pridobitev lokacijskega in gradbenega dovoljenja. Poleg tega načrtujejo nadaljevanje gradnje kanalizacije na Cankovi, pridobivanje projektne in gradbene dokumentacije za prizidka k osnovnima šolama na Cankovi in Tišini ter dokončno izdelavo prostorskega načrta občine.

Za vse naštete naložbe bodo potrebovali nekaj več kot 200 milijonov tolarjev. Kot zatrjujejo, bodo večino denarja zagotovili iz občinskega proračuna, nekaj pa tudi s krajevnim samoprispevkom in prispevkom občanov za gradnjo kanalizacije in vaških cest. Sicer pa bodo v prihodnje namenili posebno pozornost gradnji kanalizacije in preskrbi občanov z zdravo pitno vodo. V ta namen se že gradi kanalizacijsko omrežje na Cankovi, prav zdaj pa tudi v Borejcih. V letu 1997 bodo z gradnjo kanalizacije nadaljevali v vaseh od Krajne do Murskih Črnec, pri čemer pripravljajo idejne projekte tudi za druge vasi Občine Cankova - Tišina. Hkrati s projekti za obnovo magistralne ceste M-10/1 bodo pripravili tudi projekte za kanalizacijo ob tej pomembni prometnici.

Zaradi vedno večjega onesnaževanja pitne vode, kar je posledica intenzivnega gnojenja in škropljenja pa tudi drugega onesnaževanja podtalnice, so odločni zagristi tudi v to kislo jabolko. V ta namen so na občinskem svetu sprejeli odloke o zaščiti vodnih virov, zbiranju in odvažanju komunalnih odpadkov ter o gospodarskih javnih službah. In ker so vodovodna omrežja že zastarela in dotrajana, razmišljajo o njihovi zamenjavi in gradnji večjega skupnega črpališča, morebiti pa se bodo priključili na črpalko v Krogu. S sprejetjem nove šolske zakonodaje in prehodom na devetletno osnovno šolanje bodo šolski prostori na Tišini in Cankovi postali pretesni. Zato načrtujejo nadzidavo Osnovne šole Tišina že leta 1997, leto kasneje pa bi podobno naložbo in gradnjo telovadnice začeli tudi na Cankovi.

MILAN JERŠE

Volitve '96

Kakšna bo odločitev neopredeljenih?

Volilna kampanja se zadnje dni stopnjuje, kar je povsem razumljivo, saj se državnozborske volitve, ki bodo 10. novembra, hitro približujejo. Po številnih plakatnih in drugih predstavitvah, spotih in časopisnem oglaševanju političnih strank, ki si na volitvah seveda obetajo poln uspeh, so namreč sledila televizijska in radijska soočenja, polna retorike in demagogije, ki so nam do določene mere dala odgovor na marsikatero odprto vprašanje. Za konec volilne kampanje pa lahko pričakujemo še množične prireditve v krajih, kjer si bodo politične stranke in njihovi poslanski kandidati skušali pridobiti čimveč glasov dotlej neopredeljenih volilcev.

V ta okvir sodijo tudi potrjene liste kandidatov oziroma kandidatur, ki so jih sestavile volilne komisije posameznih volilnih enot, in seznami kandidatov z list kandidatov, o katerih glasujejo v posameznih volilnih okrajih. Za nas je seveda najzanimivejša volilna enota 8, ki obsega tudi območja nekdanjih velikih občin Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota. Vsaka med njimi je razdeljena na en volilni okraj, le v soboškem primeru gre za dva.

Podrobnejši vpogled v imena list nam pove, da je na seznamu več kot sto znanih in manj znanih osebnosti iz Pomurja, ki se bodo potegovale za vabljiv poslanski stolček. Po žrebu so politične stranke razvrščene takole: Slovenska ljudska stranka, Slovenski krščanski demokrati, Združena lista socialnih demokratov, Nacionalna stranka dela, Zelena alternativa, Liberalna stranka, Liberalna demokracija Slovenije, Demokratična stranka upokojencev Slovenije, Demokratska stranka Slovenije, Republikanska zveza Slovenije, Domoljubna enotna upokojenska stranka, Nacionalna stranka, Socialdemokratska stranka Slovenije, Zeleni Slovenije, Krščansko-socialna unija, Komunistična partija Slovenije, Slovenska nacionalna desnica, Slovenski forum in deželne stranke, Slovenska obrtno-podjetniška stranka in en neodvisni kandidat. Skupno gre torej kar za 19 političnih strank, pri čemer so nekateri njihovi kandidati v Pomurje »preneseni« od drugod.

> *Za 88 poslanskih mest se poteguje 1.307 kandidatov, za poslanski mesti italijanske in madžarske narodnosti pa v vsaki od volilnih enot po štirje kandidati, to pomeni, da bo na letošnjih državnozborskih volitvah kandidiralo skupaj 1.315 kandidatov. Sicer pa je v volilne imenike vpisanih milijon 540 tisoč 295 volilcev.*

Poleg tega je republiška volilna komisija objavila tudi tako imenovane nacionalne liste. Zanimivo je, da je na teh listah največ poslanskih kandidatov iz vrst Demokratske stranke Slovenije, in sicer 21, po 15 kandidatov imajo Slovenski krščanski demokrati in Liberalna stranka, za enega prednostnega kandidata pa so se odločili v vladajoči Liberalni demokraciji Slovenije (dr. Janez Drnovšek), Zeleni in v novoustanovljeni Domoljubni enotni upokojenski stranki. Po drugi strani pa se je Združena lista socialnih demokratov odrekla svoji nacionalni listi, nobeden od njihovih poslanskih kandidatov pa ne kandidira v dveh volilnih okrajih, kakor so se odločili v nekaterih drugih političnih strankah. V 10. volilni enoti s sedežem v Lendavi pa so potrdili seznam štirih kandidatov, pripadnikov madžarske narodne skupnosti za prihodnjega poslanca državnega zbora.

MILAN JERŠE

Dogajanje na ljubljanski borzi

Padanje tečajev skoraj ves teden, potem pa presenetljiv pozitivni zasuk navzgor v petek bi bil kratek povzetek dogajanja na borzi. Borzni indeks je tako v primerjavi s tednom prej izgubil okrog 20 indeksnih točk. Pri zelo nepredvidljivem gibanju tečajev delnic pa se tečaji obveznic spet, kakor že nekaj časa, niso spremenili. Kot kaže, se tudi napoved skorajšnje kotacije Luke Koper, to naj bi se zgodilo do konca oktobra, ne bo uresničila. Podjetje ima čas za to odločitev do novega leta, ko se izteče tudi trimesečna veljavnost sklepa borze o sprejetju v kotacijo. Borzni trg je presenetila novica o poroki podjetij Primofin in Dadas. Novici primerno sta se v ponedeljek odzvala tudi tečaja obeh delnic.

I. Borzni trg
Kotacija A in B

Kot že rečeno, so se tečaji skoraj ves teden, razen petka, strmo spuščali navdzol. K temu je prav gotovo pripomoglo panično prodajanje delnic ne glede na ceno. Prodajo pa je povzročil umik gonilne sile tečajev, to je tujega kapitala. Po nekaterih ocenah ga je v zadnjem času na borzni trg priteklo okrog 50 mio nemških mark. Gre za znesek, ki v primerjavi s tistim, ki naj bi bil »na razpolago« za vlaganja pri nas, ni relativno visok. Zakaj pa naj bi se pravzaprav tuji kapital začasno odselil? Po vsej verjetnosti tuji vlagatelji zelo dobro poznajo psihologijo naših investitorjev. Pri svojem sklepanju, da se je potrebno za kratek čas umakniti in tako povzročiti množične (panične) prodaje in s tem upad tečajev, se niso prav nič zmotili. Sedaj, ko se bodo spet pojavili, bodo lahko delnice kupovali spet nekoliko ceneje. Sprememb je mogoče pričakovati že kmalu, saj naj bi Slovenijo v začetku novembra obiskalo kar nekaj svetovnih portfolio managerjev, ki si bodo ogledali nekatera slovenska podjetja in si tako ustvarili mnenje za morebitna nadaljnja vlaganja. Tuja neposredna vlaganja pa bodo imela prav gotovo tudi pomemben vpliv na denarni in devizni trg. Zato je in bo takšnega vlaganja še najmanj vesela Banka Slovenije, saj ji bo močan tolar (zaradi konverzije deviz) povzročal veliko preglavic.

Kolinska - do petka se je tečaj gibal v glavnem pod 2.000 tolarji, celo nekaj pod 1.900 SIT, v petek pa je skokovito poskočil in prebil mejo dveh tisočakov, maksimalni tečaj je bil dosežen pri 2.050 SIT. Petkovo dogajanje se je nekako prevesilo tudi na začetek trgovanja v ponedeljek, ko se je začelo z delnico trgovati pri podobnem tečaju. Toda tak nivo je v ponedeljek vzdržal le kratek čas, nakar je začel naglo drseti navzdol ter končal pri vrednosti okrog 1.920 SIT.

SKB banka - Po zelo strmem porastu in evforičnem kupovanju pred kratkim so tudi do petka potekale večje prodaje, ki so tečaj vztrajno potiskale navzdol. Tako je bilo mogoče delnico na trenutke kupiti tudi za ceno pod 37.000 SIT. Podobno kot pri delnici Kolinske in še nekaterih se je delnica v petek občutno podražila, cena je presegla tudi 40.000 tolarjev, promet pa je spet presegel zavidljivih 200 milijonov tolarjev.

Primofin - Delnica je borzne duhove skupaj s svojo »žlahto« Dadasom razburila v ponedeljek, ko je izdajatelj objavil novico o pripojitvi tega podjetja Dadasu kot prevzemni družbi. Pri taki objavi je seveda zelo pomembna informacija o menjalnem razmerju delnic, kajti običajno trenutni tržni ceni takih delnic nista v ravnotežju oz. v takem odnosu, da ne bi bila za menjavo potrebna cenovna korekcija, bodisi ene delnice navzgor bodisi druge navzdol. Tudi v tem primeru je bilo za trg odločilno objavljeno menjalno razmerje, ki je bilo takšno, da se bo za eno prednostno delnico Primofina dobilo štiri redne delnice Dadasa. Ker je bila cena delnice Primofina v trenutku te objave okrog 25.000 SIT in Dadasa okrog 22.000 SIT, je bilo takoj jasno, da bo na trgu s tema delnicama pravi kaos. Takoj po odprtju trga v ponedeljek je bilo vzpostavljeno izrazito tržno neravnotežje zaradi borzne 10-odstotne omejitve gibanja tečaja. Po odpravi te omejitve pa sta tečaja nadaljevala predvideno pot, Primofinov navzgor ter Dadasov navzdol. Kljub zelo burnemu trgovanju pa razmerje 1 : 4 v korist delnice Primofina vseeno ni bilo doseženo. Tečaj delnice Primofina se je ustalil pri okrog 45.000 SIT, kar je odstotkovno znašalo ta dan nekaj več kot 70 odstotkov (!), delnica Dadasa pa se je gibala med 15.000 in 20.000 tolarji.

II. Zunajborzni trg

Kakšne posebno zanimive tedenske »kariere« ni naredila prav nobena delnica. V ospredju trgovanja je bila, kakor že mnogokrat do sedaj, delnica Poslovnega sistema Mercator. Trgovalo se je v glavnem pri cenah med 3.800 in 4.000 SIT. Tudi pri tej delnici vlada določena negotovost, ker se je zanjo zmanjšalo zanimanje tujih vlagateljev, v upanju, da so to storili samo začasno, pa tečaj zaenkrat ne kaže nadaljnjega drsenja navzdol. Pri tej ceni jo nekako vzdržuje tudi terminska cena delnice za december, ki je trenutno okrog 4.200 SIT.

Takoj za delnico Poslovnega sistema Mercator je bila v središču pozornosti delnica Heliosa. Njen tečaj je dosegal sorazmerno velika dnevna nihanja ter najbolj spretnim omogočal tudi najbolj tvegane dnevne zaslužke. Sicer pa je trgovanje v glavnem potekalo v cenovnem razredu med 16.500 in 17.500 SIT. Največ poslov pa je bila vseeno opravljenih pod ceno17.000 tolarjev.

Druge delnice so bile v glavnem podvržene borznemu mrtvilu, le tu in tam se je sklenil kak manjši posel z delnicami Pinusa, Marine ter Melamina.

Še nekaj certifikatnih novosti

V Uradnem listu, kjer je objavljen zakon o zapolnitvi privatizacijske luknje, je med drugim zapisano, da je aktivnosti latninjenja treba usmeriti tako, da bo proces investiranja oz. porabe certifikatov sklenjen do konca leta 1997 ter da bo tako omogočeno normalno poslovanje investicijskih družb. Ni pa še definirana struktura premoženja, ki ga bo država prodala za certifikate ter tako zadušila zanjo neprijetno realnost - privatizacijsko luknjo.

Če so podatki Agencije RS za prestrukturiranje in privatizacijo točni, potem se privatizacijski ciklus preveša v drugo polovico, čeprav je stopnja investiranosti družb še zelo nizka, saj znaša med 25 in 30 odstotki. Po najnovejših podatkih je Agencija odobrila 1.305 programov lastninskega preoblikovanja. Drugo soglasje k izvedbi lastninjenja pa je do sedaj prejelo 751 podjetij, torej približno polovica vseh podjetij.

V zadnjem času so prvo soglasje dobila naslednja podjetja: Ljubljanske mlekarne, Mladinska knjiga - birooprema, Dimnikar Beltinci, Salonit Anhovo - holding, Elektro Gorenjska itd.

Javna prodaja poteka trenutno v treh podjetjih:

1. Intertrade ITA, do 8.11.1996
2. Butan plin, Ljubljana, do 30.11.1996
3. Intes mlin testenine, do 13.11.1996

Slavko ROGAN, dipl. oec.

Dan reformacije, 31. oktober

Ne samo verski, ampak predvsem kulturni praznik

V četrtek, 31. oktobra, bomo v Cankarjevem domu v Ljubljani praznovali dan reformacije. Ob tem datumu se številni najprej spomnijo tistih 95 tez, ki naj bi jih na ta dan izobesil Martin Luther. Ali je bilo ravno na ta dan ali ne in ali jih je res zabil s kladivom ali ne, se ne ve natanko, dejstvo pa je, da so njegove teze v tistem času krožile z neizmerno hitrostjo daleč naokrog po deželi ter da se praznuje ta datum kot ustanovni dan vseh protestantskih Cerkva. Dolgo smo pri nas 31. oktober slavili predvsem kot cerkveni praznik, v zadnjih letih pa je dobil popolnoma novo razsežnost, saj ga imamo tudi za kulturni praznik. Zanimivo je tudi, da je Luther v tistem času sestavil teze, da bi v akademskih krogih spodbudil razprave o strokovnih teoloških vprašanjih. Namesto tega pa se je tok zgodovine obrnil v drugo smer. Nad vsem dogajanjem in posledicami, ki so sledile, je bil še najbolj presenečen Luther sam.

Tudi zato, ker se je občestvo razdelilo na dve strani, protestantske ideje z vsemi svojimi zahtevami pa so se kaj kmalu pojavile tudi pri nas, v Sloveniji in tudi v Prekmurju. Prav letos je 410. obletnica smrti Primoža Trubarja, enega najpomembnejših slovenskih protestantov. Tudi tistega, ki se k svojim rojakom ni obračal samo s Kranjci, Korošci, Dolenci in drugimi, ampak je začel dodajati Slovenci, slovenski. Trubar je »lubim Slovencem« dal tudi obilo knjig, in čeprav so protestante kaj kmalu začeli preganjati, da so se morali umakniti, zapustil velik vpliv. Z njim pa tudi vsi njegovi privrženci in nasledniki.

In če Slovenci lahko primerjamo Primoža Trubarja z Martinom Luthrom, lahko Prekmurci s Trubarjem primerjamo svoje prekmurske protestanstke pisce, kajti ti prvi pisci so imeli izredno težko nalogo, saj so bili pri svojem delu pionirji, kajti malo je bilo takega, po čemer so se lahko zgledovali. Tuje besede pa so morali nadomeščati z domačimi. Njim moramo biti hvaležni tudi za to, da smo se s pomočjo tiskov in prekmurske besede Prekmurci ohranili kot etnija v ogrski državi in da se v tisočletni nadvladi pod pogosto hudimi pritiski raznarodovanja nismo stopili z drugimi ljudstvi.

To pa smo najprej dosegli z govorjeno materno besedo, potem pa še s pisno. Tako je Ferenc Temlin leta 1715 na «... na slovenski jezik preložo« Mali Katekizem, Michael Sever je leta 1747 «... lûblenomi slovenskomi narodi ...« namenil Red zveličanstva, bili so še drugi, tudi Štefan Kuzmič. Protestantski pisci pa so kasneje spodbudili tudi katoliške prekmurske pisce, tako so vsi skupaj v dvesto letih izdali kar tristo tiskov. Ne samo verskih, ampak tudi publicističnih, strokovnih, leposlovnih in drugih socialnih zvrsti. S tem so v zgodovini ločenosti od matičnega naroda ugodno delovali na ogrske Slovence, da so potem v pravem trenutku lahko vzkliknili, da so oni Slovenci in da so za skupno državo s preostalimi Slovenci.

Razprava o tem, kaj vse je akcija protestantov prinesla, bi bila preobširna, da bi lahko zajeli vse, kar nam je dala, čeprav se morda pogosto ponavlja, da je razdelila takratno enotno cerkev. Ampak znano je, da je predvsem različnost tista, ki bogati. Tudi Prekmurje je bogatejše zaradi multikonfesionalnosti. Dejstvo pa je, da se sami premalo zavedamo tega, kakšen pomen je reformacija imela pri nas v Prekmurju in kako konstruktivno je vplivala na našo nacionalno zavest.

Premalo se zavedamo tudi tega, da se tokova protestantizma precej razlikujeta, čeprav je imela reformacija podobne posledice v tedaj ločenem slovenskem in prekmurskem delu. Da se bo pomen prekmurske reformacije bolj poudarjal, pa lahko naredimo več. Kajti v slovenskih knjigah in učbenikih je premalo poudarjeno, da se reformacija ne konča leta 1598 s pregnanom reformatorejev iz slovenskih dežel, kar je izvedel Ferdinand Habsburški, ampak da se je takrat v Prekmurju šele najbolj razmahnila.

Aleksandra Nana Ritoper

Kakšen pomen je imela reformacija v zgodovini nasploh, kaj pomeni za Slovenijo, za Prekmurje, katere nove vrednote je prinesla in kako lahko razumemo ta praznik in ta dan, smo povprašali nekatere duhovnike, profesorje in študente.

Ludvik Jošar, evangeličanski duhovnik v Bodoncih

Protestantizem je tako bogato duhovno, versko, kulturno in nacionalno ter tudi ekonomsko gibanje, da ga v nekaj stavkih ni mogoče opisati, zato navajam le nekaj dejstev.

Prekmurje in Slovenija sta spadala v dve različni državnonacionalni in kulturno-jezikovni tvorbi. Kljub temu je pomen protestantizma za obe pokrajini skoraj enak. Pomenil je razširitev nove vere, kjer človek v svojem odnosu do Boga (transcendence) ni vezan na posredništvo (posameznika ali skupnost), približevanje evangelija vsakemu človeku v njegovem domačem jeziku (tudi v narečju), dvig človekove izobrazbe - šolstvo, zbuditev nacionalne zavesti, pomen tostranstva (novo vrednotenje dela, zaslužka in poklica).

Čeprav je protestanizem v Prekmurju svoje korenine pognal šele v 18. stoletju, predvsem zaradi versko-literarno-pismenega delovanja Štefana Kuzmiča in Michaela Bakoša, je imel za obstoj slovenskega življa in njegovega jezika ter literature med madžarsko množico ravno toliko zaslug kakor protestantizem v 16. stoletju v preostalih deželah Slovenije.

Med evangeličani na Slovenskem, predvsem v Prekmurju, je imel praznik reformacije vse do osamosvojitve Slovenije leta 1991 večinoma verski pomen. Ob praznovanju smo vedno znova želeli pokazati, da smo »Cerkev božje besede in s tem Cerkev duha«, in ne »Cerkev hierarhije in ceremonije«. Od leta 1992, ko je postal to državni praznik, je pomen praznovanja širši, kajti ob tem praznovanju se zavemo svojih korenin, svojih temeljev, na katerih rastemo in gradimo svojo nacionalno, jezikovno, kulturno-humano in deloma versko samobitnost.

Kot duhovniku mi ta praznik med drugim pomeni predvsem novo nalogo, kako tistim, katerim je to v prvi vrsti verski praznik, povedati in približati vrednote, ki so jih odkrili reformatorji. Torej ljudem vernikom povedati, kaj v tem našem spremenjenem svetu pomeni, da »ima človek milostnega Boga, da »ima« Evangelij, da »ima« Jezusa Kristusa in da veruje.

Jožko Vinkovič, katoliški duhovnik na Pertoči

Pomen tega praznika lahko izpostavimo na več ravneh. Najprej z verske. Zahodna Cerkev je bila do leta 1517 enotna, potem pa so nastopili ljudje, ki so želeli vanjo vnesti spremembe. Te so v cerkvi vedno dobrodošle. S takim namenom je nastopil tudi Luther. Pozdravljam ta dogodek. Vendar pa so se kasneje po krivdi obeh strani, rimskokatoliške

in protestantov, stvari izkrivile, kar je povzročilo razkol. Zato imam na dan reformacije nekoliko neprijeten spomin.

Nadalje lahko razumemo dan reformacije kot uradni začetek slovenske književnosti. Slovenci smo prvi izmed slovanskih narodov dobili Sveto pismo v domačem jeziku. Ne le protestanti, ampak tudi slovenski katoličani so dolgo časa uporabljali Dalmatinovo Biblijo.

Zdi se mi pa, da 31. oktober ni najprimernejši dan praznovanja, ker je to začetek ločevanja obeh Cerkva. Škoda, da praznujemo tisti dan, ki nas praktično ločuje in ima zato grenak priokus. Da ne bi morebiti znova začeli poudarjati in se prerekati, kdo je kriv.

Končno pa vidim v tem prazniku tudi ekumensko razsežnost in želim, da bi se ti dogodki prerasli. Upam, da bomo morda v prihodnje obhajali kakšen drug dan, ki nas bo bolj povezoval. Dan, katerega se bomo spominjali. Do tedaj pa skušam sedanji praznik doživljati v ekumenskem duhu.

Vladimira Violeta Mesarič, študentka teologije na zagrebški Evangelijski fakulteti

Slovenci se imamo duhu reformacije zahvaliti, da smo s Primožem Trubarjem in njegovimi sodelavci dobili prvo tiskano knjigo in knjižni jezik. Reformatorji so bili tisti, ki so postavili temelj narodni zavesti in kulturi slovenskega naroda. Zato je dan reformacije upravičeno praznik vseh Slovencev.

Ne smemo pa pozabiti, da je bil namen reformacije obuditi zaspalo Cerkev in jo spomniti na Kristusovo poslanstvo in ponižnost. Z reformacijo je bil na novo odkrit evangelij. Sveto pismo pa je bilo dano v roke vsakemu posamezniku, in to v njemu razumljivem jeziku.

Reformacija je bila tudi tista, ki je povzdignila vrednost človeka. Ljudje pa radi pozabljajo,

da so bili reformatorji tudi tisti, ki so med drugim povzdignili zakonski stan in družino. Ženska ni bila več le služkinja, temveč je postala enakopravna partnerka moškemu.

To so le nekatera od dejstev reformacije, na katera ne bi smeli pozabiti, ampak bi jim morali biti zvesti v duhu današnjega časa.

Dr. Janko Prunk, zgodovinar

Praznik dan reformacije, ki ga častimo zadnja leta, je nadvse pomemben praznik, kajti na slovenskem imamo poleg prevladujočih katoličanov še kristjane luteranske veroizpovedi, in to v eni slovenski deželici, v Prekmurju. Ti so se tu ohranili v posebnih družbenopolitičnih razmerah, pod Ogrsko, kjer se habsburški monarhizem ni uveljavil in ni izvedel protireformacij.

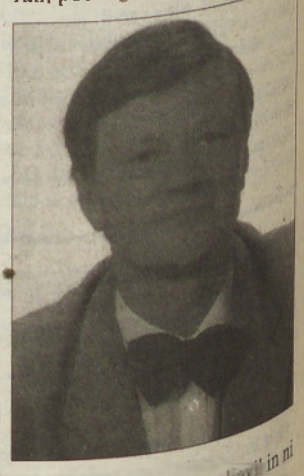

Vendar ni pomemben samo zaradi evangeličanov, ki tu živijo, ampak tudi zaradi zgodovinskega spomina. Slovenci se imamo protestantizmu in protestantski kulturni akciji veliko zahvaliti, saj so postavili temelj rojstva slovenskega naroda. Zahvalimo se jim tako za rojstvo besede Slovencev, za rojstvo slovenske književnosti, in ker so povzdignili slovenski jezik v jezik literature in kulture ter nedvomno za neke vrste prvo iskrico narodne zavesti. Zavedati se moramo, da so v skromnih petintridesetih letih ustvarili petintrideset knjig, kar je ogromno, brez njih bi bil slovenski narodni preporod v drugi polovici 18. stoletja zelo otežen, morda nemogoč.

Aleksandra Nana Ritoper

Mleko naše vsakdanje

Gospodarsko interesno združenje mlekarstva Slovenije je organizacija mlekarskih predelovalnih obratov. Deluje dve leti in je naslednica Odbora za mleko pri ŽPS, kasneje v PZPS - GIZ. S slednjim še aktivno in pogodbeno sodelujemo.

Ker je tričetrtletje za nami, je prav, da javnost seznanimo z nekaj podatki, ki naj osvetlijo naše delo, vsakodnevne probleme in naloge. Z izvajanjem želimo prispevati tudi k pojasnitvi nekaterih okoliščin za izhodišča in trditve, ki so včasih netočno prikazane bodisi zaradi nepoznavanja branže kot celote ali kot posledica enostranskega ocenjevanja ob uporabi netočnih podatkov.

Odkup

Letošnji odkup mleka je na lanski ravni in znaša po 8 mesecih 265 mio litrov, kar je 99,7 odstotka lanskega odkupa. Tako bo po naši oceni letos odkupljenih 390 mio litrov mleka.

Plačilo proizvajalcem je dokaj redno, in to v povprečju v 20-30 dneh za pretekli mesec, čeprav mlekarne za svoje izdelke prejmejo plačilo v pribl. 73 dneh (od 25 do 110). Tu je nujno pojasniti, da je upoštevan čas predelave, zorenje, dostave do kupcev, izvoza in prejema plačila. Mleko se plačuje po uredbi, ki žal ni povsem na ravni današnjih razmer. Vsebuje tudi določila, ki niso dorečena in povzročajo težave pri konkretnem delu. Vsebnost SS ni navedena, čeprav uredba o konzumnem mleku predpisuje višino 8,5 odstotka, višina plačila glede na beljakovine bi bila lahko neko liko večja, ker maščobe niso zaželjene; stroški od proizvajalca do rampe mlekarne (še posebno prevozni stroški) niso dokončno opredeljeni; nimamo še pooblaščenih laboratorijev; nedorečena je veterina itd.

Kljub navedenemu zagotavljamo, da mlekarne upoštevajo in delajo v okviru uredbe in pogodbeno dogovorjenih odnosov. Pri tako zastavljenih osnovah pri odkupu ne more biti samovolje mlekarn. V dokaz je redno nagrajevanje 70 odstotkov odkupljenega mleka v višini 5-15 odstotkov.

Ob tem pa naj omenimo, da se mlekarne vključujejo tudi v reševanje določenih problemov na svojem odkupnem območju. Gre za sodelovanje pri urejanju zbiralnic, stroškov dovoza do centrov, opremljanje zbiralcev in še kaj. Take vrste pomoči je bil do nedavnega tudi dodatek na koncentracijo, ki na celotnem območju države ni bil predpisan niti uveden. Taki in podobni posegi so posledica poslovnosti in po določenem roku jih ukinejo - bodisi da je dosežen cilj ali tako odločitev narekujejo poslovne ali druge odločitve.

Ob koncu tega področja še ugotovitev, da je naša odkupna cena že dodobra izenačena z državami v EU in je namera o povečanju v tem trenutku neosnovana in neposlovna.

Predelava - prodaja

Vse količine mleka, ki jih dnevno zberemo prek 1.000.000 litrov ali mesečno pribl. 32,5 mio l, mora 13 predelovalnih obratov predelati vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih. Zmogljivosti v vseh mlekarnah so skozi vse leto zasedene pribl. 85-odstotno. Zato si ne moremo predstavljati ukinitve kateregakoli obrata, saj je sezonsko nihanje redno in do 25-odstotno.

Zaradi vključevanja in obvladovanja trga EU bo tudi v naši branži nujno medsebojno povezovanje. Hitrejši bomo - lažji bo vstop.

Mlekarne prodajo na domačem trgu pribl. 75 odstotkov vseh odkupljenih količin mleka in izdelkov. Konzumnega mleka je 32 odstotkov. Cena se določa z uredbo, je mačehovsko odmerjena in jo spremlja negativni predznak. Drugo pa predstavljajo izdelki - vseh vrst imamo preko 250. Poraba na prebivalca je kljub veliki paleti zelo nizka, saj smo med zadnjimi v Evropi. Tako stanje je verjetno posledica prehranskih navad in nizke kupne moči. Po takem stanju je velikokrat nerazumljivo uvažanje vrste izdelkov, ko imamo naših dovolj. Strinjamo pa se z uvozom izdelkov, ki popestrijo ponudbo.

Tudi naša branža ima velike težave z neurejeno finančno politiko, kajti dolgi plačilni roki in nepravočasno plačevanje so pri rednem mesečnem plačilu mleka proizvajalcem veliko breme. Tudi odliv kupne moči v sosednje dežele ni zanemarljiv.

Naj še omenimo, da je kakovost naših izdelkov na primerni ravni, kar dokazujejo ocenjevanja doma in v svetu ter sprejemanje le-teh pri porabnikih na domačem in zunanjem tržišču.

Izvoz

Povečane količine (nad domačo porabo) zahtevajo izvoz, ki ga ocenjujemo na 25 odstotkov količin ali 100 mio ton letno. Tu pa se srečujemo z evrotrgom, ki ima nižje cene, je neizprosen in v drugih deželah (posebno članicah EU) zelo spodbujevan. Naša država pa je tudi brez pravega posluha, saj prispeva le 30 odstotkov potrebnih sredstev, hkrati pa želi povečanje odkupnih količin.

Glede na bližnje vključevanje v EU pa je nujno misliti tudi na modernizacijo (ki je v poslovnem svetu normalna, v danih razmerah pri nas pa zelo omejena). Zato so vlaganja v glavnem usmerjena le na nadomestitev iztrošenega in le majhen odstotek v modernizacijo.

Logična ugotovitev je, da »manjka investicijski tolar«, posledice pa so lahko veliko težje, saj je nestabilno stanje v predelavi slabo jamstvo za socialno varnost proizvajalcev.

Iz povedanega sledi, da je poslovanje v branži zelo težko in zahteva, glede na surovino in dnevno problematiko, stalno navzočnost managerjev in strokovnjakov zaradi zadovoljivega obvladovanja tekoče proizvodnje.

Kljub temu pa lahko trdimo, da mlekarne zagotavljajo reden dnevni odkup vseh količin **kakovostnega** mleka in verjetno ni in ne bo prišlo do odklonitev obstoječih in tudi morebitnih povečanih količin.

Miro STERŽAJ

Jesensko oranje

Po jesenski setvi in spravilu pridelkov se začne priprava za setev jarih poljščin. Najpomembnejša naloga, ki jo morajo storiti kmetijci pri osnovni obdelavi tal, je jesensko-zimsko oranje.

Pomen jesenskega oranja

Razni poskusi in izkušnje nam govorijo, da jesensko oranje pozitivno vpliva na povečanje pridelka jarin. V jeseni preorana tla so sposobna zadržati bistveno več vlage, kot nepreorana, in to zimsko vlago ne morejo nadomestiti nobene poznejše letne padavine. Z oranjem se poveča volumen tal, število makro- in mikropor ter s tem kapaciteta tal za vodo. Spomladi se voda zadrži le v mikroporah oziroma tankih kapilarah, medtem ko se makropore napolnijo z zrakom. Tako se vzpostavi ugoden vodno-zračni režim. Večkratno zmrzovanje in odtajanje vode v tleh vpliva na drobljenje strukturnih agregatov, zato so taka tla po spomladanski obdelavi rahla, grudičasta in godna za setev jarih poljščin. Obdelava jesenske brazde je enostavnejša in varčnejša od spomladanske. Pri jesenskem oranju lažje zaorjemo hlevski gnoj in rastlinske ostanke, hkrati pa uničimo plevele, ki so vznikli po strniščnem oranju. Zaoravanje mora biti kvalitetno, brez rastlinskih ostankov na površini, da se lahko prične mineralizacija organske snovi v zemlji.

Čas oranja

Jesensko oranje ne sme biti opravljeno prezgodaj, da pleveli v ugodnih pogojih ne bi ponovno vzklili, in ne prepozno, ko so padavine izdatnejše in tla premokra za oranje. Jesenskega oranja ne opravimo za vsako ceno. Če nam vremenske razmere in stanje zemljišča ne dopuščajo, da bi lahko zemljo kvalitetno zorali, raje počakajmo. Na preveč mokrih tleh lahko naredimo več škode kot koristi, saj tla z gaženjem preveč zbijemo, kar neugodno vpliva na strukturo. Prav tako ne orjemo, če so tla presuha. Na nagnjenih terenih lahko pride do odnašanja tal (erozije), če so tla zorana, zato jih puščamo nezorana in pokrita z rastlinskimi ostanki ali pa jih orjemo počez, če je to mogoče. Plitva in lahka peščena tla ni potrebno preorati jeseni.

Globina in vrstni red oranja

Globina oranja je odvisna predvsem od tipa zemlje, klimatskih pogojev, intenzivnosti gnojenja in od poljščine. Težja zemljišča orjemo globje in najprej, najpozneje pa peščena polja. Le-ta oz. lahke zemlje lahko orjemo tudi spomladi, saj slabše zadržujejo vodo in so prej primerna za obdelavo v spomladanskem času. Težja tla obdelujemo na daljši čas pred setvijo, ker potrebujejo več časa, da se uležejo in postanejo aktivna. Glede na poljščine pa najprej zorjemo za sladkorno peso na globino 30 cm, potem za koruzo na 25 cm, nato za stročnice, za jara žita in nazadnje za krompir na 20 do 25 cm.

Če poglabljamo ornico, to delamo postopoma pri več oranjih. Jeseni pa ne priporočamo podrahljavanja, ker so učinki dosti slabši, kot če to naredimo po strnišču, ko je v zemlji manj vlage. Na splošno torej velja, da težka tla obdelujemo na daljši čas pred setvijo, ker potebujejo več časa, da se aktivirajo, medtem ko so lahka peščena zemljišča aktivnejša in slabše zadržujejo vlago, zato jih je potrebno orati čim bližje setvi.

Na območjih, kjer so padavine med vegetacijo obilne in dobro razporejene, je potrebno plitveje orati, v bolj suhih (aridnih) območjih pa opravimo jesensko oranje nekoliko globje zaradi ohranjanja zimske vlage v tleh.

Zita FLISAR NOVAK, dipl. inž. agr.

Organska gnojila

Organska snov je neposredna hrana in vir življenjske energije za drobni živi svet v tleh ter snov za obnovo humusa v tleh; je tudi edina snov za ohranjanje oz. povečanje rodovitnosti tal.

Organska gnojila imajo v tleh tudi zdravilno vlogo - uničijejo in razstrupljajo določene škodljive in strupene snovi. Potrebe po organski snovi so odvisne od intenzivnosti obdelave tal in kolobarja. Za prehrano drobnoživk v tleh in ohranitev humusa je potebno na leto 3-4 t/ha sušine organske snovi. Potrebe po organski snovi pokrijemo z rastlinskimi ostanki (korenine, žetveni ostanki) in z gnojenjem z organskimi gnojili.

Z organskim gnojenjem vračamo rodovitnost tlem, vplivamo na obnovo strukture, izboljšamo vodno-zračni režim v tleh in s tem povečamo dostopnost rastlinskih hranil. Čim bolj tla orjemo, kopljemo in rahljamo, bolj so izpostavljena sončni pripeki, zgorevanju humusa pa vpliva na siromašenje strukture tal. Z organskim gnojenjem moramo nadomestiti izgubljeni humus. Okopavine porabijo največ humusa, hkrati pa prestijo najmanj koreninskih ostankov. To so kmetje že zdavnaj spoznali, zato gnojijo s hlevskim gnojem ravno in predvsem samo okopavine. Humus v njivskih obdelovalnih tleh lahko vračamo tudi z gnojevko in rastlinskimi ostanki. Če želimo z gnojevko dosečemo enak učinek kot s hlevskim gnojem, moramo kombinirati uporabo gnojevke z zaoravanjem rastlinskih ostankov. Vsa ali vsaj večji del slame mora ostati na njivi. Zaradi boljšega razkrajanja moramo slamo pred zaoravanjem razcefrati, da bolje vpije gnojevko. Rodovitnost tal še povečamo, če zasejemo površine z zaorano slamo in gnojevko še z rastlinami za zeleno gnojenje (podor) ali krmnimi dosevki.

Organska gnojila živalskega izvora naj bi povsod vračali na polja, od koder pridobivaljo živali hrano. Tako ne pretrgamo krogotoka hranil in ne siromašimo tal, na drugi strani pa nimamo težav s prekomernimi količinami gnojevke (farme brez zadosti kmetijske zemlje).

Hlevski gnoj

Reja živine na nastilju se v zadnjem obdobju spet ponovno uveljavlja. S hlevskim gnojem vračamo rastlinska hranila in humus v tla, obnavljamo in krepimo rodovitnost zemlje.

Kakovost hlevskega gnoja je odvisna od vrste nastilja, vrste in prehrane živali. Najprimernejši nastilj je zrezana slama, ki dobro vpija seč in amonijak; žagovina je najmanj primerna, ker vsebuje smole in čreslovine in se počasi razkraja.

Goveji gnoj je moker in hladen, prav tako svinjski, medtem ko je konjski gnoj suh in rahel ter vsebuje obilo lahkorazkroljivih dušičnih snovi. Hitro se ogreje, uporablja se za polnjenje toplih gred. Kurji gnoj je suh in vsebuje veliko hranilnih snovi, predvsem dušika. Vsebnost hranilnih snovi je odvisna od krme. Čim več krme z dobro gnojenih površin dobijo živali in čim več močne krme, tem večja je vsebnost hranil.

(nadaljevanje prihodnjič)

Zita FLISAR NOVAK, dipl. inž. agr.
Kmetijska svetovalna služba

Povprečna vrednost hl. gnoja (kg hranil/1000 kg gnoja)

vrsta hl. gnoja	N	P2O5	K2O	CaO	MgO	org. snov
mešani	4	2	6	4,5	1,4	200
goveji	4	2	5	4,5	1	200
prašičji	5,5	7,5	5	4	2	180
konjski	6	2,8	5,3	2,5	1,4	250
ovčji	8	2,3	6,7	3,3	1,8	320
kokošji	17	16	9	2	350	
kompost	3	1,5	1,5	2,5	400	

Od 1 GVŽ (1 krava, 10 ovac, 3,3 pl. svinje, 250 kokoši) dobimo na leto 80-120 kg gnoja, odvisno od nastilja. Kubični meter zrelega gnoja tehta približno 800 kg.

Slovenska sadjarska razstava

Razstavljeno je treba tudi ponuditi

Portorož med 18. in 23. oktobrom 1996 Tretja slovenska sadjarska razstava, ki sem si jo ogledala. In verjemite mi, sk herna je bila slabše pripravljena, kot da bi nazadovali, ne morda v sadjarstvu, ampak v organizacijskih sposobnostih. Nepreglednost, utesnjenost, neprimerno okolje, neustrezen, majhen prostor; vse to so kratke opazke z letošnje razstave.

Sadjarsko društvo Pomurja je skupaj s svetovalno službo ŽVZ-ja Murska Sobota svoj del obveznosti prevzelo resno in odgovorno. Upoštevali smo vsa navodila, na svojem skopo odmerjenem prostoru prikazali sadjarstvo prekmurske pokrajine, ker so nas prepričali, da se mora preostali del Pomurja predstaviti na drugem mestu. Kolikšna je možnost, da se na takšni površini dostojno predstaviš, pa je vprašanje. Tudi možnost postavitve panojev je bila majhna in na njih ni bilo vsega, kar bi morda želeli.

Pripravili smo tudi predstavitev naše pokrajine in njenega sadjarstva na videokaseti, vendar še do danes ne vemo, ali so jo obiskovalcem pokazali, pa tudi če so jo, je bil televizor tako skrit, da si ga komaj opazil.

Sicer pa smo se pripravili tudi drugače. Na edinstven način smo poskrbeli, da so nas v Portorožu opazili. Sobota je bila naša, pri organizaciji nam je pomagala Pomurska turistična zveza in mislim, da je bila naša predstavitev uspešna. Cimbale, harmonika, dve mladi pevki in prileten ženske iz KTD Moščanci so popestrili sončno soboto Portoroža. Sadni kruh, bibe in druga sadna peciva, žganja, suho sadje, jabolčno vino in dišeče pečeni kostanji so naredili ploščad pred hotelom Riviera živahno in zanimivo. Ustrežljivost vodstva hotela nas je prijetno presenetila.

Zmanjkovalo nam je vsega, ne vem, morda je bilo vsega premalo, toda ko se prvič poskušaš predstaviti na takšen način, niti ne veš, kako bi se organiziral. Že tam smo si člani društva KTD Moščanci naredili načrt za naprej, kajti ugotovili smo, da je to lep način, da pokažemo svetu, kdo smo, kaj imamo in kaj je vredno, da vidijo in poskusijo. »Ali vse to dobimo pri vas?« je bilo vprapšanje, ki se je večkrat postavljalo, nam je dalo razmišljati o naši ponudbi doma, o naši pripravljenosti, da ponujamo domače jedi in pridelke.

Na hitro smo si ogledali še oljarno oljčnega olja, v Portorožu je bil o

tem tudi pogovor in po poti domov sem premišljevala, zakaj samo oljka, oljčno olje. Takšna predstavitev je bila tudi v Metliki ob zadnji razstavi. Pravijo, da so zdravi tudi sadni kisi, da so domača žganja kakovostna in da je sicer sadno vino šlo v pozabo, ampak da ga ne bi smeli zavreči, in tu so še sadni sokovi brez konzervansov. Torej, tudi o tem in še marsičem bi strokovnjaki lahko razglabljali in razprava bi bila zanimiva tudi za preostali del Slovenije, kjer oljk ni mogoče gojiti, lahko pa pridelujemo kaj drugega.

Marta HORVAT

FRANCEKOVO PREMIŠLAVANJE

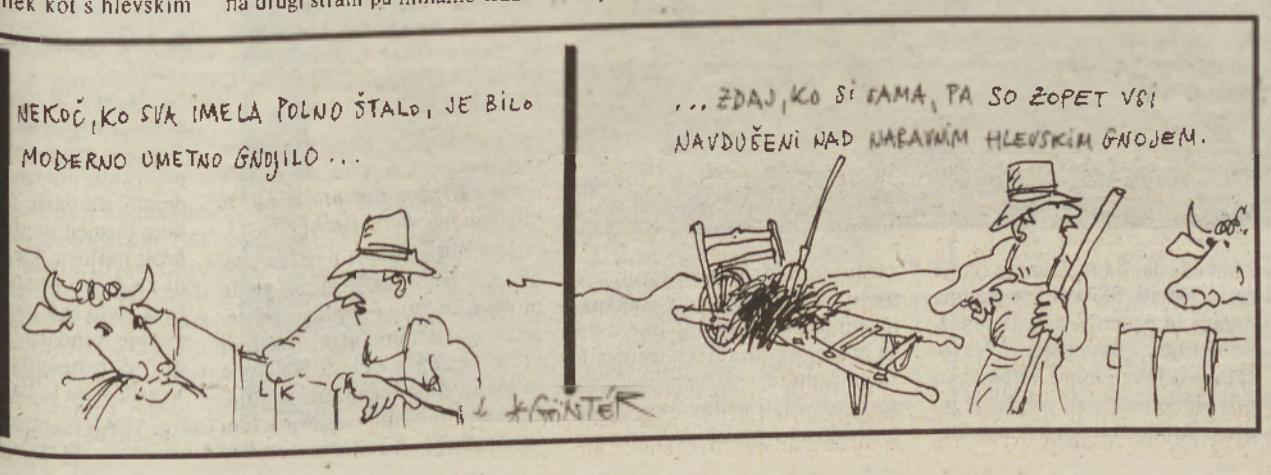

Pogovor s plesalcem in koreografom Matjažem Faričem

Minuta Stravinskega je za tri noči ravea

Ko je Matjaž Farič še živel v Murski Soboti, ga je nekoč navdahnila plesna muza Terpsihora. Takrat si je tu omislil svoje prve plesne skupine. Majhne in enostavne, ampak pri teh se je učil prvih, a pomembnih plesnih korakov za velike projekte. Za vse plesne predstave, ki so sledile v Sloveniji, kmalu pa še v tujini. In zanje je prejemal pomembne nagrade, ki si jih je želel, nadejal ali pa so ga z njo presenetili. Leta 1993 je s predstavo Solo končal svojo plesno karijero, ni pa se poslovil od plesa, trenutno ustvarja kot koreograf. Pred nedavnim je v Sloveniji končal svojo plesno trilogijo. Kmalu pa se bo znova odpravil v tujino v Veliko Britanijo, kjer bo s plesno skupino Diversions Dance Theater ustvarjal nov projekt. S tujino je sicer tesno povezan od samih začetkov, velikrat pa se ga dotakne tudi domotožje po Prekmurju.

S predstavo Posvetitev pomladi se je končala trilogija. Ali s tem končuješ kakšno svoje ustvarjalno obdobje?

»V bistvu je konec nekega plesnega raziskovanja baletne umetnosti. Prav gotovo je to konec obdobja, v katerem sem se ukvarjal s tujimi zgodbami, in ne s svojimi. Čeprav sem te, že napisane, moral vzeti za svoje, če jih ne bi, bi bilo z njimi težko delati.«

Začel pa si z Labodjim jezerom?

»Labodje jezero je sinonim za beli balet. Pri Labodjem jezeru ne gre za umetnino, ki bi bila enaka od začetka svojega nastanka pa do danes. To je razvpito delo in vsak, ki se je tega lotil, je naredil svojo zgodbo. To delo so zmasakrirali. Klasičen balet Labodje jezero, kot ga lahko danes vidimo na odru, ima z originalnom zelo malo skupnega.«

Si se ti poskušal vrniti k originalu?

»Ja, mene je zanimala osnovna zgodba, tisto kar se je dogajalo, ko je Čajkovski za balet napisal libreto in glasbo. Saj je bila prva premiera leta 1878 popolnoma neuspešna. Zanimalo me je, zakaj se je on odločil za ta balet. Kasneje, ko sem to delal, sem ugotavil, da nekatere stvari niso takšne, kot so se zdele na začetku, ampak to je že druga zgodba.«

Si poskušal skozi triologijo narediti zgodbo s poanto ali si morda iskal odovor na vprašanje, kaj je ples?

»V zadnjem času ne gledam več na ples kot konflikt med baletom in sodobnim plesom. Težko je določiti, kje se balet konča in kje se začne sodobni ples. Smo v obdobju, kjer se stvari ne izključujejo, ampak se dopolnjujejo, kjer je mogoče spajanje vseh vej umetnosti, sploh pa v plesu. V celotni trilogiji pa gre za razvoj zgodbe skozi velike balete. V Labodjem jezeru je zgodba še vezana na neki pravljični okvir baletnih praks 19. stoletja. Veliko realnejša je zgodba Romea in Julije, čeprav je ta zgodba še starejša, a je bolj konkretna in bi se lahko dogajala kadar- in kjerkoli. Shakespeare je brezčasen, ni pa prvi, ki je ta motiv obdelal. Posvetitev pomladi je temeljno baletno in plesno delo 20. stoletja, čeprav so glasbeni teoretiki trdili nasprotno. Izbral si je zgrešeno pot tistega časa. Po moje je bil eden tistih sladateljev, ki je pisal, kot da glasba vre iz njega, ni se vezal na nobene določene forme, kljub temu je mojstrsko obvladal klasično kompozicijo, kar se zdi meni nadvse pomebno, če gre kdo rušit ustaljene obrazce.

To pa dandanes večkrat prihaja v konflikt?

»Če želiš izpeljati zgodbo ali nekaj, kar naj bi ljudje razumeli ali poskušali razumeti, bo brez poznavanja klasične kompozcije zelo težko, tudi če želiš delati odštekane stvari. Veliko mladih umetnikov dela odštekane stvari, ne da bi poznali vire, klasike. Mnogi so ob tem prepričani, da so odkrili Ameriko. Nekateri, ki se odločijo raziskovati, so potem presenečeni, ko zvejo, da so to delali že mnogi pred njim.«

Kakšno glasbo pa sploh uporabljaš za predstave?

»Pri zadnji predstavi in že prej sem se ukvarjal z glasbo Stravinskega. Moram priznati, da me je zelo prevzel. Tudi naslednja predstava bo gotovo vezana na njegovo glasbo. Stravinski mi daje veliko inspiracije. Zdi se mi, da njegova glasba vključuje vse in da je ena minuta Stravinskega dovolj za tri noči ravea.«

Nekoč si omenil, da se ti zdi Mahlerjeva glasba povezana s panonsko, prekmursko melanholijo.

»Seveda je. Mahler je bil melanholičen, če ne depresiven. Tako so se njegova glasba in moji trenutki melanholije večkrat ujeli. Spominja me na prekmursko ravnino, na podlagi tega je nastalo precej mojih predstav. To sem ugotovil, ko nisem bil v Prekmurju. Ko sem moral zaradi obveznosti dlje časa ostati v tujini, se me je vedno lotilo domotožje. V teh trenutkih domotožja mi še najbolj pomaga, da sem zadovoljen z delom. Delovne razmere v tujini pa so odlične in zaradi tega sem tudi šel v tujino.«

Študiral pa si tudi v Nemčiji, mislim, da je bilo pri tebi izrazito Dresdensko obdobje.

»To se opazi v mojih delih, tam sem se veliko naučil. Tudi stvari, ki sem jih že prej vedel, so se tam potrdile. V glavnem pa sem tam ugotovil, da moraš »fejst delati«. Zgodi pa se, da kakšen dan ne moreš narediti nič. Pri ustvarjanje potrebuješ inspiracijo, če je nimaš, so vse stvari prazne. Tudi z disciplino se to da delno doseči. Vendar nekaj svobode mora ostati za tisto veselje v ustvarjanju. Moraš biti zelo discipliniran, da znaš energijo od takrat, ko si inspiriran, izrabiti v trenutkih, ko jih potrebuješ.«

Za svoje delo si prejel kar nekaj nagrad!

»Bilo jih je veliko. Pogosto jih dobiš, ko se jih najmanj nadejaš. Včasih pa za delo, ki si resnično zasluži, ne dobiš. Na koncu koncev se to izravna.«

Ali je odhod v tujino prispeval, da si uspel tudi doma?

»Tudi. Predvsem pa to, ker sem šel prek vseh neuspehov, ki so se mi zgodili. Zgodovina moje kariere ni sestavljena samo iz uspehov, bilo je veliko metanja polen pod noge, tudi tu, v Murski Soboti. Vedno sem se zavedal, da ostanejo samo najmočnejši. Vem tudi, da vsaka beseda lažje pade, kot lahko izvršiš neko dejanje, kot je moč doseči neki cilj. Ljudi, ki poskušajo rušiti nekaj, kar človek ustvari, je vedno dovolj. Moraš pa oditi iz nekega okolja, da te začnejo ljudje resno jemati. Slovenija je majhna država in prijetna, ampak je težko okolje za ustvarjanje. Nevoščljivost je izjemna, ne človeku privoščimo uspeha, vendar je po drugi strani to tisto, kar nas Slovence žene k uspehu, saj smo zelo agresivni v vseh vidikih življenja.«

Ali lahko skozi ples spoznavamo značaj naroda?

»Ne vem, meni se zdi ples veliko bolj planetarna stvar. Človeka že, naroda pa bolj težko. Slovenci smo plesno dokaj zatrti, v nasprotju z nekdanjimi bratskimi narodi, ki so imeli zelo bogato folkloro. Mogoče jih je tudi to priseganje na folkloro in neko daljno preteklost ugnobilo in jih pripeljalo več let nazaj. Kosovo in Makdeonija pa imata tako folkloro, da se mi še danes, ko ju vidim, dvignejo lasje na glavi. Plesi so bolj prvinski, ker so živeli bolj izolirano. Pri nas pa so opazni močnejši vplivi. Srednja Evropa je zelo dolgočasen kulturni pojem.«

V plesih se kaže tvoj kritični odnos do dogajanja v družbi.

»Ja, precej. Ne morem se izključiti iz okolja, v katerem živim.«

Si na liniji med Ljubljano in tujino, nekaj projektov pa je bilo tudi v Murski Soboti, Romeo in Julija ...

»Ja, tega sem zelo vesel, čeprav to ni bila moja ideja. Po pogodbi z Ministrstvom za kulturo je bil določen termin za izvedbo, zaradi prenatrpanosti terminov pa to ni bilo mogoče v Cankarjevem domu. Na ministrstvu pa se precej ukvarjajo z decentralizacijo kulture, vsaj na papirjih, in so tako videli priložnost, da to potrdijo še v praksi. V bistvu pa se je ta ideja porodila na eni kavarniških debat. V začetku se mi je zdelo neprimerna, ker sem s Soboto povezan na intimni ravni. Pod težo določenih argumentov sem popustil in ni mi žal. Celotna ekipa je bila nadvse zadovoljna, pokazalo pa se je, da naše mesto ni bogu za hrbtom. Na premiero so prihajali ljudje z Dunaja, Anglije ... Graško letališče je blizu, in če tako vzamemo, je Ljubljana prav tako povezana s svetom kot Murska Sobota. Tega se moramo zavedati in to pokazati.«

Pa morda kakršna koli vrnitev v Mursko Soboto.

»Prav gotovo bo še kaj predstav. Dolgo časa sem tudi razmišljal, da bi pritegnil določene plesalce v Mursko Soboto, interesa med publiko bi bilo dovolj, tudi kakšna skupina bi lahko promovirala Mursko Soboto, samo vprašanje je, ali tu obstaja dovolj močen interes ljudi, ki financirajo kulturo. Vsaka kultura nekaj stane, ni zastonj, pa tudi če je amaterska.«

In plesni spomini na Soboto?

»Že v osnovni šoli smo bili skupina Brez besed pa Plesna kuhinja. Veliko smo delali, to je bila dobra priprava na kasnejšo plesno pot. Tu sem se v bistvu veliko naučil. Iz Murske Sobote pa sem se odselil, ko sem začel resno delati. Takrat tu še ni bilo takšnega softverja in hardverja, kot je bil na razpolago v Ljubljani. Danes je Murski Soboti usposobljena infrastruktura in tudi ljudje. Mislim, da je soboški ZKO po izkušnjah s predstavo Romeo in Julijo sposoben še kaj več.«

Murska Sobota ni ravno meka za ples. Kako to, da si se ti odločil za ples.

»Ne vem, to je prišlo zelo spontano in dobro, da se je to zgodilo zelo hitro in da sem imel pred sabo že cilj. Ta cilj pa še vedno ni uresničen, kajti moj cilj je, da bi imel svoj stalni ansambel, kar je draga stvar. Vidim svoje sošolce iz Dresdena, ki so vsi po vrsti že direktorji kakšnih institucij, pa njihov kurikulum še zdaleč ni tako bogat, kot je moj. Mi smo majhna država in vse, kar je več kot nacionalni balet, je že velik strošek.«

Vsi poudarjajo, da je plesalcev zelo malo. Tudi velja, da je ples ženska izrazna umentost. Kaj ti misliš o teh stereotipih?

»Plesalcev je pri nas res premalo. Mislim, da so stvari glede moških in žensk v plesu presežene, vsaj v tujini, manjša se tudi presežek žensk v plesu. Veliko je odvisno od države, od vzgoje. Izjemno močno vlogo pri tem igra religija. Katoliška cerekev dolgo časa ni odobravala plesa. Telo je neka svetega, telesnost je prepovedana. Ti stereotipi so bolj odmevi preteklosti. V protestantskih deželah je bilo vedno nekoliko drugače.«

Plesalcev je malo, kaj pa kritikov?

»Kritikov je zmeraj več, ker je lažje biti kritik kot plesalec. Čeprav kritki pravijo prav nasprotno. Kritika nastane na primer v dveh, treh dneh, ena vloga pa se študira tudi šest mesecev. Pa še strokovno usposobljnost moraš imeti za to. Kritik pa je lahko dandanes že vsakdo, če doštudira primerjalno književnost, pa je lahko kritik za katero koli zvrst umetnosti. Likovniki imajo te stvari bolje urejene, pa še oni se pritožujejo. Ampak to ni problem samo pri nas. Določeni kritiki morajo pač nekaj povedati in velikokrat udarijo mimo. Jaz pa sam najbolje vem, kaj sem naredil narobe.«

In se zavedaš napak?

»Se. In te poskušam pri naslednjih predstavah popraviti. Problem je v tem, da kritiki pravih napak ne opazijo. Ukvarjajo se z nebistvenimi stvarmi. Predstava pa je skupek nekih kompromisov. Na odru so živi ljudje, ne roboti. V določenem trenutku se moraš odločiti, ali bom dovolil majhno napako ali pa se bomo preveč ubadali s to majhno napako, s katero bomo povzročili, da se bo cela predstava sesula kot domine. Razen če delaš v perfektnih razmerah, teh pa ni.«

So pa tudi telesne omejitve?

»Kot koreograf moraš pri izbiri plesalcev poznati njihove omejitve. Lahko pa te omejitve porabiš kot del predstave. Naprimer če so plesalci utrujeni in če to poudariš, je lahko napaka videti kot kvaliteta. So pa tudi druge stvari, s katerimi si omejen. O tem morda drugič.«

Kakšna pa je pomoč računalnikov pri plesu?

»Računalniški program Life Forms, ki ga uporablja tudi Merce Cuningham, ki je hoter sodobnega plesa, mi je v veliko pomoč. S pomočjo mreže je narejena simulacija trodimenzinalnega telesa. Izbereš poljubno število plesalcev in vsakega posebej animiraš. Poleg tega lahko stvari sinhroniziraš z glasbo, mogoč je tudi izpis koreografije. To je prvič, da je izpis koreografije tako enostaven. Še vedno pa ni tako popoln, da bi delal na računalnik vso predstavo.«

Ples je minljiva umetnost. Ko padejo zavese, ga ni več.

»To je težava. Je kot da vsakič znova ustvarjaš predstavo, še posebno pri sodobnem plesu, ko pri vsaki predstavi narediš kaj novega. Skozi predstave človek tudi rase. Pogosto dobiš drug pogled na kakšno predstavo. Ko se predstava zadnjič odigra, odide za zmeraj, če ni posneta, naprimer. Toda tudi video ni pravi medij, ker zmanjka tretje dimenzije.«

Je ples zate sprostitev?

»Ne, ne več oziroma le v redkih trenutkih. Sploh pa, ko imaš prehojeno določeno pot in si pod drobnogledom kritikov in kolegov. Zmeraj znova se moraš potrjevati, in to je včasih veliko breme. Mnogim je zaradi teh pritiskov trpela kakovost dela. Veliko let gre za to, da se navadiš delati pod pritiski.«

Te kdaj zgrabi, da bi zaplesal po cesti?

»Ja, včasih me, ampak se poskušam obvladati. Sicer pa ponavadi, ko grem po cesti, moram prihraniti energijo za tisto, kar delam, ali pa se počutim popolnom utrujen in grem avtomatsko proti naslovu, kjer stanujem. Tudi za disco imam zmeraj malo časa, zelo rad pa hodim na rave partyje, vendar sem potem naslednji dan nesposoben za delo. Včasih si pa le kaj privoščim.«

Aleksandra Nana Rituper
FOTO: Jure Zauneker

Gledališče je brezmejno

Petelinčki iz Mesta cvetja

Na podružnični osnovni šoli v Dokležovju deluje lutkovna skupina, ki se je s svojimi igricami predstavila številnim otrokom po Sloveniji. Zadnja predstava, s katero nastopajo, se imenuje Mesto cvetja. Ker so bili pred časom zelo uspešni z lutkovno igrico Trije petelinčki in ker znajo biti tudi sami precej glasni, so si nadeli ime Petelinčki. Mentorica lutkovnega krožka je Marija Zver, ki vodi lutkovno skupino že prek trideset let. In ko otroke vpraša, kaj jim pomeni gledališče, vsi v en glas odgovorijo: »Gledališče je dinamika, fantazija, atmosfera, domišljija, užitek in še kaj, a ne?«

Vse to pa skušajo učenci prek igre prenesti na svoje gledalce. Zato iščejo dobre pravljice, vendar ne uporabljajo samo napisanih, ampak v svoje delo vpletajo različne pravljice, o katerih se najprej veliko pogovarjajo. Zato njihova predstava ne nastane čez noč, ampak nastaja vse leto, in večkrat še kaj dodajo ali spremenijo tik pred predstavo. Tako tudi vloge prilagajajo potrebam. Najprej so imeli kralja in dvorskega norčka, potem so uvideli, da to ni pravo, in so uvedli župana in policista. »Otroci so pri delu nadvse ustvarjalni in zelo domiselni, znajo vpletati svoje ideje in svoje izkušnje. Večkrat si otroci kaj izmilijo in dodajo kar na odru, začeli pa so tudi komunicirati s publiko,« je povedala njihova menorica Zverova.

»Sicer pa pri naši igri vedno sledimo svoji poti in začrtanemu cilju, to pa tako, da smo že od nekdaj združevali lutke in gledališče, že takrat ko so mnogi to strogo ločevali. Po mojem mnenju pa tega ne moremo ločiti.« Veliko znanja in izkušenj so si pridobili tudi s srečanji in festivali, katerih so se udeleževali, med drugim so šli s predstavo Trije petelinčki nastopat na Poljsko. Potovali pa so tudi na gledališki tabor v Rakitno. Nastopali so že v Ljubljni, Dokležovju, Bakovcih, Murski Soboti, Gornjih Petrovcih, Lenartu, na dnevih slovenskega izobraževanja, letos pa bodo šli v Cankarjev dom na novoletni živ žav, kjer se bodo predstvili s predstavo Mesto cvetja.

O čem govori zgodba:

Policist preganja meščane, ker se preveč pogovarjajo o cvetju. Vlada bi namreč rada, da bi meščani več delali v tovarnah in gradili, da bi ljudje več zaslužili. To jim tudi uspe, vendar mesto postane pusto, prazno, ptice so odletele, ljudje so žalostni, bolni, hodijo kot roboti, nihče se več ne pogovarja. Ni več veselja, kot je bilo nekoč. Tudi otroška igra ni več vesela. Otroci pa se med igro odločijo, da bodo šli k županu prosit, naj vrne v mesto cvetje in življenje. To tudi storijo in župan se omehča. Potem pride še nevihta, ki mesto spere, veter prinese seme. Župan in policija pa priznata, da sta pogrešala življenje ter da ni vse v pehanju za dobrinami, ampak se moramo vračati k naravi.

Zgodba Mesto cvetja je nastalo po slikanici Eveline Hasler, ki je bila tudi vključena v projekt založbe Epta. Njihov dolgoletni prijatelj Janez Bitenc (letos je dobil državno prizanje za najboljšega učitelja) pa jim je za to predstavo napisal še pesmico. Velikokrat sodelujejo pri izdelavi lutk in kostmov starši in učitelji, pomagala pa sta jim tudi gledališče Zoom iz Ljubljane in Jože Zajc. Prepričani so, da bodo tudi s predstvo Mesto cvetja zelo uspešni, kot so bili s prejšnjo Trije petelinčki, ki je s pomočjo režiserja Igorja Štromajerja in Saše Jovanoviča požela velik uspeh v Sloveniji in tujini. Zverova pa je za režijsko delo prejela zlato Linhartovo značko.

Šola pa ni samo golo učenje v šolskih klopeh, velika šola za življenje je tudi gledališče. In veliko otrok s te šole to ve, saj se jih je kar sedemnajst od 57 vključilo v lutkovni krožek.

Besedilo in fotografija:
Aleksandra Nana Rituper

Podpis pod fotografijao: Nastja Bohar, Tamara Jerič in Urška Erdelj nastopajo kot otoci, kar nekaj jih je takih, ki imajo dve vlogi, to so Anja Balažič je ptiček in otrok, Tamara Škraban, metuljček in otrok, Staša Kovač je soseda in ptiček, Sabina Jerič drži sonce in je soseda, Staša Klemenčič je meščanka, Borut Roposa je vrtnar, Gorazd Balažic je policist, Boštjan Hamler je župan, Urška Roposa, Alja Balažic, Denis Hamlar nastopajo kot meščarji, Sandra Balažic, Monika Hamler in Staša Miklošič pa se v predstavi spremenijo v metuljčke.

Ob dnevu reformacije

Številne kulturne prireditve

Že pred praznikom dneva reformacije so se zvrstile številne kulturne prireditve, ki so bile namenjene temu dnevu. Na puconski osnovni šoli so tako pripravili slavnostno akademijo, kjer so med drugim predstavili novo knjigo Draga Kuharja Besedijana - Trubarijana z obsežnim kulturnim programom, v Galeriji Murska Sobota pa so odprli razstavo del 2. likovne kolonije Primoža Trubarja.

V puconski šoli so ob spremljavi učiteljskega pevskega zbora III. osnovne šole iz Murske Sobote in ob orgelskem koncertu del Johana Sebastiana Bacha, ki so ga izvajali inšturmentalisti puconske osnovne šole, predstavili knjigo Besedijana – Trubarijana. Knjiga je pesniška, jezikovna in filozofska mojstrovina, ki vsebuje štiri soodvisne, vsebin-

sko prepletajoče se in obenem popolnoma neodvisne dele, vezani pa so seveda na reformacijo. Na temo jezik je predavala dr. Francka Premik z inštituta za slovenski jezik. Potem pa so v prostorih puconske občine odprli še razstavo Jožeta Horvata - Jakija.

Abonmaji

Na ZKO v Murski Soboti so podaljšali rok za prijave za srednješolski filmski ter lutkovni abonma. Srednješolski filmski abonma vključuje štirinajst najboljših filmov, stane pa 5500 tolarjev, lutkovni pa je sestavljen iz šestih najbolj zanimivih lutkovnih predstav slovenskih lutkovnih gledališč. Po novem se lahko prijavite do sredine novembra po telefonu številka 21 957, za lutkovni abonma pa tudi v vrtcih.

V Galeriji Murska Sobota pa je po otvoritvenem nagovoru dr. prof. Ota Norčiča, predsednika Slovenskega protestantskega društva Primož Trubar, razstavo predstavil in jo odprl ravnatelj Galerije prof. Franc Obal. Na njej razstavljajo svoja dela dela Herman Gvardjančič, Štefan Hauko, Zmago Jeraj, Franc Mesarič, Franc Novinc, Vladimir Potočnik in Vinko Tušek.

Nekatere kulturne prireditve bodo še v prihodnjem tednu.

ANR
FOTO: Nataša Juhnov

Slavko Loren bo dobil svoj film

Murska Sobota ima nekaj svojih posebnosti in med te, če kdo hoče ali ne, spadajo tudi cestni pometači. Tudi navadili smo se že, da jih pozdravljamo, odgovarjamo na njihova vprašanja ali pa se samo nasmehnemo in zamahnemo z roko v pozdrav in odgovor. Slavko Loren je eden od tistih, ki ga v našem mestu ne moremo spregledati. To je potrdil tudi Miki Roš, ki je v zadnjih letih s pomočjo filmskega traku in kamere predstavil že marsikaterega znanega, ustvarjalnega, pomembnega ali zanimivega človeka iz naše pokrajine.

Na Trezinem senju so posneli prve kadre filma o cestnem pometaču Slavku Lorenu. Vsebina filma je izsek treh dni v njegovem življenju. In sicer se v filmu prepletajo sanje, kajti vsak človek ima sanje, ne glede na tako, kako sanja, ali ponoči ali kar tako - z odprtimi očmi. Tudi Slavko jih ima. Ker pa je v osnovi primaren in pošten, zato svoje sanje in želje izraža na glas, kar je vodilo tega filma. V prvem delu filma se bo Slavko pojavil kot gost dejma, na koncu pa Slavko pospravlja - za drugimi gosti in tudi za sabo.

Roš se je odločil za takšne vrste dokumentarec, ker se mu zdi nadvse vznemirljiv. »Naredi si scenarij, ki se ti zdi stabilen, sama zgodba pa je lahko potem povsem po naključju drugačna in podre osnovni scenarij.

To pa se lahko zgodi samo takrat, ko je človek na terenu, ko ni naučene igre, ko je samo resničnost in spontanost. Takrat se moraš prepustiti toku zgodbe, ki je na koncu še boljša.«

Glede na filmsko zvrst bo igrani dokumentarni film, ki je pri nas bolj redko zastopan, žanrsko gledano pa bo mehka groteska, a vendar poštena. Režiser in scenarist je Miki Roš, direktor fotografije Valentin Perko, igralca sta Alenka Tetičkovič in Borut Veselko, kamero je posodil Matjaž Fištrovec, asistent pri kameri je Jože Grgurič, glasbo bo ustvaril Tomaž Rauch, mikroman je Branko Djurinek.

Majhna ekipa, ki bo poskušala dokazati, da se tudi z malo sredstev da narediti dober film. Slabo uro trajajoč film bomo lahko videli februarja v Murski Soboti.

Aleksandra Nana Rituper
Fotografija: Nataša Juhnov

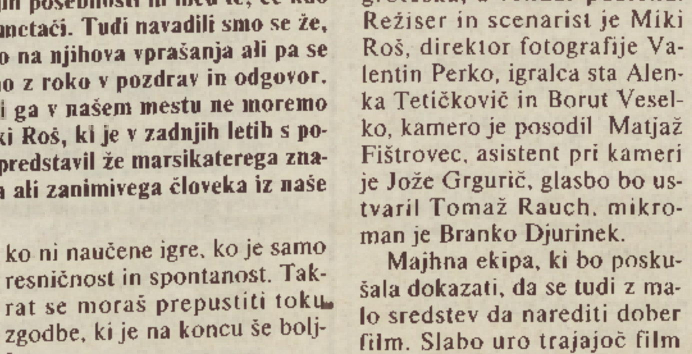

Prve kadre filma o Slavko Lorenu so posneli na Trezinem senju.

kulturni koledar

GLEDALIŠČE

MURSKA SOBOTA: V grajski dvorani bo v torek, 5. novembra, ob 19. 30 komedija I. B. Singerja **Norci iz Helma** v režiji Z. A. Sokoloviča. Gostuje Mestno gledališče ljubljansko.

OB DNEVU REFORMACIJE

LJUBLJANA: V Cankarjevem domu bo v četrtek, 31. oktobra, ob 20. uri osrednja **prireditev ob dnevu reformacije**, ki bo letos v znamenju 410. obletnice smrti Primoža Trubarja. Igralec Bibič se bo predstavil z monodramo **Trubar** dr. Matjaža Kmecla.

ZA OTROKE

MURSKA SOBOTA: Vsako sredo ob 16.30 lahko otroci v grajski knjižnici prisluhnejo **pravljicam**, ki jih pripovedujeta Vesna Racman in Metka Sraka. Po pravljici otroci skupaj rišejo in kako drugače ustvarjajo.

LJUTOMER: Vsak ponedeljek se v otroškem oddelku knjižnice ob 16. uri začne **pravljična ura**, ki jo vodi Branka Jasna Stoman. 4. novembra bodo predstavili konvencije o otrokovih pravicah.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V Galerji Murska Sobota si lahko ogledate razstavo **del 2. slikarske kolonije Primož Trubar**, ki je potekala v Moravskih Toplicah. Svoja dela razstavljajo **Herman Gvardjančič, Štefan Hauko, Zmago Jeraj, Franc Mesarič, Franc Novinc, Vladimir Potočnik** in **Vinko Tušek**. Razstavo bo odprta do 24. novembra.

MURSKA SOBOTA: V Galeriji Murska Sobota si lahko ogledate razstavo likovnih del, ki so nastala na likovni koloniji Lipovci '96. Svoja dela razstavljajo **Igor Banfi, Božidar Boškovič, Sandi Červek, Izidor Horvat, Janez Knez, Samo Pajek, Aleksander Šilas** in **Samo Šilas**.

MURSKA SOBOTA: V predprostorih grajske dvorane so na ogled likovna dela slikarja amaterja **Marjana Horvata**.

MURSKA SOBOTA: V razstavnih prostorih Zavarovalnice Triglav je na ogled razstava del slovenskih umetnikov **Toneta Demšarja, Štefana Galiča, Rada Jeriča, Marjana Skumavca** in **Boža Petka**.

MURSKA SOBOTA: V Mladinskem informativnem kulturnem klubu (Kocljeva 7) si lahko ogledate **fotografije Mateja Fišerja**.

MURSKA SOBOTA: V soboški enoti LB je na ogled **razstava o denarju in varčevanju**. Ogledate si lahko stare hranilne knjižice (najstarejša je iz leta 1878), hranilnike, numizmatično zbirko papirnatega in kovanega denarja ter drugo. Razstavo so pripravili člani zgodovinskega društva iz Gornje Radgone.

PUCONCI: V občinski zgradbi si lahko ogledate razstavo akademskega slikarja **Jožeta Horvata - Jakija**.

LJUTOMER: V Galeriji Anteja Trstenjaka je na ogled razstava **VIII. slikarskega ex tempora**. Ogledate si jo lahko do 3. novembra.

MORAVSKE TOPLICE: V Galeriji Ajda si lahko ogledate razstavo fotografij **Dominika Šteinerja**.

MORAVSKE TOPLICE: V prostorih Občine Moravske Toplice si lahko ogledate dela, ki so nastala na počitniški likovni koloniji **Kančevci '96**.

RAKIČAN: V domu starejših v Rakičanu si lahko ogledate 1. slikarsko razstavo **Hermine Šiftar**. Razstava bo odprta do 10. novembra.

ŠALOVCI: V občinskih prostorih Občine Hodoš - Šalovci razstavlja študent likovne pedagogike **Jože Livijen**. Svoja dela je naslovil Slike z motivi pravljičnih bitij in predmetov iz romskega sveta.

ŠENTJUR: V sredo, 30. oktobra, bo v knjižnici v Šentjurju otvoritev likovne razstave akademske slikarke Suzanne Kiraly - Moss.

Jazz & Blues

Tania Maria

Brazilka Tania Maria Correia Reis živi z glasbo že od malih nog. Šest let se je učila klasični klavir, nato pa se je navdušila nad bosso novo in ameriško glasbo. Med svoje najpomembnejše vzornike šteje Oscarja Petersona, Thelonhiusa Monka in Nata Kinga Cola.

Leta 1975 se je prvič predstavila na jazz festivalu v Newportu in si takoj ustvarila širok krog poslušalcev. Tania Maria je brez dvoma mednarodna zvezda. Je redna gostja jazz festivalov na vseh celinah in zvezda televizijskih šovov. Posnela je šestnajst albumov, ki so izšli marsikje po svetu. Njena glasba združuje najbolj lirične in privlačne elemente jazza, popa in predvsem brazilske glasbe. Zveneči glas in izvrsten, energični nastop sta ji prinesla izredno popularnost. Prva dva albuma, ki nosita naslov **Made In New York** in **Lady From Brazil**, sta dokazala, da je Tania Maria izredno nadarjena pevka in skladateljica. Leta 1985 je dobila nagrado grammy za najboljšo pevko, nastopi v Evropi naslednjega leta pa so ji prinesli Edisonovo nagrado za najboljšo jazz pevko. Leta 1988 je posnela album z naslovom **Forbidden Colors**, pri snemanju pa so **sodelovali Steve Gadd, Dick Oatts, Airto Moriera in Buddy Williams**. Leto kasneje je vodila trio, v katerem sta sodelovala še **Steve Gadd** in basist **Eddie Gomez**. Album z naslovom **Bela Vista** je izšel leta 1990, na njem pa Tania Maria igra znano rock klasiko Satisfaction, katere avtorji so Rolling Stonesi. Leto kasneje se je Tania Maria odpravila na nekajmesečno turnejo po Ameriki in Evropi s skupino **Six Machine**. Leta 1992 je sestavila novo skupino, v kateri so sodelovali **Sergio Brandao, Don Aleas, Armando Marcal, Myra Casales in Onex Aquino**. S to zasedbo je tudi posnela album.

Tania Maria se le redko vrača v Brazilijo in se niti ne zaveda, kako priljubljena je doma. »Nikoli me ni zanimalo, kaj si drugi mislijo o meni,« zatrjuje. »S težkim srcem bi odpela skladbo The Girl From Ipanema, saj nimam nič opraviti s tem dekletom. To je folklora. S petjem moram najprej in predvsem zadovoljiti sebe.«

V zadnjih desetih letih je Tania Maria priljubljena gostja mnogih klubov in svetovnih festivalov, delno tudi zaradi svojega vznemirljivega in vročega nastopa, ko zliva elemente brazilske glasbe in bebopa. Pri igranju klavirja ali klaviatur ima izredno perkusionističen pristop, kar je z leti postal njen zaščitni znak. Tania Maria tekoče govori štiri jezike, a na nastopih daje prednost predvsem portugalščini. »Ko se v Braziliji pogovarjamo, je v našem govoru ritem. Ko govorimo, pojemo.« Takšna je Tania Maria.

♪♪♪

Hank Jones, legendarni klaviaturist, je pred kratkim izdal svoj najnovejši album za založbo Verve. Album nosi naslov **Sarala** in je neke vrste nadaljevanje lanskoletnega albuma Steal Away, na katerem je s pomočjo basista Charlia Hadena raziskoval afriško-ameriško glasbeno tradicijo. Na najnovejšem albumu Sarala pa se je osredotočil zgolj na afriško glasbeno tradicijo in njene korenine. Na albumu sodeluje dvajsetčlanski orkester **Mandinkas**, ki ga vodi znani **Cheick-Tidiane Seck**. Vsekakor zelo zanimiva in malo **drugačna plošča.**

Iztok R.

MURSKO-MORSKA LESTVICA

1. Eros Ramazzoti: Piu Bella Cosa
2. Magazin: Suze biserne
3. Gloria Estefan: Hablas de mi
4. Jasna Zlokić: Dio mog sjećanja
5. Pupo: La notte

Predlog - Davor Radolfi in Ritmo loco: Nočas oko tri

GLASUJEM ZA: _____

_____

INTERVJU

Posodi mu jürja

Gledanje na glasbo z različnih zornih kotov

Na desnem bregu Mure so se zbrali fantje, pa ne za to, da bi prosili »jurje«, ampak da bi ustvarjali glasbo. Takšno za zabavo, energično, nekaj drugačnega ... Zbrali so se iz različnih glasbenih voda, od klasike, hard cora in etnoglasbe, ter ustanovili skupino Posodi mi jürja. Naši zaspani publiki pa želijo dati injekcijo dobre zabave. To so Samo Budna, ki igra violino, kitaro in poje, Rihard Zadravec, ki je ekspert na harmoniki, poprime pa tudi za pozavno, če je dobro ogret, in zapoje, Borut Horvat ima tolkala, upajo, da se bo v prihodnje vključil še kot vokalist ali pa bo zaigral na saksofon in klarinet, Sašo Lamut je kitarist in vokalist, Peter Beznec pa basist in vokalist, če ne gredo predaleč, pa vzame s sabo tudi stari kontrabas.

Glasbeniki te skupine ste že prej sodelovali pri različnih skupinah, skupaj pa ste eno leto. Kako ste se sploh ujeli?

Samo: »Zanimivo je to, da smo se zbrali iz tako različnih zvrsti v eni zvrsti, to so hard, etno, klasika. Vsak med nami na svoj način dojema glasbo in mislim, da tudi zaradi tega nastaja tako zanimiva glasba. Vsak vlaga vanjo svoje izkušnje, podzavestno.«

Pero: »Meni je to všeč, čeprav sodelujem še pri drugih skupinah. Tu nismo tako ozko usmerjeni, vsem nam ugaja nova glasba. V heavy metal ne moreš vključiti harmonike, no, nihče je še ni poskusil, zaenkrat.«

Pred nekaj časa harmonika pri mladini še ne bi tako »palila« kot lahko sedaj.

Zadravec: »Ne vem, ali prej ne bi mogla. Če pogledamo v zgodovino harmonike, vidimo, da je bila v 30., 40. tih letih zelo popularen inštrument, samo ta trend ni prišel do nas. To je bilo v Ameriki, tam je bil to prvi inštrument povsod, od klasike do jazza in do klubskih scen. S prihodom Elvisa pa je njegova popularnost žal upadla. V Franciji ga zelo lepo uporabljajo, še posebno v narodoni, tudi v ruski glasbi in drugje.«

Pero: »Pri nas se je pomen harmonike verjetno zlorabil, zato je manj zanimanja. Pri nas so mladi, ko so slišali za harmoniko, takoj pomislili na narodnozabavno glasbo. Vendar pa je harmonika vsestransko uporaben inštrument, tako da vedno bolj razmišljam o tem, da bi ga uprabili tudi v drugi glasbi.«

Kakšen je vaš repertoar?

Pero: »Imamo dovolj glasbe za samostojni koncert. Naštudiranih imamo kašnih petintrideset skladb. Repertoar je zelo širok in zajema vse od ljudskih pesmi do hard cora, skupine Therapy?, vmes je klasika, španska glasba, irska ... Nimamo nič določnega, kaj bomo igrali in kaj ne. Igramo vse, kar nam je všeč. Zato tudi takšna raznolikost našega programa.«

Besedila so delno angleška, delno pa so slovenski prevodi.

Samo: »Povem naj na primer, kako smo »delali« skladbo End Of The World skupine R.E.M. Poslušali smo besedilo, da bi ga zapisali, in na določenih delih je bilo petje nerazuljivo. Zato smo se kar odločili in vključili prleško narodno Dera sen ja mali bija. Ritemsko in zlogovno se ujemata super, bolj kot bi si kdo lahko mislil. Tudi publika je našo različico zelo dobro sprejela. Dejstvo je, da publika zelo rada sliši nekaj v svojem jeziku.«

Ustvarjate kaj svojih komadov?

Samo: »Delamo vsak po svoje, vendar jih še nismo »vrgli skupaj«. Vedno pravimo, sedaj naredimo še to in to, potem gremo pa delat svoje. Pa nam vedno zmanjka časa. Sicer pa je bilo v zadnjem času še nekaj kadrovskih sprememb in se še navajamo. V bistvu se še igravamo. Najprej se želimo glasbeno dobro spoznati in šele potem bomo ustvarjali svoje skladbe.«

Gotovo pa je pri vašem izvajanju veliko improvizacije?

»Je. Veliko časa porabimo, da skladbo predelamo. Ker mi ne delamo tako, da bi eno skladbo zaigrali natanko tako, kot je, da bi jo »skinili«. Na primer če samo eden pozna skladbo, jo poskušamo obdelati z nekega drugega zornega kota. Pri obdelavi skladbe skupine Therapy? smo morali uporabiti veliko trikov, da se sliši sprejemljivo za širši krog poslušalcev. Naredili pa smo tudi komad, ki ga je poznal samo en član, ta ga je zažvižgal, pa smo ga naredili. Ko smo potem slišali original, smo ugotovili, da smo bili blizu. Mogoče je še boljše, da vsi ne poznamo skladbe, ker se potem preveč približamo originalu.«

Rekli ste, da ljudje radi slišijo posem v svojem jeziku, zato tudi ime takšno - Posodi mi jurja. Sicer naše skupine mislijo, da angleško ime zveni imenitneje.

Pero: »To je bila idejo našega prejšnjega kitarista. Ampak ime smo obdržali, ker v bistvu tako živimo. No, še pred kakšnima dvema letoma je bil to naš vsakdanjik. Ime se nam zdi še najbolj primerno našemu načinu življenja. Ne bomo ga spreminjali v angleščino, edino mogoče, ko igramo za tujino. Ko smo igrali v Avstriji, smo ga prevedli, in to samo zaradi razumevanja.«

Kje pa ste nastopali?

Samo: »Večkrat v Mariboru, v Ljutomeru, v Gradcu, v Murski Soboti in še kje. Povabila so, vendar imamo malo časa, eni smo v vojski, eni študirajo v Gradcu, drugi v Ljubljani, tretji so v Mariboru, poleg tega pa ima vsak se drugo skupino.«

Kdo pa so vaša publika?

Rihard: »Na študentskih žurih smo, kar se žuriranja tiče, doživeli najbolj bučen odziv. Naši poslušalci pa so vsi, stari 7 do 77 let. Vsak lahko najde kaj zase. Vendar mislim, da je starejša generacija sedaj prek nas začela poslušati glasbo, ki jo poslušajo mladi, in jo s tem tudi drugače dojemati. In seveda obratno.«

Prav gotovo pa boste dali svojo glasbo na kakšen nosilec zvoka?

Zadravec: »Še letos nameravamo začeti snemati, to bi naj bilo kakšne pol ure glasbe, in sicer dvanajst skladb. Ne vemo, ali bo kaseta ali »tlačenka«. Naše skladbe pa so kratke, in to zato, ker se nam ne zdi potrebno ponavljati določenih delov samo zato, da bi bila skladba daljša in bi na koncertu pridobili čas.«

Ali je mogoče sedaj trend, da se gre od trše glasbe k živahnejši, k dostopnejši za ušesa in telo.

Pero: »Jaz mislim, da so bili ljudje vedno takšni. Čeprav se vedno išče kaj novega.«

ANR

Novice od tu...

Pri založbi Helidon je pred kratkim izšla kopica kaset z narodnozabavno glasbo, tako da bo plesa in glasbe pri vas doma vso zimo dovolj. Izbirate pa lahko med glasbo ansamblov **Daneta Zajca, Jožeta Kališnika in Mihe Dovžana, ansambla Rubin, ansambla Zupan, 5. festivala narodnozabavne glasbe Vuberk '95** in še kaj se najde na policah.

♪♪♪

Anja Rupel pa je pred nedavnim objavila svojo novo kompaktno ploščo in **kaseto Življenje je kot igra**. Avtor glasbe in producent je Aleš Klinar, besedila je napisala sama, njena glasba pa se tudi tokrat ne oddaljuje od njenega stila, to je pop in dance glasbe. Za nekatere sladbe bo posnela tudi videospot.

... in tam

Nekateri nastopajo, drugi, izdajajo plošče, spet tretji pa se ženijo. Mednje spada **tudi Tico Torres**, bobnar skupine **Bon Jovi**. Prstan je nataknil znani češki manekenki in fotomodelu Evi Herzigovi. Poročila pa sta se v Evinem rojstnem kraju Litvinov na Češkem. Le zakaj se glasbeniki tako pogosto odločajo za lepotice ali obratno?

♪♪♪

Michael Jackson v zadnjem času precej potuje po državah, ki nimajo ravno visoke življenjske ravni. Precej koncertov je pripravil v Afriki, povsod, kamor je prišel, pa je del izkupička namenil otrokom. Ker pa so v nekaterih državah prepričani, da moralno ne ustreza njihovim normam, so njegove koncerte prepovedali.

Glasbena uganka

Sem takšen, ker sem živ, Mi ljudje smo kot morje, Ne bom pozabil na stare čase, to je nekaj hitov skupine Faraoni, ki si jih najraje prepevate. **Zlatka Ritonja, Moravci 153, 9243 Mala Nedelja** pa je tista, ki bo tokrat prejela našo nagrado. Čestitamo! Obvestilo o nagradi bomo poslali po pošti. Vse pa vas vabimo k reševanju nove glasbene uganke:

Koliko fantov in deklet sestavlja skupino Spice Girls?

Odgovor: _____

_____

Odgovore pošljite do 8. novembra na naš naslov: Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, s pripisom: Na glasbeni sceni! Napišite tudi, o katerih domačih in tujih glasbenikih želite brati v rubriki Na glasbeni sceni. Če ne veste odgovora, nam pišite samo o svojih željah!

Kupon št. 42

Rubriko pripravlja: ALEKSANDRA NANA RITUPER

AUDIO - VIDEO - CD

M SHOP

69000 Murska Sobota,
Slomškova 43
TELEFON, TELEFAKS:
069/32-465

Glasbene lestvice

NAJBOLJŠIH SEDEM TUJIH SKLADB NA MURSKEM VALU: NSTSNMV

1. YOU'RE THE ONE - Bonnie Tyler
2. ONE OF US - Joan Osborne
3. DINNER WITH DELORES - Symbol
4. LEAVING LAS VEGAS - Sheryl Crow
5. I CAN'T HELP MYSELF - The Kelly Family
6. VOGLIO ANDARE A VIVERE IN CAMPAGNA - Toto Cutugno
7. I WILL REMEMBER - Toto

PREDLOGI:
HARPER VALLEY P.T.A. - Billy Ray Cyrus
THE NEW POLLUTION - Beck (Hansen)
THIS IS A LIE - The Cure

LESTVICA SLOVENSKE ZABAVNE GLASBE: 7 VELIČASTNIH

1. DOLGA JE NOČ - Anja Rupel
2. MOJE HREPENENJE - California
3. 328 652 - Sasha
4. OD CVETA DO CVETA - Aleksander Mežek
5. GALEB - Easy
6. BLU (MODRA KRALJICA) - Napoleon
7. SAMA SI - Zeus

PREDLOGI:
VRISKANJE IN JOK - Vlado Kreslin & Mali bogovi
MENTOL BOMBON - Zoran Predin & Šukar
DRAVSKI MOST - Bluegrass Hoppers

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE: S KRŠČAKON, CEKRON PA Z MARELOF

1. NASVIDENJE, DOMAČI - Ans. bratov Poljanšek
2. HEJ, PRIJATELJI - Ali Nipič in njegovi muzikantje
3. DANES JE SREČEN DAN - Ans. Franca Rotočarja
4. SPOMIN NA PRLEKIJO - Štrk
5. PRI NAS DOMA - Stopar
6. ŠTAJERC NA MORJU - Primorski fantje in Strašna Jožeta
7. OB ABRAHAMU - Ans. Braneta Klavžarja.

PREDLOGI:
PRAV V ZADNJO SLOVENSKO VAS - Ans. Roberta Praprotnika
NAŠE PLANINE - Ans. Franca Miheliča
OD KOD SMO MI DOMA - Trio Franca Flereta

Izpolnjene kupone pošljite do četrtka, 7. novembra 1996, na naslov: Murski val, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

Kupon št. 44

Glasujem za skladbo:

*tuja: _____

*domača: _____

*narodnozabavna: _____

Ime in priimek ter naslov: _____

Odsevi mladosti

Jaz pa mislim ...

Čeprav smo najbrž že skoraj siti govora o volitvah, ki bodo pri nas to nedeljo, smo tudi mi želeli slišati nekaj mnenj med osnovnošolci na to temo. Ali jih volitve sploh kaj zanimajo, kaj mislijo o starostni meji za volilno pravico (dopolnjenih 18 let), kaj pričakujejo od izvoljenih članov slovenskega parlamenta in še za kakšen drobec z njihovega zornega kota bi radi zvedeli.

MARJETA KOLENKO, 7. razred OŠ Franceta Prešerna Črenšovci: »Malo me že zanima vse to, kar se te dni dogaja v zvezi z volitvami. Oče je predsednik Občinskega sveta Občine Črenšovci, zato se tudi doma o tem večkrat pogovarjamo. Mislim, da je potrebno iti volit, ker s tem lahko vplivaš na izvolitev primernih kandidatov, ki bodo odločali v parlamentu o zelo pomembnih vprašanjih. Kar pa se tiče volilne pravice, ki si jo pri nas pridobimo z 18 leti, menim, da je to zadosti zgodaj.«

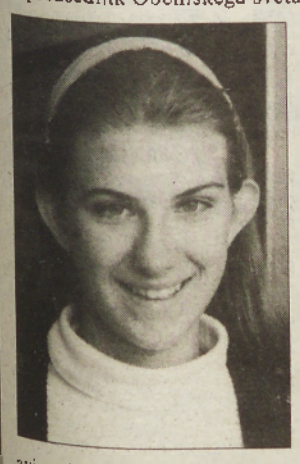

LIDIJA ŽABOT, 8. razred OŠ Razkrižje: »Moram priznati, da me volitve ne zanimajo preveč, ker še nimam volilne pravice. Tako le občasno kaj slišim po radiju in vidim na televiziji, ko je govor o volitvah. Verjetno bo drugače, ko bom dopolnila 18 let in bom tudi jaz lahko odločala o kandidatih. Sedaj pa še nisem dovolj odrasla, da bi lahko presodila, katera stranka je najboljša. Znano mi je, da obstajajo SKD, LDS, SLS in še druge stranke. Mislim, da bi meni najbolj ustrezalo, če bi lahko ustanovila svojo stranko, ki bi bila pravična do vseh.«

DANIJEL KOVAČ, 7. razred OŠ Črenšovci: »Mama in oče se večkrat kaj pogovarjata o volitvah oziroma strankarskih kandidatih, ki se predstavljajo po televiziji ali na radiu. Včasih imata različna mnenja, kateri bi bil boljši. Mislim, da je zame še prezgodaj, da bi tudi sam imel kakšno mnenje. Večkrat slišim omenjati Ljudsko stranko, Slovenske krščanske demokrate, Zelene ... Mislim, da bodo starši in drugi volivci izbrali najboljše. Po mojem pa je 18 let zadosti zgodaj za volilno pravico.«

MONIKA ZAJNKOVIČ, 7. razred OŠ Razkrižje: »Zaenkrat me takšne volitve še ne zanimajo in tudi nimam želje, da bi imela volilno pravico, preden bom stara 18 let. No, slišala pa sem že kar precej o tem po radiju, na televiziji in tudi doma. Če pa bi že zdaj lahko tudi jaz glasovala o kandidatih, bi izbrala take, ki bi se obvezali, da bodo več storili za boljšo šolo – prostore, opremo, šolske izlete idr. Ni pa dovolj, če nekdo o tem le govori z namenom, da bi si pridobil čimveč glasov volivcev.«

J. G.

Čistili smo

V četrtek smo čistili gredice pred šolo.

Najprej smo se dogovorili, da bomo delo opravile samo deklice. Potem smo ugotovili, da potrebujemo še nekaj dečkov. Ko smo že skoraj končali z delom, sem zagledala zeleno gosenico. Pridrvele so vse deklice in prestrašeno gledale samo tisto gosenico. Nato smo našli še več drugih gosenic. Na koncu smo vse pospravili in gredice so spet lepe.

ANJA ŠELA, 3. a
OŠ Bakovci

Laž ima kratke noge

V preteklem šolskem letu smo imeli večkrat delovne akcije, na katerih smo čistili okolico šole in urejali igrišča. Tako naj bi tudi lepega pomladnega dne prinesli s sabo motike in grablje. Sošolec Peter, ki je znan po hudomušnosti, pa mi je rekel, da orodja ne bomo potrebovali, ker mu je tako povedal učitelj. Bil je tako prepričljiv, da sem mu verjela. Ko sem prišla v šolo brez vsega in videla druge z orodji, sem imela še toliko časa, da sem odhitela domov in se vrnila z motiko. Peter se mi je smejal. Naučila sem se, da ne smem vsega kar tako verjeti. Petru ne verjamem več, četudi govori resnico.

SIMONA GOMBOC, 5. a
OŠ Sveti Jurij

Koncert ob tednu otroka

Ob tednu otroka je bil na naši šoli koncert citrarja Petra Napreta. Predstavil nam je zgodovinski razvoj citer. Med predvajanjem pa je igral skladbe iz različnih obdobij. Zaigral nam je tudi odlomke iz filmske glasbe in črnsko delavsko pesem. Zadnja skladba je bila improvizacija – trkal je po mizi in tleskal s prsti.

Takih koncertov si želimo še več. Bilo mi je zelo všeč.

GORAN TRAJBARIČ, 6. a
OŠ I M. Sobota

Jutranje vstajanje

Ponavadi se zjutraj zbudim ob pol šestih. Takrat malo ponovim učno snov, naredim nekaj vsakdanjih jutranjih opravil, peljem psa na sprehod in se nato odpravim v šolo. Včasih pa zaspim. In takrat ...

Bilo je v ponedeljek. Zbudila sem se šele pet minut pred sedmo. Groza! Z glasnim kričanjem zbudim očeta. Potem se umijem, počešem in oblečem. Ko odidem iz sobe, mi oče pravi, pravzaprav zakriči, naj ne treskam z vrati. Jaz pa smo zavijem z očmi in grem počasi dol po psa. Tedaj se mi pridruži oče in reče, da bo on šel s psom na sprehod, jaz pa naj grem pogledat šolsko torbo. Na »srečo« ugotovim, da nimam domače naloge, zato jo hitro nakracam. Ta naloga seveda ni pravilna. Ko spet pogledam v torbo, vidim, da mi manjkata dva zvezka. Kot da bi se pogreznila v zemljo! Tej zmedi se pridruži še pes, ki je ušel očetu. Hitro stečem v kuhinjo, začnem rezati salamo in se urežem v prst. Ni časa za cmerjenje. Oče s salamo ulovi psa, jaz pa si umijem prst.

Na srečo pridem v šolo še pravočasno, a brez dveh zvezkov in pravilne naloge. Tako je to, če zaspiš.

NATAŠA GROF, 5. b, OŠ I M. Sobota

Zanimiv pohod

Zjutraj sem malo kasneje vstal in se oblekel. Nekaj malega sem tudi pozajtrkoval, nato pa odšel v šolo. Imeli smo športni dan. Odpravili smo se na pohod.

Najprej smo si ogledali potok Črnec. Ob njem raste različno drevje in trava. Tovarišica Ana nas je vprašala, katere življenjske prostore poznamo. Nato smo zavili proti Mali Polani. Ob poti smo videli sledi veverice in srne. Prišli smo do stare šole. Igrali smo se za belo tablo. Imeli smo se lepo.

To je bil zanimiv pohod.

ROK ŽALIK, 2. raz.,
OŠ Miška Kranjca Velika Polana

Šola nekoč in danes

Moja babica mi je pripovedovala, kako je bilo takrat, ko je ona hodila v šolo. Pešačili so bosi do zime, dokler ni bilo precej mrzlo. Potem so dobili kakšne čevlje, narejene iz svinjske kože. Dostikrat so bili premočeni, da jih je zeblo. Niso imeli nogavic, ampak so si noge povili v krpe. Tudi oblek niso imeli takšnih kot bi morali. Starši bi radi dali otrokom, kar so potrebovali, pa niso mogli. Malice v šoli niso dobili, ampak so si nosili s seboj koruzni kruh in jabolka, nekateri pa so prišli v šolo brez vsega. Ko so eni jedli, so jih drugi gledali in prosili. Tudi jokali so. Niso imeli nahrbtnikov. Fantje so nosili knjige v rokah, deklice pa so imele cekarje. Takrat so drug za drugim uporabljal knjige od 1. do 8. razreda. V 1. razredu so imeli tablice in nanje privezane gobice, da so lahko pisali, brisali in spet nanovo pisali.

Danes je vse drugače. V šoli imamo toplo malico, učenci se lahko vozijo z avtobusom, če imajo daleč do šole, imamo primerno obutev in še marsikaj. Vendar je tudi danes težko. V nekaterih družinah je zaposlen samo eden od staršev, zato težko zberejo denar za šolske potrebščine, obleke, čevlje, malico ...

MATJAŽ OŠLAJ, 6. a

***

Kot mi je pripovedoval dedek, je bilo v šoli nekoč lažje in lepše. Živel je na vasi. Paša krav je bila pomembnejša od šole, zato velikokrat ni imel domače naloge ne dobrih ocen. V šoli so otroke kaznovali učitelji, doma pa so jih grajali starši. Uspevali in napredovali so samo pridni učenci. Ni bilo šolskih potrebščin in pripomočkov. V oddaljene kraje so hodili peš. Med potjo so marsikaj ušpičili in nagajali drug drugemu. Zamujali so k pouku. Zdi se mi, da je bilo dedkovo otroštvo enako kot moje.

Danes so šole bližje domu. Učence vozijo v njihove domače kraje z avtobusi. Na razpolago imamo razne učne pripomočke, da se laže učimo. Učitelji nam pomagajo pri težavah. Fizičnega kaznovanja ni več. Vse je videti lepše, vendar vseeno nismo vedno zadovoljni. Včasih je bilo prijateljstvo med sošolci trdnejše.

GORAN GJERGJEK, 6. a, OŠ II M. Sobota

Zaljubiti se je lahko

Zaljubila sem se v fanta,
ki bil je čeden,
imel super je postavo
in lepe modre oči,
ki nisem pozabila jih tri dni.
Postala sva si prijatelja,
zagledana drug v drugega,
bilo je vse lepo,
dokler punce mi svoje
predstavil ni
in rekel je,
tam pred mojimi očmi,
da midva le kolega sva si.
To strlo mi je srce,
tega odpustila mu ne bom
in dokazala mu bom,
da tudi jaz znam biti kot on.
A še vedno zaljubljena sem
vanj,
saj ljubezen ne traja le en
dan.
In še sporočilo zanj:
Če to si prebral,
vedi, da napak si ravnal
in da nekoč boš obžaloval.

SONJA ŠKALIČ, 8. raz.
OŠ Fokovci

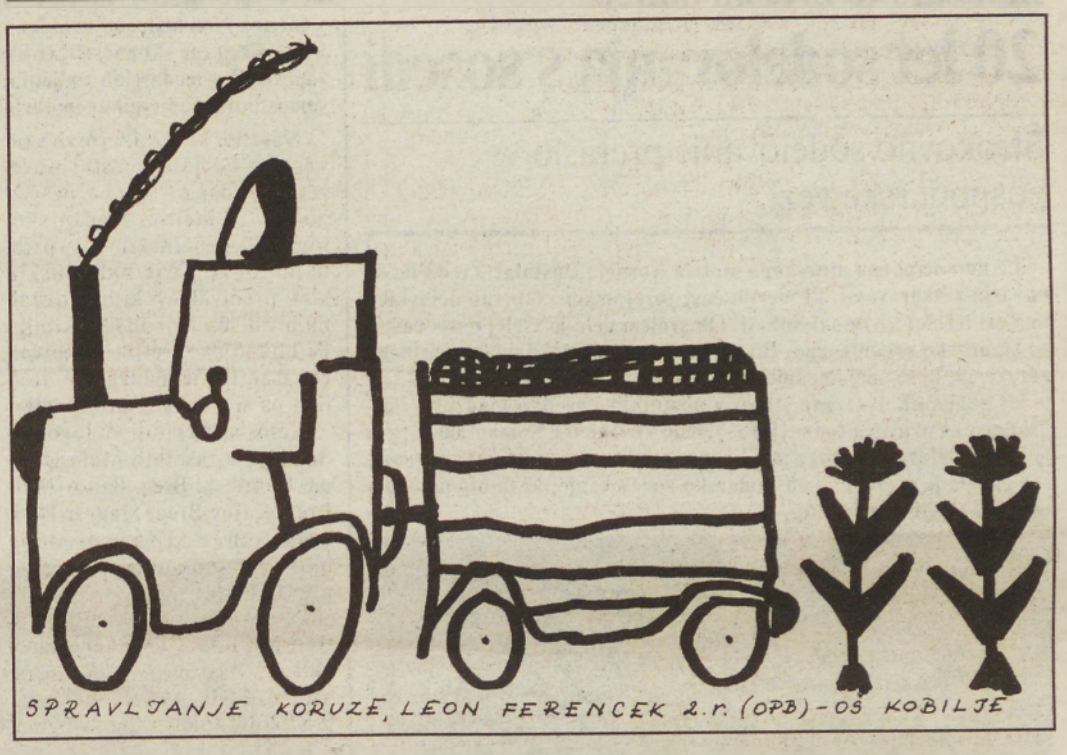

Na nekdaliskem festivalu

Učenci OŠ Bogojina so obiskali nekadilsko-ekološki festival v Mengšu. Poslali so nam več sestavkov o vtisih s tega festivala, mi pa smo izbrali tale zapis:

»Na festivalu sem si dobro zapomnil naslednje: NIKOLI NE KADI, ČE SI V ZADREGI, KER ČE BOŠ TAKRAT ZAČEL IN SE BOŠ HOTEL POZNEJE ODVADITI, SE NE BOŠ MOGEL, KER TE BO CIGARETA VEDNO BOLJ PRIVLAČILA. No, v dvorani je bil nekadilski festival, v predverju pa so nekateri vlekli cigarete kot zmešani.

S festivala ne bom pozabil tudi mažoretk iz Ljubljane, ki so zelo lepo plesale. Bil sem pri dobri družini. Motilo me je le to, da so starši morali sami delati v hlevu.

Spoznali smo tudi novo pokrajino in veliko novih prijateljev.«

DANIJEL BERDEN, 7. a
OŠ Bogojina

Jutranje vstajanje

Ponavadi se zjutraj zbudim ob pol šestih. Takrat malo ponovim učno snov, naredim nekaj vsakdanjih jutranjih opravil, peljem psa na sprehod in se nato odpravim v šolo. Včasih pa zaspim. In takrat ...

Bilo je v ponedeljek. Zbudila sem se šele pet minut pred sedmo. Groza! Z glasnim kričanjem zbudim očeta. Potem se umijem, počešem in oblečem. Ko odidem iz sobe, mi oče pravi, pravzaprav zakriči, naj ne treskam z vrati. Jaz pa smo zavijem z očmi in grem počasi dol po psa. Tedaj se mi pridruži oče in reče, da bo on šel s psom na sprehod, jaz pa naj grem pogledat šolsko torbo. Na »srečo« ugotovim, da nimam domače naloge, zato jo hitro nakracam. Ta naloga seveda ni pravilna. Ko spet pogledam v torbo, vidim, da mi manjkata dva zvezka. Kot da bi se pogreznila v zemljo! Tej zmedi se pridruži še pes, ki je ušel očetu. Hitro stečem v kuhinjo, začnem rezati salamo in se urežem v prst. Ni časa za cmerjenje. Oče s salamo ulovi psa, jaz pa si umijem prst.

Na srečo pridem v šolo še pravočasno, a brez dveh zvezkov in pravilne naloge. Tako je to, če zaspiš.

NATAŠA GROF, 5. b
OŠ I M. Sobota

Kuščar v razredu

Igrali smo se v učilnici. Zagledali smo kuščarja in se prestrašili. Prišel je hišnik. Tudi njega je bilo strah.

MARTIN NOVAK FRLIN, 1. b, OŠ Križevci

Ali veste?

(Pokrovitelj nagradnega kviza je Knjigarna in papirnica DOBRA KNJIGA M. Sobota)

Bravo **Aleksandra Šebjanič iz Gornjih Petrovec**, ki je edina ugotovila, da namesto pikic v besedi š..... mankajo črke k, l, o, p, o, t in a! Stavek se torej glasi: Klopotec šklopota.

KUPON št. 6 - ALI VESTE?

Ali veste, kateri živali pravijo gozdni človek? Odgovore pošljite najkasneje do 6. novembra.

Se še spomnite ...

... kako smo v šestdesetih leti kosili travnike? Z ročnimi kosami! Potem so prišle v »modo« motorne kosilnice in košnja s traktorskimi kosilnicami.

Se še spomnite, kako smo v šestdesetih sušili seno? Travo smo z lesenimi vilami raztresli, potem ko se je posušila, smo seno vozili domov z vozmi s kravjo vprego; pozneje z vozmi, priključenimi k traktorjem, in s traktorskimi prikolicami. Nalaganje na vozove in prikolice ni bilo ravno lahko, zato s(m)o kmetje začeli kupovati samonakladalne prikolice. Potem so se pojavile na trgu balirke sena in marsikdo da seno »stisniti« v kvadrate, ki jih potem brez večjega naprezanja odpelje domov in zloži v skladovnico, pa še pregled nad porabo je nazornejši, saj lahko vodi evidenco nad porabo.

V letošnjem letu pa videvamo na naših travnikih kratke »bele valje«. Kakšni so, kaže naša fotografija, posneta v okolici Murske Sobote. Uganili ste, da gre za travo, ovito s folijo, ki ne prepušča zraka in vode (seveda, če je nihče ne prebode). Menda je tako »silirana« krma kakovostna hrana za živali v jesensko-zimskem obdobju.

Se še spomnite, kako smo v šestdesetih letih kosili travnike? Z ročnimi kosami! Se spomnite dobrega zajtrka, ki smo ga kosci dobili na travnik? Seveda se! Bilo je lepše kot v sedanjih devetdsetih letih, ko se na travniku sam mučiš s strojem, ne da bi ti kdo prinesel pijačo, kaj šele malico. Sicer pa, ali znate nabrusiti koso?

Besedilo in fotografija:
Š. SOBOČAN

MURSKA SOBOTA - Za postavitev napisnih tabel z označitvijo mestne občine ima soboško turistično društvo že leto dni pripravljena sredstva, vendar se je čakalo na dokončno določitev grba mestne občine. M. J.

MURSKA SOBOTA - O uvedbi samoprispevka razmišljajo v Mestni četrti Partizan. Tako nameravajo po volitvah pripraviti takšen referendumski program, ki naj bi dobil podporo tudi v drugih mestnih četrtih. M. J.

Urarski mojster Kornel Pustai prejel madžarsko zvezno odličje

20 let sodelovanja s sosedi

Strokovno sodelovanje preraslo v gospodarske vezi.

Le kdo ne pozna urarskega mojsta Kornela Pustaia? Že 43 let se ukvarja z napravami, ki merijo čas, torej urami. Obrtno delavnico ima pri tržnici v Murski Soboti. Ob svojem delu je vselej našel čas še za stanovsko organizacijo. Bil je soustanovitelj nekdanjega obrtnega združenja, ki se zdaj imenuje Območna obrtna zbornica, leta 1975 pa je bil pobudnik navezave stikov z obrtniki v sosednji madžarski pokrajini Vas oziroma (pozneje) z obrtno zbornico v Sombotelu. Sprva je bilo sodelovanje strogo strokovno, predvsem v izmenjavi obiskov, čez čas pa je preraslo v gospodarsko sodelovanje, ki ta hip poteka v raznih oblikah kooperacije.

Madžarska zvezna gospodarska zbornica iz Budimpešte je Kornela Pustaia iz Murske Sobote odlikovala z zlato plaketo za 20 let uspešnega sodelovanja zlasti z obrtniki in stanovsko organizacijo v sosednji pokrajini Vas.

Ker se Kornel Pustai iz objektivnih razlogov ni mogel udeležiti podelitve v Budimpešti, je pred kratkim prišla v Mursko Soboto štiričlanska delegacija in mu odlikovanje madžarske zvezne gospodarske zbornice za 20-letno sodelovanje izročila na sedežu Območne obrtne zbornice v Murski Soboti. Kornel Pustai je na priznanje seveda zelo ponosen in ga ima na vidnem mestu svoje urarske delavnice. Še vedno pa je tudi dejavem v stanovskem združenju, saj je ta čas član nadzornega odbora, odgovoren pa je tudi za stike z madžarskimi obrtniki oziroma podjetniki. Š. S.

Srečanje z Mirkom Štajfelzerjem iz Lokavec pri Negovi

Sam doma

Najprej gospodarstvo, šele potem novo stanovanje

Do domačije Mirka Štajfelzerja vodi makadamska pot. Kdo se poda po njej, ne more zaiti, saj se tam kolovoz konča. Tako tudi jaz nisem zgrešil. Tja sem se podal, ker je nekdo telefoniral na Vestnik, da so se v Lokavcih pojavile neke težave in da bo o njih kaj več povedal prav Mirko.

»Jaz nisem telefoniral. Najbrž je to storil ... Res pa je, da zdaj na našem območju izkopavajo jarke, v katere polagajo telefonske kable. Ker so na njivah stroji tudi v času deževja oziroma tudi v obdobju, ko zemlja še ni ‚izpila' vode, povzročajo kopači jarkov ker precejšnjo škodo, zlasti na posevkih. To smo hoteli javno povedati.«

Izjava je zapisana. Kaj pa življenje in delo tega 43-letnika, ki je **sam doma**. Ima sicer dva brata in sestro, vendar so ti odši z doma in si ustvarili svoje družine. Mirko, ki je najstrejši otrok Elizabete in Rudija Štajfelzerja, pa je ostal na domačem posestvu. Dokler sta živela starša, je imel oporo in ni bil sam. Oče je umrl pred enajstimi, mati pa pred sedmimi leti. Ni obupal, pač pa se je sam podvizal, kolikor je pač zmogel in vedel. Občasno je delal pri vaškem obrtniku, predvsem pa se je posvetil razvoju svoje kmetijice, ki sicer meri štiri hektarje, dejansko pa obdeluje dvakrat toliko zemlje, torej osem, saj ima štiri hektarje zemlje v najemu. Pred devetimi leti je zgradil hlev v velikosti 22 krat 9 metrov. V enem delu tega poslopja redi govedo, v drugem pa svinje.Tačas ima 9 glav živine in okrog 40 svinj: bekonov, plemenskih svinj in seveda odojkov. No, to niso več navadni »odstavljenci«, ampak okrog 40 kilogramov težki pujski. Tako težke prodaja kmetijski zadrugi. Težo do 25 kilogramov dobi plačano po 275 tolarjev za kilogram, za presežek pa velja kilogramska cena bekonov, ki je ta hip menda 200 tolarjev.

Mirka sem pohvalil, ker skrbno gospodari in, kot je povedal sam, se ni ukvarjal s »politiko«. Povedal pa mi je tudi, zakaj je kupil kmetijske stroje.

»Živim sam in skoraj vse delo na njivah, travnikih je na mojih ramenih. S stroji sem mu kos. Tu in tam pa z njimi komu opravim kako strojno uslugo in ta mi potem delo plača s protiuslugo s kakim drugim strojem ali pa osebno pomaga pri delu na moji kmetiji.«

»Hišo, v kateri stanujete, pa bi bilo treba popraviti. Morda celo zgraditi nadomestno, novo!«

»Res je slaba. Temelji so iz skal, stene pa so glinene. Ko bi ne kupoval strojev, bi morda lahko zgradil novo hišico, ampak zavestno sem se prej odločil za hlev in stroje, saj drugače ne bi mogel kmetovati, to pa je moj poklic.

Če se bo stanje v kmetijstvu kaj popravilo in občutek imam, da se popravlja, potem bom ščasoma zgradil hišo, saj je sedanja res v slabem stanju,« je nekako utemeljil svoje ravnanje sogovornik iz Lokavec.

Š. SOBOČAN

Mirko Štajfelzer se ni ravnal po reku: Najprej štalca (hiša) in potem »kravca« (žena). Najprej je postavil ekonomske temelje kmetije, drugo pa (morda) še pride. - Fotografija: Š. S.

Krajevna skupnost Čentiba

Med goricami in Lendavo

Vas Čentiba je v zadnjih letih postala nekakšno predmestje Lendave. Dejansko ni več prostorske ločnice med Lendavo in Čentibo, saj so si v prijetnem okolju med mestom in vasjo v preteklih letih sezidali hiše številni priseljenci iz Lendave. Na pobočjih goric pa so tudi vinogradi s počitniškimi hišicami in zidanicami. Kot nam je povedal predsednik Sveta Krajevne skupnosti Čentiba Jožef Kocon, je večji del krajanov zaposlenih v lendavskih podjetjih, v kraju pa imajo tudi nekaj uspešnih samostojnih podjetnikov in obrtnikov.

Naselje, ki se razprostira od vznožja goric ob cestni povezavi Lendava - Pince pa čez gorice do meje z Madžarsko, ima 270 družinskih hiš, približno toliko pa je tudi vinskih kleti prebivalcev, ki imajo stalna bivališča v okoliških krajih. Približno dve tretjini prebivalcev Čentibe je madžarske, tretjina pa slovenske narodnosti.

Letos so zgradili vodovodno omrežje v zaselkih Mala Dolina, Čentibski Breg, Banov Mali Breg, Kašev Breg, Magyar Diak in Mali Breg 2. Na vodovod je bilo s tem na novo pariključenih 171 kleti. Naložba jih je stala nekaj več kot 8 milijonov tolarjev, uporabniki so prispevali 60 odstotkov, občina pa 40 odstotkov denarja. 9.576.000 tolarjev pa so namenili za modernizacijo ceste v goricah v zaselkih Čentibske Gorice, Mali Breg, Fodorrend in Zoknyak. Uredili so bankine ob asfaltnih cestah, tlakovali stezo na pokopališču in popravili poškodovan asfalt. Nadaljevali pa so tudi z elektrifikacijo kleti, tako da ima sedaj že skoraj vsaka klet elektriko in vodo. V prihodnje pa želijo narediti parkirišče pred pokopališčem. Lani so končali adaptacijska dela v kapelici, kar jih je stalo milijon tolarjev, in na pokopališču postavili nov velik križ. S freskami so dali poslikati vhod v mrliško vežico in zunanjo stran kapelice. K vaškemu domu so dozidali kuhinjo in v veliki dvorani vaškega doma zamenjali leseni pod s ploščicami. Naredili so tudi ulično razsvetljavo.

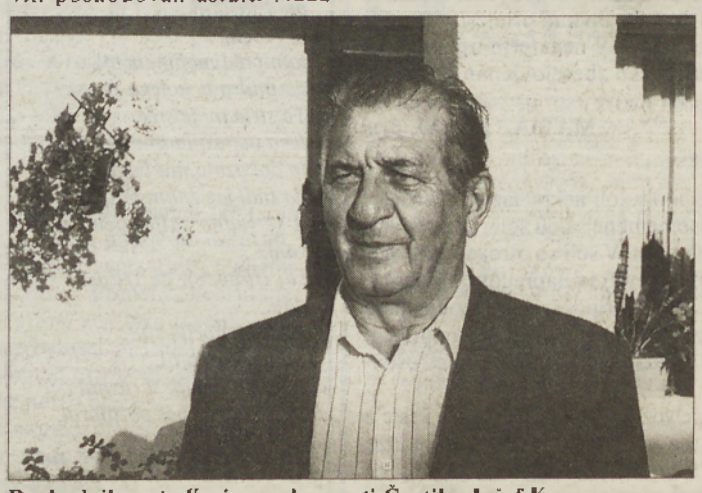

Predsednik sveta Krajevne skupnosti Čentiba Jožef Kocon

Referendum o samoprispevku, ki so ga izglasovali leta 1993 se jim bo iztekel konec naslednjega leta, do takrat pa želijo še zgraditi kanalizacijo. Želijo rešiti težave z hudourniki, vodo, ki priteka iz državnih gozdov in goric, vendar pa se s to težavo za zdaj morajo spopadati sami.

V Čentibi imajo bogato kulturno tradicijo. Na kulturnem področju sodelujejo z društvi iz Zalske in Železne županije in naseljem Vasarut na Slovaškem. V Kulturnem društvu Sandorja Petófija sodelujejo mešani pevski zbor, citrarski ansambel in sekcija za ročna dela. Članice sekcije za ročna dela vezejo pod strokovnim vodstvom Ete Török iz Zalaegerszega, s svojimi deli pa se predstavljajo na razstavah v domačem kraju in na Madžarskem.

V vasi deluje še gasilsko društvo, v katerega je vključenih 38 članov. Lani je društvo praznovalo 70-letnico delovanja. Ob tem jubileju so odprli nov gasilski dom in obnovili kip svetega Florijana. Društvo vinogradnikov Čentiba združuje vinogradnike s tega območja, ki se zavedajo, da je za sodobno vinogradništvo potrebno več znanja, zato med drugim tudi organizirajo strokovna predavanja in ekskurzije. S svojimi vini sodelujejo na predstavitvah in ocenjevanjih vin. Vsekakor bi bilo za razvoj vinogradniškega turizma v vasi pomembno, da bi tudi čez Čentibske Gorice tekla vinska cesta, meni Kocon. Vsako leto na dan svetega Jurija pripravijo prireditev, ob kateri vrišejo letošnjo rozge v spominsko knjigo, septembra pa pripravijo prireditev s postavljanjem klopotca. V vasi deluje že od leta 1968 nogometni klub, ki sedaj tekmuje v prvi lendavski nogometni ligi.

Jože Gabor

Okolica obnovljene kapelice na vrhu hriba omogoča lep razgled po goricah in dolini

MURSKA SOBOTA - V Mestni četrti Partizan omenjajo več aktualnih vprašanj. Na prvem mestu je gotovo vedno gostejši tranzitni promet po Cankarjevi ulici. Ljudje se resno sprašujejo, ali bo nujna vnovična zapora te ceste, da bi se zadeve premaknile z mrtve točke. Poleg tega je v nekaterih ulicah še vedno neurejena kanalizacija. M. J.

NEMČAVCI - V Krajevni skupnosti Nemčavci želijo, da se predvidi priključitev objektov gostilne Baranja in podjetja Sarovina na kanalizacijsko omrežje. Količine fekalij obeh objektov namreč niso take, da se jih ne bi dalo speljati v zdajšnje kanalizacijske vode. M. J.

Ljudje in njihova usoda

Kje je njenih deset otrok?

Rozalija Brumen iz Pršetinec se je poročila dvakrat. V drugem zakonu, v katerega je vstopila kot vdova, ni imela otrok, kar deset pa jih je bilo v prvem zakonu. Kje so otroci?

Pojasnilo za tiste, ki morda ne veste, kje so Pršetinci. Gre za razloženo naselje v dolini in po gričevju vzhodno od ceste Ljutomer-Ormož.

Po tem »gričevju« me je vodila pot od Tomaža proti Ljutomeru. V Pršetincih sem se ustavil pri domačiji številka 17. Pa ne zato, da bi vstopil, ampak da bi fotografiral »muzejsko« hišo, krito s slamo. Potem so se naenkrat odprla vhodna vrata in prikazala se je ženska v temeči obleki in z ruto na glavi. Predstavil sem se in tudi ona mi je povedala, kdo je: 77-letna Rozalija Brumen. Povedala je tudi, da živi sama.

- Se mar niste poročili? sem bil radoveden.

- Dvakrat, mi je odvrnila.

- Kako potem, da živite sami, sem ustrelil.«

- Ne vem, kje so!

- Kolikor ste jih imeli?

- Z Jožetom Brumnom, ki je bil vdovec, jaz pa vdova, nobenega. Pač pa sem jih imela deset s prvim možem.

- In zdaj ste sami?

- Sama v tej podrtiji.

- Kje pa so otroci?

- To bi tudi jaz rada vedela. Ko bi jim imela kaj dati, bi se že oglasili in prišli k meni. Ampak kaj naj jim dam, ko pa nimam ničesar.

- Imate hišo!

- Čemu jim bo ta, ko pa se podira; delno je že podrta, streha pa zakrpana s strešno lepenko.

- Otroci so se torej razkropili po svetu in se ne oglašajo. Kako pa se potem preživljate?

- Imam skromno starostno kmečko pokojnino. Prosila sem za socialno pomoč, pa so mi jo odklonili.

Živim v brunarici, ometani z blatom, stari več kot 200 let. Podira se. Morda se bom preselila v hlev na nasprotni strani ceste, saj živine ne morem več imeti: 77 let mi je!

Otroci, to sem jaz, vaša mati! Materialnih dobrin, ki bi vam jih dala, nimam, imam pa ljubezen do vseh vas, četudi ste me zapustili! Oglasite se!

Res pa je, da imam še 3 hektarje zemlje, ki pa je sama ne morem obdelovati, zato sem jo dala v najem, a za to ne dobim nič.

- Kako živite?

- Težko. Nikamur ne morem, ker komajda hodim. Sem pa nabrala nekaj jabolk. Hočete katero?

- Prosim!

- Nate, tu jih imate. Imate morda vrečko?

- Nimam. Bo dovolj toliko, kolikor jih gre v pest. Pa hvala!

Iz tega dvogovora ste, dragi bralci, verjetno izluščili vsebino življenja Rozalije Brumen. Naj vam malo pomagam: hiša se ji podira, otrok ni na spregled, tako rekoč ničesar nima, potem pa se mimo pripelje neznanec in ponudi mu to, kar ima: sadje - jabolka. In mimoidoči ni noben vzvišeni, ampak človek, ki rad prisluhne preprostemu človeku in njegovemu pripovedovanju.

Fotografiral sem hišo, posnel sem Rozalijo in ji povedal, da bom ob priložnosti prinesel fotografije.

- Ni treba, saj nimam denarja, da bi jih plačala.

- Zastonj bodo. Kot vaša jabolka, sem zagotovil.

- Potem pa le prinesite! In če boste dali mojo zgodbo v časopis, se bo morda le oglasil kateri od mojih desetih otrok, je izrazila upanje.

Tudi sam se prepričan, da bo tako. To pa je že druga, bolj vesela zgodba, recimo z naslovom: Otroci spet odkrili mater. Da, mater!

Tako mora biti. O tem govore tudi reki: *Mati razume svojega otroka, četudi je nem! - Mati ima srce v otrocih, otroci v igri. - Kadar otrok odhaja od hiše, nosi s seboj materino roko. - Nobena mati ni tako hudobna, da ne bi imela rada dobre hčerke!*

In Rozalija Brumen je imela deset otrok. Tudi hčerke!

Besedilo in fotografiji:
ŠTEFAN SOBOČAN

Modre cone v Murski Soboti

Poslej več reda pri parkiranju?

Z dopolnjenim odlokom o začasni ureditvi cestnega prometa v Mestni občini Murska Sobota je med drugim jasno opredeljeno, da je upravljalec javnega parkirnega prostora dolžan poskrbeti za vzdrževanje prometne signalizacije, za red in čistočo, ne odgovarja pa za škodo, ki nastane na parkiranem vozilu. Za parkiranje motornih vozil na urejenih in nadzorovanih parkirnih prostorih mora uporabnik plačati parkirnino, za uporabo rezerviranih parkirnih prostorov pa najemnino. Pomembno je vsekakor določilo, po katerem je v mestu Murska Sobota prepovedan promet z vozili avtošol od ponedeljka do sobote med 5.30 in 7.00 ter med 13.30 in 15.30.

In kateri so urejeni parkirni prostori z obveznim plačilom parkirnine? To so asfaltirane površine pred LB Pomursko banko, Pošto in Telekomom na Trgu zmage, na obeh straneh Kardoševe ulice in Trubarjevega drevoreda, v Slovenski ulici vzdolž vzhodne strani od Ulice arhitekta Novaka do trgovine Agrotehnike, na severni strani ulice Staneta Rozmana od Frizerstva do Gorenje servisa, na severni strani Lendavske in Grajske ulice (vzhodno od zdravstvenega doma), zahodni strani Kocljeve, na južni strani Ulice arhitekta Novaka vzdolžno ob parceli Potrošnika in na trgu pred železniško postajo, na južni strani Slomškove od Ulice Nikole Tesle do Mladinske, kjer je rezervirano parkiranje ob vzhodni strani do TVD Partizana, nadalje na severni strani Zvezne pred trgovino Blagovnica, v Sodni ulici do zapora ter med umetnostno galerijo in Potrošnikovo Blagovnico z dovozom z Zvezne ulice. Parkirnino pa je treba plačati tudi na gramoziranih površinah zahodno od avtobusne postaje med Zvezno, Kocljevo in Slomškovo ulico, med Kocljevo in galerijo ter med galerijo in Zvezno ulico.

V vseh prej omenjenih primerih gre za tako imenovane modre cone, kjer je nadzor nad pobiranjem in plačevanjem parkirnine med tednom od 7. do 16. ure, ob sobotah pa od 7. do 13. ure. Ob obvezni uporabi parkirne ure je enourni postanek v modri coni brezplačen, za dve uri parkiranja boste odšteli 100 tolarjev, za tri ure postanka 300 SIT, nad 5 ur parkiranja pa stane 800 tolarjev. Tistim, ki bodo tudi poslej večkrat parkirali v središču Murske Sobote, se splača kupiti mesečno dovolilnico, ki znaša za asfaltne 5.000, za gramozne površine pa 2.000 tolarjev. Dodajmo še to, da za parkiranje ne veljajo le občinske parkirne ure, ki jih lahko kupite v bližnjih kioskih in specializiranih prodajalnah, ampaj je možno uporabiti katerokoli drugo parkirno uro, na kateri bo seveda jasno razviden čas parkiranja.

M. JERŠE

Nov vhod na soboškem pokopališču

Obrtna zadruga Prekmurka s kooperanti že nekaj časa izvaja gradbena dela na soboškem pokopališču, ki ga upravlja podjetje Komunala iz Murske Sobote. S tem v bistvu uresničujejo sklep Mestnega sveta Mestne občine Murska Sobota, po katerem naj bi dokončno uredili osrednje pokopališče in ga razširili na njegovem južnem delu. Tako bodo zgradili nov vhod s portalom v secesijskem slogu in vhodnimi vrati, v bližini bodo tudi počivališče, kolesarnica ter prodajalna cvetja, sveč in drugih izdelkov za urejanje grobov. Hkrati bodo tlakovali večje poti na pokopališču in na severni strani ob Panonski cesti postavili namesto sedanje zelene betonsko zaščitno protihrupno ograjo. Le-to bodo okrasili s hitro rastočimi plezalkami. Predračunska vrednost teh del, ki naj bi jih opravili do konca leta, znaša okrog 20 milijonov tolarjev.

M. JERŠE

Stari obrtniki

Teden dni za kmečki voz

Križi Kristusa in razbojnikov v odprti kapelici

Najbrž ni nikogar, ki se ob prihodu v Nasovo v Apaški dolini ne bi v vaškem križišču ustavil ali pa vsaj pogledal na »kalvarijo« - križe s Kristusom in dvema razbojnikoma, ki so v odprtem prostoru vaške kapele. Nenavadno. Bližnji sosed Franc Berič je kolar. Morda pa jih je naredil on, saj je mojster za preoblikovanje lesa, sem pomislil in potrkal na vrata njegove delavnice. Odprl jih je z desno roko.

- Kaj pa je narobe z levo roko?

»Po poklicu sem kolar. Pred nekaj leti sem si na ‚hoblmašini' hudo poškodoval prste in zdaj jih ne morem povite.«

- Rad bi kaj več zvedel o vašem delu! Še prej pa mi povejte kaj o križih!

»Ne bi vedel, kdaj so jih postavili. Vedel sem, da so tja do 1928. leta stali na prostem v križišču cest Nasove, Lešane in Spodnja Ščavnica. Vaščani naj bi jih postavili v spomin žrtev turških osvajalcev. Vaški mojstri Wolf, Ljubec in Berič - ta je moj oče - so se okrog 1928. leta odločili za zgraditev kapele, in vanjo so tudi uresničili. Podobe Kristusa in dveh ‚svetopisemskih' razbojnikov so bile še kar ohranjene in pritrdili so jih na nove križe, ki so jih postavili v prednjem odprtem prostoru kapelice. Na tej zunanji strani stene je tudi 14 postaj križevega pota.«

- Torej vi niste nič zaslužni za ta nenavadni sakralni objekt.

»Moj oče Valentin je bil med glavnimi. Pri njem sem se izučil kolarske obrti. Sicer pa se je ukvarjal s kolarstvom že moj dedek Leopold, ki pa se ga ne spominjam, saj je umrl, ko sem se jaz komaj rodil.«

- Vi ste šolan kolar?

»Za kolarja sem se začel učiti 1935. leta, naredil pomočniški izpit, leta 1946 pa še mojstrski izpit. Narediti sem moral lesen kmečki voz.«

- Ste potem izdelovali samo vozove?

»Izdelal sem nešteto vozov za naročnike iz bližnje in daljne okolice. Izdeloval sem tudi razne kočije, lesene brane, plužna ‚kolca', vprežne sani, kmečko ročno orodje, na primer ročaje za kose, nazadnje pa sem delal celo klopotce.«

- Poročili pa se tudi!

»Oh, kje so že zdaj tisti časi! Star sem 75 let! Za ženo sem vzel Marjeto iz domače vasi. Postopoma sva si uredila hišico s kolarsko delavnico in v njej sem nadaljeval delo.«

- Imate naslednike?

»Da, ampak noben se ne ukvarja z lesarstvom.«

- Vi pa ste velik ljubitelj lesa.

»Seveda, drugače ne bi postal kolar. V svojih najboljših letih sem dnevno prebil v delavnici po 14 in več ur. Vsekakor pa tedaj, ko sem bil v časovni stiski. Strmel sem za tem, da sem prevzeto naročilo opravil v obljubljenem času. Tako sem za izdelavo kmečkega voza porabil od sedem do osem dni.«

- Iz kakšnega lesa pa ste izdelovali vozove?

»Bukov je pošel, zato sem v zadnjem času uporabljal predvsem jesenovega.«

- So vas naročniki prišli kaj pogledat, so prinesli pijačo, morda tudi kaj za pod zob?

»Skoraj nikoli. Spominjam se le ene ženske, ki se je spomnila, da je tudi kolar žejen in lačen.

Drugače je bilo s kovači. Tem se ljudje, katerih vozove so okavali, prinašali vino in tudi lačnih jih niso pustili.«

- Kdaj ste nazadnje naredili kmečki lesen voz?

»Pred kakimi desetimi leti?«

Tako sem kramljal s Francem Beričem. Seveda v kolarski delavnici. V njej je veliko sodobnih pripomočkov, od katerih si jih je nekaj naredil sam. Seveda pa je treba biti ob sodobnih strojih sila previden, sicer se zgodi delovna nesreča. In Franca je obiskala na stara leta. Ob tem pa seveda ni zaklel, kajti v bližini hiše so trije križi.

Š. SOBOČAN

Franc Berič iz Nasove, star 75 let, se že 63 let ukvarja z lesom. Daleč naokorg je bil znan zlasti kot kolar, ki mu ni bilo enakega. Pri delu je imel vseskozi srečo, letos pa je bila majhna neprevidnost pri skobeljnem stroju - usodna: skoraj bi bil ob prste desne roke. - Fotografija: Š. S.

V Nasovi so pred davnimi leti postavili na prostem tri križe, ki so ponazarjali kalvarijo nekdanjih tamkajšnjih prebivalcev, umrlih po turških osvajanjih. Potem ko so križi začeli trohneti, ne pa tudi liki na njih, so naredili nove in jih postavili v pokrito pročelje nove kapelice. Ob njej imajo na veliko soboto žegnanje velikonočnih jedil. - Fotografija: Š. S.

Mejna reka

Olšnica (Jelšnica) ni navaden potok!

Inštitut za varstvo okolja v Mariboru predlaga razširitev preiskav na meddržavni reki Kučnici - Bakteriološko voda v Kučnici ni ustrezna, zato je ogrožena tudi podtalnica in s tem pitna voda

Ležernost in nezainteresiranost odgovornih ljudi in služb za problem onesnažene mejne reke Kučnice je nerazumljiva. Ne gre le za ekološki problem, saj so zaradi vse bolj onesnažene vode v mejni reki Kučnici ogroženi tudi potencialni vodni viri pitne vode v nižinskem predelu. Gre za meddržavni problem, kajti mejna reka je enako ogrožena z levega kakor tudi z desnega brega. Gre za skoraj tisočletno tradicijo sožitja ob mejni reki med nemško in slovansko govorečimi, sožitja, ki so ga spoštovali eni in drugi vse do pred kratkim. Majhen potoček, ki ga je v 12. stoletju ali prej doletela čast, da je postal meja med dvema svetovnima jezikovnima skupinama, med dvema državama, ne more sprejeti vse umazanije, ki se prečiščena ali neprečiščena steka po številnih odtokih v ta regulirani kanal. Kučnica in območje ob njem si zaslužita večjo skrb in zaščito.

Kučnica je bila do prve svetovne vojne mejna reka med Avstrijo in Madžarsko, nato med Avstrijo in Jugoslavijo.Toda nikoli se ji ni godilo tako slabo kot zadnja leta, ko je postala mejna reka med Avstrijo in Slovenijo. Kakor da bi z odhodom jugovojske in manjšim nadzorom policije izginila tudi nedostopnost in s tem čuvanje reke. Čeprav se odpirajo novi mejni prehodi kot znak dobrega sodelovanja in odprtosti meje, bi to rečico morali bolje čuvati iz več razlogov.

Že 1208. leta je bilo med Ledavo in Kučnico *Hendrikovih sedem vasi*, ki so se imenovale Wechenhof (Ocinje), Nosekova (Nuskova), Strahonja vas, Jurijevega Mikloša vas, Radovanova ali Rupreča vas (Ropoča), Zomorofalua (Krašči) in Kondradova vas (Gornji črnci), 1366 leta pa zasledimo tukaj še vasi Jurijevega Mikloša vas, Jakobova vas, Kramarovci, Fikšinci, Jurlinci, Konradova vas, Vidonja vas, Koroševci, Cankova, Domaninci, Kupretfalua (zaselek Ledinka ali Skakovci)) idr. Tako je zapisal zgodovinar Ivan Zelko. Na severu je to ozemlje mejilo takrat na zemljišča Dobra, na vzhodu na Lindva (Gornje Lendave) in na jugu na Mura (Belmura), kjer so bila dalje na mejni Kučnici tudi znamenita Nemška vrata (Nemethkapu) kot prehod

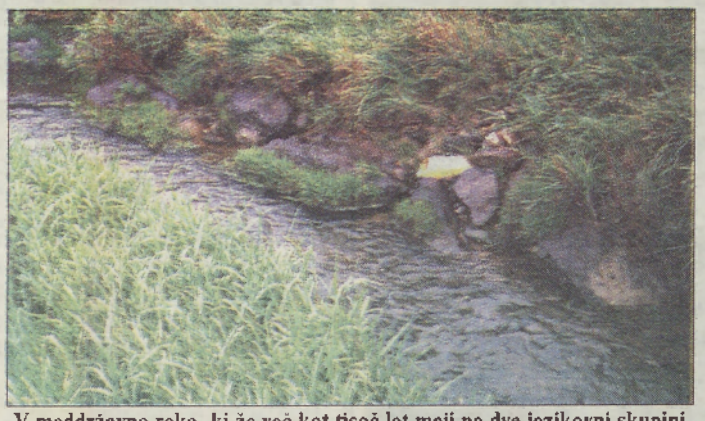

V meddržavno reko, ki že več kot tisoč let meji na dve jezikovni skupini, so v zadnjih letih speljali številne odtoke fekalne in meteorne vode.

med Vzhodom in Zahodom, med Belmuro in zemljiščem mesta Radgona. Teh sedem vasi naj bi torej grof Hendrik v začetku 13. stoletja prodal grofu Nikolaju, ki jih je priključil gornjelendavskemu zemljišču, in tako se je tukaj ob Kučnici ustalila meja in oblikovalo zemljišče, ki je čez čas tvorilo pražupnijo Sv. Jurija v Prekmurju. Območje ob Kučnici je bilo že takrat mejno in se je koloniziralo šele sčasoma, Kučnica pa se je imenovala Olšnica ali Jelšnica.

V zadnjih letih se je o pokrajini ob Kučnici govorilo predvsem kot o stari kulturni krajini, ki bi jo zaradi rastišč ogroženih rastlinskih vrst (ozkolistna narcisa, sibirska perunika) in domovanja redkih živalskih vrst (zlatovranka, smrdokavra, kosec, prepelica) morali zaščititi. Naravovarstveniki so ugotavljali, da so vlažni in suhi travniki neprecenljive vrednosti, veliko pomembnejši kot preveč intenzivno kmetijstvo, ki ga zaman poskušajo razvijati na neprimernih tleh, zaradi česar lahko uničijo celotno pokrajino. *Ogroženi so tudi potoki kot »življenjske žile« pokrajine. Kot naravni elementi stare kulturne krajine so obdani z značilno obvodno zarastjo nekoč močno vijugali skozi doline gričevne pokrajine. Takšni naravni potoki imajo veliko samočistilno sposobnost, pomembno prispevajo k ravnotežju v naravnem okolju in so skupaj z vlažnimi travniki, ki jih spremljajo, prebivališče redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. V prizadevanjih za večjo varnost pred poplavami in intenzivnejšo kmetijsko rabo pa je človek mnoge potoke reguliral in izravnal. Izginila je obvodna zarast, izsušeni in pogosto preorani so bili vlažni travniki. Nekdanjo pestrost zemljiške razdelitve so marsikje zamenjala velika polja, posejana z eno samo poljščino -pogosto koruzo. Vse to pa pomeni osiromašenje pokrajine in zmanjšanje biološke raznovrstnosti. Takšna usoda je žal pred mnogimi leti doletela tudi potok Kučnico.* Tako je zapisal profesor Janko Urbanek z Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v zloženki z naslovom Kučnica, ki je izšla lani oktobra.

Ljudem ne moremo zameriti, iščejo pač možnosti preživetja, če ne drugače, pa v okviru kmetijske proizvodnje. Zamerimo bolj tistim, ki so poklicani (v službi, društvih ali v strankah), da ščitijo takšno dragoceno kulturno krajino. Kakšno prijavo, zapoved ali ukaz potrebuje nekdo, ki je po službeni dolžnosti pristojen za reševanje vseh ekoloških ali vodovarstvenih problemov, da bo šel na teren? Kdaj bo našel čas za takšno in podobno problematiko najbolj pristojen v občini, npr. predsednik odbora za varstvo okolja?

Rezultati raziskave o stanju vode v mejni reki Kučnice niso tako nedolžni, da bi lahko mirno spali in veselo načrtovali nadaljnje odtoke v Kučnico! V mikrobiološkem laboratoriju Zavoda za zdravstveno varstvo Murska Sobota so jasno zapisali, da analizirana voda bakteriološko NE USTREZA. Vzorec je bil odvzet 18. septembra, analiziran pa do 24. septembra. Inštitut za varstvo okolja Zavoda za zdravstveno varstvo Maribor je prevzel vzorec 20. septembra in ga analiziral do 4. oktobra. Zapisali so, da so opravili kemijsko analizo na osnovi uredbe iz 1978. leta in da uvrščajo vodo celo v 1. ali 2. razred. Glede na sedaj veljavne standarde je menda komajda za 3. razred! V sklepu so zapisali:

Zaradi omejenega programa preiskav in le enega vzorca ni mogoče oceniti realnega stanja kakovosti vode reke Kučnice. Izmerjene vrednosti lahko uporabimo le za oceno trenutnega stanja. Glede na to, da je Kučnica meddržavna reka, predlagamo razširitev preiskav v racionalnem obsegu in po metodologijah, ki so harmonizirane z metodologijami Donavskega projekta.

V tem primeru bi bili rezultati veliko alarmantnejši, to pa marsikomu ni v interesu - vsaj dokler ne izpeljejo svojih namer.

BERNARDA B. PEČEK

Naselje Cankova naj bi gradilo veliko čistilno napravo; Drago Vogrinčič stoji na enem od melioracijskih kanalov, v katerega se steka tudi odpadna voda iz gospodinjstev in hlevov.

Jesenski dan

Za šopek papirnatega cvetja

Z desno roko si je nekoliko zmasirala prste na levi, jih »polomila«, da bi bili bolj ubogljivi, ter segla po škarjah. »Zaradi bolezni je ta leva roka nekoliko neubogljiva,« je pojasnila svoje početje. Tudi prsti leve roke so se po tem, ko je kri šinila po žilah, nekoliko omehčali, da je lahko vzela v roke barvni krep papir in začela rezati dele za cvet iz papirja. »Te cvetne liste sem si pripravila že doma, sedaj jih bom samo še sestavila,« mi je dejala in živopisne liste začela sestavljati v papirnati cvet. Ona v invalidskem vozičku ob mizi, jaz stoje ob njej ji podajam lističe, ki jih je nizala okoli rumene cvetne sredice. Ko je z zelenim krep papirjem ovila še žico za steblo, je bila cvetlica gotova. Sama s svojim izdelkom ni bila ravno zadovoljna, meni pa se je zdel lep, še posebno, ker sem lahko videla, koliko časa, potrpežljivosti in ljubezni je treba imeti za droben papirnat cvet. »Delala jih bom do večera,« mi je povedala Jolanda Hari, po domače Jolanka, s katero sva se spoznali v prostorih društva paraplegikov. Bilo je v sredo okrog poldneva in kar nas je bilo zbranih, smo si povedali kakšno o tem in onem. Tudi Jolanka, ki je s svojim vedrim obrazom in prijazno besedo znala spraviti v dobro voljo, je nadrobila v pogovor tudi nekatere prelomne dogodke iz svojega življenja, katere je na koncu povila z nitjo zadovoljstva, vztrajnosti in optimizma. Z drobnim šopkom papirnatih cvetic, ki so mi jih moji prijatelji poklonili v dar, sem se poslovila, toda popoldne so me spremljali nasmejani obraz gospe Jolanke in njene besede: »Doletelo me je vse hudo, toda človek mora naprej.« Vedela sem, da se morava srečati.

Bil je čudovit jesenski dan, po goričkih pobočjih in dolinah še stokrat lepši kot v mestu. Pogled mi je uhajal s ceste in nisem mogla drugače, kot da sem zgoraj na vrhu hriba ustavila avto in se ozrla po prelestih polj in gozdov. Drobec časa sem si utrgala zase, za čudoviti pogled, ki ti odveže dušo in ustnice razpotegne v polni nasmeh, ki je odsev notranjega miru. »Lahko postanem za trenutek, saj vem, da me bodo počakali,« sem opravičila svoj postanek ter si pasla oči na modrem nebu, katerega se je dotikalo zlato rumeno vrhovje gozdov. Tam v grabi so se tri postave upogibale in pulile belo repo. Tako z užitkom bi si privoščila eno, kot smo si jo otroci na poti s šole. Kar z zobmi smo si jo olupili in jo potem poglodali do zelenega perja, pa čeprav se je želodec od hladnih in vodenih krhljev repe zvijal v tri gube.

Na vse te lepote se ozira zvonik križevske cerkve. »Našli nas boste, samo mimo cerkvi se zapeljite in naravnost navzod,« mi je pot do svojega doma opisala Harijeva Jolanka. Tam na desni strani ob poti proti Domanjševcem stoji njihova domačija, na dvorišču še stara, pri cesti novejša s še novejšim nedokončanim nadzidkom. Kmečko dvorišče, na katerem me je prvi pozdravil pes čuvaj. Vstopila sem po stopnicah do vrat. Stopnice? Kako potem moja gostiteljica pride iz hiše ali pa sem morda pred napačnimi vrati?

»Kar vstopite, prav ste prišli,« me pozdravi Jolankina snaha Irinka. Vstopiva v kuhinjo, kjer so me že pričakovali, Jolanka in njen mož Jože ter petletna pravnukinja Nina. Usedem se za mizo, ko prijazno začno klicati: »Pridi ven, Tadej.« Majhna črnolasa glavica se je pokazala izza mize in velike kot oglje črne oči so se uprle vame, ustnice pa so se mu razlezle v nasmeh. Odmaknila sem svoj stol in dveletni fantiček. Jolankin pravnuk, se je skobacal izpod mize ter se radovedno ozrl po meni. Nič več se ni bal in zaupljivo je gledal vame. Veselo je zlezel na posteljo k sestrici, postavljeno na drugi strani mize, ki jima je rabila za dnevni počitek, ko je bila glavica preveč utrujena, in za igro. Tam v kotu pri oknu je namreč s postelje veselo gledala Ninina punčka. Zvečer pa se je ležišče spremenilo v posteljo za omico, kakor otroka kličeta svojo prababico. Kuhinja, pretesna za vse, kar je bilo v njej, je razodevala prostorsko stisko družine, a v njej je našel vsakdo svoj kotiček.

»Rodila sem se leta devetindvajset v Križevcih v kmečki družini. Delala sem in živela, vendar ves čas hrepenela po tem, da bi šivala v Muri,« je svojo pripoved začela Jolanka Hari. »Moj oče je bil tudi krojač. Toda svojega cilja nisem mogla doseči. Poročila sem se, rodil se nama je sin. Edini. Deset let sva bila poročena, ko sem zbolela. Prek noči sem ohromela. Pripeljali so me v bolnišnico, kjer so menili, da me nima smisla pošiljati v Ljubljano. Kljub temu so me dali v Ljubljano. To je bilo leta devetinpetdesetega, oktobra, tretjega. Na infekcijski kliniki sem ležala šest mesecev. Dali so mi kisik, da sem lahko dihala, in potem so me prepeljali v zdravilišče Laško. Tam sem se zdravila tri leta in tri mesece. Bilo nas je dvajset invalidov zaradi otroške paralize in z nami so se zelo trudili. Enim je uspelo, meni, ki sem bila popolnoma hroma, pa ne.

Toliko so me usposobili, da sem se spravila na voziček in se znala obleči.

Bilo je še v Ljubljani, ko sem sestro spraševala, kakšen je voziček. Ja, takšen, mi ga je opisala. Pa bom »grbanje« lahko nabirala, sem jo vprašala. Ja, po poti se boste lahko peljali, mi je odgovorila. Druga sestra pa mi pravi: Uboga rev'ca, hudo bo tvoje življenje. Teden dni sem odklanjala hrano, ust sploh nisem odpirala. Takrat bi najraje umrla. Toda to se tudi ni dalo. Imela sem družino, sina, ki je bil star deset let, moža, starega štirintrideset let, pa sem si mislila, kaj bo sedaj moj mož z mano delal. Napisala sem mu pismo, naj pride, da se ločiva. Na kmetiji nisem sposobna ne za ženo ne za delo. Mož Janez je prišel za mano in mi rekel: Tega ne napravim. Kakor bomo živeli, tako bomo živeli! Od tega ni odstopil, in to me je malo potolažilo. Večkrat je pa prišel trenutek, ko sem padla in v svoji nemoči jokala. Zapirala sem se pred ljudmi. Dolgo nisem hotela slišati ne glasbe, ko je bil ples, obračala sem se vstran od ljudi, nisem jih hotela videti. Tega se ne da opisati, kako teško se je bilo vživeti. Tega zdrav ne razume.

S tovornjakom so me peljali domov, voziček pa sem si dala tam delati, saj mi je ravnatelj dovolil. Takrat mi kmečki ni smo imeli nobenega zavarovanja.

Rešilca si tudi nisem mogla plačati, a ker so iz Laškega vozili pivo, so me naložili na tovornjak, ki me je pripeljal v Soboto do mojega brata. Takrat sem »trnok« jokala in si želela, da bi se tovornjak prevrnil. Študentka, ki se je peljala z mano, me je vprašala, zakaj tako jočem. Povedala sem ji, da sem bila zdrava, a poročena kmetiji, se daj grem domov in ne vem, kako bom živela doma. Tovornjak me je odložil pri bratu in njegov kolega me je peljal do

Tukaj je vaša priložnost

Delo na domu

O čem so pisale Renata, Irena, Marija, Ivana, Vlasta, Mojca ...?

Prva pisma sem napisal spodaj podpisani in priložil frankirane kuverte. Odzval sem se oglasom, objavljenim v časopisju v rubrikah, ki ponujajo »delo na domu.« Sam sem sicer slutil, za kaj gre, a me je vendarle mikalo. Odgovorile so mi vse naslovljenke in nekaj naslovljencev.

Delo, ki ne preobremenjuje

Vsebina glavnine pisem je dobesedno taka-le:

»Dragi prijatelj! Najprej bi se želeli zahvaliti za vaš interes za tovrstno delo in vam prav tako želeli izraziti dobrodošlico v našo ekipo. Gotovo boste presenečeni, koliko denarja lahko zaslužite z enostavnim peturnim delom doma. To ni delo, ki ustvarja pritisk in preobremenjuje; to ni delo, ki ga nadzira šef preko vašega ramena, in to delo nima v naprej določenega delovnega časa. Sami se boste odločili, koliko denarja želite zaslužiti v vašem, za to ugodnejšem času v udobnosti vašega doma.«

Ni kaj, mikavno, mar ne! Dober zaslužek, preprosto delo, delaš, ko te je volja, pa še šef te ne gleda prek ramena! Berimo dalje!

»Tukaj je vaša priložnost za zaslužek dodatnega denarja z delom na domu. Ni potrebno imeti nobenih izkušenj ali posebnega znanja. Naš način polnjenja kuvert je lahek, ker boste samo opravljali in izboljševali način polnjenja kuvert, v katerega boste vpeljani, mi pa vam bomo pokazali še mnoge druge možnosti v našem priročniku. To pa je tudi vse!«

Oh, saj sem slutil, da bo nekaj takega. Ampak, kaj mi je treba storiti?

Pravica do dela

»Da bi takoj dobili pravico do dela, potrebujemo vaše en dokratno vplačilo zneska 1.500 SIT. To je za pokrivanje naših stroškov (in nič drugega) za vaše vpeljevanje v delo in pridobitev pravice do začetka dela. Čeprav bi vam želeli poslati naš program brez vplačila zneska, se tako želimo zaščititi od nekaterih, ki niso resni. Seveda boste razumeli, da ne bi bilo dobro poslati dragega materiala prav vsakemu, ki piše in to zahteva. To majhno vplačilo nas ščiti, da ste resni in zares želite zaslužiti denar z delom na domu.«

Torej moram vplačati tisočaka in pol, s čimer dokažem, da želim delati, zaslužiti in da sem - resen! Ampak, kako naj to storim?

»Vplačajte denar na pošti preko poštne nakaznice in pošljite prijavni list in potrdilo o vplačilu ali pa pošljite denar v kuverti skupaj s prijavnim listom na naslov ...«

Pisma s to vsebino so mi poslali: Renata Fridi s Ptuja, Irena Turnšek iz Celja, Marija Pajnik iz Dravograda, Ivana Ložak iz Slovenskih Konjic, Vlasta Gračner iz Hrastnika, Mojca Dibasta iz Šmartnega, Urška Vouk iz Celja, Primož Šeme iz Kranja, Janez Primožič iz Železnikov in neki Franc Harc iz Maribora. Vsi bi radi od mene 1.500 tolarjev. Nekateri od teh so še podjetnejši, saj so v razmnoženih pismih zapisali, naj dodatno pošljem 500 tolarjev, če želim prednostno uslugo. Na prijavnici naj bi tudi navedel, koliko bi želel zaslužiti vsak teden: 9.000 ali 17.000 tolarjev.

Irena: vi ste resni

Kaj pa zdaj? Bom vplačal 1.500 tolarjev oziroma še dodatnih 500 tolarjev za prednostno obravnavanje? Na to me posebej napeljuje Irena, ki piše:

»Jaz vem, da boste vi uspeli v tem delu, ker mi vaš odgovor kaže, da ste resni. To delo lahko dolgo opravljate kot mnogo drugih uspešnih ljudi . Vem pa tudi tudi za take, ki svojega talenta niso izrabili. Želim, da pohitite, da naredite ta napor in da poskušate še sami. Verjemite mi: vi mi boste hvaležni. S prihodom v program niste popolnoma nič izgubili.«

Lepo, lepo, da me ima ženska za talentiranega in me vabi, da poskusim ... Ampak zaletel se ne bom, kajti pogledati moram še druge ponudbe!

»Želel bi vam ponuditi dobro plačano delo, ki se lahko opravlja ob prostem času in se da zaslužiti še eno plačo, seveda pa je odvisno od vas samih. In od tega, koliko boste delali. Delo sloni na tržnem marketingu. Potrebno je, da se osebno spoznamo na enem mojih srečanj z gosti, kajti le tam se da sistem dela obrazložiti in se potem sami odločite, ali ste primerni in sposobni. Srečanja potekajo vsak torek v Ljubljani in Kranju, vsak torek na Otočcu, vsak četrtek v Trebnjem ... Pokličite me na telefonsko številko 068 81 096 ali pišite na naslov Jože B., p.-p. 100, Šentjernej.«

Ali naj se odzovem na to pismo? Naj grem tako daleč, da bi potem ugotovil, ali sem ali nisem sposoben, ko pa mi je prejšnja dopisovalka vtepla v glavo, da sem talent. Ne, tako daleč pa ne bom šel. Tudi zato ne, ker imam na mizi še druge ponudbe za delo na domu. Me prav zanima, kaj mi ponuja Pika iz Maribora, p. p. 844? Gre za »izvajanje pisne dejavnosti«.

Ideja je iz Amerike

»Ideja tega koncepta o zaslužku prihaja, kot veliko drugih, iz ZDA. Označena je kot ‚Mail-Oder', kar poimenujemo pri nas na kratko: trgovanje z razpošiljanjem. Novo pri tem je, da gre pri razpošiljanju zapisov o uspehu, opis dejavnosti z našo prirejeno ponudbo za vaš uspeh oz. vaš zaslužek.

Veselje, da dnevno prejemate pošto in koristen efekt, kakor tudi zaslužek denarja, je to branžo skovalo. Nočemo vam obljubljati sanjskih zaslužkov, vendar velikokrat zadostuje sto mark mesečno več, da izboljšate življenjski standard.«

Ne le 100 mark, ampak tisoče mark bi potreboval (najbrž tudi ti, dragi bralec!), zato skupaj preberiva, kaj je treba delati.

»Dejavnost je možno izvajati vsakomu, ki se za to zavzema, prav tako tudi vam. Pri tem gre za lahka pisna in odpošiljateljska dela. Delate samostojno doma v lastni režiji, po vaši opredelitvi prostega časa. Kuvertirate, adresirate in odpošiljate po pošti informacijski material ter pišete naslove po razporeditvenem listu. Kaj morate pri tem še vedeti, ja lahko umevno. Kje in kako pridobite določene naslove in kako potem vaše naslove iztržite? Gotovo vas zanima, koliko zaslužite z razpošiljanjem? Vse to natančno izveste iz vzorčne pošiljke z vašim naročilom. Za naročilo zaračunamo enkratni prispevek 2.700 SIT, ki se vam kmalu večkratno povrne.«

Ah, tako naj bi se ujel in ostal brez skoraj treh tisočakov? Hvala za ponudbo! Že z lizanjem 40 znamk, ki sem jih potem prilepil na kuverte, sem se namučil, morda celo že zastrupil, kaj bi šele bilo, če bi moral to početi iz dneva v dan! Hvala tudi za številko sodelovanja: 601079. Ne bom je potreboval!

Čudežne ovojnice

Morda pa sem se uštel? Zdaj prebiram ponudbo Marije Vošnik iz Maribora za dodatni zaslužek s »čudežnimi ovojnicami - pisemskimi znamkami.«

»Posredujemo vam: 1. Polnjenje čudežnih vreček z znamkami z vašo posredniško prodajo. Izvajanje dejavnosti je dolgoročno, vaš zaslužek od naročene pošiljke pa 41.000 SIT. 2. Delo z znamkami - samostojno izvajanje dejavnosti, samostojno razpečevanje čudežnih ovojnic, pisemskih znamk. Delo poteka v lastni režiji. Vaš zaslužek od prodane zapakirane enote po 200 kosov je 4.500 SIT. 3. Delo z znamkami brez čudežnih ovojnic. Za izvajanje dejavnosti posebni pogoji. Vaš zaslužek po dogovoru. Če ste zainteresirani ...«

Kdo pa ne bi bil? Za zaslužek, seveda! In kaj mi je storiti?

»Izpolnjeno listino skupaj z 2.700 SIT pošljite ...«a

Enako ko kot prejšnja ponudba. Gremo naprej!

»Za nekatere interesente, ki iščejo samostojno dodatno zaposlitve, posredujemo zanimivo ponudbo z vabljivim zaslužkom. Gre za izdelavo oglednih zavojčkov za znamke v obliki prozornih zavojčkov. Pri tem bo osem različnih znamk položenih med dve plastični foliji in nato bosta z ne prevročim likalnikom zvarjeni. Za eno zbirko od 50 zavojčkov se plačuje 100 DEM. To pomeni, da vam po odbitku stroškov materiala ostane (pri zbirki 50 zavojčkov) cca 50 DEM čistega zaslužka.

Odkup se garantira. Prav tako takojšnje plačilo. Če ste zainteresirani, za začetek naročite vzorčno pošiljko. Ta vsebuje navodila za izdelavo, vzorčni list, določeno količino PVC-folije, 16 različnih znamk ter zavojček za vpogled. Cena za vzorčno pošiljko znaša 2.700 tolarjev.«

Torej bi si »markice« moral služiti z likalnikom! Do njega imam odpor, saj si še hlač nočem zlikati, rajši hodim naokrog »brez roba«. Likalnik je ja ženski gospodinjski aparat, kajneda, moški? S to ponudbo me je hotel »nategniti« Boštjan Kralj iz okolice Kamnika.

Le kaj za vraga pa je v vrednostnem pismu, za katerega sem moral plačati na pošti 1.650 tolarjev? Da ni v njem kaka »bomba«? Počasi sem odprl in ni nič počilo, glas pa se je le slišal. Preklel sem babo, neko Staričko iz Sevnice, ki me ni skušala speljati na limance s pismimi kot drugi, ampak je »udarila« direktno: poslala mi je fotokopijo 18-listne (ne spete) »brošurice« z naslovom: Denar v krogu vaše družine - Kako zaslužiti denar z domače pisalne mize? Ponuja 21 možnih načinov. Berimo skupaj, da me ne bo strah!

»V današnjem času je vedno bolj pametno, da se stanovanje in delo združita. Zaradi naraščajočih stroškov energije, avtomobila, vzgoje otrok itd., je prednost opravljati takšno zaposlovanje (ali dejavnost) doma ... Začnite, da si izboljšate življenjski standard. Lažje bo priti do cilja kot če večno omahujete. Kdor išče lahke izgovore, da bi nadalje negoval svojo udobnost, ne more nikoli priti dalje. Iz nič ni nič! Ali: Ničesar ni brez začetka. Človek potrebuje voljo za začetek. Poleg tega vsak išče čimmanj rizični način, da pride do denarja. Resni interesent išče postranski zaslužek, ki se splača ...«

Le kdo pa bi delal zastonj? No, da, morda, ko bomo v pokoju in se bomo pripravljali za drugi svet? Dobrodelnost pač! Zdaj pa, ko še migamo, migajmo! Kateri pa so mogoči načini, opisani na omenjenih lističih?

Tudi posredovanje partnerjev

»1. Priprava zavojčkov za znamke ..., 2. Polnjenje čudežnih vreček ..., 3. Pisno delo - brkljanje, telefonska služba ..., 4. Pisno delovanje, priprava poštnih pošiljk ..., 5. Odpošiljanje cenikov, založbenih izdelkov ..., 6. Razdeljevanje prospektov ..., 7. Odpošiljanje založbenih izdelkov ... 8. Izdelava lesenih - brkljastih - tekstilnih izdelkov ..., 9. Navodilo za rejo malih živali s prodajo, 10. Ponudbe 100 firm za dodatne zaslužke ..., 11. Prodaja brošur ..., 12. Prodaja parfumske kozmetike ..., 13. Navodilo za začetek pisalnega servisa ..., 14. Prodaja video filmov, erotičnih artiklov ..., 15. Pisanje opominov ..., 16. Zaslužek z domačim računalnikom ..., 17. Zaslužek s posredovanjem partnerjev ...«

To so torej ideje za nekatera domača dela. O nekaterih je napisano nekaj več. Vas morda zanima, kako »zaslužiti veliko denarja v zadevi video in erotika«?

»Kako lahko pri tem zaslužite veliko denarja, vam bomo povedali z našimi natančnimi informacijami, navodili, opisom delovanja in dokumenti, s katerimi lahko takoj začnete. Povpraševanje po tem je veliko. Vstopite v ta dober posel. Še danes zahtevajte vzorčno pošiljko proti stroškovnemu prispevku 50 DEM. Navdušeni boste, kako se pri tem na lahek način zasluži denar ... Denarni znesek pošljite na naslov: Jože B. Idrija, Ulica sv. Barbare 8.«

Jože, ki živi v svetniški ulici, se najbrž ne bo zveličal, ko pa širi tako packarijo. Tudi sam nočem imeti nič s tem.

Še enkrat: iz nič ni nič!

Takole, s prelistavanjem, branjem in pisanjem sem prišel do konca. Kakega posebnega, sklepnega komentarja najbrž ni treba, ko pa sem že sproti zapisoval svoje mišljenje. Torej z delom na domu, kakršnega mi ponujajo dopisovalci, ne bo nič. Nočem se ujeti v njihovo mrežo »idej«. Za delo na domu imam, kot najbrž tudi ti, dragi bralec, dovolj idej, le da ni vselej pripravljenosti. V mislih imam sobotno-nedeljska dela: urejanje okolice hiše, pranje avtomobila, traktorja; zamenjavo »zakrpanih« varovalk s pravimi; »štihanje« na vrtu, »kalanje« drv in tako naprej. Ne manjka pa tudi idej za dodatni zaslužek.

In kaj človek stori ob tolikšni »idejni« ponudbi? Velikokrat nič. V soboto pač ne more delati, ker se je namučil druge dni; nedelja pa je Gospodov dan ... Se pa strinjam z mislijo, zapisano v tem paberkovanju, da iz nič ni nič oziroma ničesar ni brez začetka.

Delo na domu je v službi opravil:
ŠTEFAN SOBOČAN

---

doma. Prosila sem ga, da me pelje ponoči, da me ne bo nihče videl. Doma pa so ravno zidali bleve in vse ženske so prihitele k meni: Jolanka, si prišla domov! Nesli smo me iz avtomobila in bilo mi je strašno hudo. Pokonci pa sta me držala moj mož in to, da sem si že v Laškem uredila službo v Muri. Mama petindvajsetega, leta triinšestdesetega sem prišla domov, junija pa sem že dobila delo. Marija Vild in Šarika Ficko sta mi uredili delavsko knjižico za delo na domu in začela sem delati. Prinesli so mi prvo plačo. Zaraj sem sedela, pa sem rekla: Jezusmarija, prvi denar sem si zaslužila! Takrat mi je Marija rekla: Tako, Jolanka, sedaj pa udari po mizi in povej: Sedaj si sama služim svoj kruh. In to mi je vedno bilo v veliko oporo. V življenju vedno kaj pride vmes, in če imaš nekaj, česar se oprimeš, je laže.

Potem se je sin poročil in bilo mi je lažje, ko smo dobili stanovanje. Dobili smo dva vnuka in bili preveč srečna družina. Vnuka poročena sta bila le devet let, ko so sinu odpovedale ledvice in je umrl. Obupavala sem, toda ko sem videla otroka in njuno mater, sem si mislila, moram delati, biti trdna. Pa sem spet delala, še bolj kot prej. Snaha in otroci po sinovi smrti niso dobili ničesar, saj je bil zaposlen le leto dni, prej pa je delal na kmetiji.

Za Muro sem tako delala do svojega šestdesetega leta. Vildova mi je rekla, ko je sama šla v pokoj, naj pojdem še jaz. Pa mi je bila vedno pravil: Mati samo delaj, da več »pejnez« pride k meni, vidiš, da mlajši pa snaha potrebujejo. Kmetija je majhna, delavcev ni bilo, oča je bolehal na želodcu, na operaciji so mu tri četrt vzeli, sedaj pred štirinajsti leti pa so mu vzeli še polovico pljuč. Sedaj mi več ne more pomagati, prej, ko je bil mlad, pa mi je pomagal, me nosil. Tako, življenje teče naprej!«

Življenje, ki se Jolanki v trenutku najhujšega udarca ni zdelo vredno več živeti, je vendarle bilo namenjeno ne samo njej, ampak tudi vsem, ki so jo imeli radi in ki so jo potrebovali. Sama ni bila več pomembna, niti to, da je telo od bolezni ostalo za vedno priklenjeno na voziček.

Pomembni so ji bili njeni najbližji, ki so jo imeli rada in katerim je za ljubezen in pomoč vračala s svojim delom in odprtim srcem. Prav pri Harijevih, kjer živita Jolanka in njen mož Janez pa snaha ter vnuk z družino, je veliko medsebojne pomoči in podpiranja. V skromnosti, pa vendar si počasi večajo in lepšajo svoj dom. Eden z drugim, eden za drugega, a vsi skupaj, da bi bilo vsem lažje. Mladim je težko, saj je plača v tovarni majhna, je razmišljal Janez, ter dodal še kakšno modro o tem, kako je potrebno zato še bolj varčevati. Prav dobro tudi ve, da snaha Irinka, ki je ostala na kmetiji ter njemu in ženi v oporo in pomoč, ne bo zmogla več toliko dela na zemlji. »Kaj bo potem z nama, če bo omagala še ona?« je zaskrbljeno dodal. Toda v domu, kjer je medsebojna pomoč kot steber družine, kjer je v notranjost srca zapisana dolžnost in skrb za drugega, za lažje življenje vseh, tam to močno nevidno nit lahko pretrgata le bolezen in smrt. Tako sedaj razumem Jolankino vztrajnost in močno voljo do življenja pa njeno dobro voljo, čeprav vem, da tudi njej in njenim najbližjim ni vedno gladko in lahko.

MAJDA HORVAT
Fotografija: Jure Zauneker

VESTNIK

Praznovanje (*Svétkovanje*) - oblika sonaravnega bivanja in razumevanja sveta

Tine Mlinarič — *Eseji o Muri in büraših* — 6

Kdor namreč seje bolečino, nerazumevanje, zavračanje, spor, osamljenost ali ljubezen, zaupanje, naklonjenost, sprejemanje, bo v bližnjem našel prav to. Slabega ne privošči. Zaradi usodnih posledic, ki jih utrpi sam in skupnost.

Naravni prazniki izvirajo iz človekove globoke povezanosti s prirodnim okoljem, v dobrem ali slabem, v bojazni za pridelek, v sreči, ko mu zemlja obilno rodi, ali ko trpi pomanjkanje. Zgodovinski človek najprej poosebi *Sonce*, ga povzdigne v božanstvo, mu izkazuje čast. V Soncu vidi več življenja, ker daje njemu in njegovi zemlji svetlobo, toploto, omogoča rast in zorenje pridelkov. Zato je dan, ko doseže Sonce na svoji poti vrh, prazničen. (Staro izročilo pravi, da Sonce o kresu tri dni ni šlo v zaton.) To je najdaljši dan, vrh nebesne poti. Vrhunec sreče. Zdaj sledi jenjanje, kar ga usodno skrbi. Da ne bi pošlo, kuri kresove, nosi v dobri želji shiranemu Soncu velike plamenice. Še hujša stiska ga doleti ob "zimskem kresu" - zato žge na ognjišču hrastove panje. Kako ga osrečuje, hrabri in mu vliva življenjskih moči, ko se noč podaljšuje v dan, kar pomeni vedenje in odgovorno služenje; zdaj ga vzdržuje, soustvarja, da bo vreden življenja. Po premagani noči, morah in pošastnosti nezavednega - osvobojen. Krog ali ciklus je zares dimenzija sveta.

Krščanstvo gradi na poganstvu. Na formalni ravni Janez Krstnik nadomesti izvirnega Kresnika, kasneje še Kristus - duhovno Sonce, ki sveti nad zemeljskim Soncem, kljub naravnemu zahajanju. *Kaj je resnica? Po čem hrepeni človek? Kaj da več? Božjega razkritja ni mogoče kar tako odkriti, še manj vsiliti. Na delu je Duh. Da le ne bi bile Božje resnice tako obilno v človeški posesti in po človeški volji sestavljene. Morem pa reči, da so vezi starodavnega človeka skrbno spletene z naravo, kar odločilno zaznamuje njegov odnos do sveta. Takrat se pretaka Božja energija. Zdaj boleče ugotavljam, da še tako močni, sistemski in svetovni konfesionalizmi tega ne morejo preseči*

V vsem je duša, dih ali duh - *praznik. Odgovor na vprašanje, kako vzpostaviti odnos med vidnim in nevidnim svetom, ki oživlja in brez katerega ni mogoče storiti odločilnega koraka.* Ne veseljačenje samo po sebi, lažni beg od skrbi, goli užitek, kot se razume praznik naših dni in je razkroj tradicionalne družbe. Praznik se lahko zgodi po poprej storjenem materialnem in moralnem redukcionizmu in se z njim na novo vzpostavi ciklični odnos do življenjskega okolja.

Praznik je dan, ko se vsa energija nameni duhovnim prizadevanjem. V krščanstvu je to nedelja, v judovstvu sobota (sabat). Praznik je dejanje, ko je hiša in okolica počiščena, dvorišče prazno, tudi človek in njegova duša. Je ustvarjalna praznota, totalna odprtina, popolno prebujenje, odsotnost ega in želja po *napolnitvi na praznični dan. Z obredom,* paradigmo cikličnega umiranja in rojevanja narave, žrtvovanjem, molitvami, plesi, pesmijo, zavezo med materijo in duhom. Kot stanje enotnosti. Ali povedano v jeziku kitajskega filozofa: v obredu se združita nebo in zemlja v harmonijo, dosežeta *red.* Glasba in jezik, veselje in žalost so nasprotja, opozicije znotraj istega, kar je pogoj za sleherno energetsko manifestacijo, dogodek, obred ali praznik.

Nenazadnje dobijo prazniki krščansko vsebino. *Vero v Boga in hrepenenje po večnosti.* Post, očiščevanje, zmernost, strogost v vedenju, abstinenca, objokovanje, žalovanje pomenijo pripravo na *praznenje. "Polnočni zvon oznani pepelnico, tedaj je konec vsake mesne jedi do velike noči - brez koščka mesa, brez kanca masti. In vendar toliko veselega zdravja po družinah..."* (Finžgar) Domače gostilne so brez domačih obiskovalcev, v vinskih krajih ni vina na mizah, godci počivajo, otrokom je zapovedano, naj so tiho, fantje ne vasujejo, ženska nečimrnost v postnem času ne sme na dan; možje ob pustu pokadijo zadnjo čedro tobaka!!!

Kvatre predstavljajo štiri močne zareze v krogotoku leta. Kvatrne noči so skrivnostne. Ne le post, tudi posvečevanje, in "ciklično zasedanje kvatrnih zborov županov".

Že iz sive davnine izvira vera v svete kraje. Arhaični človek rad roma na božja pota. S spokornostjo se duhovno očiščuje in z devetdnevnicami pripravlja na večje praznike.

Polnjenje, praznovanje, pojedine, žrtvovanje, veselje, dramatizacija boja med dobrim in zlim, poletjem in zimo, obiljem in pomanjkanjem *spreminjajo ritmične vzorce življenja, so kombinacija resnosti in družabnosti, gostij, askez, burkaštva, spolne vzdržnosti in orgij* - kar potrjuje, da je življenje zares grajeno na nasprotjih.

(nadaljevanje prihodnjič)

OD ABRAHAMA DO PRVEGA PAPEŽA – POPOTOVANJE PO IZRAELU, SVETI DEŽELI

Gospod je rekel Abrahamu: »Pojdi iz svoje dežele in od svoje rodovine in iz hiše svojega očeta v deželo, ki ti jo pokažem! Naredil bom iz tebe velik narod in te blagoslovil. Poveličal bom tvoje ime, da bo v blagoslov. Blagoslovil bom tiste, ki bodo tebe blagoslavljali, in preklel tiste, ki bodo tebe preklinjali, in v tebi bodo blagoslovljeni vsi rodovi na zemlji.«

Pripravila: Marinka JERIČ — *10. del*

Proti Jeruzalemu – zgodovina mesta

Spet nas preganja čas in že hitimo naprej, naprej proti Jeruzalemu. Peljemo se še ob obali Sredozemskega morja, po obvoznici Tel Aviva. Tel Aviv pomeni grič pomladi, in to je nekdanja Jaffa. Leta 1909 so začeli graditi to mesto severno od Jaffe. To je apostolsko mesto. Ima milijon prebivalcev in je uradno glavno mesto, čeprav je judovsko glavno mesto Jeruzalem. Zakaj skozi zgodovino takšna težnja po vrnitvi Judov?

Če se povrnemo nazaj v zgodovino, od prvega prihoda Hebrejcev v deželo, ki jo je Jahve obljubil Abrahamu, do glasovanja, ki jim jo je vrnilo, so minila štiri tisočletja. Komaj so predniki, hebrejski nomadi, prišli iz rojstne Mezopotanije, že so bili obsojeni na nenehni boj, na nove selitve in suženjstvo. Ko so končno pod Mojzesovim vodstvom pobegnili iz Egipta, so si na gričih Judeje ustanovili prvo samostojno državo. Toda njihove zlata doba pod kraljem Davidom in Salomonom ni trajala niti stoletje. Ker so se naselili na križišču velikih poti med Afriko, Azijo in Evropo, na zemlji, ki si jo je nenehno kdo želel, so morali prenašati naskoke sosednjih cesarstev. Asirci, Babilonci, Egipčani, Grki, Rimljani so drug za drugim zasedali deželo in kar dvakrat, leta 586 pr. Kristusom in l. 70. p. Kr., jih je doletela najhujša kazen - izgon in rušenje templja. Prav zaradi teh izgonov, trpljenja in grozot, ki so jih ljudje prestali, se je rodila in nenehno obnavljala mistična navezanost na zemljo prednikov. Zadnji, ki so vladali v Palestini pred ustanovitvijo države, so bili Turki, ki so se tukaj zasidrali za dobrih 400 let od 1516 do 1918. Židovsko priseljevanje od leta 1878 dalje, jim je prišlo prav, saj je bila to protiutež razdražljivim Arabcem in dober vir davščin. Židje so kupovali zemljo od njihovih in arabskih veleposestnikov. Povečini je šlo za zanemarjena, vendar rodovitna tla, ki so jih Židje osušili in kultivirali. V večini primerov so prekosili svoje arabske sosede in jih zrinili s trga. Tako je prišlo do prvih nasprotij. Posebne zasluge za rojstvo židovske države in za zgodovino 20. st. ima Teodor Herzl, ki je najprej ustvaril vizijo in potem temelje sionističnega gibanja. Sionistično gibanje je imelo za cilj, da Jude pripelje nazaj na Sion. Na prvem sionističnem kongresu leta 1897 v Bazlu so prišli do spoznanja, da je potrebno ustanoviti židovsko državo in da bodo Judje preživeli samo v enotni državi. Dom vseh Judov mora postati Palestina. Programi Judov na Poljskem in Rusiji so to zamisel pospešili in začelo se je vračanje Judov v Palestino. Kljub preganjanju po vsem svetu in kljub najtemnejšim uram trpljenja Judje nikoli niso povsem izginili iz krajev okrog Siona.

Jeruzalem z zlato kupolo - Hram svete skale

(nadaljevanje prihodnjič)

Sadovi ranih cvetov

Karolina Kolmanič — *8. del*

V Evi pa so kljuvaje izzvali srd na moža, ki je prvi nepremišljeno skoval to besedo. Stari Miki jo je povedal naprej svojim in tako se je utrdila med vaščani. Kljub temu niso preveč razsipavali z njo. Domačim se je zdelo, da je celo pozabljena. Nenadoma so jo oživili otroci. Sama po sebi sploh ni bila boleča, prej ljubkovalna ali smešna. Zakaj je peklila domače, točno nihče ni vedel, še sami ne.

Učiteljica, ženska srednjih let, je kljub strogi zunanjosti skušala ljubeznivo povabiti šolarje v učilnico. Boris se je oklepal Evine roke, da se je skozi obe dlani že pretakal pot. Ker so ušode prvošolcev, ko prestopijo šolski prag in se pred njimi odpre velikanski tuji prostor, najbrž na klavrnem skupnem imenovalcu, se ti znajo nekako iskati s pogledi. Tovarišica je Borisa usmerila v tretjo klop. Velike, svetle oči so begale z otroka na otroka, ki so se gnetli okoli tovarišice, saj so se starši namestili že zadaj. Za čudo, da so Dolinci tisto leto premogli le štiri prvošolce, in še ti so bili iz čisto spodnjega konca. Iz gneče se je izločil droben, temnolas deček, se dovolj korajžno približal tretji klopi in sedel na prazen stol.

»Lahko sedim pri Cofku?« je vprašal, ko je že sedel in radovedno čakal, ali bo tovarišica prikimala. In je.

»Kako ti je ime, fantek?« se je obrnila proti Borisu.

»Boris,« je tiho odvrnil.

»A nisi Cofek? Boris si! Jaz sem Zmago,« je sproščeno brbljal, kar pri vaških otrocih pač ni običaj.

Prvi spoznavni dan je minil ob kramljanju z otroki in s starši.

Otroci so se razkropili po vseh petih vaseh, ki jih je zajemal šolski okoliš. Boris se ni več tako krčevito oklepal tetine roke. Misel na Zmaga ga je bodrila. Ko se je Eva ločila od njemu neznane ženske in sta sama korakala po vaški poti, je Boris začel razlagati srečanje z Zmagom.

»Veš, teta, Zmago je menil, da se imenujem Cofek.«

»Nemogoče!« se je zopet zagrizlo v njeno zavest kot prekletstvo, ki bo usodno spremljalo otroka.

»Ja, res. Najbrž tudi drugi tako mislijo,« je otrok razpredal dalje svoj o nit.

In te preproste besede iz otroških ust so spodbodle tudi njene možgane in jih prisilile k razmišljanju: saj res, da mogoče ta nora izmišljenina sploh ne skriva zaničevanja in žalitev, celo hudomušnosti ne; ljudje čisto preprosto menijo, da se otrok piše tako. Nekaj olajševalnega, manj zaskrbljujočega je prešinjalo njene misli. Torej ni ožigosan za večno. Za sošolce in učiteljico in za vse bo sčasoma postal Boris. Hm, čisto naivnim upom spet ni treba nasedati! Vaščani so se kaj radi krstili, cela vrsta domačih, smiselnih in nesmiselnih vzdevkov je krožila in so se za večne čase oprijeli. Gotovo so bili med njimi tudi boleči, ki so zlasti v začetku peklili, ker so neusmiljeno izražali resnico: tako je bil znan šepavi Ivan večno Plantavi in krivogleda Ana Čorava, koščene in dolge Roze se je oprijel vzdevek Čonta, in čim bolj je preklinjala objestneže, tem bolj so jo obmetavali s Čonto. Najbrž se je ravno zato prilepila na celo hišo.

Evi je vse do doma ostalo dovolj časa, da je to premlevala in sklenila v sebi, da bo Borisu, če bo treba, tudi čisto neboleče skušala to razložiti. S kakšnimi nesmisli spet obremenjuje možgane. Kaj bi le bilo, če bi se lepega dne kdo pojavil in po Rdečem križu začel iskati otroka; čisto določnega Borisa. To se dogaja; v časnikih piše in pozivajo jih. Boris je zares tu čisto legalno, naše oblasti vedo zanj, in kadar napoči črni dan, pač napoči in treba ga bo odpeljati. Kaj bi pomenilo v tem primeru neumno in smešno ime? Gotovo ne bi potovalo z njim. Nič več ne bi bilo bistveno. Ostala bi samo praznina. Veselje in skrb, vse bi se nenadoma izselilo iz hiše. Besedni boj je bil v tem primeru že vnaprej izgubljen. Prošnje in molitve, vse bi naletelo na gluha ušesa. Težko si je dopovedovala, da je navezanost ne samo njena, temveč cele hiše, premočna. Saj sta si z materjo dopovedovali, da ni njun, razum je to dejstvo celo spremljal, le čustva so ga odklanjala. Vzrok teh razmišljanj je bil jasen: vzbudil jih je Cofek.

Sosedje so neštetokrat tudi namigovali, kako pravica do uveljavljanja med vojno izgubljenih otrok nikdar ne zastari. Stari Miki je samo posredoval mnenje soseske, ki je zdaj, ko so Benkičevi pričakovali svoj naraščaj, postala še bolj pozorna in drzna in je natolcevala, da se lahko položaj za malega Borisa poslabša. Gotovo je puščobni družini tuji otrok olepšal dneve in vnašal drobne skrbi in več veselja vanjo, toda lastni otrok je vendar nekaj povsem drugega. Nekje globoko iz podzavesti se je prikradel strah tudi v Gizelo. Zase se ni bala; v njej so bili dvomi razblinjeni, toda res, tu sta mlada dva, Eva in Feri. Njun starševski čut je za zdaj še potlačen v komaj prebujajočem se hrepenenju in napetem pričakovanju. Rojstvo otroka, čisto njunega, pa lahko izpodrine to nagnjenost ali jo čisto izniči. Ne, ne sme se predati takim, na konico postavljenim blodnjam! Ona, Gizela, bo za Borisa vedno tu. In za zdaj je še gospodarica te hiše in bo to tudi še nekaj časa ostala. Hiša, trdna kot je, bi lahko prehranila pet ali še več otrok. Poleg Borisa je še veliko prostora za njene prave vnuke. Zato mora pregnati vso neutemeljeno in zastrašujočo moro in vedro pričakovati naraščaj, ki naj bi, vsaj po njenem predvidevanju in željah, bil ženskega spola.

Le Feri, ki so ga leta vsaj toliko zbistrila, da je svojo slo znal malce prikriti, si zastran Borisa ni belil glave. Nekako k srcu se mu je že prirasel, zlasti zato, ker ga je spremljal na vožnjah, ko sta se s težko naloženim vozom napotila v mlin ali z lahkim košem po krmo. Boris ni bil cmerav in siten otrok, tudi preveč klepetav ne. Bil je tak, da ga je moral imeti rad. Da bi to naklonjenost izpodrinil nekdo, ki ga še ni, take misli ga niso vznemirjale. Bolj zaskrbljen je bil nad svojo nemočjo, nemočjo, da bi se znal upreti zajetnim dekletom. Tudi poročenih ni zanemarjal. Ni jih bilo težko najti: ličkanje koruze, košnja, celo podiranje dreves v zimi mu je včasih navrglo, da si je olajšal telo. Poznala ga je vsa bližnja okolica. Resda mu je čelo nagrizla rahla pleša, preostali lasje pa so se na sencih prepredli s sivimi. Zagorela polt se je dobro prilegala živahnim očem, vendar ni bil obraz njegov edini čar. Prekipevajoča strast v jedrem telesu ga je premetavala iz pustolovščine v pustolovščino. Žensk, ki bi ga tudi čustveno navezale, ni našel. Zato se je pač samo ustavljal ob njih, ljubil strastno in popolno za oba, in odhajal. V njem je ostajala praznina, ki ga je hkrati tirala drugam. Žena se je tiho grizla in se tešila v bledi tolažbi, da ga bodo leta zresnila. Nazadnje se je celo sprijaznila z dejstvom, da čisto konkretnih imen o teh prešuštnicah ni imela. Tudi če je Miki pritrosil kakšno, je tako dolgo mečkal, da nazadnje spet ni verjela. Upanje, da ga bo njena nosečnost oklenila na dom, če že ne nanjo, se je kmalu pokazalo jalovo. Kljub vsemu se je zdela zdaj sebi polna ženska in prav to jo je bodrilo, da je uspešno prenašala svoje poraze, njih teža se je razlivala v drobnih odtenkih. Sama bi bila še nekako zamižala ob moževih izletih, ki so bili češči zvečer kot ponoči. Gola previdnost ali karkoli drugega je namreč prignala Ferija praviloma pred enajsto uro domov. Hitro je zlezel v posteljo in hlinil spanec. Gotovo ni pričakoval, da ga bo Eva spomnila na zakonsko dolžnost, saj ji v njej prave strasti nikoli ni obudil.

Prve mesece v zakonu sta se oba trudila, da bi odkrila v sebi tiste skrite vzgibe, ki človeka za minute iztrgajo iz vsakdanjosti, ko telesi vzkipita in potešeni ugasneta. Ni se posrečilo. Njegova dolga odsotnost v vojni je prepad še poglobila. Neka čudna vrzel se je zarezala v zakon in okrnila še tisto malo, kar je slonelo na njunih čustvih. Skoraj brezsmiselno obojestransko vztrajanje v tej že krepko nagrizeni zvezi je najbrž temeljilo na njegovi čisto pragmatični in njeni patriarhalni osnovi. Skoraj neverjeten odnos med materjo in hčerjo; obe sta zrli v svet z odprtimi očmi in druga drugi prikrivali resnico, da bi bila manj boleča.

* * *

Zima. Že drugi dan nenehno sneži. Nebo se je spustilo, kot bi se hotelo združiti z zemljo. Skozi sivkasto kopreno poplesavajo goste in drobne snežinke in pričarajo pokrajini podobo stare čipkaste zavese. Gola drevesna debla rišejo pod debelo belo plastjo ostro črno modro črto. Na polju za sadovnjaki se zbirajo jate lačnih vran, in če se na dvoriščih nič ne premika, si drznejo ukrasti kak zalogaj pri kokoših. Kmetje luščijo koruzo, ženske prebirajo fižol. Ob večerih se zbirajo po hišah, kjer luščijo bučnice. Ženske sedijo za mizo, moški igrajo karte za pečjo ali tudi sedijo po zajetnem belem semenu in ga z okornimi prsti osvobajajo žilave bele prevleke. Gospodinja navadno pripravi beli kruh ali vrtanek, gospodar pa postreže z jabolkom. Kaj izdatnejšega, zlasti domače vino, kroži v vrču le na likofu.

Dva dni pred božičem se je vrtinčil gostejši dim iz dimnikov. Iz vsake kmečke kuhinje je dišalo po rženem kruhu in orehovi ali makovi potici. Otroci so se vrteli okrog gospodinj, ki svojega vročega izdelka za nobeno ceno ne bi načele in se ne bi dale preprositi tudi od najljubšega otroka. Boris, ki sicer ni živel kakšnega izjemnega življenja, je samo z očmi poželjivo preletel dišečo potico, ki je ležala na prtu in ga mamila s svojo hrustljavo medeno zlato skorjo, pa je dobil krajec še gorke dobrote. Oma Gizela je odtrgala kos, mu še kadečega se porinila v roke in ga celo opomnila:

»Pazi, vroča je!«

Njena nenavadna poteza se je skladala tudi z nesakdanjim stanjem. V spalnici se je že od poldneva živčna sprehajala Eva. Bližala se je njena velika ura. Feri se je s sanmi odpeljal po babico v kraj, oddaljen poldrugo uro. Živčnost se je stopnjevala. Mati je nestrpno pogledovala na uro in preračunavala čas, ko bi se zet moral vrniti. Poznala je svojo hčer in predvidevala, da bo porod spremljal jok in krik, zlasti ker so se njena leta za prvo rojstvo že prevesila v manj ugodna. Živčno je mečkala rob predpasnika, napeto zrla skozi okno in se premaknila šele, ko je na štedilniku kipel kamiličen čaj. Iz sobe sem je spet udarilo na ušesa zateglo vzdihovanje. Šele tedaj jo je prešinilo:

»Boris, pojdi po teto Ano! Ti pa kar tam ostani. Lahko se igraš do večera! «

Otrok si je pokril glavo s kapo in zbežal. Mati je mirneje zadihala, se napotila v sobo in svetovala:

»Fanta sem odposlala. Ti pa se kar sprehajaj! Nič ne lezi v posteljo, dokler ni sile. Ana bo prišla in upajva, da babica tudi. «

»Računajva, da ni kje zunaj.«

Stiskala je zobe, da je v obraz zardela od napetosti, neenakomerno stopicala od okna do vrat, se držala za trebuh in stokala. Kadar je vmes bolečina popustila, se je slišalo samo prijetno prasketanje bukovih polen iz gašperčka, ki je v sredini že ves žarel od vročine.

(nadaljevanje prihodnjič)

Kujski val, namizno vino

Da bo v strankarskem življenju vladal red, je Politološki inštitut pri PAZU (če imate luknjo v spominu, to pomeni Prleška akademija znanosti in umetnosti) ustanovil krovno stranko, v kateri bodo ohlapno združene vse slovenske stranke. Da bo zamisel bolj razumljiva, predstavljajo v pričujoči študiji z naslovom BJED nekaj izmišljenih slovenskih strank.

SZBL Socialna zveza bebavih ljudi. To je krovna stranka. V njej imajo vse podstranke dolžnost in pravico, da se posvetujejo in dogovarjajo o svojih načrtih. Tako ne bo nobena stranka počela česa, kar bi škodovalo ugledu Slovenije. Državljani bodo zavarovani pred samopašnim vedenjem voditeljev največjih strank na oblasti.

LBS Liberalni bedaki Slovenije. Stranka na oblasti, ki je požrla več manjših strank in pritegnila največ enako mislečih državljanov. Program stranke je postal na moč enostaven. Stranka želi ljudem omogočiti, da bodo obogateli na račun drugih, vendar jih pri tem ne bodo oškodovali.

SKB Slovenski koščeni bebčki. Kratica niti v osnovi ni podobna imenu neke slovenske banke, zato že vnaprej zavračamo kakršnekoli očitke v tej zvezi. Odkar je stranka v SZBL, je svoj program nekoliko omilila in zdaj zagovarja vzdržnost na vseh ravneh našega življenja.

SBS Slovenska brutalna stranka. Ne prestrašite se takoj. Niso tako napadalni, kot bi lahko sklepali iz imena. K sodelovanju bi radi pritegnili vse, ki so kakorkoli neprilagojeni ali napadalni in bi lahko bili svojim sodržavljanom nevarni. Svoje napetosti bodo lahko organizirano in kontrolirano sprostili med seboj in tako prizanesli preostalim Slovencem.

ZLSB Združena lista sramežljivih bratov. Propagirajo vljudnost, poštenost in dobroto. Če bi bilo po njihovem, bi Slovenci kmalu propadli. Kdo lahko normalno živi in hkrati izpolnjuje takšne nestvarne zahteve. Sami so prepričani, da ni tako in ne nameravajo odnehati. Presenetljivo uspešno se povezujejo s somišljeniki po vsem svetu.

SNB Slovenska nacionalna beda. Poglavitna značilnost te stranke je njihov program, ki ga pravzaprav nimajo. Oziroma vsak dan imajo drugega. Člani sovražijo vse, ki so drugačni, zlasti Neslovence, in bi jih kar postrelili. Na srečo jim tega ne omogoča njihov program, ki ni program.

BS Brhki Slovenci. Brezhibno oblečena stranka. Povprečna izobrazba članov je visoka šola. Njihov program vsebuje malo tega iz ene stranke, malo onega iz druge. Po domače rečeno: ponavljajo kot papige za drugimi.

Drugih nevrednih strank, ki v svojih imenih nimajo črke B, ta študija ne upošteva.

Kujski val, na cesti

Ljudje pravijo, če se težje uči, naj gre za policaja. To seveda ni res. Ta služba zahteva pametne in sposobne ljudi. Vseeno pa mora obstajati znotraj policije neka delitev na boljše in one, ki so se težje učili. Ljudje pravijo, da na cesti najdeš pijance, kurbe in prometne policaje. Da so to tisti drugi policaji, lahko vidimo po več znamenjih, tudi po tem, kje postavljajo radar. Zmeraj stojijo tam, kjer je njim najlaže in kjer šoferji z nekoliko prehitro vožnjo ne ogrožajo prav nikogar. Da bi postavili radar tam, kjer hodijo otroci v vrtec ali šolo, jim niti v sanjah ne pade na pamet.

Naj naštejemo nekaj ljutomerskih točk, kjer so najraje. Dolga in pregledna Prešernova je ustvarjena za bogat ulov. Radi ropajo na Ormoški, na njenem ravnem delu, namesto da bi preverjali hitrost divjakov v križišču pri avtobusni postaji. Po okoliških vaseh jih lahko pričakujete na najmanj nevarnih delih. V Žerovincih bodo zanesljivo pobirali denar na ravnini mimo odpada. V Stročji vasi se jim zmeraj zdi najdonosnejša ravnina mimo gostilne Rakuša, pri šoli jih z radarjem še nismo videli. V Noršincih običajno postavijo svojo blagajno, kdo bi si mislil, na ravnini.

Sicer se pa ne smemo pritoževati, saj jih za to početje sami opremljamo in bogato plačujemo.

Kujski val, pravočasno opozorilo

Pred vrati je zadnja zima v vašem življenju. Zato se pravočasno opremite z zimsko opremo. Obvezno kupite kondome z zimskim ali vsaj celoletnim profilom. Da bo varnost popolna, si dajte vgraditi ABS.

Kujski val, nasvet dneva

Dekletom, godnim za ženitev, priporočamo, naj za nobeno ceno ne uživajo česna.

Srečanje z umetnico

V Marjanovem ateljeju sem spoznal mlado kiparko keramičarko. V atelje je vstopila potiho, nekam sramežljivo, v roki je prinesla nekakšno čudno košaro, v njej so bili neki čudni predmeti, skrbno zaviti v papir.

»A pri vas fotografirate tudi predmete?« je vprašala.

»Slikamo načelno vse, slikal sem že sardine, žarnice, straniščne školjke in crknjene podgane za nekega kolažista, ki sestavlja fotografske lepljenke. Kaj bi pa vi imeli?«

Postalo ji je še bolj nerodno. Končno je le rekla: »Gre za keramične izdelke, ki jih bom poslala na soboški bienale male plastike. Potrebujem slike, ki jih bom poslala na razpis.«

Oba sva vidno zaživela, stara in zoprna ljubitelja umetnosti, pokvarjena esteta in erudita, mrhovinarja raznih razstav, gledališč in drugih kulturnih prireditev.

»Kar razvijte jih,« sem rekel. Potem sem se pričel še delati važnega: »Bom že jaz poskrbel, da bo vse v redu, ne skrbite, pazil bom nanj, da kaj ne zafuša.«

Postalo ji je še bolj nerodno, počasi je pričela odvijati papir. Iz prvega, potem drugega in še tretjega so se pojavile lepe vaze v obliki ženskih figur.

Marjan je figurice spravil v omaro in ji zagotovil, da bo pravočasno naredil fotografije. Medtem je ura prišla na tisti položaj, ko se kazalca na vrhu pokrijeta. Takšnih ur je danes vse manj, ljudje kupujejo neke čudne naprave, ki jih ni treba navijati, ki nimajo ne kazalcev ne duše. Merijo čas, to je res, a ta čas ni niti lep niti prijeten, to je sintetični čas. Stara ura s kazalci je merila nekako bolj human čas. Čas življenja in čas smrti sta bila ob kazalcih nekako bolj umirjena. Digitalna naprava pa, kot da ne bi imela duše. Tik, tik, tik, dokler tisti, ki mu odmerja čas, ne cepne, če prej ne crkne baterija ...

Medtem se je umetnica poslovila, vstopil je Lojz in rekel pomenljivo kot kak mojster ceremoniala ali šef protokola: »Čas je, a ne, gospoda?«

Pomembno kot se spodobi za takšno priložnost, smo odkorakali K vrču.

»Saj res, Marjan, kdaj boš v svojo galerijo pomembnih žena in mož obesil še mojo sliko?« sem ga vprašal.

»Nerad to počnem,« je rekel, »večina teh je že mrtvih. Živim pa ni mesto ob mrtvih.«

»To drži, vseeno pa so nekateri portretiranci mlajši od mene in še živi,« sem imel pomisleke. »Mogoče meniš, da nisem dovolj ugleden?«

»Verjemi mi, da je bolje tako,« je menil Marjan.

Tedaj je vstopila v gostilno plaha gospodična, v roki je nosila košaro, na glavi pa ni imela rdeče kapice. Spomnil sem se naše znanke keramičarke. Torej sta minili od takrat že dve leti ...

»Mojster Marjan, vas iščem,« je rekla malo bolj pogumno kot pred dvema letoma. Iz košare je razvila čudovit vrček iz terakote v obliki človeške glave ...

»Boste kavo?« je vprašal Marjan in se obrnil k točajki. »Eno s smetano, pa še danes, če se da.«

Borivoj Repe

Na občnem zboru Panonke je **triumvirat posvečenih** prišel do končne rešitve problema. **Panonko** bo registriral kot **politično stranko, nove zadružne enote pa kot občinske odbore**. Tako so v **CK-ju Panonke** že sklenili, da bo **zadružna avtoriteta Franc Kučan** kandidiral na prihodnjih predsedniških volitvah samo kot **KUČAN**.

***

Prihodnji v. d. soboškega župana **Tibi Cigüt - Modri** bo takoj po volitvah zarisal na soboških ulicah še **rdeče cone**, ki bodo namenjene brezplačnemu parkiranju strokovnjakom Zavoda za zaposlovanje in **direktorjem pogodbenih »instant« podjetij za usposabljanje brezposelnih in spodbujanje še večje brezposelnosti.**

***

Janez Kovač - Sindikalni se je osebno zavzel, da v času generalnega štrajka v protest odpovedi kolektivne pogodbe s strani delodajalcev **trgovci soboškega Potrošnika** niso zaprli **trgovin Jožeta Kovača - Wimbeldonskega**.

***

Sindikalni zaupnik soboške Mure **Jože Turkl - Profi in njegova delavska direktorica** sta opravila analizo štrajka v **Muri** in složno ugotovila, da si za **svojo strokovnost zaslužita višje plače**, hkrati pa sta zahtevala **še radikalnejši rez v plače strokovnih delavcev**, kajti ugotavljata, da jih je še **premalo odšlo iz firme**.

***

Država bo končno storila tudi nekaj **za Prekmurje**, tako so že odobrili denar za **prestrukturiranje hodoškega semenarskega centra**, ki bo postal **odlagališče za odslužene politike**. S tem bodo rešili tudi večen problem divjadi v tem okolju, ki povzorča kmetom velikansko škodo. Pravijo, da bodo z omenjeno naložbo v tem prostoru ponovno vzpostavili **naravno ravnotežje. Damjeki** so že vložili protest zaradi ogrožanja njihovega življenjskega prostora.

***

Ludvik Bratuša - Luidgi je **Veržejcem** obljubil denar **za računalniško vodeno (Agtech) kozjo farmo in odkup vseh presežkov kozjega mleka po enkrat višjih cenah, kot so tržne, samo da ne okrnejo ljutomerskega carstva.**

***

Lendavski **direktor Nafte se ne more sprijazniti s Petrolovo** zamislijo **razbitja Nafte na holding**. Organizacijska povezanost holdinga je razvidna iz izrisanih glav na enem od predvolilnih plakatov. V tej stiski so naftarji ponovno povabili na obisk **van de Bruka**, ki mu bodo podelili priznanje, in upajo, da bodo po tem obisku padli tudi **v naročje Shella.**

***

Mali oglas

Če želite plačilo svojih dolgov **lendavskega mega podjetja Ing-gra**, je to mogoče z **naftnimi derivati**. Zahtevke pošljite pod šifro: **Dostava ponoči, cene dampinške, kakovost »nikakva«!?**

BESEDA NI KONJ

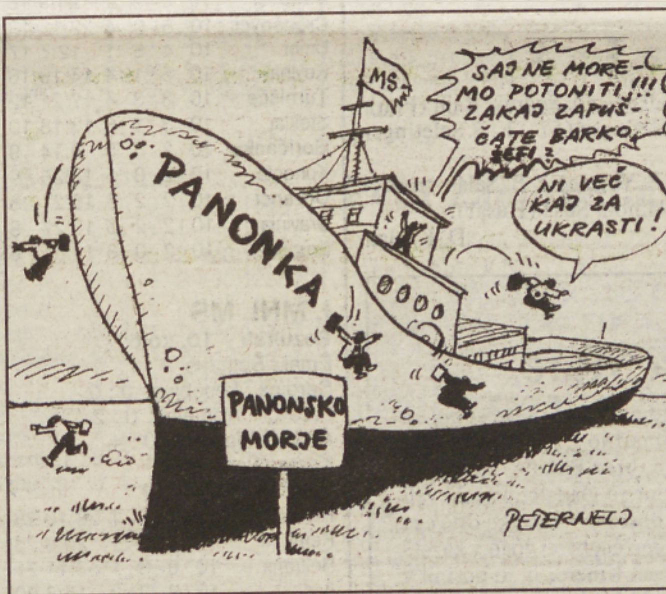

Lendavski *pereci*

Pozdravljeni!

»To, kar si danes ti, sem bil jaz, in to, kar sem jaz, boš jutri ti!«

To so besede, zapisane ne več nagrobnih spomenikih. Sam se jih velikokrat spomnim, marsikdo drug pa jih bo prebral v teh dneh, ko bo obiskal pokopališče in se poklonil spominu svojcev, prijateljev in znancev.

Da, danes smo »junaki dneva«, zagnani za delo, ustvarjanje ..., jutri ali morda celo že danes, saj je še toliko in toliko ur do polnoči, pa lahko že klonemo. Življenje človeka je na nitki: zaradi bolezni, kapi, nesreč pri delu ali v prometu. Je dobro ali slabo, da se tega (morebitnega nenadnega konca) ne zavedamo ali pa nočemo misliti nanj? Kakor kdo! Menda večina noče misliti na smrt in tako s(m)o potem deležni obnašanja:

»Grebi se, grebi, naenkrat te samo ne«

»Parovnej (pohlep), itak vse tu pustiš!«

»Kaj ti bo vse to, nazadnje boš v jami meter krat dva metra!«

»Šparaj, še naprej si nič ne privošči; tvoji bodo veseli, ko pride matilda!«

»Delal si v tujini, zgradil hišo, nazadnje pa boš mrtev ležal na pokopališču!«

Še bi lahko nizal. Sicer pa tako in tako sami veste, kaj govore ljudje o tistih, ki hočejo nekoliko izstopati iz povprečja. Nič dobrega ne govore o njih.

In kaj o takih »grebatorjih« menim jaz, preprost kmečki človek, ki se mi bliža matilda, četudi mi to ni vseč? Ne delim mnenja opravljivcev! Le kam bi pa prišli, če bi samo politizirali o strankah, volitvah, pijančevali, hodili na lov in ribolov, mežikali mlajšim ali pa celo prešuštvovali? Še več zla bi bilo, kot ga je zdaj. Nekdo pač mora delati, pa naj je to delavec za strojem, kmet za plugom, živinorejec pri bikih ... Na živce pa mi ne gredo niti direktorji, od katerih naj bi imeli nekateri desetkrat višje plače od navadnih delavcev, saj vem, da za to nekaj delajo in - naj mi bo oproščeno - dolgo ne bodo. Infarkt!

»To, kar si danes ti, sem bil jaz, in to, kar sem jaz, boš jutri ti!

Edina pravica na svetu je, da mora vsak umreti! Tako pravijo starejši judje. Vem pa tudi, da nihče ne bi rad umrl. Slišim vaše vprašanje: Kaj pa tisti, ki naredi samomor? Tudi ta menda ne umrje pri polni zavesti, pač pa se mu je »zrolalo«. Misel na smrt torej nekako odrinjamo od sebe in skušamo misliti na kaj lepšega. Izkušnje pa žal kažejo, da naša smrt le ne bo tako velika tragedija za svojce, saj večina hitro pozabi na umrlega. Tu in tam sicer darujejo za maše za pokoj duše, prižgejo svečko, okrasijo grob ..., drugače pa, kot pravijo, življenje mora teči dalje. Tako je pač naše življenje.

To, kar sem danes jaz, boš jutri ti!

NACI

Marke niso naprodaj, komarji pa so

Velika večina nas pozna ta čudovit občutek, ko se utrujeni od vsakodnevnih opravkov končno lahko spustimo v objem mehke postelje. Vendar pa nas prav takrat kot zanalašč začnejo oblegati misli, ki kar vrejo iz naših spominskih celic; in četudi se nam vendarle posreči zaspati, se še kar naprej kopičijo v naši podzavesti.

Vse skupaj morda niti ne bi jemali kot nekaj katastrofalnega, ampak najhujše je to, ko misli človeka tako prevzamejo vase, da v njih zaživi in se z vsemi svojimi silami odziva na dražljaje, ki jih povzročajo. V bistvu bi preprosto zvenelo tako: posameznik začne v sanjah govoriti in lahko se zgodi, da pride na dan stvari, ki jih ne bi želeli nikomur povedati.

***Nek moški srednjih let je kar nekaj noči zaporedoma v sanjah strastno klical svojo ljubico, ženo pa nehvaležno obrekoval.** Čeprav tega ni delal namerno, so bile krive pač tiste vsiljive misli, mu je žena prilepila pekočo pljusko in užaljena zakričala: »Lopov, zločinec, baraba! Pozabil si, kajne, da si to, kar si danes, postal izključno po moji zaslugi!« Res je neumno, da se v sanjah ne moremo kontrolirati.*

Nek drugi par se je zaradi podobnega problema posvetoval pri zdravniku. »Toda, draga gospa,« je potrpežljivo razlagal zdravnik, »res ne vem, kako bi vašemu možu preprečil, da ne bi več govoril v spanju...« Žena, vdana v usodo, pa je samo zavzdihnila: »Kaj hočemo. Ampak lepo vas prosim za samo eno uslugo. Naredite nekaj, da bo govoril vsaj zanimive stvari!« Me prav zanima, če mu je to uspelo. Ampak včasih se posreči to kar samo od sebe. Vsaj meni se je neka dogodivščina z mojim sorodnikom zdela zanimiva. Ivan me je pred spancem prosil, naj mu kupim zjutraj liter žganja. Ker pa ga na žalost več niso imeli, sem Ivana v postelji močno stresla, da bi mi naročil kaj drugega. On pa se je z močno steklenim pogledom začel jeziti: »Marke sploh niso naprodaj, komarji pa so! Če hočeš, kupi nekaj komarjev ali pa me pusti pri miru!« Vsekakor mi ni bilo prav jasno, kaj se dogaja, zato sem ga še enkrat sunila pod rebra. Ivan se je od bolečine zdrznil in si pomel oči. Še enkrat sem mu razložila situacijo z žganjem in svetoval mi je, naj namesto tistega kupim dva litra fante. Resda mi je bilo čudno, zakaj kar naenkrat taka sprememba, ampak naročeno sem mu pozneje v kuhinji potisnila pred nos. »Ne, nisem žejen, hvala. Rajši mi prinesi žganje, ker ga moram še zaviti za darilo.« Lepo počasi sem mu ponovila vse tisto, kar mi je govoril v postelji, česar pa sploh ni verjel. Name je bil jezen še ves dan. Tako mi je postalo jasno, da je objem postelje res čudovit občutek, toda človek je v njem kot ujet kakor majhen Smrkec v Gargamelovi graščini. Nikoli ne veš, kdaj te bo kdo rešil iz njene magičnosti.

NIGRA

Žganičof fückec

Eni Prleki so pje že slive zežgali, hk. Te pa so pje rekli: Živio den mrtvih! To je tak, kak je bilo leta 1939, gda so Drofsko banovino prekrstili v banovino Hrvaško. F prleškem predmestji, v Marprogi, pa so ovi den razglosili Borštnikovo banovino, ka je doba Borštnikof prstan Ivo Ban. Ne zavolo hrvaške banovine, Viktor Jaković je priša ovi den f Prlekijo zato, ka je grota Victor Jackovich no ameriški veleposlanik za Slovenijo. Te pa sta pje z ženoj tak skūšovala vino f kleti Radgonskih goric, ka sta te potli fsa navdūšena fse rožnato viala, čiglih vino ne cvete, pač pa vre.

Bok daj večno fūč radgonskemi Elradi, ker gre f stečoj, pa bok živi radgonske deđe, ker do po meli kūharski tečaj! Kcoj pa paše žganica, ka je bole saftik. Tūdi nova direktorica Zdravilišča Radenska je pje žgoča kak ti žganica; pa je prišla molih čūdežof delat. Nūcali pa bi veke. Direktorci Barbari voščimo: Bok van daj teko picekof no punih blagajn, keko je na glovi vlosičkof! Hk.

Van rečen, Prlekija pje že tote dni diši po žagopaji, ne samo po žganici. Pa po rušpaji. Zaj do pa eni meli na brūtifih cele cvetličarne no krese! Hk. Pa tanta prta večeri do babe znavič talere otla metale, pijane od žganice. Kres kokih sto let pa do arheologi znavič kak nori tote črpaje vūn z blata rovali no fkūper limali. Toti arheologi so kak deca, kerin doš gūrike – malo se špilajo, potli pa fse fkūper pistijo; ka jin sfali penezof. Ka jin te sploh toto gūraje plačūjejo, če delajo samo na pol!

Zato pa eni prleški delofci v svojih firmah pol leta čokajo na pločoo. Če pa začnejo štrajkati, pa je to glih tak, kak bi se hobod kobili v rit zapiča ... Nič ne rečte, se do skoro volitve tū!

Tečas pa: bok varji našega milega precednika Milana. Naj nan ostone žgeči kak »palinka«!

MIROS

Šport

Prva državna nogometna liga

Mura : Gorica 2 : 2

Murska Sobota - Igrišče Mure, gledalcev 1500. Sodnik: Zierenstein (Portorož). Strelci: 1 : 0 Alihodžić (22), 1 : 1 Marušič (27), 2 : 1 Dvoršak (68 - 11 m), 2 : 2 Srebrnič (88).

Mura: Černjavič (Nemec), Brezič, Dvoršak, Alihodžić, Cifer, Vučičevič, Belec (Kmetec), Cirkvenčič, Škaper, Kokol, Ščulac.

Korotan : As Beltinci 2 : 0

Prevalje - Igrišče Korotana, gledalcev 1300. Sodnik: Novarlič (Maribor). Strelca: 1 : 0 Podvinski (6), 2 : 0 Kosič (81).

As Beltinci: Kuzma, Godina, Tratnjek (Džafič), Šabjan, Neiman, Šarkezi, Črnko (Granov), Gajser, Baranja (Tadič), Cvikl, Gutalj.

Druga državna nogometna liga

Ljubljana : Nafta 0 : 1

Ljubljana - Igrišče Ljubljane, gledalcev 50. Sodnik: Klinc (Ptuj). Strelec: 0 : 1 Bursač (2).

Nafta: Magdič, Hozjan, Drvarič, Novak, Baša, Gaševič, Hranilovič (Zver), Utroša (Nedelko), Bedö (Gabor), Bursač, Tompa.

Tretja državna nogometna liga

Črenšovci : Kovinar 5 : 0

Črenšovci - Igrišče Črenšovec, gledalcev 200. Sodnik: Jozič (Velenje). Strelci: 1 : 0 Vöröš (3), 2 : 0 Horvat (23), 3 : 0 Kustec (51), 4 : 0 Horvat (70), 5 : 0 Hartman (78 - 11 m).

Črenšovci: Karoli, Vučko (Pintarič), Hartman, B. Horvat, Graj, Hozjan, Kustec, Vöröš (Plej), Lipič, Vori, D. Horvat.

Turnišče : Unior 2 : 1

Turnišče - Igrišeč Turnišča, gledalcev 100. Sodnik: Brence (Maribor). Strelci: 0 : 1 Štor (7), 1 : 1 Ternar (27), 2 : 1 Markoja (88).

Turnišče: Dominko, Ternar, Albin Lackovič, Pucko, Toplak, Čizmazija, Albert Lackovič, B. Lebar (Kovač), Markoja, S. Lebar, Litrop.

Dravinja : Pertoci Bakovci 1 : 1

Slovenske Konjice - Igrišče Dravinje, gledalcev 150. Sodnik: Jakopiček (Maribor). Strelca: 0 : 1 Fras (9), 1 : 1 Jovanovič (57).

Pertoci Bakovci: Šiftar, Berendijaš, Ošlaj, Bencak, Buzeti, Kokaš, Gaber, Krančič, Fras, Cipot, Erniša (Matuš).

Pohorje : Odranci 2 : 1

Ruše - Igrišče Pohorja, gledalcev 200. Sodnik: Teršek (Laško). Strelci: 0 : 1 Radikovič (8), 1 : 1 Hafner (80), 2 : 1 Majcen (88).

Odranci: Marič, Graj, Kreslin (Žerdin), Pozderec, Zver, Horvat, Cener, Kavaš, Titan, Kerčmar, Radikovič.

Goričanka : Paloma 1 : 3

Rogašovci - Igrišče Goričanke, gledalcev 250. Sodnik: Rajh (Ptuj). Strelci: 1 : 0 A. Šalamon (13), 1 : 1 Saletinger (57), 1 : 2 Saletinger (54), 1 : 3 Zašler (77).

Goričanka: Nemec, Horvat, Donša, F. Vogrinčič, B. Šalamon, Kolar, Kosednar, Poredoš, Žilavec, A. Šalamon, Šuša (Husar).

D. Kacjan

Pokalni nogomet

Minimalna zmaga Mure

V prvi četrtfinalni pokalni nogometni tekmi je soboška Mure premagala drugoligaša Ero Šmartno z 1 : 0 (0 : 0). Sobočani so sicer nastopili oslabljeni, brez Bakule, Škaperja, Štampferja. Baranje in Ščulca, vendar so gledalci pričakovali zanesljivejšo zmago. Edini gol je bil dosežen v začetku drugega polčasa. Dvoršak je z desnega krila lepo centriral žogo v kazenski prostor, kjer jo je z glavo prestregel Kmetec in jo porinil v mrežo. Pred okrog 600 gledalci je sodil Lackovič iz Maribora. Povratne tekme bodo v sredo, 20. novembra.

Strelci SNL

Vulić in Kamberović

Po odigranem 14. kolu prvenstva v prvi državni nogometni ligi med strelci vodita Vulić (Primorje) in Kamberović (Publikum) z 9 goli pred Vrabcem, 7, Drobnetom in Sivkom, po 6, Škaperjem, Breznikarjem in Staničem, po 5, Džafičem, Komarjem, Vidovičem in Ostercem, po 4 gole.

Rokometaši Pomurke iz Bakovec, člani 1. državne B-lige. Stojijo od leve: Varga (pom. trenerja), Lovenjak, Okreša, M. Kavaš, Javernik, B. Buzeti, Smodiš (trener); čepijo: S. Husar, A. Vereš, B. Vereš, J. Husar, R. Vereš, S. Buzeti in J. Buzeti. Manjka B. Kavaš. Fotografija: Jure Zauneker

I. SNL

Rezultati - 14. kolo

Mura : Gorica 2 : 2
Korotan : Beltinci 2 : 0
Primorje : Olimpija 1 : 1
Koper : Rudar 1 : 0
Publikum : Maribor 1 : 1

Primorje	14	9	4	1	31:7	31
Maribor	14	6	5	3	28:13	23
Gorica	14	6	4	4	19:14	22
Rudar	14	6	4	4	13:15	22
Mura	14	5	5	4	16:17	20
Publikum	14	5	4	5	21:18	19
As Beltinci	14	4	3	7	15:28	15
Korotan	14	3	4	6	7:16	13
Olimpija	14	2	5	6	11:17	11
Koper	14	3	2	9	10:26	11

II. SNL

Rezultati - 11. kolo

Ljubljana : Nafta 0 : 1
Železničar : Vevče 1 : 1
G. opekarne : Rudar 1 : 0
Črnuče : Šmartno 2 : 1
Jadran : Naklo 2 : 2
Šentjur : Domžale 1 : 0
Piran : Drava 0 : 3
Zagorje : Dravograd 0 : 2

Drava	11	7	4	0	21:6	25
Nafta	11	6	4	1	18:13	22
Šentjur	11	6	2	3	16:12	20
Dravograd	11	6	2	3	14:10	20
Vevče	11	5	4	2	11:8	19
G. opekarne	11	5	3	3	15:7	18
Črnuče	11	5	3	3	12:9	18
Zagorje	11	4	3	4	14:11	15
Domžale	11	4	2	5	14:12	14
Rudar	11	4	2	5	14:13	14
Naklo	11	2	6	3	10:11	12
Šmartno	11	3	3	5	11:16	12
Železničar	11	2	3	6	8:13	9
Jadran	11	2	3	6	10:18	9
Ljubljana	11	1	4	6	8:17	7
Piran	11	1	2	8	2:22	5

III. SNL - 10. kolo

Dravinja : Bakovci 1 : 1
Pohorje : Odranci 2 : 1
Črenšovci : Kovinar 5 : 0
Turnišče : Unior 2 : 1
Goričanka : Paloma 1 : 3
Kungota : Steklar 4 : 1
Aluminij : Brunšvik 3 : 1

Aluminij	10	8	1	1	27:7	25
Pohorje	10	7	1	2	18:7	22
Paloma	10	6	1	3	17:12	19
Bakovci	10	5	3	2	24:9	18
Črenšovci	10	6	0	4	22:13	18
Unior	10	4	5	1	12:7	17
Kovinar	10	5	1	4	14:13	16
Turnišče	10	3	3	4	17:21	12
Steklar	10	3	1	6	13:18	10
Goričanka	10	2	3	5	9:14	9
Kungota	10	2	3	5	13:26	9
Odranci	10	2	2	6	15:21	8
Dravinja	10	2	2	6	13:27	8
Brunšvik	10	2	0	8	12:31	6

I. MNL MS

Rezultati - 10. kolo

Emal : Beltrans 0 : 1
Serdica : Lesoplast 0 : 0
Šalovci : Tromejnik 0 : 2
Apače : Ljutomer 0 : 4
Kema : Les 0 : 0
Rakičan : Sirs 3 : 4

Rakičan	10	7	2	1	28:10	23
Kema	10	7	2	1	20:9	23
Beltrans	10	6	3	1	33:11	21
Les	10	6	2	2	15:8	20
Sirs	10	6	1	3	28:16	19
Ljutomer	10	6	1	3	23:11	19
Tromejnik	10	3	1	6	9:18	10
Lesoplast	10	3	1	6	12:28	10
Emal	10	2	3	5	5:15	9
Serdica	10	2	1	7	7:14	7
Apače	10	1	3	6	8:21	6
Šalovci	10	0	2	8	6:33	2

I. MNL Lendava

Rezultati - 10. kolo

Polana : Čentiba 1 : 1
Mostje : Nedelica 1 : 3
Dobrovnik : Panonija 5 : 1
Opel Horser : Kobilje 1 : 0
Renkovci : Olimpija 7 : 0
Bistrica : Hotiza 1 : 1

Renkovci	10	8	2	0	35:7	26
Opel Horser	10	6	4	0	21:6	22
Nedelica	10	7	1	2	23:12	22
Panonija	10	6	0	4	19:17	18
Dobrovnik	10	5	2	3	35:19	17
Polana	10	4	3	3	12:12	15
Bistrica	10	3	2	5	18:19	11
Olimpija	10	3	2	5	14:24	11
Kobilje	10	2	4	4	8:11	10
Hotiza	10	2	2	6	14:23	8
Mostje	10	1	1	8	11:41	4
Čentiba	10	0	3	7	12:31	3

II. MNL Lendava

Rezultati - 10. kolo

Petišovci : Kapca 1 : 3
Graničar : Žitkovci 3 : 5
Nafta vet. : Dolina 11 : 0

Nafta vet.	10	7	3	0	54:15	24
Kapca	10	6	2	2	42:17	20
Žitkovci	10	5	3	2	29:20	18
Petišovci	10	3	3	4	40:21	12
Graničar	10	3	1	6	20:35	10
Dolina	10	0	0	10	6:83	0

II. MNL MS

Rezultati - 11. kolo

Čarda : Makoter 3 : 2
Romah : Prosenjakovci 6 : 1
Hodoš : Cankova 1 : 0
Smaki : Minicom 3 : 1
Grad : Lipa 1 : 1
Rotunda : Tešanovci 3 : 0

Romah	10	8	2	0	42:19	26
Čarda	11	7	2	2	36:11	23
Dokležovje	10	5	4	1	26:18	19
Tešanovci	11	5	2	4	17:14	17
Lipa	10	4	4	2	24:20	16
Grad	10	4	3	3	20:21	15
Hodoš	10	4	1	5	24:29	13
Cankova	10	3	3	4	25:25	12
Smaki	10	2	4	4	13:20	10
Prosenjak.	10	3	1	6	18:29	10
Rotunda	10	3	0	7	20:27	9
Minicom	10	2	1	7	15:31	7
Makoter	10	1	3	6	10:16	6

Mladina - I. ONZ Lendava

Turnišče	6	6	0	0	26:1	18
Črenšovci	6	5	0	1	29:8	15
Dobrovnik	6	3	0	3	23:26	9
Odranci	6	2	0	4	23:22	6
Hotiza	6	2	0	4	17:20	6
Bistrica	6	2	0	4	14:21	6
Renkovci	6	1	0	5	9:43	3

Mladina - II. ONL Lendava

Nedelica	6	5	1	0	26:6	16
Olimpija	6	3	2	1	28:11	11
Kobilje	6	3	1	2	30:15	10
Polana	6	3	1	2	24:15	10
Čentiba	6	3	0	3	17:19	9
Opel Horser	6	1	1	4	15:23	4
Mostje	6	0	0	6	6:57	0

V hotelu Ajda v Moravskih Toplicah sta generalni direktor Slovenijašporta iz Ljubljane Andrej Žugaj in direktor Nogometnega kluba Mura iz Murske Sobote Ervin Kerčmar slovesno podpisala pogodbo o sponzorstvu. Slovenijašport - podjetje z najdaljšo tradicijo te vrste v državi, saj praznuje 50-letnico obstoja in ima v Sloveniji 16 trgovin s športno opremo z blagovno znamko Lotto, se je s tem zavezal, da bo opremljal soboškega nogometnega prvoligaša Muro. Za ta korak so se pri Slovenijašportu, ki že oblači priznana nogometna moštva, odločili zaradi ugleda soboškega prvoligaša. Druga stran pa je obljubila, da bo v dresih Lotta upravičila zaupanje pokrovitelja. FM, fotografija: JZ

Rokoborba

Vodijo soboški rokoborci

Končan je bil prvi krog prvenstva v državni članski ligi v rokoborbi, kjer po odstopu Lenarta tekmujejo samo tri moštva. Državni prvaki, rokoborci Murske Sobote, so premagali oba tekmeca in po prvem krogu vodijo. Tekmovanje se bo nadaljevalo prihodnjo soboto po turnirskem sistemu. Prvi turnir bo organiziral Keor Razvanje, drugi bo v Ljutomeru in tretji sklepni v Murski Soboti.

Murska Sobota	2	2	0	49:26	4
Keor Razvanje	2	1	1	34:44	2
Mlekopromet Lj.	2	0	2	30:43	0

Športna literatura

Pravila nogometne igre

Nogometna zveza Slovenije je izdala knjigo Pravila nogometne igre s komentarjem. Knjiga, ki vsebuje najnovejše spremembe pravil nogometne igre, stane 2.000 SIT. Knjigo je mogoče naročiti pri Nogometni zvezi Slovenije, Čerinova 4, Ljubljana.

Šport od tod in tam

Kegljanje - V tekmovanju prve državne ženske kegljaške lige je Miroteks iz Celja v Ankaranu premagal domači Adriaconvent s 5 : 3. Junakinja srečanja je bila Marika Kardinar, saj je podrla 460 kegljev in postavila rekord kegljišča. (F. Bobovec)

Rokoborba - V Sziketvaru na madžarskem je bilo mednarodno rokoborsko tekmovanje mladincev (do 18 let) v grško-rimskem slogu. Med tekmovalci iz treh držav so sodelovali tudi pomurski rokoborci in dosegli lep uspeh. Najbolje se je odrezal Sobočan Miholič (50 kg), saj je zasedel prvo mesto. Možina (46 kg) iz Ljutomera je bil tretji, Casar iz Murske Sobote pa četrti. (R. Bačič)

Judo - V Celju je bilo tradicionalno tekmovanje v judu za pokal Iva Reje. Med 60 mladinci iz 18 klubov so sodelovali tudi Sobočani in dosegli lep uspeh. Med mladinci je Goran Hašaj (60 kg) zasedel prvo mesto, Ludvik Pavlič (71 kg) je bil drugi, Gorazd Kerec (86 kg) pa tretji. Med mladinkami je Maja Perme (56 kg) zasedla prvo mesto. (T. Kos)

Kegljanje - V drugem kolu prvenstva v tretji ženski kegljajški ligi je Nafta premagala Koncel iz Celja s 7 : 1 (2242 : 2230). Za Nafto so zmagale: Staničeva 382, N. Žalik 384, Ščapova 388, Vargova 376 in Utroševa 357. Tekmovala je še M. Žalikova, 355 podrtih kegljev. V četrtem kolu tretje moške kegljaške lige je Nafta premagala Miklavž s 5079 : 4979 podrtih kegljev. Zmagali so: Felšo 899, Matko 870, Horvat 857 in Peric 908. Tekmovali so še: Kerman 774, Žalik 572 in Matjašič 199 podrtih kegljev. (M. Žalik)

Nogomet - V Veržeju je bila prijateljska mednarodna nogometna tekma mladincev (do 17 let) med Slovenijo in Madžarsko. Srečanje se je končalo neodločeno 1 : 1. Srečanje na Madžarskem pa so dobili Madžari s 3 : 0. V slovenski reprezentanci sta igrala nogometaša Mure Bukovec in Erniša. (F. Horvat)

Košarka - V tekmovanju druge slovenske košarkarske lige za kadete je ekipa Creativ Sobota premagala Maribor z 80 : 63. Najboljši strelci: Ismajlovič 29, Raduha 19 in Celeš 12. Sobočani so premagali tudi Kungoto s 97 : 56. Najboljši strelci: Ismajlovič 24, Raduha 23 in Moravec 12. (P. Juteršnik)

Martinov tek - Športno društvo Radenci in Tekaška sekcija Radenci pripravljata 15. tradicionalni Martinov tek in pohod, ki bo v soboto, 9. novembra. Proga Bratonci-Radenci bo dolga 21 km, štart bo pri gasilskem domu v Bratoncih. Pohodniki bodo štartali ob 8.00, tekači ob 9.30 in kolesarji ob 10.30.

Kegljanje - V drugem kolu prvenstva v mariborsko-posavski kegljaški B-ligi je Mura izgubila v Slovenj Gradcu z Brunšvikom s 3 : 5 (3844 : 3871). Za Muro so zmagali: Smolkovič 659, Iskra 650 in Borovič 649. Tekmovali pa so še: Durič 631, Šebjanič 631 in Bojnec 624 podrtih kegljev. (S. Durič)

Hitra hoja - V Ljubljani je bilo tekmovanje slepih in slabovidnih v hitri hoji na 5 km. Med 40 tekmovalci je bil tudi član Društva slepih in slabovidnih Murska Sobota Vojislav Prosen in v kat. B nad 30 let zasedel osmo mesto. (TK)

Namizni tenis - V soboto bo v Murski Soboti mednarodna namiznoteniška tekma Interpokala med Moravskimi Toplicami Soboto in avstrijskim prvoligašem Komperdell z Dunaja. Sobočani potrebujejo zmago, če se želijo uvrstiti med dvaintrideset ekip. Ljubiteljem se obeta zanimivo srečanje, saj sta ekipi precej izenačeni. (M. U.)

Mali nogomet - V tekmovanju druge državne lige v malem nogometu je ekipa Železnih Dveri Meteorplasta izgubila z Orkanom 1 : 2 (Stojko) in kljub porazu po prvem delu tekmovanja osvojila naslov prvaka. Agrotim je premagal Jurovski Dol s 7 : 4 (Makovec 3, Bot, Sobočan, Rozmarič, Škerbenta) in pristal na zadnjem mestu. (NŠ)

Kegljanje - V tekmovanju druge državne moške kegljaške lige vzhod je vodeča Litija premagala Radensko z 8 : 0 (5190 : 4811).

Nogomet - V prijateljski nogometni tekmi je lendavska Nafta v Lentiju na Madžrskem premagala domače nogometaše s 3 : 1. Strelca golov sta bila Hranilovič, 2, in T. Novak. (F. H.)

Šah - Na 9. prvenstvu Pomurja v pospešenem šahu, kjer sodeluje 35 šahistov, vodi po treh kolih madžarski mojster Fide Laszlo Kis s 3 točkami pred Kovačem, D. Harijem, A. Kosom, I. Kosom, Radosavljevičem in Špilakom, po 2,5 točki. Na svetovnem šahovskem tekmovanju mladincev v Španiji sodelujejo tudi trije šahisti iz Pomurja. V konkurenci do 12 let ima Aleš Lazar po štirih kolih 2,5 točke, Miha Gomboc do 14 let in Tanja Štumberger do 18 let pa 1,5 točke. Šahovsko društvo Radenska Pomgrad iz Murske Sobote organizira v nedeljo, 3. novembra, ob 9. uri v hotelu Diana v Murski Soboti 7. mednarodni turnir v pospešenem šahu.

Namizni tenis - Na prvem selekcijskem turnirju SVR za dečke, ki je bil v Murski Soboti, je bil pri Sobočanih najboljši Žavec, ki je v prvi skupini zasedel drugo mesto. Horvat je bil četrti, Gorčan pa osmi. V drugi skupini je bil Roposa drugi, Šbul pa peti. V tretji skupini pa je Škof zasedel drugo, Trplan pa tretje mesto. V četrti skupini je bil Dugar prvi, Roudi pa peti. (MU).

Tenis - Na teniškem turnirju v Ljubljani, ki ga je pripravil TK Jakišport, je med dečki do 10 let dosegel lep uspeh Zoran Golobič s Hotize, saj je zasedel drugo mesto. V finalu ga je premagal dve leti starejši Kavčič iz Ljubljane.

Nogomet - V četrtfinalni pokalni nogometni tekmi je tretjeligaš Odranci prepričljivo premagal Polano s 6 : 0.

Šah - V Postojni je bilo državno prvenstvo invalidov v hitropoteznem šahu. Sodelovala sta tudi člana Društva za cerebralno paralizo Murska Sobota Tomi Šilak in Davor Dervarič. Špilak je osvojil 6,5, Dervarič pa 4,5 točke. (TK)

Sport

Predstavljamo vam

Maja Vohar odlična jahalka

Za nami je letošnja tekmovalna sezona v preskakovanju ovir. Od pomurskih tekmovalcev in tekmovalk se je najbolje izkazala 16-letna dijakinja drugega letnika BETUAŠ v Murski Soboti, sicer članica Konjeniškega kluba grad Rakičan Maja Vohar iz Kroga. Gre za zelo nadarjeno in odlično tekmovalko, ki se je z jahanjem začela ukvarjati pred šestimi letih pri Konjeniškem klub Murska Sobota grad Rakičan. Svoje največje uspehe pa je dosegla letos, ko se je uveljavila na domačih in mednarodnih tekmovanjih ter postala zmagovalka mladinskega pokala Slovenije. Od treh konjev, ki jih ima na voljo (Black Barry, Fjurfretter in Vanda), tekmuje s prvima dvema. Največ pa je dosegla s konjem Fjurfretterjem, ki ji je tudi prinesel prvo mesto na tekmovanju za mladinski pokal Slovenije. V minuli tekmovalni sezoni je na domačih tekmovanjih dosegla v kategorijah A 2 in L štiri prva mesta, in sicer v Turnišču, kjer je bila tudi jahač turnirja, v Mariboru, Ljubljani in Gotovljah. Druga mesta je zasedla v Mariboru (dvakrat) in Gotovljah. Tretja pa je bila v Ljubljani in Gotovljah. Na mednarodnem tekmovanju je zmagala v Umagu. Druga je bila v Zaprešiču (dvakrat) in v Celju, tretja pa v Zaprešiču (trikrat) in Celju. Uveljavila se je še na nekaterih drugih mednarodnih tekmovanjih, od katerih velja posebej omeniti osmo mesto na tekmovanju za pokal Samsunga. Na državnem mladinskem prvenstvu je bila peta. Sicer pa je Maja Vohar po točkovanuju najboljša slovenska tekmovalka med mladinci in mladinkami, v skupni uvrstitvi vseh kategorij pa je na sedmem mestu. Za dosežene uspehe, ki so jo že lani pripeljali v slovensko mladinsko reprezentanco, je hvaležna tudi staršem, trenerju Jožetu Štiftarju in selektorju državne mladinske reprezentance Matjažu Čiku iz Velenja. Veliko si obeta od evropskega prvenstva, ki bo prihodnje leto in kjer si želi čim boljše uvrstitve. Želi si tudi, da bi prihodnje leto postala državna mladinska prvakinja ter uspešno tekmovala v državnem dresu na raznih mednarodnih tekmovanjih.

Feri Maučec

Maja Vohar s konjem Fjurfretterjem na tekmovanju v Kamnici pri Mariboru, kjer je je osvojila mladinski pokal Slovenije.

Košarka

Druga zmaga Pomurja Skinyja

V petem kolu prvenstva v prvi državni ženski košarkarski ligi je Pomgrad Celje po pričakovanju premagal Pomurje Skiny z rezultatom 99 : 41 (40 : 19). Sobočanke so tekmo začele preveč boječe in nervozno, kar so izkoristile domačinke in povedle s 24 : 1. V nadaljevanju so igrale boljše, izkazali sta se predvsem Horvatova z natančnimi meti ter Kazminova, ki je osvojila kar 26 žog, žal pa je zelo slabo izvajala proste mete. Strelke za Pomurje Skiny: Drožinova 11, Kazminova 9, Horvatova 9, Cerova 7 in Brezičeva 5.

V šestem kolu prvenstva pa je Pomurje Skiny v Murski Sobotj premagalo Odejo Marmor iz Škofje Loke s 76 : 68 (32 : 33). Zmago so si Sobočanke zagotovile z boljšo igro od gostij v drugem polčasu. V sobotnih ekipi je zopet zaigrala Zadražnikova. Strelke za Pomurje Skiny: Kazminova 16, Cerova 13, Brezičeva 12, Orijeva 10, Horvatova 8, Drožinova 7, Zadražnikova 7 in Pušenjakova 3.

Rokomet

Poraz Pomurke v Radečah

V šestem kolu prvenstva v prvi državni moški rokometni B-ligi so rokometaši Radeč premagali Pomurko iz Bakovec s 30 : 25 (15 : 11). Strelci za Pomurko: Javernik 8, Okreša 7, Husar 5, kavaš 3, Vereš in Kovač po enega.

Lisca premagala Mobix

V šestem kolu prvenstva v drugi državni ženski rokometni ligi je Lisca v Sevnici premagala Mobix iz Črenšovec z 21 : 14 (10 : 7). Strelke za Mobix Crenšovci: K. Pintarič 6, Litrop 3, A. Pintarič 2 ter K. Šimej, D. Pintarič in Horvat po enega.

Zmagal le Krog

V prvem kolu prvenstva v drugi državni moški rokometni ligi je Krog v Murski Soboti premagal Prevent B iz Slovenj Gradca s 30 : 23 (11 : 10). Strelci za Krog: Meolic 9, Hegeduš 9, A. Kolmanko 5, L. Kovačič 3, D. Kolmanko 2, A. Sapač in Babič po enega. Rokometaši Domoža so premagali Polet iz Murske Sobote z 20 : 18 (8 : 6). Strelci za Polet: Lovenjak 8, Merica 4, Murgelj 3, Žugelj 2 in Škraban enega. Ilirika Nedelja je premagala Radgono s 27 : 16 (18 : 6). Strelci za Radgono: Klun 6, Trbuc 5, Pintarič 3, Rauš in Smolko po enega.

Strelstvo

Videnčani premagali Turniščane

V drugem kolu prvenstva v prvi državni strelski ligi je ekipa Janka Jurkoviča iz Viđma v pomurskem derbiju premagala ekipo Štefana Kovača iz Turnišča s 1734 : 1711 krogov. **Janko Jurkovič Videm:** Anton Kocbek 581, Dragojan Vajda 580 in Gorazd Kocbek 573 krogov. **Štefan Kovač Turnišče:** Robi Markoja 583, Božidar Drašković 568 in Danijel Režonja 560 krogov. Ljubljanska Olimpija je v Ljutomeru premagala domači Ljutomer s 1732 : 1731 krogov. Najboljši je bil Rajmond Debevc, ki je zadel 593 krogov. **Ljutomer:** Manuela Rudolf 579, Rajko Robnik 579 in Darko Horvat 573 krogov. Strelci Prvega pohorskega bataljona iz Ruš so premagali ekipo Kolomana Flisarja Tišina s 1744 : 1730 krogov. **Koloman Flisar Tišina:** Franko Bukovec 584, Drago Pertoci 580 in Dušan Ziško 566 krogov.

Radgončani boljši od Celjanov

V drugem kolu prvenstva v drugi državni strelski ligi je Radgona premagala Celje s 1717 : 1698 krogov. **Radgona:** Milan Svetec 573, Branko Ivanuša 555 in Ernst Huber 589 krogov. (DS)

Ljutomer in Miholič

V Ljutomeru je bilo prvo kolo tekmovanja v prvi pomurski strelski ligi. Nastopa je 9 ekip. Zmagala je ekipa Ljutomera s 1665 krogi pred ekipo Janka Jurkovičem Videm, 1650, in Kolomanom Flisarjem Tišina, 1631 krogov. Med posamezniki je zmagal Janko Miholič s 562 krogi pred Bojanom Šipičem (oba Ljutomer) in Tomažem Šijancem (Janko Jurkovič), 557 krogov. (A. Vogrinec)

Badminton

Sekereš osmi

V organizaciji BK Mladost iz Lendave je bil prvi državni badmintonski turnir skupine A, na katerem je sodelovalo 24 najboljših moških in 23 najboljših žensk. Med njimi so bili tudi tekmovalci in tekmovalke Mladosti iz Lendave in dosegli nekaj dobrih uvrstitev. Pri moških je Bojan Sekereš zasedel osmo mesto. Pri ženskah je bila S. Nagyeva deseta, M. Nagyeva dvanajsta in Petkovičeva petnajsta. Pri moških dvojicah sta B. Sekereš in Vogrinec zasedla tretje mesto. Pri ženskih dvojicah sta bili S. Nagy in Petkovičeva četrti, M. Nagy in K. Sekereš pa sedmi. V mešanih dvojicah sta bila B. Sekereš in S. Nagy tretja, Török in K. Sekereš pa osma. (V. Sekereš)

ŠD Dokonca - GM Šport

Minuli teden sta predstavnika ŠD Dokonca iz Lendave in trgovine s športno opremo GM Šport podpisala enoletno pogobo o pokroviteljstvu. Lastnica trgovine Vera Godina se je obvezala, da bo eno leto podpirala sekcijo rolanja pri ŠD Dokonca. Tako se bo sekcija v prihodnje imenovala ŠD Dokonca - GM Šport.

1. A DOL moški

Salonit	6	6	0	18:0	12
Olimpija	6	4	2	14:7	8
Maribor	6	4	2	12:12	8
Pomgrad	6	3	3	11:12	6
Krka	6	2	4	9:13	4
Fužinar	6	2	4	8:12	4
Bled	6	2	4	8:13	4
Izola	6	1	5	6:16	2

1. A DOL ženske

Novo mesto	4	4	0	12:5	8
Branik	4	3	1	11:4	6
Koper	5	3	2	12:8	6
Ljutomer	5	3	2	9:8	6
Bled	6	3	3	12:11	6
Krim	5	1	4	6:13	2
Zg. Savinjska	5	0	5	2:15	0

1. B DOL moški

Kamnik	6	6	0	18:0	12
Šoštanj	6	6	0	18:2	12
Žužemberg	6	4	2	12:10	8
Granit	6	3	3	12:13	6
Termo Lubnik	6	2	4	11:12	4
Ljutomer	6	2	4	9:14	4
Žirovnica	6	1	5	4:15	2
Črnuče	6	0	6	1:18	0

1. B DOL ženske

Sobota	5	5	0	16:2	10
ŠOU	5	4	1	14:6	8
Ptuj	5	3	2	10:7	6
Tabor	5	3	2	9:8	6
Lik Lilia	5	1	4	7:13	2
Prevalje	5	1	4	4:12	2
Gorica	6	1	5	4:15	2

SKL ženske

Ježica	5	5	0	497:290	10
Celje	5	5	0	405:273	10
Ilirija	6	4	2	479:367	10
Maribor	6	2	4	406:421	8
Pomurje	6	2	4	333:422	8
Sežana	6	2	4	417:561	8
Odeja	5	1	4	307:375	6
Comet	5	1	4	274:409	6

1. NTL moški

Krka	4	4	0	24:4	8
Olimpija	4	3	1	20:8	6
Arcont	4	3	1	19:9	6
Maribor	4	3	1	18:10	6
M. Toplice	4	2	2	16:12	4
Vesna	4	2	2	15:13	4
Radlje	4	2	2	12:16	4
Križe	4	1	3	10:18	2
Preserje	4	0	4	6:22	0
Melamin	4	0	4	0:28	0

1. B SRL moški

Škofljica	6	5	0	1	143:132	10
Besnica	6	4	1	1	149:136	9
Inles	6	4	0	2	158:130	8
Šešir	6	3	1	2	130:123	7
Radeče	6	3	1	2	138:133	7
Drava	6	3	1	2	144:144	7
Ajdovščina	6	3	1	2	142:142	7
Dol	6	2	1	3	139:146	5
Inž. Šarbek	6	2	0	4	144:148	4
Grosuplje	6	2	0	4	131:135	4
Gorenje B	6	2	0	4	142:151	4
Pomurka	6	1	0	5	124:142	2

Atletika

Izreden uspeh TS Radenske

Tako po številčni udeležebi kot tudi po izrednih rezultatih so tekači Radenske na samosvoj način zaznamovali enkratni dogodek na prvem ljubljanskem maratonu, na katerem je sodelovalo kar 731 tekačev. V velikem maratonu, kjer je sodelovalo 180 tekačev, je bil najuspešnejši pomurski tekač Geza Grabar, ki je zasedel 11. mesto. Zelo dobro je tekel tudi dr. Alojz Horvat iz Beltinec. Od drugih članov TS Radenske velja omeniti tretje mesto Slavka Kumeka pri moških v teku na 7 km, osmo mesto Slavka Markoje, deseto mesto Nine Jakopec, enajsto mesto Katje Žunič in trinajsto mesto Marijana Jakopca. V malem maratonu so bili najuspešnejši člani TS Radenske: Karel Vrbnjak tretji, S. Virag deseta, Damir Žinko petnajsti in Jože Šmidhofer šestnajsti. Organizacija tekmovanja je bila izredno dobra.

Rudi Babošek

Regijski posvet ŠUS-a v Soboti

Na pobudo Športne unije Slovenije je bil v Murski Soboti regijski posvet o vseslovenski akciji Veter v laseh - s športom proti drogi, ki je bila letos prvič izvedena v sodelovanju z župani in športnimi delavci ter pokrovitelji. Po besedah predsednika izvršnega odbora ŠUS-a Rada Cvetka je letošnja akcija odlično uspela tako po odzivu mladih kot po vsebini. V naslednjem letu se bodo aktivnosti začele že aprila in bodo trajale do junija. Predstavljena je bila tudi osnovna zamisel o športni kartici in njeni praktični uporabnosti za člane unije pri koriščenju športnih programov in nakupu opreme. Poudarjeno je bilo, da bomo lahko samo z izobraženimi kadri sledili evropskim trendom športa in športne rekreacije. Športna unija bo po regijah predstavila več programov aktivnosti, ki jih že izvajajo v nekaterih slovenskih mestih.

J. R.

Namizni tenis

Zaslužena zmaga Arconta Radgone

V četrtem kolu prvenstva v prvi državni moški namiznoteniški ligi sta se v Murski Soboti v pomurskem derbiju srečali ekipi Arconta Radgone in Moravskih Toplic Sobote. Prepričljivo in zasluženo so zmagali Radgončani. Gostje so pokazali veliko več znanja, želje in borbenosti od nerazpoloženih varovancev trenerja Mirana Močana. Kako nemočni so bili Sobočani, pove podatek, da v prvih štirih partijah niso osvojiti niti enega seta. V teh dveh ključnih partijah sta Benko in Rihtarič gladko premagala Ungerja in Horvata in sanj domačinov o presenečenju je bilo konec. Kovač ni dovolil presenečenja ne v posamezni partiji in ne v dvojicah skupaj z Benkom. Šele ko so ga zamenjali z Benkovičem, je Unger prišel do prve zmage, drugo pa je dosegel Horvat nad Benkom, ko ta ni imel motiva.

Moravske Toplice Sobota : Arcont Radgona 2 : 5 (Unger : Benko 13 : 21, 12 : 21, Solar : Kovač 9 : 21, 17 : 21, Horvat : Rihtarič 20 : 22, 15 : 21, Unger - Horvat : Kovač - Benko 19 : 21, 13 . 21, Unger : Benkovič 21 : 8, 21 : 14, Horvat : Benko 21 : 8, 21 : 17, Solar : Rihtarič 21 :19, 13 . 21, 16 : 21). M. U.

Mladi Sobočani drugi

V tretji državni namiznoteniški ligi sta bili odigrani zadnji dve koli. Druga ekipa Moravskih Toplic Sobote je v Križah zmagala s tesnim rezultatom, v odločilni tekmi za prvo mesto pa izgubila z drugo ekipo Olimpije in tako prvem delu tekmovanja zasedla drugo mesto. **Križe : MT Sobota II. 3 : 4** (Smodiš, Koščak, Puhan in Smodiš - Koščak); **Olimpija II : MT Sobota II. 5 : 2** (Smodiš, Koščak). M. U.

Odbojka

Zmaga Sobočanov na Bledu

V šestem kolu prvenstva v državni moški odbojkarski 1. A-ligi je Pomgrad Pomurje iz Murske Sobote na Bledu premagalo Minolto Bled s 3 : 0 (15 : 12, 15 : 11, 15 : 2). Sobočani so tokrat zaigrali boljše kot na zadnjih srečanjih in zasluženo zmagali. **Pomgrad Pomurje:** Berdon, Br. Marič, Janža, Bačvič, Bo. Marič, Novak, Poredoš, Topovšek, Kerec.

Pomembna zmaga Ljutomerčank

V šestem kolu prvenstva v državni ženski odbojkarski 1. A-ligi je ekipa Ljutomera Zavarovalnice Maribor znova presenetila z odlično igro in v Ljubljani premagala Krim s 3 : 0 (15 : 6, 15 : 2, 15 : 11). **Ljutomer Zavarovalnica Maribor:** Vrbnjak, Lukienko, Adamin, Kosi, Kolar, Šoštarič, Pirher, Ljubec, Vrečko, Kodila. (N. Šoštarič)

Četrti poraz Ljutomera

V šestem kolu prvenstva v državni moški odbojkarski 1. B-ligi je Kamnik premagal Ljutomer s 3 : 0 (15 : 6, 15 : 5, 15 : 2). To je bil že četrti zaporedni poraz Ljutomerčanov. **Ljutomer:** Rajnar, Primec, Belec, Dobošič, Onišak, Šmauc, Zidar, Kraljić, Pirher, Šumak, Babič (N. Š.)

Peta zaporedna zmaga Sobočank

V šestem kolu prvenstva v državni ženski odbojkarski 1. B-ligi je ekipa Sobote v Novi Gorici premagala domačo ekipo s 3 : 0 (15 : 12, 15 : 5, 15 : 13). To je bila peta zaporedna zmaga Sobočank, ki so še edine brez poraza. **Sobota:** Osipčnik, Drevenšek, Zver, Resanovič, Novak, Šlebinger, Mörec, Draš, Casar, Cipot.

Tretja zmaga Beltinec

V tretjem kolu prvenstva v tretji državni moški odbojkarski ligi vzhod so Beltinci v Celju premagali istoimensko moštvo s 3 : 0 in tretjič zmagali. V tretjem kolu prvenstva v tretji državni ženski odbojkarski ligi vzhod je druga ekipa Prevalj premagala Sonimex Radenci s 3 : 0, ekipa Stepa Branika pa ekipo Puconec s 3 : 0.

Stirol dvakrat v Soboti

Odbojkarji Pomgrada Pomurja iz Murske Sobote, ki so se tudi letos uvrstili na evropsko pokalno tekmovanje CEV, so za nasprotnika dobili močno ukrajinsko moštvo Stirol iz Gorlovke. Vodstvi ekip sta se dogovorili, da bodo obe tekmi odigrali v Murski Soboti. Prva tekma bo v soboto, 2. novembra, ob 18. uri v dvorani OŠ III v Murski Soboti, druga pa v isti dvorani v ponedeljek, 4. novembra, ob isti uri. V soboto bo predtekma ženskih ekip Sobote in Tilije iz Kočevja, ki tekmujeta v 1. državni B-ligi.

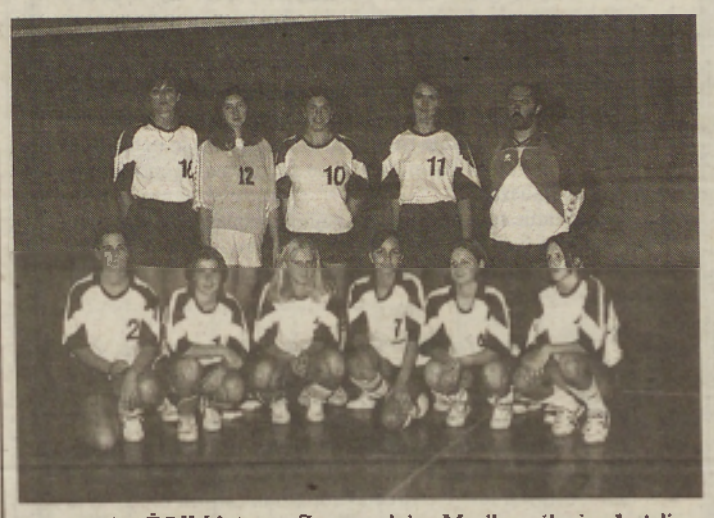

Odbojkarice ŽOK Ljutomer Zavarovalnica Maribor, članice 1. A-lige. Stojijo od leve: Adamina, Kolar, Vrečko, Lukienko, Kolednik (trener); čepijo: Ljubec, Kodila, Kosi, Vrbnjak, Šoštarič in Pirher. Fotografija: D. Topolinjak

Ne zgodi se vsak dan

zvezde vam kažejo

OVEN

Ona: Človeška nevoščljivost nima meja in to boš kaj kmalu okusila na svoji koži. Bilo bi koristno, da bi za nasvet prosila nekoga pametnejšega, saj se boš v nasprotnem primeru kaj hitro zapletla v popolno zmedo.

On: Pismo, ki ga pričakuješ, bo sicer prišlo, a bodo novice drugačne, kot predvidevaš. Nikakor ti ne bo uspelo preboleti zadeve, ki se ti je ponesrečila, a to še ni vzrok, da bi ostal sam in jezen na vse okoli sebe.

BIK

Ona: Najprej boš deležna delnega negodovanja, pozneje pa se bo vse zasukalo kot bi si lahko samo želela. S partnerjem se boš spustila v nenameravano investicijo, ki pa ne bo čisto po tvojem načrtu. Zaupaj mu!

On: Skrajni čas je že, da tudi ti poprimeš za delo, saj ti poležavanje v senci ne bo prineslo prav nobenega dobička. Konec tedna se ti obeta zanimiva avantura, ki se je nikakor ne splača zamuditi ...

DVOJČKA

Ona: Tvoji izgovori bodo precej prozorni, saj jim ne bodo nasedli niti tisti, ki bi jim sicer prav radi verjeli. Raje poskusi vse skupaj na malo drugačen način, še najbolje pa bo, če se zadevi odpoveš.

On: Ne verjemi prijateljem, ki te poskušajo odvrniti od sedanjega načina življenja in te imeti samo zase. Je že res, da s tem ne mislijo nič slabega, vendar pa imaš tudi ti pravico do svojega zasebnega življenja v dvoje.

RAK

Ona: Nekdo te bo spomnil obljube, ki si jo že skoraj pozabila. Seveda je samo od tebe odvisno, ali mu boš ustregla, vendar bi ne bilo pametno, če bi ga razočarala. Posledice bi lahko bile zelo boleče.

On: Nikar ne verjemi govoricam, ki jih razširja tvoj samozvani prijatelj, saj je resnica nekaj povsem drugega. Z odkritosrčnostjo ti bo uspelo tudi tam, kjer so se ustavili veliko večji osvajalci, kot si ti.

LEV

Ona: Nikar ne zamudi priložnosti, ki se ti bo ponudila. S prijatelji se boš odpravila na zanimiv potep, ki pa se bo končal na povsem nepričakovan način. Toda kaj hitro boš spревidela, kam pes taco moli.

On: Trma te bo pripeljala v situacijo, ko bo še najbolje vse skupaj pustiti in reševati, kar se še rešiti da. Še najbolje bo, da se zamisliš nad svojim nezavidljivim položajem, saj si take napake ne bi smel privoščiti.

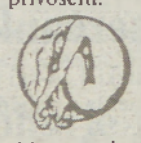

DEVICA

Ona: Pripravi se na odločilen korak, ki pa ti utegne spodleteti, če ne boš popolnoma zaupala v tisto, kar počneš. Prijateljeva pohvala bo mišljena predvsem kot pohvala tvojim sposobnostim, zato si je ne razlagaj kot ...

On: Nekdo se zelo trudi, da bi ti olajšal neprijetno situacijo, vendar pa ti ostajaš še naprej slep in zaverovan v nekaj, kar sploh ne obstaja. Poslovni načrti se ti lahko kaj hitro sprevržejo v pravo polomijo.

TEHTNICA

Ona: Čeprav se zavedaš, da ogromno tvegaš, boš vendarle storila to, kar te mika. Rezultat bo prav presenetljiv, povsem zunaj vseh tvojih pričakovanj, tako negativnih kot tudi pozitivnih. A vseeno ti bo razplet še kako všeč.

On: Ne misli toliko na prijateljičine namige, ampak se raje malo bolj posvečaj poslovnim stvarem. Streznitev ob koncu tedna ti bo prinesla dokončno spoznanje, da nisi tako nezmotljiv, kot si misliš ...

ŠKORPIJON

Ona: Prišel je čas, ko se boš morala dokončno odločiti, komu posvetiti svoja čustva. Vendar se bo pojavil nekdo povsem tretji, ki ti uspe še dodobra prekrižati tvoje načrte. Ob koncu tedna se ti obeta prijeten obisk.

On: Dobro bi bilo, če bi pomislil tudi na svoje prijatelje, saj te lahko le-ti kaj hitro pozabijo. Pozabil boš na dano obljubo, ki pa se je bodo drugi prav dobro spominjali. Predvsem pa tvoj trenutni partner.

STRELEC

Ona: Z obrekovanjem te bodo poskušali prizadeti predvsem tisti, ki ti zavidajo tvojo srečo. Ti pa boš uživala in se v prvi vrsti posvečala sebi in partnerju, ne pa njim. Obeta se ti precejšnje presenečenje na denarnem področju.

On: Prijeten pomenek se bo vse prehitro prevesil v nekaj povsem drugega in prav lahko se ti zgodi, da se boš zvečer znašel v tuji postelji. Toda nikar se s tem preveč ne hvali, kajti vse skupaj lahko pride na povsem napačna ušesa.

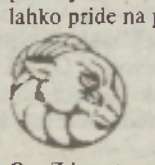

KOZOROG

Ona: Zadovoljstvo, ki ga boš občutila, ti bo nadomestilo vsa odrekanja, ki si jih vložila v dosego željenega cilja. Toda nikar se ne uspavaj, predvsem to velja za čustva tvojega partnerja.

On: Zdravstvenim težavam se bodo pridružile še finančne. Zaradi nepredvidenega dogodka boš moral kar precej seči v žep, in to se ti bo še dolgo poznalo. Pa še partner lahko kaj posumi in že bodo tu težave.

VODNAR

Ona: Ne ravnaš najbolj pametno, da živiš iz dneva v dan in ukrepaš, kot se ti v danem trenutku pač zazdi. Raje trdneje poprimi za delo in nehaj počivati na lovorikah, ki so že zdavnaj mimo. Enako velja tudi za ljubezen.

On: Hazardiranje se ti ne bo ravno najbolje obneslo pa tudi pretiranih izgub se ti ni treba bati. Prišlo bo novo obdobje, ki ti bo prineslo veliko več odgovornosti, zato je najbolje, da se na to tudi pošteno pripraviš.

RIBI

Ona: Potrebno bo začeti s shujševalno kuro, sicer bodo posledice še neprijetnejše, kot si misliš. Nikar si ne delaj nepotrebnih težav z denarjem, ampak raje uživaj, dokler še lahko.

On: Neka pohvala ti bo pomenila še veliko več kot konkreten poslovni uspeh, ki se ti obeta. Čeprav si videti karseda samozavesten in samostojen, tudi ti potrebuješ oporo in varnost osebe, ki te ljubi.

Človeški stolp

V katalonskem mestu Cerler imajo ob koncu septembra vsakoletno zabavo La Merce. Del praznovanja je tudi tekmovanje, ko poskušajo mladeniči postaviti najvišji »človeški stolp«. Stolp na posnetku je postavila skupina Minyons iz mesta Terrasa in je bil najvišji tega dne.

Olivno olje ni priporočljivo le proti arteriosklerozi, marveč je koristno tudi pri žolčnih kamnih. Pri manjših kamenčkih in pesku v žolčnem sistemu poznavalci priporočajo, naj bi bolnik 14 dni redno užival hladno prešano olivno olje (jedilno žlico zjutraj na tešče in zvečer). Potem naj bi 15 dan zjutraj na tešče spil 1/8 l olivnega olja, legel na desni bok in počival. V nekaj urah naj bi se iz žolčnega sistema izločili neprijetni kamenčki in pesek.

Mi v eton našon kunci države nemremo mimo toga, ka se ne bi zamislili nad trilateralno zvezo ali kak bi tou po domače povedali med dogovoron trej držav, ka bi se fküper hapili napraviti **evropski** koridor je čedno povedo moj pajdaš Bela. Te koridor bi naj bůu v ton, ka bi naj fkup potegnoli od Milana prejk Trsta pa Lublane do Budapešte pa Kijeva avtoceste, sodobne železnice, optične kable, pa gvüšno ešče daljnovode, pa mogouče plinovode, se je spouto Bela že negda namišleni linij. Tak ka bi se té mogo zvati evropsko prekmurski koridor. Najbole ga je v oči piknolo, ka de tou šlo **prejk** Lublane. Un pa genau zna, ka de tou šlo **mimo** Lublane, de pa gvüšno šlo skouz ete naš lejpi severovzhodni tau naše države. Se pravi tüdi prejk po Prekmurji pa prejk po našon lejpon Goričkon, za šteroga je negda že bilou predlagano, ka se zaščiti pa razglasi v narodni park. Ka letalski koridor tüdi ide prejk naši krajof nanč nej trbej gučati, ka Bela saki den vujška gleda te eroplanske črte, šteri je dnevno telko, ka ji ne folga prešteti gda je lejpo vrejme, pa čaka gda šteri na njegovo gümlo ali pa v prejgnjo ižo spadne, tak kak se tou zadnje čase jako pogosto dogaja po svejti. Sama sreča, pravi Bela, ka majo tej moderni eroplani takše šankrejte, ka vsebina ne letij doj, liki jo seboj vozijo, ovak bi tej naši lejpi kraji že bili ešče bole zasrani kak že so, pa kak ešče bodo s temi evropsko-prekmurskimi koridori, šteri so kak že povejdano, tak splanejrani pred nas postavleni.

Či smo že pri šankrejti trbej povedati, ka je Bela doubo grozno močne prebavne motnje v tej dnevaj, gda je gledo pa poslüjšo te predvolilne predstavitve kandidatof. Saki telko časa se njemi od toga želoudec, nej povejsi, liki zdigne ob misli, ka nas vse po ton čaka.

Brat Džouli

Vrnitev harmonike

Harmonika, ki jo njeni privrženci imenujejo »klavir revežev« in njeni nasprotniki »cvileča škatla«, se povsod po svetu umika iz družabnega življenja. Razen v Franciji. Tam je iz dneva v dan bolj priljubljena. V Parizu, središču evropske kulture, prirejajo ob koncu tedna »bal musette«, plese ob spremljavi harmonike. Tam se zbere vselej veliko ljudi, ki jih pritegne glas harmonike. Vzrok za vrnitev harmonike je treba pripisati predvsem temu, da nanjo ni težko igrati današnje zabavne glasbe. Vrh priljubljenosti je harmonika dosegla tik pred drugo svetovno vojno. Na francoskem podeželju na porokah še vedno igra v glavnem harmonikar. Harmonika izvira s Kitajskega, kjer so pred 5000 leti nastale orglice. V 19. stoletju je zašla v Evropo in tu so ji dodali zračni mehanizem, tipke in druge zboljšave. Seveda se je nato nehno spreminjala, dokler se ni razvila do današnje oblike.

Največja luksuzna ladja na svetu

Pred nedavnim so v ladjedelnici v Trstu splavili Carnival Destinity, največjo ladjo za luksuzna križarjenja na svetu. Dolga je 270 metrov, višja kot kip svobode, ima 16 palub s 1320 kabinami, sprejme pa lahko 3400 potnikov in tisoč članov posadke. Ladjo so gradili 20 mesecev. Za križarjenje po morjih bo nared že prihodnje leto, koliko pa bo takšno križarjenje stalo, še ni znano.

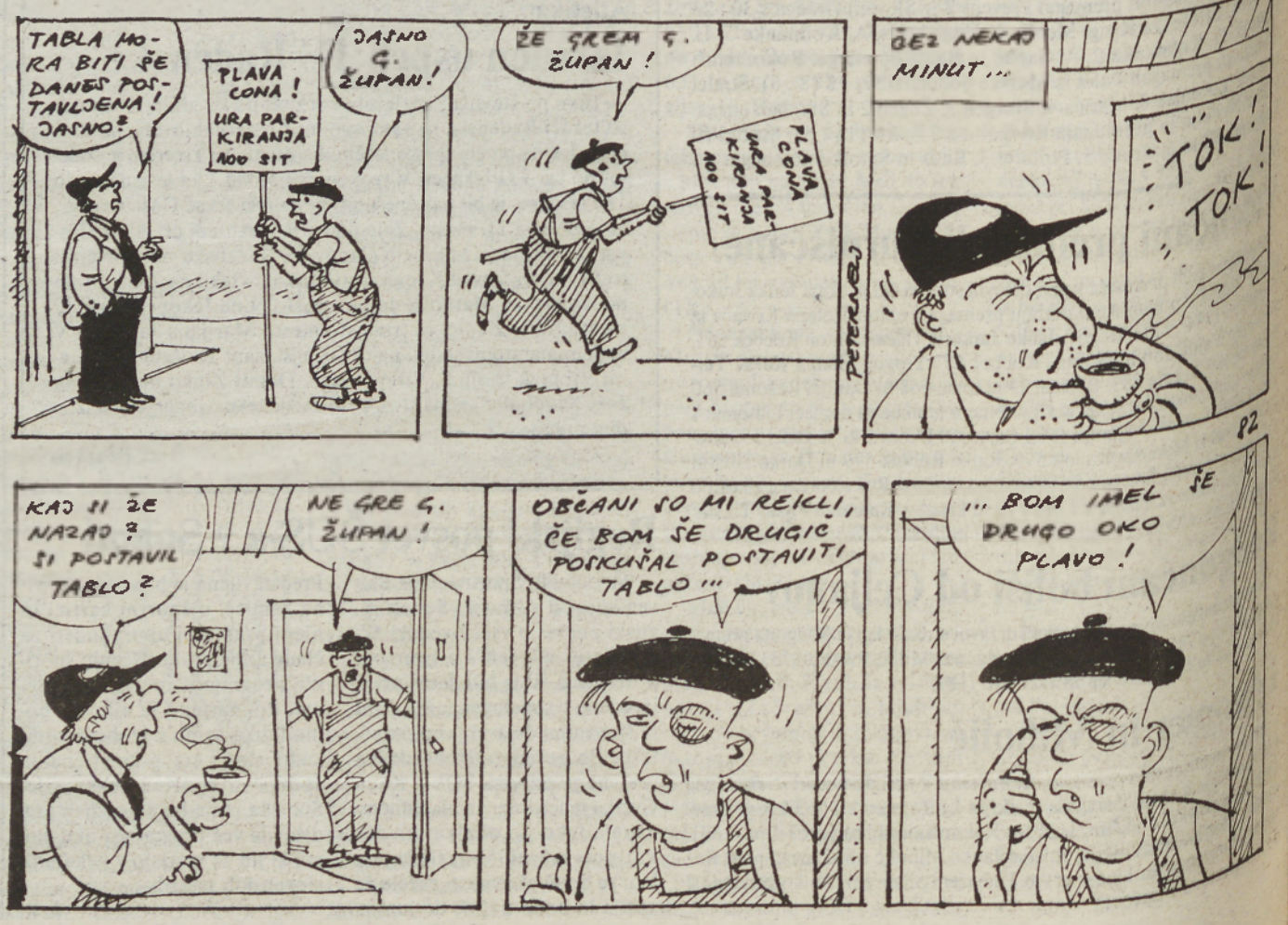

Pečenje kostanja

Lepa jesen, še posebno če je topla, skriva veliko svojih čarov. Eni hodijo gobarit, drugi imajo raje kostanj. Kostanj je dober tudi kuhan, a pravo veselje nam da le pečen. Mnogi bi ga spekli, pa ne vedo kako? Branko Horvat iz Turnišča nam je poslal predlog za izdelavo lastnega pekača za kostanj.

Če hočemo, da nam bo pekač rabil več let, da ne bo pregorel ali celo grdo zarjavel in da seveda ne bo predrag, je najbolje, da vzamemo potrebno pločevino od bobna starega pralnega stroja. Poleg pločevine pa potrebujemo še pribor za pečenje piščanca, ki ga ima vsak električni štedilnik.Ta pribor bomo uporabili le za vrtenje in zapiranje pekača, po kostanjevi sezoni pa ga lahko spet normalno uporabljamo.

Da bi dobili posodo z volumnom približno dva litra, je dobro, da izrežemo pravokotnik za valj z merami 55 x 25 cm. Ko smo izrezali plašč valja in mu pogladili ostre robove, ga oblikujemo v valj ter po dolžini zakovičimo ali privijemo z manjšimi vijaki. Sedaj imamo mero – premer za izdelavo pokrova in dna, ki sta prav tako lahko iz perforirane pločevine. Preden dno dokončno pritrdimo na plašč – valj, povečamo luknjo na sredini in naredimo še dva podolgovata utora, v katera pri peki vstavimo nabodalo za pečenje piščanca. (Na sliki sta dno iz polne pločevine, da se lepše vidita podolgovata utora, in luknja za središnsko os). Prav tako kot smo naredili luknje na dnu, jih moramo narediti tudi na pokrovu, da lahko posodo zapremo z drugim nabodalom. Potem dno trdno zakovičimo ali privijemo z vijaki na valj. Te spoje bi lahko tudi zavarili.

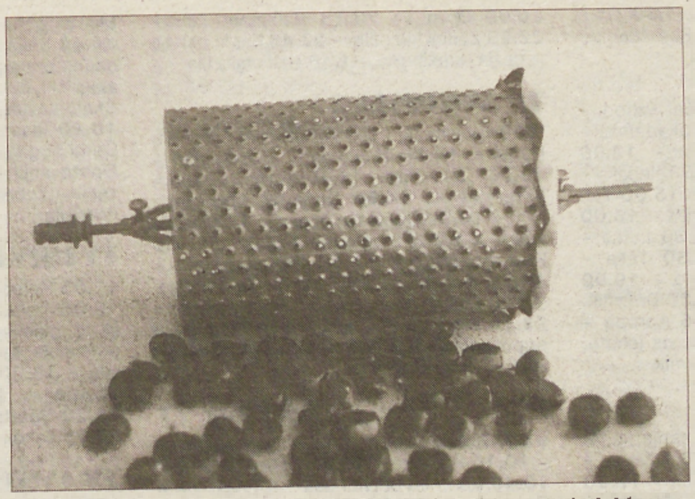

Tako smo dobili pekač, ki ga lahko uporabljamo v električni peči ali tudi zunaj na ražnju. Pri slednjem potrebujemo še dve rogovili, na kateri nataknemo os pekača. Če pa želimo kostanj peči v električni pečici, namestimo os pekača, kot da pečemo piščanca. Na sliki se vidi, kakšen je ta doma narejeni pekač.

Branko Horvat

Kuhajte z nami

Lovska rižota

Potrebujemo: 1,5 kg slabših delov divjačine, 1 korenček, 1 korenino peteršilja, košček zelene, 2 čebuli, 4 stroke česna, 3 žlice kisa, 10 dag prekajene slanine, 1 do 2 surova krompirja, 50 dag riža, 2 žlici gorčice, sol, timijan, majaron, lovorov list, limonino lupino, nekaj brinovih jagod in lističev rožmarina, poper.

Na kolesa zrezano zelenjavo skuhamo v slanem kropu. Ko je zelenjava kuhana, dodamo kis. Meso preložimo v dobro polščeno posodo in ga zalijemo z ohlajeno vodo z zelenjavo vred. Začinimo z začimbami, razen s poprom in gorčico. Tako pripravljeno meso obtežimo s porcelanastim krožnikom in pustimo na hladnem 2 dni. Nato meso in slanino zrežemo na koščke, ki jih damo v kozico. Dodamo še zelenjavo in začimbe ter pokrito dušimo do mehkega. Po potrebi prilivamo tekočino od kvaše. Pazimo, da ne prilijemo preveč, ker bi bila jed prekisla. Na koncu prilijemo še malo vode, da dobimo omako, ki jo zgostimo s surovim naribanim krompirjem. Omako še dosolimo po okusu, popopramo in popravimo z gorčico.

Riž skuhamo v slanem kropu. Tik preden nesemo jed na mizo, zmešamo meso z rižem ali pa meso naložimo v plasteh v skledi, vmes pa riž. Zraven serviramo endivijo s krompirjem ali drugo solato.

Kakšen bo on?

On bo v toplih barvah zemlje - gnetljiv kot glina, zmuzljiv kot pesek med prsti, trden kot sivi granit. K svoji podobi bo izbiral ustrezne suknjiče. Iz žepka bodo kukali v pravih barvah prelivajoči se svileni robci.

Hlače bodo mehko padale čez boke, ozki sijoči pasovi so modna zapoved. Ovratniki na suknjičih nič več ne spominjajo na peruti – ozki so in elegantni. Dolžina suknjiča: poljubna. Takša naj bi bila to jesen in zimo modna podoba moškega.

Nadležne žilice na obrazu

Rdeče žilice na obrazu so nadloga, ki muči mnogo žensk in malo moških. Krive so podkožne kapilare, ki pokajo in kot pajčevina prepredejo lica. Vzroki so različni – zadeva je pogosto dedna, tudi pomanjkanje hormonov, ki vplivajo na periferni krvni obtok, je eden pogostejših vzrokov. Velikokrat jih imajo ljudje z visokim krvnim tlakom ali motnjami presnove. Najočitnejši krivec pa je hladno in vetrovno vreme, še posebno če se mu pridruži močno sonce. Predvsem s smučanja ali planinskih izletov utegnemo priti zaznamovani z novimi in novimi odprtimi kapilarami. Zato nikoli ne hodite ven, ne da bi si obraz prej zaščitili s posebno kremo za občutljivo kožo. Dobro jo je imeti pri sebi ves dan. Stanovanje naj ne bo pretirano ogreto, ker bo vaša koža doživela šok vsakič, ko boste stopili na prosto. Za vodo, s katero si umivate obraz, naj velja, da ne sme biti niti mrzla niti topla. Prav tako se je treba odreči tonikom, ki vsebujejo alkohol. V kozmetičnih salonih odstranjujejo žilice z električno iglo, ki ne pušča brazgotin. Postopek utegne biti za bolj občutljive nekoliko neprijeten, kadar pa je žilic preveč, tudi ne daje zadovoljivih rezultatov.

Za utrditev kapilar je koristna kura s kapljicami iz borovnic, sadež namreč varuje žile.

Svetujemo

Za boljše mesne jedi

- Če je le mogoče, zrezkov in zarebrnic ne peremo, temveč jih le obrišemo s prtičem.
- Surovega mesa ne polagamo na suho desko, kajti suh les vsrkava mesni sok.
- Nekatere kose mesa med pripravo potolčemo in jim odstranimo kite in kožice. Zrezke in zarebrnice potolčemo le narahlo, da ne poškodujemo mesnih vlaken.
- Mesa ne prebadamo z vilicami, dokler ni kuhano, pečeno ali dušeno, da ne izteka mesni sok.
- Čebulo za mesne omake zarumenimo svetlo, temna je rada grenka.
- Večji pečeni, dušeni ali kuhani kosi mesa naj nekaj časa stojijo na toplem, ker tako ohranijo več mesnega soka in se lepše režejo.
- Plošče ali sklede pogrejemo, preden nanje naložimo meso. Polijemo ga z vročo juho ali mesnim sokom. Meso ostane dalj časa toplo, če ga obložimo z ustresnimi prilogami, na primer z zelenjavo, cmoki, krompirjem, rižem ...
- Na osebo in na obrok računamo 125–200 g mesa.

Kopel s soljo

Sol, ki jo dodate vodi za kopanje, pomaga pri slabem počutju in utrujenosti, z njo si preganjamo depresije, okrepimo prekrvavitev, omilimo revmatične in ženske bolezni pa tudi pri kožnih boleznih je zelo učinkovita. Kopeli s soljo so naporne, zato niso priporočljive za ljudi, ki imajo težave s srcem. Za kopeli je najboljša morska sol, ki vsebuje veliko kalija in magnezija. Kilogram soli vsujte v vodo, ki naj ima 34–37 stopinj, in počakajte, da se raztopi. V kadi ostanite največ četrt ure. Slana kopel je utrudljiva, zato je po njej najbolje leči v posteljo. Za ljudi , ki jih muči utrujenost, je priporočljiva kura, ki obsega 12 slanih kopeli, vendar med njimi pa ne sme miniti več kot tri dni. Po kuri se je treba slanim kopelim vsaj za pol leta odpovedati.

Sanje o krznenem plašču

Številne akcije borcev za pravice živali v Evropi in Ameriki so obrodile sadove. Pravo krzno je dokončno »iz mode«, modni hit letošnje sezone pa je umetno krzno, ki ga nobena ženska, ki da kaj nase, pred kratkim še pogledala ne bi. Na Kitajskem pa je drugače. Krzno je postalo statusni simbol novopečenih bogatašev, ki jih je iz dneva v dan več.

Otroci in krivi zobje

Dnevi naših šolarjev so res naporni, le malo jih je, ki se poleg učenja ukvarjajo še s kakšnim razvedrilom. Večina se jih v šolo vozi z avtom ali avtobusom, prečepi v klopeh nekaj ur, popoldne prebije pred televizorjem. Nič čudnega, da so posledice hude: nemir, nervoze, nespečnost, razdražljivost, glavoboli. Otroci, ki se premalo gibajo, hitro plačajo to napako - s slabo držo in kroničnimi problemi z zobovjem.

Vzrok je enostranska preobremenjenost mišičja. Slaba drža ter nepravilno in malomarno sedenje obremenjujejo le določene mišice, to pa občutno spreminja ravnovesje med čeljustnimi kostmi, obraznili mišicami, lego zob in normalnim ugrizom.

Starši naj torej skrbno pazijo, da od rosnih let dalje nadzorujejo držo svojih otrok, pazijo, da se bodo dovolj gibali na svežem zraku in skrbijo za pravilno čiščenje zob. Prvi znaki omenjenih težav so udrte prsi in kroglast trebuh. Ker otroci med šestim in devetim letom običajno dobijo 12 novih zob, je treba paziti, da bodo rasli ravno, prav tako pa preprečevati karies. To pomeni redno in pravilno čiščenje zob trikrat dnevno, obenem pa pravilno prehrano. Otroci naj jedo čim manj sladkarij, redno pa naj uživajo tabletke fluora.

Akne

Akne niso samo problem pubertetnikov, ampak precejšen del človeštva spremljajo v odrasli dobi. Povzročijo jih stres, hormonske in druge presnovne motnje v organizmu, čezmerno izločanje znoja in loja, onesnaženo okolje, neustrezna prehrana, jemanje kontracepcijskih tablet in drugih zdravil, pomanjkanje počitka, spanja in sprostitve, neustrezna nega kože in podobno. Pomemben korak v preprečevanju je analiza vzroka - zakaj in kdaj se pri človeku pojavijo mozolji, temu pa sledi terapija bodisi z lokalnimi sredstvi (alkohol, dezinficienti, sredstva ki sušijo akne) bodisi sistemsko (z antibiotiki). V naglici si lahko pomagate s tem, da mozolj močno obdelate z alkoholom ali pa ga prekrijete s pasto iz aspirina. Kadar je kožna sprememba obsežna, močneje otekla na nevarnem mestu (okrog oči, nosu in ust) in boleča, pojdite h kozmetičarki ali kar k zdravniku. Za blažje primere so na voljo tudi najrazličnejša kozmetična sredstva, ki mozolj prekrijejo in zdravijo hkrati.

AVTOR: ŠTEFAN HAJDINJAK	KIPAR	ANGLEŠKI POMORŠČAK IN PISATELJ (SIR WALTER)	TV UREDNIK PEČKO	IZBOKLINA SPODNJE ČELJUSTI	FRIDOLIN (KRAJŠE)	GLAVNI ŠTEVNIK	NIZKA GOZDNA RASTLINA
TEŽAVA							
VOJAŠKO STRANIŠČE							
LETOPIS, ZBORNIK							
MUSLIMAN MOŠKO IME					MESO NABODENO NA PALIČICO	INSTRUMENT IZ DRUŽINE LESENIH PIHAL	OSREDNJI PROSTOR RIMSKE HIŠE
OKRUTNA VLADARKA							
KRAJ NA LJUBLJAN BARJU			IZDELOVALCI GODAL IZ CREMONE, ITALIJA	ŽENSKI PEVSKI GLAS / PISATELJ FLEMMING			
PREVAL, KI POVEZUJE PAKISTAN IN AFGANISTAN							
VESTNIK	FRANCOSKI PISATELJ, ZAČETNIK SADIZMA	NOVO-ZELANDSKI DOMORODCI / OKVARA					
KEMIČNI ELEMENT: OZNAKA Sc							
ŽOGA ZUNAJ IGRIŠČA				ANTON NANUT / MILAN KUČAN			RADIJ
NEMŠKI INŽENIR (GOTTLIEB)							
ERBIJ			VIŠINSKA TOČKA				

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE – Graščak, Mariani, upornik, Nan, dol, DE, srna, elita, Novosel, Atena, Jan, Ken, Aek, hit, Granada, AO, Iran.

Vestnik

Televizijski spored od 1. novembra do 7. novembra

PETEK 1. NOVEMBRA

TV SLOVENIJA 1

10.25 Učimo se ročnih ustvarjalnosti
10.40 Pasje mesto, kanadska nanizanka
11.00 Zlata šestdeseta slovenske popevke
11.50 Sakralni koncert APZ Toneta Tomšiča
13.00 Poročila
13.05 Kolo sreče
13.35 Božanski dnevi, ameriški film
16.20 Operni zvoki
17.00 Dnevnik
17.10 Lahkih nog naokrog
18.00 Po Sloveniji
18.30 Risanka
18.50 Hugo
19.30 Dnevnik
20.00 Volitve '96
20.35 Slade Wright in New Swing, posnetek koncerta
22.40 Dnevnik
23.10 Sova
Kvantni skok, ameriška nanizanka
0.00 So leta minila, angleška nanizanka
0.30 Lesenjakova nevesta, tajvanski film

TV SLOVENIJA 2

11.50 Poslovna borza
12.00 Korenine slovenske lipe
12.20 Portret Frana Žižka
13.15 Umetniški večer
14.05 Kraljica Margot, francoski film
16.40 Kvantni skok, ameriška nanizanka
17.30 So leta minila, angleška nanizanka
18.00 Slovenski magazin
18.30 Koncert za mlade
19.30 V območju somraka, ameriška nanizanka
20.00 Umor prve stopnje, ameriška nadaljevanka, 2/23
20.45 Forum
21.00 Ethan Frome, ameriški film
22.40 La Boheme, avstralska opera

POP TV

8.30 Jutranji program - **9.30** MASH, ponovitev - **10.00** Santa Barbara, ponovitev - **11.00** Sedma sila, ponovitev - **12.00** POP-kviz, ponovitev - **12.30** Volitve '96, ponovitev - **13.00** Roseanne, nanizanka - **13.30** Papirni mesec, film - **15.30** POP 30 - **16.00** Mulci, nanizanka - **16.30** Santa Barbara, nanizanka - **17.30** Obalna straža, nanizanka - **18.30** POP-kviz - **19.00** Cosby, nanizanka - **19.30** 24 ur - **20.00** Urgenca, nanizanka - **21.00** Dosjeji X, nanizanka - **22.00** Nosferatu, film - **23.30** Lovec na glave, nanizanka - **0.30** 24 ur, ponovitev - **1.00** POP 30, ponovitev.

TV HRVAŠKA 1

7.55 Poročila - **8.00** Dobro jutro - **10.00** Poročila - **10.05** Izobraževalni program - **11.30** Za otroke - **12.00** Dnevnik - **12.20** Ljubezenske zveze, serija - **13.05** Santa Barbara - **13.50** Poročila - **13.55** Izobraževalni program - **14.55** Za otroke in mladino - **15.50** Poročila - **16.00** Dober dan, Hrvaška - **17.00** Dan mrtvih, prenos z Mirogoja - **19.30** Dnevnik - **20.15** Pol ure kulture - **20.45** Klasična glasba - **21.45** Istrski župnik, dokumentarna oddaja - **22.15** Opazovanja - **22.45** Klub, d. d. - **23.00** Živi planet, serija - **23.55** Poročila

TV HRVAŠKA 2

13.10 Koledar - **13.20** Dobiček, serija - **14.50** Klasična glasba - **15.50** Film - **17.25** Računalništvo - **17.55** Kolo sreče - **18.35** Hugo - **19.00** Divje srce, serija - **19.30** Dnevnik - **20.15** Zakon v Los Angelesu, ameriška nanizanka - **21.05** Ljubezenska zgodba, ameriški film - **22.35** Balada o divjih arabskih konjih, dokumentarni film - **23.15** Priložnostno delo, britanski film - **0.45** Srce zahoda, humoristična serija - **1.40** Košarka NBA

TV AVSTRIJA 1

6.00 Otroški program - **8.50** Benjaminove rožice - **9.50** Disneyev festival - **10.45** V deželi pred našim časom - **11.50** Heidi - **13.15** Oh, nebeški pes - **14.55** Oče z majhnimi napakami - **16.25** Super Mario Bros - **18.00** Dinozaverski otrok - **19.30** Čas v sliki - **20.00** Šport - **20.15** Film - **23.00** Na irokeški reki - **0.35** Čas v sliki - **0.35** Čas v sliki - **0.40** Nekdo mora ustreliti, film - **2.20** Sledi ne vodijo nikamor

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - **9.05** Moja hči živi na Dunaju - **10.20** Boginja maščevanja, film - **13.00** Čas v sliki - **13.05** Tukaj sem in tukaj ostanem - **14.35** Pogledati skozi prste, komedija - **16.10** Gozdar, film - **17.35** Po sledeh Hoffmannovih pripovedk - **19.00** Avstrija danes - **19.30** Čas v sliki - **20.15** Njegov najboljši prijatelj - **22.05** Čas v sliki - **22.10** Bambi '96 - **23.40** Preprosto - **0.20** Noč vizij - **3.30** Pogledi s strani

RTL

5.30 Poročila - **6.35** Dobri časi, slabi časi - **7.00** Točno ob sedmih - **7.30** Poročila - **7.35** Med nami - **8.00** Poročila - **8.05** Springfieldska zgodba - **9.00** Poročila - **9.05** Kalifornijski klan - **10.00** Bogati in lepi - **10.30** Glej, glej, kdo tukaj razbija - **11.00** Vroča nagrada - **11.30** Družinski dvoboj - **12.00** Opoldanski magazin - **12.30** Glej, kako razbija! - **13.00** Rockford - **14.00** Bärbel Schäfer - **15.00** Ilona Christen - **16.00** Hans Meiser - **17.00** Jeopardy! - **17.30** Med nami - **18.45** Poročila - **19.10** Eksplozivno - **19.40** Dobri časi, slabi časi - **20.15** Mini playback šov - **21.15** Oslovski brat - **22.15** Sedem dni - sedem glav - **23.15** T. V. cesar - **0.00** Dnevnik - **0.30** Akti z ulice - **1.30** Glej, glej, kdo tukaj razbija - **3.15** Poročila

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaška TV - **6.00** Sončni vzhod - **9.00** Poročila - **9.10** Športna akademija - **9.35** Dopoldne - **11.05** Dallas - **12.00** Poročila - **12.05** Posel - **12.25** Telepakk - **14.10** Narodnostne oddaje - **15.00** Poročila - **15.10** Madžarska danes - **16.00** Poročila - **16.05** Posel - **16.30** Lutke - **17.00** Za upokojence - **17.30** Teka - **17.45** 15 minut - **18.00** Okno - **19.00** Pravljica - **19.15** Ažurno - **19.30** Dnevnik, šport - **20.25** Dallas - **21.25** Apropo - **22.10** Werkfilm - **22.30** Lovec na jelene, ameriški film, 2. del - **0.00** Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

12.00 Siesta - **14.55** Doba sanjarjenja, madžarski film (č.-b.) - **16.30** Glasba - **16.35** Svet knjige - **16.45** Greh - **17.30** Regionalni program - **18.00** Skippy - **18.30** Vesoljske igre - **19.05** Popotnik - **19.55** Očigledno - **20.10** Leto 1956 po štiridesetih letih - **21.00** Dnevnik - **21.10** Policijska poročila - **21.15** Tip hop, kviz - **21.45** Objektiv - **22.35** Pregled tiska - **22.40** Športna stava - **23.00** Requiem, koncertni film

SOBOTA 2. NOVEMBRA

TV SLOVENIJA 1

8.25 Radovedni Taček: Kraljica
8.45 Jakec in čarobna lučka
8.55 Male sive celice, kviz
9.40 Zgodbe iz školjke
10.15 Učimo se tujih jezikov: Angleščina
10.30 Trio Barocco Forte
11.10 Svet dinozavrov, ameriška serija
11.40 Analitična mehanika
12.10 Tednik
13.00 Poročila
13.05 Hugo
14.45 Reka upanja, francoska nadaljevanka, 17/18
15.40 Kinoteka: Ženska na obali, ameriški film (čb)
17.00 Dnevnik
17.10 Boj za obstanek, angleška serija
18.00 Na vrtu
18.35 Hugo
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik
20.00 Teater Paradižnik
21.05 Za tv-kamero
21.30 National Geographic, ameriška serija
22.30 Dnevnik
23.00 Sova
Kvantni skok, ameriška nanizanka
23.50 Večni sanjač, ameriška nanizanka
0.15 Vojak in pol, ameriški film

TV SLOVENIJA 2

9.10 Slide Wright in New Swing, posnetek koncerta
11.10 Mostovi
11.40 Zgodovinska kitajska mesta, ameriška serija
12.35 Skrivnostni svet A. Clarka, angleška serija
13.00 Tenis, polfinale ATP-turnirja
16.25 Košarka NBA
17.55 Kvalifikacije za SP v rokometu
Slovenija - Italija, prenos
19.30 V območju somraka, ameriška nanizanka
20.00 Ena kuha, druga ne, ameriški film
21.35 Sobotna noč

POP TV

8.00 Mož pajek, risana serija - **8.30** Junak akcije, mladinska serija - **9.00** Zvezdne steze, risana serija - **9.30** Kje je Wally, risana serija - **10.00** Max Glick, mladinska serija - **10.30** Življenje z otroki, nadaljevanka, 1. del - **12.00** Lois & Clark: Nove Supermanove dogodivščine, nanizanka - **13.00** Calamity Jene, film - **15.00** Obraz tedna, ponovitev - **15.30** V družinskem krogu, nanizanka - **16.00** Hokey, reportaža - **16.30** Svet športa - **17.30** Vesoljski bojevniki, nanizanka - **18.30** Prijatelji, nanizanka - **19.00** Varuška, nanizanka - **19.30** 24 ur - **20.00** Filmske uspešnice: Begunec, film - **22.30** Teksaški mož postave, nanizanka - **23.30** Francoska zveza, film - **1.30** 24 ur, ponovitev.

TV HRVAŠKA 1

9.00 Poročila - **9.15** Risanka - **9.40** Film za mlade - **11.00** Prizma - **12.00** Dnevnik - **12.20** Dokumentarna oddaja - **12.50** Potovanje v prihodnji čas, film za mlade - **13.40** Rezerviran čas - **14.00** Legende s severa, kanadski film - **15.50** Filipovi otroci - **16.20** Televizija o televiziji - **16.50** Poročila - **16.55** Holywoodski akterji, dokumentarna serija - **17.20** Dokumentarna oddaja - **18.05** Za otroke - **19.30** Dnevnik - **20.15** Mississipi v plamenih, ameriški film - **22.15** Opazovanja - **22.45** Polnočna premiera - **0.15** Poročila

TV HRVAŠKA 2

15.35 Koledar - **15.45** S knjigo v glavo - **16.30** Zakon v Los Angelesu, serija - **17.15** Mladi Indiana Jones, serija - **18.00** Mediteraneo - **18.30** Dokumentarna oddaja - **19.30** Dnevnik - **20.15** Grozljivka - **21.15** Neskočno potovanje, serija - **22.15** Dosjeji X, serija - **23.05** Zlati gong, glasbena oddaja

TV AVSTRIJA 1

6.00 Confetti TV - **9.50** Sobotna igra - **12.05** Harry in Hendersonovi - **12.25** Kalifornijski klic v sili - **13.10** Življenje in jaz - **13.35** Čudovita leta - **16.25** Beverly Hills - **18.00** Nogomet - **19.30** Čas v sliki - **20.00** Šport - **20.15** Rainman, film - **22.20** Zadnji klic, film - **23.45** Ta, ki prihaja iz dežja, kriminalka - **1.40** Rainman, film

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - **9.05** Halo Avstrija, halo Dunaj - **10.30** Kali Yung, 2. del, film - **13.00** Čas v sliki - **13.10** Dvanajst Babenbergerjev - **14.50** Dunaj, mesto mojih sanj - **16.30** Dežela in ljudje - **17.00** Čas v sliki - **17.05** Pogled v deželo - **17.35** Kdo me hoče - **17.53** Religije sveta - **18.30** Konflikti - **19.00** Avstrija danes - **19.30** Čas v sliki - **20.15** Pojoča Avstrija - **22.15** Čas v sliki - **22.25** Hoffmannove pripovedke - **0.25** Čas v sliki - **0.05** Čas v sliki - **2.40** Nogomet

RTL

5.30 Otroški spored - **8.30** Disneyev team - **10.15** Risanke - **10.30** Disneyev klub - **10.40** Na krilih pravičnosti - **11.15** Power Rangers - **11.45** Maskirani jezdec - **12.30** Polna hiša - **13.00** Življenje in jaz - **13.55** Princ iz Bel-Aira - **14.50** Grozno prijazna družina - **16.50** Melrose Place - **18.45** Poročila - **19.10** Eksploziv - **20.15** Sanjska poroka - **22.00** Kako prosim? - **23.00** RTL v soboto ponoči - **0.00** Maksimalna sila, film - **3.20** Beverly Hills

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaška TV - **6.00** Sončni vzhod - **8.00** Otroški program - **10.00** Ne bom kupil več poljubčkov, film - **11.45** Narodne - **12.00** Poročila - **12.05** Ponovitve - **13.30** Ponujam - **14.00** Iz oči v oči s Hollywoodom - **14.30** Beli Čekan, ameriški film - **16.15** Magazin za srčne zadeve - **17.05** Osamljeni planet - **17.30** Gyögy Illés, portret - **18.05** Za boljši jezik - **18.15** Štorije - **18.30** Kolo sreče - **18.55** Pravljica - **19.15** Ažurno - **19.30** Dnevnik, šport - **20.35** 141 minut od nedokončanega stavka, madžarski film - **23.00** Ekskluzivno - **23.25** Tvoja božanska postelja, španski film

TV MADŽARSKA 2

7.00 Za kmetovalce - **7.30** Narodnostne oddaje - **10.05** Za otroke - **11.00** Veliki zid, serija - **12.00** Igra orkester Rajko - **12.25** Pratika - **12.30** Zamejski Madžari - **13.00** Prometna varnost - **13.05** Avtomagazin - **13.35** Kratki filmi - **15.05** Stiki brez meja - **15.30** Trend - **16.00** Naj... - **16.30** Horizont - **17.00** Športni program - **19.05** Familija - **20.00** Tema - **20.30** Slovo od življenja - **21.30** Volitve po ameriško - **22.05** Noč, od gledališča do gledališča

NEDELJA 3. NOVEMBRA

TV SLOVENIJA 1

8.40 Živ žav
9.30 Sredi galaksije zavij levo, avstralska nanizanka
9.55 Nedeljska maša
11.00 Vsi smo ena družina, japonsko-kanadska serija
11.30 Obzorja duha
12.00 Ljudje in zemlja
12.30 Slovenski ljudski plesi
13.00 Poročila
13.05 Hugo
13.35 Karaoke
14.35 Nedeljska reportaža
15.05 Dlan v dlani
15.20 Žepnina, ameriški film
17.00 Dnevnik
17.10 Zavrtimo stare kolute
17.50 Po domače
19.10 Risanka
19.15 Loto
19.30 Dnevnik
19.50 Zrcalo tedna
20.10 ZOOM, razvedrilna oddaja
21.10 Večerni gost
22.10 Dnevnik
22.20 Šport v nedeljo

TV SLOVENIJA 2

9.10 Dvojčici, nemški film (čb)
10.50 Lahkih nog naokrog
11.35 Na vrtu
12.05 Kvantni skok, ameriška nanizanka
12.55 Kinoteka: Ženska na obali, ameriški film (čb)
14.00 Tenis, finale ATP-turnirja
17.55 DP v košarki
19.30 V najboljši družini, norveška nadaljevanka, 1/21
20.00 Prevzetnost in pristranost, angleška nadaljevanka, 2/6
20.50 Noč na zemlji, ameriški film
22.50 Novice iz sveta razvedrila

POP TV

8.00 Pink panter, risanka - **8.30** Peter pan, risanka - **9.00** Kapitan Zed, risanka - **9.30** Kimba – beli levček, risanka - **10.00** Robot, risanka - **10.30** Detektiva in pol, nanizanka - **11.00** Radovedna Nancy, nanizanka - **11.30** Kuharske mojstrovine, kulinarična oddaja - **12.00** Razprtije, nanizanka - **13.00** V zraku, film - **14.30** Boks (Holmes : Woodhall) - **15.30** ITC- magazin, ponovitev - **16.00** Teksaški mož postave, ponovitev filma - **17.00** Ljubezen na Donavi, nadaljevanka - **18.00** Mešani občutki, film - **19.30** 24 ur - **20.00** Nedeljski film: Kobilica - **22.00** Hokej - **23.00** Na sever, nanizanka - **0.00** Sovražnik moj, film - **1.30** 24 ur, ponovitev.

TV HRVAŠKA 1

9.25 Poročila - **9.30** Svet živali, serija - **10.00** Bodi prvak, otroška serija - **11.00** Otroški festival - **11.30** Show Sanje Doležal - **12.00** Dnevnik - **12.20** Kmetijska oddaja - **13.10** Folklorna oddaja - **13.40** Mir in dobrota - **14.15** Opera Box - **14.45** Šaljivi hišni video - **15.10** Stik, glasbena oddaja - **15.45** Razdeljeni Richard, ameriški film - **17.15** Poročila - **17.20** Skrita kamera - **17.45** Gettysburg, serija - **18.40** Risanka - **19.30** Dnevnik - **20.15** Če bi pogledi ubijali, ameriški film - **21.45** Opazovanja - **22.15** Vodnik za dober seks, serija - Svetloba v temi, ameriški film - **0.10** Poročila

TV HRVAŠKA 2

12.05 Koledar - **12.15** Dosjeji X, serija - **13.05** Polnočna premiera - **15.35** Zlati gong, glasbena oddaja - **16.35** Neskočno potovanje, serija - **17.35** Bamberški simfoniki - **18.20** Zadnji stroj, serija - **19.30** Dnevnik - **20.15** Dokumentarni film - **21.20** Športna oddaja - **22.30** Vidikon - **23.15** Zakonski pristan, humoristična serija

TV AVSTRIJA 1

630 Confetti TiVi - **11.05** Disneyev festival - **12.25** Eurodnevi - **12.55** Šport - **14.50** Mr. Baseball - **16.30** Dva misijonarja - **18.00** Srček - **18.25** Kuharske mojstrovine - **18.30** Šport v soboto - **19.30** Čas v sliki - **20.15** Vse moje hčere - **21.05** Naš učitelj dr. Specht - **21.50** Čas v sliki - **22.00** K stvari - **23.15** Vizije - **23.20** Apropos, film - **23.50** Nagrada Josepha Rotha - **0.20** Filmski kasino: Kafka, film - **2.15** Zadnji klic

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - **9.05** Domačijski film - **10.30** Teden kulture - **11.00** Tiskovna konferenca - **13.00** Čas v sliki - **13.30** Domovina, tuja mati - **14.15** Divje življenje - **14.45** Zmeraj jezni, komedija - **16.15** Igra življenja - **17.05** Klub za seniorje - **17.55** Lindenstrasse - **18.25** Kristus skozi čas - **18.30** Avstrija v sliki - **18.55** Kuharske mojstrovine - **19.00** Avstrija danes - **19.30** Čas v sliki - **20.00** Pogled s strani - **20.15** Kri na svileni koži - **21.45** Šport - **21.50** Columbo - **23.30** Sedem najboljših let - **3.50** Sedem najboljših let

RTL

5.30 Otroški spored - **9.00** Klasične risanke - **9.45** Disneyev Aladin - **10.45** Clever&Smart - **11.15** Alaska - **12.05** Disneyeva filmska parada - **12.20** S trnjem postlana pot - **14.10** Ekipa A - **16.05** Herkules - **17.45** Živali iščejo dom - **18.45** Poročila - **19.10** Klic v sili - **20.15** Klovn, film - **22.10** Spieglov tv-magazin - **23.00** Prime Time - **23.15** M.A.N.T.I.S. - **2.10** Temne sence - **4.35** Hans Meiser

TV MADŽARSKA 1

7.30 Otroški program - **9.00** Nedeljski magazin - **11.00** Glasbeni pogovor - **12.00** Poročila - **12.05** Minute za srečo - **12.30** Melodije - **13.00** Strela z jasnega - **14.15** Odgovarjamo na telefone - **14.30** Reportaža - **15.05** Znanstveni poročevalec - **15.35** Verski program - **16.00** Disneyjeve risanke - **17.05** Varstvo mest - **17.55** Vinska pesem - **18.30** Kolo sreče - **19.00** Teden, vmes Dnevnik - **20.20** Nepričakovana ljubezen, film - **22.00** Brandeburški koncert - **22.20** Frigyes Karinthy - **23.05** Etelka Csavlek, portret

TV MADŽARSKA 2

7.30 Kje, kaj? - **8.00** Julijin program - **8.30** Zgodovina književnosti - **9.00** Vesoljske igre - **9.30** Compfair '96 - **10.00** Kviz za mlade zakonce - **11.00** Športni program - **13.00** Tv-magister - **14.00** Čudovita Zemlja - **14.30** Begavčki - **15.05** Od mize in postelje - **16.00** Policija sveta - **16.35** Ljudje v naravi - **17.05** Gimnazija strtih src - **18.00** Kultura bivanja - **18.30** Tranzit - **19.00** Nezreli - **19.30** Pravljica - **19.45** Zgodbe o nastanku narodov - **20.10** Koncert - **21.40** Okolje - **21.45** Pregled tiska - **21.50** Telešport - **23.10** Leto 1956 - mednarodni odmev, okrogla miza

PONEDELJEK 4. NOVEMBRA

TV SLOVENIJA 1

9.25 Vilinček z lune
10.25 Otroški zbori
10.55 Noč na zemlji, ameriški film
13.00 Poročila
13.05 Novice iz sveta razvedrila
14.00 Zrcalo tedna
14.15 Za tv-kamero
14.35 Forum
14.50 Nedeljska reportaža
15.20 Večerni gost
16.20 Dober dan, Koroška
17.00 Dnevnik
17.10 Radovedni Taček: Dimnik
17.30 Očividec, angleška serija
18.00 Po Sloveniji
18.40 Risanka
18.50 Lingo, tv-igrica
19.20 Žrebanje 3 x 3
19.30 Dnevnik
20.00 Volitve '96
21.25 Roka rocka
22.30 Dnevnik
23.00 Sova
Kvantni skok, ameriška nanizanka
23.50 Noro zaljubljena, ameriška nanizanka

TV SLOVENIJA 2

11.30 Učimo se tujih jezikov: Angleščina
11.45 Reka upanja, francoska nadaljevanka, 5/18
12.40 Teater Paradižnik
13.40 Sobotna noč
15.40 Šport v nedeljo
16.25 Wildbach, nemška nanizanka
17.15 Kvantni skok, ameriška nanizanka
18.05 Simpsonovi, ameriška nanizanka
18.30 Sedma steza
19.00 Noro zaljubljena, ameriška nanizanka
19.30 V najboljši družini, norveška nadaljevanka, 2/21
20.00 Svetovni mojster, nemška drama
21.10 Osmi dan
21.40 Turistična oddaja
22.10 Svet poroča
22.40 Brane Rončel izza odra

POP TV

9.00 Jutranji program: Tele 59 - **10.00** Santa Barbara, ponovitev - **11.00** Razprtije, ponovitev - **12.00** POP-kviz, ponovitev - **12.30** Kuharske mojstrovine, ponovitev - **13.00** Alexa: Ljubezenska zgodba, nanizanka - **13.30** Ljubezen na Donavi, ponovitev - **14.30** Radovedna Nancy, ponovitev - **15.00** Max Glick, ponovitev - **15.30** POP 30 - **16.00** Mulci, nanizanka - **16.30** Santa Barbara, nanizanka - **17.30** Obalna straža, nanizanka - **18.30** POP-kviz - **19.00** Cosby, nanizanka - **19.30** 24 ur - **20.00** Hello Dolly, film - **22.00** Volitve '96 - **22.30** Športna scena - **23.30** Sedma sila, nanizanka - **0.30** Mož pravice, nanizanka - **1.30** 24 ur - **2.00** POP 30, ponovitev.

TV HRVAŠKA 1

7.55 Poročila - **8.00** Dobro jutro - **10.00** Poročila - **10.05** Izobraževalni program - **11.30** Modul 8 - **12.00** Dnevnik - **12.20** Ljubezenske zveze, serija - **13.05** Santa Barbara - **13.50** Poročila - **13.55** Izobraževalni program - **14.55** Za otroke - **15.50** Poročila - **16.00** Dober dan, Hrvaška - **17.05** Ženske v hrvaški zgodovini, izobraževalna oddaja - **17.35** Dom in svet - **18.10** Kolo sreče - **18.40** Danes v skupščini - **19.30** Dnevnik - **20.15** Mesec Alabame, drama - **21.15** Z namenom in razlogom - **22.15** Opazovanja - **22.50** Moč denarja - **23.10** Matador, španski film - **0.50** Poročila

TV HRVAŠKA 2

15.10 Koledar - **16.05** Divja roža, ameriški film - **17.35** Mestece Peyton, serija - **18.35** Hugo - **19.00** Divje srce, serija - **19.30** Dnevnik - **20.15** Murphy Brown, serija - **20.45** Leto 1947, dokumentarna serija - **21.40** Petica - **22.50** Leteči odred, serija - **23.40** Koraki, glasbena oddaja

TV AVSTRIJA 1

6.30 Confetti - **10.30** Dinozavrski dojenček - **12.05** Wickie in močni možje - **14.55** Naša mala farma - **15.45** Vesoljska ladja Enterprise - **16.30** Knight Rider - **17.15** Vsi pod eno streho - **17.40** Kdo je tukaj šef? - **18.05** Polna hiša - **18.30** Krepka družina - **19.30** Čas v sliki - **20.00** Šport - **20.15** Resnični možje, komedija - **21.40** Pretepeni mož - **23.15** Catlow, film - **0.55** Skorajda popolni bančni rop, film - **2.30** Čas v sliki - **3.05** Schiejok vsak dan

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - **10.35** Bogati in lepi - **11.05** Pogledi s strani - **11.20** Milijonsko kolo - **12.00** Čas v sliki - **12.35** Tedenski pregled - **13.00** Čas v sliki - **13.10** Orientacija - **13.40** Kalifornijski klan - **14.25** Sposojeni dedek - **15.15** Bogati in lepi - **16.00** Schiejok vsak dan - **17.00** Čas v sliki - **17.05** Dobrodošli v Avstriji - **19.00** Avstrija danes - **19.30** Čas v sliki - **20.00** Pogledi s strani - **20.15** Belo-modre zgodbe - **21.05** Tema - **22.00** Čas v sliki - **22.30** Večer kulture, prenos - **1.30** Pogled s strani - **1.35** Kalifornijski klan - **2.20** Bogati in lepi - **4.10** Videonoč

RTL

5.30 Poročila - **5.32** Dobro jutro - **5.35** Bogati in lepi - **6.00** Poročila - **6.05** Sledge Hammer - **6.30** Poročila - **6.35** Dobri časi, slabi časi - **7.00** Točno ob sedmih - **7.30** Poročila - **7.35** Med nami - **8.00** Poročila - **8.05** Springfieldska zgodba - **9.00** Poročila - **9.05** Kalifornijski klan - **10.00** Bogati in lepi - **10.30** Moja mala Soledad - **11.00** Vroča nagrada - **11.30** Družinski dvoboj - **12.00** Opoldanski magazin - **12.30** Glej, glej, kdo razbija - **13.00** Rockford - **14.00** Bärbel Schäfer - **15.00** Ilona Christen - **16.00** Hans Meiser - **17.00** Jeopardy - **17.30** Med nami - **18.00** Dober večer - **18.45** Poročila - **19.10** Eksplozivno - **19.40** Dobri časi, slabi časi - **20.15** Columbo - **21.45** RTL-magazin - **23.00** Deset pred enajsto - **23.30** Ekskluzivno: kino - **0.00** Dnevnik - **0.30** Cheers - **1.00** Sledge Hammer - **1.30** Glej, glej, kdo tukaj razbija - **2.00** Bärbel Schäfer - **2.55** Dnevnik - **3.20** Ilona Christen - **4.10** Hans Meiser - **5.05** Eksplozivno

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaška TV - **6.00** Sončni vzhod - **9.00** Poročila - **9.10** Športna akademija - **9.35** Dopoldne - **11.00** Disneyjevi filmi - **12.00** Poročila - **12.05** Posel - **12.25** Telepakk - **14.10** Narodnostne oddaje - **15.00** Poročila - **15.10** Repete, za šolarje - **16.00** Poročila - **16.30** Angleško podeželje - **17.00** Vklopi - **17.30** Civilna korajža - **18.00** O veri - **18.10** Begavčki - **18.15** Posel - **18.30** Kviz - **19.00** Pravljica - **19.15** Ažurno - **19.30** Dnevnik - **20.10** Beg ob veliki poplavi - **20.40** Dempsey in Makepeace, kriminalka - **21.35** Panorama - **22.10** Beli vitez, serija - **23.10** Balet - **23.55** Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

14.00 Zasedanje parlamenta - **17.05** Zračni prevozniki - **18.00** Regionalni program - **18.15** Znanstveni poročevalec - **18.45** Šport - **21.00** Dnevnik - **21.10** Policijska poročila - **21.15** Telesreča, igra na srečo - **21.45** Kultura - **22.00** Objektiv - **22.35** Pregled tiska - **22.50** Dokumentarni film

Televizijski spored od 1. novembra do 7. novembra

TOREK 5. NOVEMBRA

TV SLOVENIJA 1

10.20 Pravljica o Biserki
10.30 Neke strašne noči, mladinski film
11.20 Dvojčici, nemški film (čb)
13.00 Poročila
13.05 Lingo
14.10 Vsi smo ena družina, japonsko-kanadska serija
14.40 Obzorja duha
15.10 Svetovni mojster, nemška drama
16.20 Mostovi
17.00 Dnevnik
17.10 Sredi galaksije zavij levo, avstralska nanizanka
17.35 Jakec in čarobna lučka
18.00 Po Sloveniji
18.30 Umetniki za svet
18.40 Risanka
18.50 Kolo sreče
19.30 Dnevnik
20.00 Volitve '96
20.35 Italijanski fašizem, dokumentarna oddaja
21.25 Beli vitez, švedska nadaljevanka, 2/4
22.30 Dnevnik
22.55 Poslovna borza
23.10 Sova
Splošne poizvedbe, francoska nanizanka
0.40 Davov svet, ameriška nanizanka

TV SLOVENIJA 2

12.05 Osmi dan
12.35 Boj za obstanek, angleška serija
13.25 Slovenski magazin
13.55 Koncert simfonikov RTV
14.55 ZOOM
15.55 Pustolovščine in odkritja, italijanska serija
16.25 Sporočilo iz Vietnama, ameriška nadaljevanka, 2/4
17.10 Kvantni skok, ameriška nanizanka
18.00 Castlovi, angleška nadaljevanka, 13/26
18.30 Svet dinozavrov, ameriška serija
19.00 Davov svet, ameriška nanizanka
19.30 V najboljši družini, norveška nadaljevanka, 3/21
20.00 Wildbach, nemška nanizanka
21.50 Studio City
21.50 Opus
22.40 Somrak stoletja
0.20 Studio City, ponovitev

POP TV

8.30 Jutranji program: Tele 59 - 9.30 Gradi hišo, risana serija - 10.00 Santa Barbara, ponovitev - 11.00 Sedma sila, ponovitev - 12.00 POP-kviz, ponovitev - 12.30 Volitve '96, ponovitev - 13.00 Kuharske mojstrovine, ponovitev - 13.30 Športna scena, ponovitev - 14.30 Zadeva Beiderbecke, nadaljevanka - 15.30 POP 30 - 16.00 Mulci, nanizanka - 16.30 Santa Barbara, nanizanka - 17.30 Obalna straža, nanizanka - 18.30 POP kviz - 19.00 Cosby, nanizanka - 19.30 24 ur - 20.00 Ograje našega mesta, nanizanka - 21.00 Newyorška policija, nanizanka - 22.00 Volitve '96 - 22.30 MASH, nanizanka - 23.00 Aerodrom - 23.30 Sedma sila, nanizanka - 0.30 Mož pravice, nanizanka - 1.30 24 ur, ponovitev - 2.00 POP 30, ponovitev.

TV HRVAŠKA 1

7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezenske zveze, serija - 13.05 Santa Barbara - 13.50 Poročila - 13.55 Izobraževalni program - 14.55 Za otroke - 15.50 Poročila - 16.00 Dober dan, Hrvaška - 17.05 Živeti z ... - 17.35 Turistični magazin - 18.10 Kolo sreče - 18.40 Danes v skupščini - 19.30 Dnevnik - 20.15 V iskanju dokumentarna oddaja - 20.45 Tv-parlament - 22.15 Opazovanja - 23.05 Zaljubljeni kralj, španski film - 0.50 Poročila

TV HRVAŠKA 2

17.00 Koledar - 17.10 Koraki, glasbena oddaja - 17.55 Profili, dokumentarna serija - 18.35 Hugo - 19.00 Divje srce, serija - 19.30 Dnevnik - 20.15 Serijski film - 21.05 Imitacija življenja, ameriški film - 23.00 Zgodovina rock and rolla

TV AVSTRIJA 1

6.00 Confetti - 12.00 Moj živalski leksikon - 14.55 Naša mala farma - 15.40 Vesoljska ladja Enterprise - 16.30 Knight Rider - 17.20 Vsi pod eno streho - 17.45 Kdo je tukaj šef? - 18.10 Polna hiša - 18.35 Krepka družina - 19.00 Nor nate - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 F/X smrtne igre, film - 22.05 Nogomet - 23.10 Beat Stab - 2.10 Čas v sliki - 2.45 Schiejok vsak dan - 3.45 Dobrodošli v Avstriji

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.10 Schiejok vsak dan - 10.15 Bogati in lepi - 11.05 Avstrija danes - 12.00 Čas v sliki - 12.10 Tema - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Konflikti - 13.40 Kalifornijski klan - 14.25 Sposojeni dedek - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Schiejok vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas - 20.00 Pogledi s strani - 20.15 Univerzum - 21.15 Reportaža - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Na kraju dogodka - 23.00 Volitve v ZDA - 0.05 Otroci v svetu posla

RTL

5.30 Dobro jutro - 5.35 Bogati in lepi - 6.00 Sledge Hammer - 6.35 Dobri časi, slabi časi - 7.00 Točno ob sedmih - 7.35 Med nami - 8.05 Springfieldska zgodba - 9.00 Kalifornijski klan - 10.00 Bogati in lepi - 10.30 Moja mala Soledad - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Opoldanski magazin - 12.30 Glej, glej, kdo tukaj razbija - 13.00 Rockford - 14.00 Bärbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 18.45 Poročila - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Dvojna vloga, serija - 21.15 Balko - 22.15 Quincy - 23.15 Miami Vice - 0.00 Dnevnik - 0.30 Cheers - 1.00 Sledge Hammer - 1.30 Glej, glej kdo tukaj razbija - 2.00 Bärbel Schäfer - 2.55 Dnevnik - 3.20 Ilona Christen - 4.10 Hans Meiser - 5.05 Eksplozivno

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Poročila - 9.10 Športna akademija - 9.35 Dopoldne - 11.00 Klinika za živali - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Telepakk - 14.30 Nezreli - 15.00 Poročila - 15.10 Repete, za šolarje - 16.00 Poročila - 16.25 Skrivnosti peska, serija - 17.00 Vklopi - 17.30 Risanka - 17.55 Katoliška kronika - 18.15 Posel - 18.30 Kviz - 19.00 Pravljica - 19.15 Avtomobili - 19.30 Dnevnik, šport - 20.30 Lovci na doto, serija - 21.25 Studio '96 - 22.15 Ni skrivnosti, ameriški film - 23.45 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

8.30 Zasedanje parlamenta - 16.30 Za trnkarje - 16.40 Gozdarsko lovski magazin - 17.05 Trije doktorji - 17.50 Vreme - 17.55 Pratika - 18.00 Regionalni program - 19.05 Magnum, kriminalka - 20.00 Kultura - 20.10 Leto 1956 po štiridesetih letih - 21.00 Dnevnik - 21.10 Okolje - 21.15 Torek 21, kviz - 21.45 Klip mix - 22.00 Objektiv - 22.35 Pregled tiska - 22.40 Car športa, športni magazin

SREDA 6. NOVEMBRA

TV SLOVENIJA 1

9.20 Karaoke
10.20 Jekleni jezdeci, avstralska nanizanka
10.45 Roka rocka
11.35 National Geographic, ameriška serija
12.30 Slovenski ljudski plesi
13.00 Poročila
13.05 Kolo sreče
13.35 Zgodbe iz školjke
15.35 Dlan v dlani
15.50 Slovenski utrinki
16.20 Ljudje in zemlja
17.00 Dnevnik
17.10 Pod klobukom
18.00 Po Sloveniji
18.40 Risanka
18.50 Kolo sreče
19.30 Dnevnik
20.00 Volitve '96
20.35 Film tedna: Spi z mano, ameriški film
22.10 Dnevnik
22.45 Sova
Kvantni skok, ameriška nanizanka
Caroline v velemestu, ameriška nanizanka

TV SLOVENIJA 2

10.55 Poslovna borza
11.05 Opus
11.55 Somrak stoletja
13.35 Žepnina, ameriški film
15.10 Turistična oddaja
15.40 Umor prve stopnje, ameriška nadaljevanka, 2/23
16.30 Splošne poizvedbe, francoska nanizanka
18.00 Castlovi, angleška nadaljevanka, 14/26
18.30 Japonska
19.00 Caroline v velemestu, ameriška nanizanka
19.30 V najboljši družini, norveška nadaljevanka, 4/21
20.00 Evropska liga v košarki
Smelt Olimpija - Panathinaikos
21.45 Košarka za Koračev pokal
22.30 Made in Slovenia
23.20 Baletni gala iz Varšave
0.20 Medeja

POP TV

8.30 Jutranji program: Tele 59 - 9.30 MASH, ponovitev - 10.00 Santa Barbara, ponovitev - 11.00 Sedma sila, ponovitev - 12.00 POP-kviz, ponovitev - 12.30 Volitve '96, ponovitev - 13.00 Aerodrom, ponovitev - 13.30 Newyorška policija, ponovitev - 14.30 Ograje našega mesta, ponovitev - 15.30 POP 30 - 16.00 Mulci, nanizanka - 16.30 Santa Barbara, nanizanka - 17.30 Obalna straža, nanizanka - 18.30 POP kviz, nanizanka - 19.00 Cosby, nanizanka - 19.30 24 ur - 20.00 Parada zvezd: Ljubim te na smrt, film - 22.00 Volitve '96 - 22.30 MASH, nanizanka - 23.00 Obraz tedna - 23.30 Sedma sila, nanizanka - 0.30 Mož pravice, nanizanka - 1.30 24 ur, ponovitev - 2.00 POP 30, ponovitev.

TV HRVAŠKA 1

7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezenske zveze, serija - 13.05 Santa Barbara - 13.50 Poročila - 13.55 Izobraževalni program - 14.55 Za otroke - 15.50 Poročila - 16.00 Dober dan, Hrvaška - 17.05 Kulturna dediščina - 17.30 Gaudeamus, oddaja o šolstvu - 18.05 Kolo sreče - 18.35 Danes v skupščini - 19.05 Loto - 19.30 Dnevnik - 20.15 Poslovni klub - 20.45 Živa resnica - 21.15 Hitler, dokumentarna serija - 22.15 Opazovanja - 22.50 V območju somraka, ameriška serija - 23.15 Poročila

TV HRVAŠKA 2

14.30 Koledar - 14.40 Serijski film - 15.25 Črno belo v barvah - 18.35 Hugo - 19.00 Divje srce, serija - 19.30 Dnevnik - 20.15 Čakajoč na kite, ameriški film - 21.50 Walker, teksaški mož postave, serija - 22.35 Oprah Show

TV AVSTRIJA 1

6.00 Confetti - 10.25 Columbo - 12.00 Confetti - 14.55 Naša mala farma - 15.45 Vesoljska ladja Enterprise - 16.30 Knight Rider - 17.20 Vsi pod eno streho - 17.45 Kdo je tukaj šef? - 18.10 Polna hiša - 18.30 Krepka družina - 19.00 Roseanne - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 Kri na svileni koži, 2, del - 23.20 Čas v sliki - 23.25 Faust - 2.20 Čas v sliki - 2.55 Schiejok vsak dan - 4.05 Dobrodošli v Avstriji

TV AVSTRIJA 2

9.00 Čas v sliki - 9.10 Schiejok vsak dan - 10.15 Bogati in lepi - 11.05 Avstrija danes - 12.00 Čas v sliki - 12.10 Univerzum - 13.00 Čas v sliki - 13.10 Na kraju dogodka - 13.40 Kalifornijski klan - 14.25 Sposojeni dedek - 15.10 Bogati in lepi - 16.00 Schiejok vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 17.05 Dobrodošli v Avstriji - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Pogledi s strani - 20.15 Hotel Orth - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Žarišče - 23.30 Iskanje sledi v Liechtensteinu - 1.45 Pogledi s strani - 1.50 Mednarodni videofestival - 2.25 Kalifornijski klan - 3.20 Čas za kulturo - 4.00 Videonoč

RTL

5.30 Poročila - 5.32 Dobro jutro - 5.35 Bogati in lepi - 6.00 Poročila - 6.05 Sledge Hammer - 6.30 Poročila - 6.35 Dobri časi, slabi časi - 7.00 Točno ob sedmih - 7.30 Poročila - 7.35 Med nami - 8.00 Poročila - 8.05 Springfieldska zgodba - 9.00 Poročila - 9.05 Kalifornijski klan - 10.00 Bogati in lepi - 10.30 Moja mala Soledad - 11.00 Vroča nagrada - 11.30 Moja mala Soledad - 12.00 Opoldanski magazin - 12.30 Glej, glej, kdo tukaj razbija - 13.00 Rockford - 14.00 Bärbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 16.00 Jeopardy! - 17.30 Med nami - 18.00 Dober večer - 18.45 Poročila - 19.10 Eksplozivno - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Ljubezen ima dve življenji, film - 22.10 Stern TV - 0.00 Dnevnik - 0.30 Cheers - 1.00 Sledge Hammer - 1.30 Glej, glej, kdo tukaj razbija - 2.00 Bärbel Schäfer - 0.55 Dnevnik - 3.20 Ilona Christen - 4.10 Hans Meiser - 5.05 Eksplozivno

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Poročila - 9.10 Športna akademija - 9.35 Dopoldne - 11.15 Acapulco H.E.A.T. - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Telepakk - 14.10 Narodnostne oddaje - 15.00 Poročila - 15.10 Repeta, za šolarje - 16.00 Poročila - 16.25 Skrivnosti peska - 17.00 Vklopi - 17.25 Pričevalci - 17.55 Nujna pomoč - 18.05 Televideo - 18.10 Iščemo izginule odrasle - 18.15 Posel - 18.30 Kviz - 19.00 Pravljica - 19.15 Ažurno - 19.30 Dnevnik, šport - 20.25 Pokaži kaj znaš - 23.10 Jokavi minister, švedski film - 0.50 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

14.50 Zamejski Madžari - 15.20 Alpe-Donava-Jadran - 15.50 Bela III., tv-igra - 17.20 Pratika - 17.25 Rin-Tin-Tin, serija - 18.00 Regionalni program - 18.15 Mreža, magazin - 18.55 Sedmeroglavi zmaj, serija o raku - 19.30 Columbo, kriminalka - 21.00 Dnevnik - 21.10 Policijska poročila - 21.15 Medlamix - 21.45 Kultura - 22.00 Objektiv - 22.35 Pregled tiska - 22.40 Domači portreti - 23.10 Pri klavirju Annie Fischer

ČETRTEK 7. NOVEMBRA

TV SLOVENIJA 1

10.25 Svilena obleka
10.40 Moj oče živi v Riu, nizozemska nadaljevanka, 1/5
11.10 Pustolovščine in odkritja, italijanska serija
11.50 Po domače
13.00 Poročila
13.05 Kolo sreče
15.10 Made in Slovenia
16.00 Italijanski fašizem, dokumentarna oddaja
17.00 Dnevnik
17.10 Delfi in prijatelji, španska nanizanka
17.35 Operacija Strogo zaupno, nanizanka
18.00 Po Sloveniji
18.30 Risanka
18.50 Kolo sreče
19.20 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov
19.30 Dnevnik
20.00 Volitve '96
20.35 Tednik
21.25 Zlata šestdeseta slovenske popevke
22.30 Dnevnik
22.55 Poslovna borza
23.10 Sova
Kvantni skok, ameriška nanizanka
0.00 Najstrašnejši umor, angleška nanizanka

TV SLOVENIJA 2

13.00 Japonska
13.30 Posnetek košarke
14.50 Ethan Frome, ameriški film
16.30 Prevzetnost in pristranost, angleška nadaljevanka, 2/6
17.20 Kvantni skok, ameriška nanizanka
18.10 Castlovi, angleška nadaljevanka, 15/26
18.40 Korenine slovenske lipe
19.00 Najstrašnejši umor, angleška nanizanka
19.30 V najboljši družini, norveška nadaljevanka, 5/11
20.00 Sporočilo iz Vietnama, ameriška nadaljevanka, 3/4
21.00 Portret Vinka Globokarja
21.50 Parada plesa
22.40 Umetniški večer
23.30 Zgodovinska kitajska mesta, ameriška serija

POP TV

8.30 Jutranji program: Tele 59 - 9.30 MASH, ponovitev - 10.00 Santa Barbara, ponovitev - 11.00 Sedma sila, ponovitev - 12.00 POP-kviz, ponovitev - 12.30 Volitve '96, ponovitev - 13.00 Obrat tedna, ponovitev - 13.30 Ljubim te na smrt, film - 15.30 POP 30 - 16.00 Mulci, nanizanka - 16.30 Santa Barbara, nanizanka - 17.30 Obalna straža, nanizanka - 18.30 POP- kviz - 19.00 Cosby, nanizanka - 19.30 24 ur - 20.00 Državni hlevček, nadaljevanka - 21.00 Gorski zdravnik, nadaljevanka - 22.00 Volitve '96 - 22.30 MASH, nanizanka - 23.00 Sedma sila, nanizanka - 0.00 Mož pravice, nanizanka - 1.00 24 ur, ponovitev - 1.30 POP 30, ponovitev.

TV HRVAŠKA 1

7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Za otroke - 12.00 Dnevnik - 12.20 Ljubezenske zveze, serija - 13.05 Santa Barbara - 13.50 Poročila - 13.55 Izobraževalni program - 14.55 Za otroke - 15.50 Poročila - 16.00 Dober dan, Hrvaška - 17.05 Književna dediščina - 17.35 Dokumentarna oddaja - 18.10 Kolo sreče - 18.40 Danes v skupščini - 19.30 Dnevnik - 20.15 Ekran brez okvira - 21.20 Željka Ogresta in gostje - 22.15 Opazovanja - 22.55 Zlati časi, španski film - 0.40 Poročila

TV HRVAŠKA 2

15.00 Koledar - 15.10 Hitler, dokumentarna serija - 16.10 Oprah Show - 16.55 Vrtnica in volk, ameriški film - 18.35 Hugo - 19.00 Divje srce, serija - 19.30 Dnevnik - 20.15 Dobiček, serija - 21.15 Lov na jelene, hrvaški film - 22.55 Filmska ustvarjanja - 23.40 Seinfeld, humoristična serija

TV AVSTRIJA 1

6.00 Confetti - 9.50 Knight Rider - 12.00 Confetti - 14.50 Naša mala farma - 15.40 Vesoljska ladja Enterprise - 16.25 Knight Rider - 17.10 Vsi pod eno streho - 17.35 Kdo je tukaj šef? - 18.00 Polna hiša - 18.25 Krepka družina - 18.50 Kuharske mojstrovine - 19.00 Čudovito ponoreli par - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Komisar Rex - 21.05 Nash bridges - 21.55 Mož, ki vidi rdeče - 23.30 Igre moči, film

TV AVSTRIJA 1

9.00 Čas v sliki - 9.10 Schiejok vsak dan - 12.00 Čas v sliki - 12.10 Reportaža - 13.00 Čas v sliki - 13.40 Kalifornijski klan - 14.25 Sposojeni dedek - 15.15 Bogati in lepi - 16.00 Schiejok vsak dan - 17.00 Čas v sliki - 18.50 Kuharske mojstrovine - 19.00 Avstrija danes - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Ko Musi igra - 21.05 Vera - 22.00 Čas v sliki - 22.30 Schilling - 23.00 Nočna straža - 23.50 Habsburžani - 0.35 Šport - 0.55 Mednarodni videofestival - 1.30 Kalifornijski klan - 3.20 Videonoč

RTL

5.30 Poročila - 8.05 Springfieldska zgodba - 10.30 Moja mala Soledad - 11.30 Družinski dvoboj - 12.00 Točno opoldne - 12.30 Glej, glej, kdo tukaj razbija - 13.00 Rockford - 14.00 Bärbel Schäfer - 15.00 Ilona Christen - 16.00 Hans Meiser - 17.00 Jeopardy! - 18.45 Poročila - 19.10 Eksploziv - 19.40 Dobri časi, slabi časi - 20.15 Letališka klinika - 21.15 Mestna klinika - 22.15 Straža - 23.15 Magnum - 0.10 Poročila - 0.50 Cheers

TV MADŽARSKA 1

5.40 Vaška TV - 6.00 Sončni vzhod - 9.00 Poročila - 9.10 Športna akademija - 9.35 Dopoldne - 11.05 Marienhof, serija - 12.00 Poročila - 12.05 Posel - 12.25 Welcome to Hungary - 12.55 Telepakk - 15.00 Poročila - 15.10 Repeta, za šolarje - 16.25 Skrivnosti peska - 17.00 Vklopi - 17.30 Čakajoč na vlado - 17.55 Portreti benediktincev - 18.15 Posel - 18.30 Kviz - 19.00 Pravljica - 19.15 Ažurno - 19.30 Dnevnik, šport - 20.25 Sosedje, serija - 21.05 Friderikus - 22.50 Politična okrogla miza - 23.40 Glasbeni film - 0.40 Dnevnik

TV MADŽARSKA 2

15.20 Spored Andreje Szenes - 16.20 Sotrpini - 16.30 Repete, za šolarje - 17.00 Družinski zdravnik - 17.30 Lestvica popevk - 18.00 Regionalni program - 19.05 MacGyver, kriminalka - 20.00 1100 let v središču Evrope, serija - 20.30 Srednjeevropski kulturni magazin - 21.00 Dnevnik - 21.10 Okolje - 21.15 Kriminalistični magazin - 21.45 Kultura - 22.00 Objektiv - 22.25 Vreme - 22.35 Prometna varnost - 22.40 Pregled tiska - 22.45 Kruh z maslom, nemški film

RADIO MURSKI VAL
UKV 94,6 MHZ (DOPOLDAN TUDI SV 648 KHZ)

PONEDELJEK: 05.45 Jutro na Murskem valu - 05.45 Pozdrav in napovednik - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.40 Šport - 06.45 Pesem tedna - 06.50 Dnevni časopisi - 7.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Porabsko/nemško zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.10 Pozdrav in napovednik - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečaji bank - 09.15 Župani na obisku - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaji agencij - 11.15 Oaj, kak san zlufto - oddaja o nogometu - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.00 Za zdravje - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.00 Šport - 17.30 S kršćakon, cekron pa z marelof - 18.15 Bilo je nekoč ... - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Moja mala nočna glasba - 22.00 Želimo vam lahko noč.

TOREK: 05.45 Jutro na Murskem valu - 05.45 Pozdrav in napovednik - 06.00 Izbor pesmi tedna - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.45 Pesem tedna - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Ljubljansko zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.10 Pozdrav in napovednik - 8.30 3XCountry - 09.00 Menjalniški tečaji bank - 09.05 Vonj po bencinu - oddaja o avtomobilizmu - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaji agencij - 10.30 Kratki stik - 11.15 Mali oglasi - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.00 Subjektivno - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.00 Poslušamo vas - 17.30 Mali oglasi - 18.00 Na narodni farmi - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 DA in NE - 22.00 Želimo vam lahko noč

SREDA: 05.45 Jutro na Murskem valu - 05.45 Pozdrav in napovednik - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.40 Džouži na obisku - 06.45 Pesem tedna - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 Zagrebško zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.10 Pozdrav in napovednik - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečaji bank - 09.30 Iščemo za vas - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaji agencij - 10.15 Nstsnmv - 11.00 V živo o ... - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.00 V stiski - 17.30 Srebrne niti - 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Mursko- morski val - 22.00 Želimo vam lahko noč.

ČETRTEK: 05.45 Jutro na Murskem valu - 05.45 Pozdrav in napovednik - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.40 Mlado jutro - 06.45 Pesem tedna - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.40 Kmetijski strokovnjak - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.10 Pozdrav in napovednik - 09.00 Menjalniški tečaji bank - 09.15 Sedem veličastnih - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaji agencij - 10.30 Jesenska reportaža - 11.15 Mali oglasi - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.00 Vroče teme - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.30 Mali radio/Adolescentni ringišpil - 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Geza se zeza - 22.00 Želimo vam lahko noč.

PETEK: 05.45 Jutro na Murskem valu - 05.45 Pozdrav in napovednik - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.45 Pesem tedna - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 07.45 mariborsko zvočno pismo - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.10 Pozdrav in napovednik - 08.30 Mali oglasi - 09.00 Menjalniški tečaji bank - 09.15 Zamurjenci - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaji agencij - 10.30 Kinoventilator - 11.15 Od petka do petka - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. Osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 16.30 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.00 Kultura in šport ob koncu tedna - 18.00 MV dur - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Sipli mi - 22.00 Želimo vam lahko noč.

SOBOTA: 05.45 Jutro na Murskem valu - 05.45 Pozdrav in napovednik - 06.10 Vreme, ceste - 06.25 Obvestila - 06.30 Horoskop - 06.45 Pesem tedna - 06.50 Dnevni časopisi - 07.00 Druga jutranja kronika - 07.20 Kronika UNZ - 07.30 Informacije v treh jezikih - 08.00 Dopoldne na Murskem valu - 08.00 Poročila - 08.05 Obvestila - 08.10 Pozdrav in napovednik - 08.30 Mali oglasi - 09.15 Predstavljamo vam - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Menjalniški tečaji agencij - 10.30 Potepajte se z nami - 11.10 Sobotni gost - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Dežurni novinar v 1. osebi ednine - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.10 Pozdrav in napovednik - 13.30 Poročila - 13.35 Obvestila - 14.00 Športna stava - 14.45 Evropa v enem tednu - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.25 Obvestila - 16.30 Osrednja poročila na Murskem valu - 17.00 Kulturni koledar - 17.05 Radijski knjižni sejem - 17.30 Mali oglasi - 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 19.00 Dnevnik RaSlo - 19.30 Dober večer, Beno - 22.00 Želimo vam lahko noč.

NEDELJA: 08.00 Začenjamo nov dan - 08.00 Pozdrav in napovednik - 08.05 Horoskop - 08.15 Panonski odmevi - 08.50 Zamurjenci - 09.15 Misel in čas - 09.30 Srečanje na Murskem valu - 10.25 Obvestila - 10.30 Nedeljska kuhinja - 12.00 Poročila - 12.05 Obvestila - 12.30 Minute za kmetovalce - 13.00 Popoldne na Murskem valu - 13.00 Najlepše želje s čestitkami in Pozdravi (vmes javljanja s športnih igrišč) - 19.00 Dnevnik RaSlo.

Zgodilo se je ...

Požar v Genterovcih

Predzadnjo sredo je ob 17.35 izbruhnil požar na domačiji Jožeta Z. v Genterovcih. Iz neznanega vzroka se je namreč vnelo seno, shranjeno na podstrešju stanovanjske hiše. Ogenj se je razširil na leseni del strehe, kjer so popokale salonitne plošče, s katerimi je bilo pokrito ostrešje. Domači gasilci in drugi občani so hitro posredovali, preprečili širitev ognja, nazadnje pa so ga pogasili, tako da je škode le za 200.000 tolarjev.

Huda delovna nesreča

V četrtek je prišlo do delovne nesreče na njivi v Markišavcih. Bojan Č. je s kmetijskim strojem znamke SIP, »zapreženim« za traktor, trgal koruzo. Nenadoma se je stroj v ličkalnem delu zamašil. Bojan in njegov oče Marjan sta poskušala stroj odmašiti, ne da bi ga ustavila. Med čiščenjem stroja so valji zagrabili Bojanu Č. levo roko in mu jo hudo poškodovali. Zdravijo ga v soboški bolnišnici.

Nenadoma na levo

Peter Rudolf iz Slovenj Gradca je v soboto, 26. oktobra, med vožnjo skozi Podgrad pri Gornji Radgoni nenadoma zapeljal na levo stran in zato trčil z avtomobilom, s katerim se je peljal iz nasprotne smer Alojz Meolic iz Kroga. V trčenju se je hudo poškodovala Meoličeva sopotnica, 10-letna Petra S. iz Kroga, lažje pa sopotnici 29-letna Marina M. in 11-letan Nina M. Domnevni povzročitelj nesreče Peter Rudolf se ni poškodoval, pač pa je lažje poškodbe utrpel njegov sopotnik, 12-letni sin Nejc. Na vozilih je škode za 2.300.000 tolarjev.

Nesreča s traktorjem

V petek, 26. oktobra, se je v prometni nesreči v Poznanovcih hudo poškodovala 76-letna Frančiška C. iz Poznanovec. Do nesreče je prišlo, ko je 71-letni voznik traktorja Avgust C. iz Poznanovec izsilil prednost pred voznikom osebnega avta 21-letnim Zlatkom Ž. iz Vidonec. Med trčenjem in prevračanjem prikolice je Frančiška padla s traktorske prikolice in si zlomila ključnico. Materialna škoda znaša 150.000 tolarjev.

Ni upošteval znaka ustavi

Boris F. iz Kranja se je v nedeljo peljal z osebnim avtom iz smeri Martjanci proti Murski Soboti. V križišču pri motelu Čarda ni upošteval prometnega znaka »ustavi«, pač pa kar zapeljal v križišče in tako izsilil prednost pred voznico osebnega avta Marijo A. iz Murske Sobote, ki je pripeljala po prednostni cesti iz smeri Nemčavec. V hudem trčenju se je »izsiljevalčeva« sopotnica Zdenka F. iz Kranja hudo poškodovala in so jo brž prepeljali v soboško bolnišnico, Marija A. in njena sopotnica Aleksandra A. pa sta dobili lažji poškodbi. Popravilo avtov bo stalo več kot 600.000 tolarjev.

Avto obstal - na strehi

V nedeljo, 27. oktobra, se je Maksimilijan Š. iz Drakovec peljal z osebnim avtom okrog 17. ure po lokalni cesti iz smeri Gornje Radgone proti Spodnjim Ivanjcem. Ko je pripeljal zunaj naselja Ptujska Cesta, je zaradi neprimerne hitrosti v blagem levem ovinku zapeljal na desno bankino, nato pa na levo čez vozišče v obcestni jarek, kjer je vozilo obstalo na strehi. Pri prevračanju se je voznik hudo poškodoval, zato je na zdravljenju v soboški bolnišnici. Gmotna škoda znaša 200.000 tolarjev.

Vlomilec v Drakovcih

Med 23. in 25. oktobrom je doslej neznani vlomilec splezal skozi kletno okno v nedograjeno stanovanjsko hišo v Drakovcih v občini Ljutomer in iz notranjosti ukradel nahrbtno motorno škropilnico znamke Tomos ter visokotlačni aparat za pranje (mini wasch) znamke Karcher. Vlomilec oziroma tatič je povzročil za več kot 70.000 tolarjev škode. Š. S.

Murski Petrovci

»Gorel« je kombajn

V mesecu požarnega varstva je bilo tudi v tišinskem gasilskem sektorju več vaj, ki so pokazale, kako usposobljeni so gasilci. Ena takih je bila tudi v nedeljo v Murskih Petrovcih, kjer je »gorel« kombajn, zato je bilo treba karseda hitro posredovati. Gasilci in drugi občani so hitro pritekli in ogenj pogasili. Gasilci v občini Cankova - Tišina so v tem letu pridobili štiri orodna gasilska vozila in eno kombinirano vozilo. K večji izurjenosti so pripomogla sektorska in občinska tekmovanja ter eno meddržavno tekmovanje oziroma srečanje gasilcev. Za prihodnost gasilskih društev se ni bati, saj imajo v vseh dovolj mladih navdušencev. F. Ku.

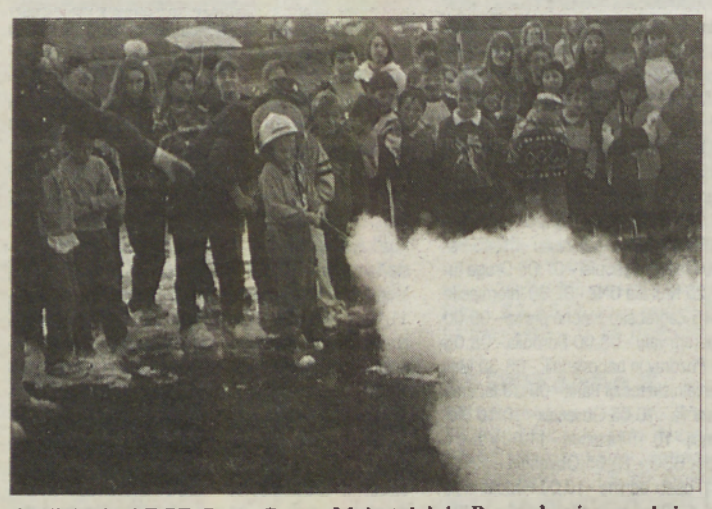

Gasilci, člani PGD Stara Cesta - Mekotnjak in Branoslavci, so v okviru meseca požarne varnosti prikazali na šolskem dvorišču v Cezanjevcih gašenje požara z vodo, peno in prahom. Učenci so z velikim zanimanjem spremljali gašenje, še bolj navdušeni pa so bili, ko so se lahko še sami preizkusili v gašenju z ročnimi gasilnimi aparati.
Višji gasilski častnik Miran Voršič iz Okrajne gasilske zveze Ljutomer je učencem tudi predaval o preventivi oziroma preprečevanju požarov in opozoril, kako nevarni so lahko vžigalnki in vžigalice v otroških rokah. - Fotografija: F. Ferencek

Oktober - mesec požarnega varstva

Zgorelo 8.000 litrov nafte

Pogasili tudi goreč plin - Po vaji pravo gašenje

Pomurski gasilci centri (Gornja Radgona, Ljutomer, Lendava in Murska Sobota) so izvedli predzadnjo sredo na vrtini PG-9 v Čentibi vajo gašenja vnetljivih snovi.

Gre pravzaprav za ponovitev lanske vaje, ki je bila prav tako v mesecu požarnega varstva, vendar so jo izvedli le delno, kajti pri gašenju plina se je zataknilo. Tedaj ni in ni hotel priti iz zemeljskih neder. Tokrat je bil pritisk plina močan. Do gorilnega telesa, ki je bilo v obliki črke T, so plin speljali po cevi. Potem ko so odvili ventile in prižgali, je se je razmahnil velik ogenj. Tega je potem bilo treba, kot je sicer nalagala vaja, pogasiti. Gasili so gasilci, oblečeni v negoreča oblačila, podobni pa so bili astronavtom. Kar hitro so pogasili goreč plin, uhajanja plina pa z gašenjem seveda niso ustavili. Uhajal je tako dolgo, dokler niso zaprli ventila.

Pogasili pa so tudi 8.000 litrov nafte, ki jim jo je za vajo dalo podjetje Nafta, pred vajo pa je bila v večjem »bazenu« v bližini opuščene vrtine. Nazadnje so površino še zavarovali s peno.

Gasilska vaja je povsem uspela. Kmalu zatem pa je šlo zares, saj je izbruhnil požar v Genterovcih. Š. S.

Letošnja gasilska vaja v Čentibi je povsem uspela, saj so gasilci pogasili tudi ogenj, ker je zagorel plin, in tako dokazali, da lahko uspešno posredujejo tudi pri takih vrstah gorenja. - Fotografija: Š. S.

VOZNIKI, POZOR!

Opremite svoje vozilo z ročnim gasilnikom! Naložba v gasilnik na prah S2 predstavlja le dve promili vrednosti vozila srednjega razreda, s takim gasilnikom pa pogasite vse vrste začetnih požarov na svojem vozilu, lahko pa pomagate tudi drugim udeležencem v prometu. Prispevajte delček v sistem varstva pred požari!

Aparate lahko kupite pri vseh gasilskih zvezah v Pomurju. Tam vam bodo aparate tudi redno servisirali.

Oktober - mesec varstva pred požari

Hidranti delujejo

V občini Gornja Radgona ima gasilstvo 110-letno tradicijo. Gasilci so bili še posebno aktivni v mesecu požarnega varstva.

Že za sam 1. oktober, ko je nova Občina Gornja Radgona praznovala svoj novi praznik, so se gasilci posebno izkazali. Nekateri so celo namigovali, da je bil to praznik gasilcev in ne občinski praznik.

Dejavni so bili tudi druge dni v mesecu požarnega varstva. V tem času so svojo dejavnost prikazali številnim otrokom iz vrtcev in osnovnih šol in mednje razdelili propagandni material. Prav gotovo so s tem katerega od njih spodbudili, da se bo, ko bo dovolj star, vključil v gasilske vrste.

V iztekajočem se mesecu je bilo na območju občine Gornja Radgona tudi več društvenih in meddruštvenih tekmovanj v gasilskih veščinah. Opravili so tudi razne preventivne požarnovarnostne preglede, zlasti na podeželju. Preverili so tudi delovanje hidrantov, ki jih sicer imajo skoraj na celotnem območju občine. Tudi njihovo okolico so očistili. Radgonski gasilci so sodelovali tudi na medobčinski gasilski vaji v Čentibi pri Lendavi. Udeležba na vseh akcijah je bila polnoštevilna, četudi so bile v oktobru, ki pa ni samo mesec požarnega varstva, ampak tudi čas spravila poljskih pridelkov. Veliko gasilcev živi na podeželju in četudi so bili polno zaposleni z delom na njivah, v vinogradih ..., so našli čas za preventivno delo v gasilskih društvih. Res pa je tudi, da večina prostovoljnih gasilskih društev nima kakih večjih denarnih težav. Največ denarja so zbrali s poletnimi prireditvami, in če bi se redneje dobivali denar iz občinskega proračuna, bi bilo bolje.

Kako pa v zimskem obdobju? V tem času bodo, kot le leta nazaj, pripravili razne oblike izobraževanja svojega članstva.

Sicer pa je tudi znano, da so gasilci ne le strokovno društvo, ampak v marsikaterem kraju gonilna sila razvoja.

F. KLEMENČIČ

Sveti Jurij v Prekmurju

Prikaz protipožarne opreme

Nagrada v Kranju: motorna brizgalna Ziegler

V okviru meseca požarne varnosti so gasilci od Svetega Jurija pripravili (ob sodelovanju gasilskega poveljstva Občine Rogašovci) demonstracijsko vajo. Ob pomoči svojih poklicnih tovarišev, gasilcev iz Celja in podjetja Koda, so v neposredni bližini obrata postonjskega LIV-a prikazali gašenje motorja z aparatom S1 ter gašenje motorja, celotnega avtomobila, gum in naftnih derivatov z napravo Ifex.

Ker so prikazani aparati na področju protipožarne opreme nekaj novega, upajmo, da jih bodo sčasoma kupili tudi naši gasilci, še zlasti zato, ker so bili na srečanju tudi župani občin Kuzma (Ludvik Kočar), Hodoš - Šalovci (Aleksander Abraham) in Rogašovci (Janko Halb). Morda bodo že na naslednjih sejah predlagali občinskim svetnikom nakup take opreme. Potem so si gasilci in drugi občani v vaško-gasilskem domu ogledali še zaščitne čelade in gasilske obleke.

To pa še ni vse! Gasilci od Sv. Jurija so oziroma še bodo pripravili niz poučnih predavanj za učence tamkajšnje OŠ. Veselijo se tudi skorajšnjega prevzema nove motorne brizgalne Ziegler, vredne 18.000 mark v tolarjih, ki so jo kot nagrado prejeli za doseženo prvo mesto na mednarodnem gasilskem tekmovanju Alpe-Adria, ki je bilo v okviru sejma Zaščita '96 v Kranju.

SUZANA FICKO

Prikaz gašenja avtomobilskih gum na vaji pri Svetem Juriju v Prekmurju. - Fotografija: S. F.

Ministrtvo za NZ svetuje

Previdno čez praznike!

Vlomilci ne počivajo niti na dan mrtvih

Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije je izdalo pred dnevom reformacije, dnevom mrtvih in jesenskih šolskih počitnicah pisno informacijo, v kateri pravilno ugotavlja, da se bo v teh dneh močno povečal promet. Policija bo v skladu s svojim poslanstvom in po svojih najboljših močeh poskrbela za čimbolj nemoten potek prometa in varnost ljudi, hkrati pa prosijo vse državljane, naj upoštevajo spremembo prometnega režima povsod, kjer je to določeno. Da bi bila gneča na cestah manjša - povsem se ji ni mogoče izogniti - priporočajo, da bi ljudje v večjem obsegu uporabljali javna prevozna sredstva.

»Zaradi praznikov in več dela prostih dni, ki jih bodo državljani izrabili tudi za krajše oddihe in izlete, pričakujemo - glede na dosedanje izkušnje - tudi povečano dejavnost vlomilcev! Na območjih, kjer je pričakovana večja koncentracija ljudi, na primer na pokopališčih, avtobusnih in železniških postajah ... pa tudi druga kazniva dejanja, kot so direkcne tavine, ropi in vlomi v avtomobile,« so zapisali na MNZ.

Je žal tako, da nepridipravi ne mirujejo niti na dan mrtvih!

Pa še opozorilo voznikom: naj bi bili v teh dneh še posebno previdni in strpni do drugih udeležencev v cestnem prometu in naj bi bolj poskrbeli za lastno varnost in varnost svojega premoženja. Le s skupnimi moči bomo varni! Š. S.

Našli 1.000 nabojev

Cariniki na mednarodnem mejnem prehodu Trate so med kontrolo potnikov in vozil odkrili v pod zadnjim sedežem osebnega avta, s katerim se je pripeljal iz Avstrije M. S. iz Ivanca, Hrvaška, 1.000 nabojev za malokalibrsko puško. Nabojev so zasegli, tihotapca pa napotili k carinskemu sodniku za prekrške. Šele po plačilu kazni so mu dali dokumente in avto.

Društvo za varstvo okolja Pomurje

Premalo za čisto okolje

Društvo za varstvo okolja v Pomurju je prostovoljno, samostojno in nepridobitno združenje fizičnih oseb, ki se zavzemajo za varstvo okolja in izboljšanje življenskega in delovnega okolja na celotnem območju Pomurja, so zapisali v Pravilih društva za varstvo okolja za Pomurje, ki so jih sprejeli na petkovnem občnem zboru društva v Ljutomeru. Seveda se ob takem poudarku na samostojnosti in neodvisnosti od političnih strank človeku zastavlja vprašanje, kakšna je dejansko moč takega društva, da uresničuje svoje interese v družbi, kjer je v ospredju nenehno lobiranje vseh z vsemi in kjer je zato potrebno tudi nenehno pristajati na kompromise.

Iz nadaljnje razprave o delu društva je bilo razvidno, da so uspešnejši pri izobraževanju in ekološkem osveščanju mladih po šolah, manj pa pri prizadevanju, da bi vplivali na oblast pri izvrševanju konkretnih ukrepov za čistejše okolje. Na občni zbor so povabili tudi predstavnike pomurskih šol in občin. Srečanja se je udeležilo kar nekaj predstavnikov šol, med predstavniki občin pa je bil bolj slab odziv. Dejansko se je zaradi seje udeležil le ljutomerski podžupan Stanko Ivanušič, ki se je vključil v razpravo o onesnaženosti Ščavnice, pa še on je moral kmalu oditi na drugo sejo.

V poročilu o delu društva se je dr. Štefan Gruškovnjak ozrl na delo v zadnjem desetletju, ko so si prizadevali za varstvo okolja z akcijami, strokovnimi predavanji, razstavami, srečanji ter prepričevanjem tistih, ki so odgovorni za reševanje okoljevarstvene problematike. V preteklosti so se najbolj osredotočili na delo z mladimi, torej šolarji, ki so po šolah naredili kar nekaj zanimivih raziskav in spremljali dogajanje pri onesnaževanju okolice njihovih krajev. Vendar pa v društvu ugotavljajo, da ni bilo želenih odzivov na te raziskave, ki so ostale v predalčkih društva, čeprav so odsevale vso težo in problematiko onesnaženosti našega okolja, ob katerem so se mnogi zgražali. Zato se je Štefan Ftičar iz črenšovske šole zavzel za večjo promocijo rezultatov teh raziskav v javnosti v prihodnje. V prejšnjih letih je društvo izdalo tudi tri številke glasila Zeleni list, četrto številko, ki jo bodo namenili problematiki odpadkov in ravnanju z njimi, pa naj bi izdali kmalu. Opozorili so tudi na težave pri informiranju javnosti, saj časopisi (tudi Vestnik) zahtevajo, da društva za objavo svojih poročil ta tudi plačajo, kar pa je nepridobitnim združenjem težko.

Povezovanje z društvi v občinah

Gruškovnjak je poudaril, da se bo potrebno bolj povezovati z drugimi društvi v občinah, katerih dejavnost je povezana z varovanjem okolja, torej lovskimi, ribiškimi, gobarskimi in podobnimi družinami. Predlagal je, da bi se ta društva povezala v nekakšen svet ekoloških društev. Le tako povezani bodo lahko bolj vplivali na državne in občinske organe pri posredovanju predlogov in mnenj. Že nekaj časa v društvu opozarjajo na onesnaženost reke Ščavnice, predvsem od Ljutomera do izliva v Muro. Mesto Ljutomer še vedno nima komunalne čistilne naprave. Predstavniki društva iz nekdanje lendavske občine so opozorili na onesnaženost Ledave, predstavniki iz Mursko Sobote pa so opozorili na zgrešenost projekta atletskega stadiona v Murski Soboti, ki je tik ob prometni cesti, kjer je ozračje močno onesnaženo, pri tem pa so morali tudi posekati velik drevored. Stojan Habjanič je povedal, da je na nesmiselnost gradnje stadiona na tem prostoru opozarjal predstavnike murskosoboške občine, ki so se s tem strinjali, a so kljub temu sprejeli sklep o gradnji. Slišati pa je bilo tudi predlog, da bi se društvo v prihodnje moralo bolj posvetiti skupnim problemom, kot so avtocesta, namakalni sistemi, daljnovodi in podobno. Na zboru so razpravljali še o nesmotrni uporabi pesticidov v kmetijstvu in neosveščenosti kmetovalcev, dr. vet. med. Erika Drožina pa je sodelujoče seznanila z ugotavljanjem zdravstvene kakovosti živil v Sloveniji.

Tudi v ekologiji so torej rezultati raziskav in predlogi pogosto premalo, da bi odgovorni tudi kaj naredili. V zavesti odraslih ljudi je v ospredju predvsem boj za preživetje, ali si bodo zaradi onesnaženega okolja skrajšali življenje za 20 ali pa le za 10 let, pa jih bolj malo skrbi. Res je sicer, da so se razne zelene stranke in podstranke v Sloveniji v zadnjih letih kar namnožile. Žal pa so nekatere zelene le pri besedah. Na občnem zboru Društva za varstvo okolja za Pomurje se je iz njihovih besed dala razbrati gorečnost pri prizadevanju za čisto okolje, hkrati pa tudi ogorčenje zaradi njihove nemoči ob nepripravljenosti odgovornih v občinah in državi za reševanje težav.

Jože Gabor

Splošna opozorilna stavka

Se bodo protesti delavcev stopnjevali?

Četrtova dveurna opozorilna stavka je v Pomurju uspela nad pričakovanji, saj se je nanjo odzvala večina podjetij. Pri tem so zoper enostranski odstop delodajalcev od splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in od nekaterih panožnih pogodb v podjetjih uporabili različne oblike protesta. Poleg dveurne prekinitve dela so se ponekod odločili za občasne krajše prekinitve proizvodnega procesa, za zbore delavcev, članske sestanke sindikata, iskanje zastojev v proizvodnji itd. Kot ugotavljajo na Socialnem svetu ZSSS v Murski Soboti, se je dveurne opozorilne stavke udeležilo približno 26 tisoč zaposlenih v pomurskem gospodarstvu udeležilo okrog 20 tisoč delavcev. K temu velja dodati, da ni bilo niti enega podjetja, ki ne bi podprlo upravičene zahteve sindikatov.

Na ta način so Gospodarski zbornici in Združenju delodajalcev Slovenije dali vedeti, da ne dopuščajo z zniževanjem že tako nizkih pravic iz dela. Ob organiranju opozorilne stavke so navedli, naj se gospodarstveniki zavedajo uspešnosti poslovanja in da tega ni mogoče graditi na nizkih prejemkih delavcev. Zato so v vseh delovnih okoljih zahtevali čimprejšnji preklic odpovedi kolektivne pogodbe in pogajanja, ki bodo temeljila na dosežkih doslej veljavne kolektivne pogodbe. Pri tem naj bi gospodarska zbornica že sama priznala, da stroški dela niso najpomembnejši element neuspešnosti, ampak da je uspešnost gospodarjenja odvisna od marsičesa drugega, kot so obresti, zavarovalnine in druge dajatve, kar naj bi bolj upoštevili v okviru Gospodarske zbornice Slovenije. Zato naj le-ta, kot so zapisali, bolj spoštuje določila kolektivne pogodbe, kajti v nasprotnem primeru se bodo protesti delavcev nadaljevali in te oblike protesta še stopnjevali.

M. JERŠE

Razstava malih živali

Društvo gojiteljev pasemskih malih živali Murska Sobota organizira v soboto, 2. novembra, in nedeljo, 3. novembra, v prostorih prve osemletke v Murski Soboti 11. društveno razstavo. Na razstavi, ki bo oba dneva odprta od 8. do 18. ure, bodo predstavili okrog 400 primerkov pasemskih malih živali, predvsem okrasne perutnine, golobov in kuncev. Hkrati bo potekalo društveno ocenjevanje. Ob tej priložnosti bo tudi srečelov. M. J.

Dvornik in Orehar v Murski Soboti

Ceste v Pomurju so veliko dobile

Državni sekretar za ceste na povabilo SKD-ja v Murski Soboti – Vse je odvisno od nadaljnjega odločanja parlamenta – Ljudje burno reagirajo zato, ker niso vajeni velikega prometa

V Murski Soboti je bila na pobudo Slovenskih krščanskih demokratov dvoumna okrogla miza o cestni problematiki, ki se je je udeležil tudi državni sekretar za ceste pri Ministrstvu za promet in zveze g. Marjan Dvornik s sodelavci. Okrogla miza s podobno tematiko je bila napovedana tudi v kraju Tišina, vendar smo zvečer zaman iskali zborujoče. Glede na aktualnost problematike v severovhodni Sloveniji bi pričakovali množičnejšo udeležbo, ob sicer skromni udeležbi pa je bilo za soboško okrogo mizo več »zunanjih« gostov kot strankinih pripadnikov.

Po uvodni predstavitvi dosežkov Ministrstva za promet in zveze v zadnjih štirih letih, ko so z zmanjšanim sredstvom obnovili ali zgradili kar 566 kilometrov cest in 200 objektov, je državni sekretar za ceste g. Marjan Dvornik napovedal, da v prihodnje nujno potrebujemo krovni dokument, in sicer nacionalni program za državne ceste ter večji proračunski delež za gradnjo in spodbujanje ter omogočanje kolesarjenja. Številke dokazujejo, je poudaril, da je bilo v ceste na severovzhodnem delu države vloženo veliko več kot na drugih območjih.

Res je, da Slovenija po osamosvojitvi doživlja prestrukturiranje prometnih tokov in da so kraji, še posebno v teh ravninskih in gričevnatih delih Prekmurja in Prekolje, doživeli prometni bum. Ljudje, ki prometa niso vajeni, seveda burno reagirajo na nenadne spremembe, in to je osnovni razlog, da je bila ta problematika v tem prostoru vedno zelo izpostavljena,« je povedal g. Dvornik in dodal, da bo potrebno čim prej dokončati rekonstrukcijo Panonike z obvoznicami (Ptuj, Ormož) ter seveda gradnjo severne variante avtoceste – ker se izdeluje dokumentacija, je gradnja avtoceste že dokaj realna, le na Ministrstvu za okolje in prostor morajo še uskladiti z Madžari mejno točko, veliko pa je odvisno tudi od dogovarjanja in sodelovanja občin. In še: *»Posebnosti, ki obstajajo tukaj na magistralni cesti, so vezane na čas, dokler ne bo zgrajena avtocesta, na primer gradnje v Lenartu, Radencih, delno v Gornji Radgoni, in projekt, ki ga pripravljajo skupaj z občino, to je cesta od Murske Sobote do Petanjec.«*

G. Orehar je kot predstavnik Darsa predstavil načrtovanje avtoceste proti severovzhodu države: v drugi polovici leta '97 naj bi začeli graditi odsek Pesnica-Slivnica (pomembno za navezavo Pomurja), nato jeseni odsek do Lenarta, v začetku 1998. leta pa naprej proti Cogetincem in do Bletinec. Tu se je oglasil tudi beltinski župan Jože Kavaš, ki je opozoril, naj ne govorijo o odseku do Beltinec, saj se avtocesta mora zgraditi do Radmožanec, drugače se Prekmurje ne bo rešilo tranzita.

Sobočan Martin Žižek je goste spomnil na obljube glede Cankarjeve ulice v Murski Soboti, zaradi katere so že dvakrat zapirali cesto. Tudi drugi razpravljalci so menili, da občina ni sama dolžna popravljati ceste in infrastrukture ob njej, ki je uničena zaradi mednarodnega tovornega prometa, od katerega ima koristi država.

G. Žižek pa je spomnil tudi na nujnost dokončne določitve trase avtoceste in začetka gradnje, kajti na avtocesto in dovoze nanjo se navezujeta tudi nadaljnja prometna ureditev v mestu Murska Sobota in ureditev mestnega jedra. Župan Andrej Gerenčer je med drugim vprašal o možnosti železniške povezave z Avstrijci, Alojz Sraka pa je postavil vprašanja o plačilu stroškov za obnovo Cankarjeve ulice, kakšne sporazume imamo z Ukrajino in Rusijo glede tranzita, kakšni so slovenski ekološki in tranzitni standardi, kaj piše v načrtih – Beltinci ali Radmožci – in koliko denarja bo kljub morebitni gradnji avtoceste namenjeno za gradnjo lokalnih cest. Kar nekaj bolj glasnih besed pa je bilo izrečenih tudi na račun neenakopravnosti pri plačevanju telefonskih priključkov.

BERNARDA B. PEČEK

VINOTOČ

"Pri Nadi"

JELOVŠKOV BREG - SUHI VRH

VAS VABI V

ČETRTEK, 31. OKTOBRA, PETEK, 1. NOVEMBRA, SOBOTO, 2. NOVEMBRA in NEDELJO, 3. NOVEMBRA NA DOMAČE KOLINE Z BUJTO REPO IN DOBRO DOMAČO KAPLJICO.

Sklad stavbnih zemljišč Mestne občine M. Sobota objavlja na podlagi 51. člena Zakona o stavbnih zemljiščih (Uradni list SRS, št. 18/84) in sklepa 10. seje Upravnega odbora sklada z dne 21. 10. 1996

JAVNI RAZPIS

za zbiranje ponudb in izbiro najugodnejših ponudnikov za oddajo stavbnih zemljišč v k. o. Černelavci, namenjenih za individualno in vrstno gradnjo družinskih stanovanjskih hiš

I. Za gradnjo individualnih stanovanjih hiš oddajamo naslednje parcele v k. o. Černelavci:

- parc. št. 741, 628 m²	za izhodiščno ceno:	3,327.458,00 SIT
- parc. št. 743, 631 m²	za izhodiščno ceno:	3,343.354,00 SIT
- parc. št. 744, 631 m²	za izhodiščno ceno:	3,343.354,00 SIT
- parc. št. 748, 617 m²	za izhodiščno ceno:	3,269.175,00 SIT
- parc. št. 756, 702 m²	za izhodiščno ceno:	3,719.547,00 SIT

Izhodiščna cena znaša 5.298,50 SIT/m² zemljišča in vključuje ceno stavbnega zemljišča ter obstoječo komunalno opremo zemljišča, ne vključuje pa stroška spremembe namembnosti kmetijskega zemljišča in izdelave lokacijsko-tehnične dokumentacije.

Parcele so opremljene z vodovodom, kanalizacijo, elektriko, telefonom in cesto, na njih je mogoča gradnja individualnih stanovanjskih hiš v skladu z veljavnim zazidalnim načrtom, ki ureja to območje.

II. Za gradnjo vrstnih stanovanjskih hiš oddajamo naslednje parcele v k. o. Černelavci:

- parc. št. 653, 511 m²	za izhodiščno ceno:	2,990.127,00 SIT
- parc. št. 654, 300 m²	za izhodiščno ceno:	1,755.456,00 SIT
- parc. št. 655, 300 m²	za izhodiščno ceno:	1,755.456,00 SIT
- parc. št. 656, 295 m²	za izhodiščno ceno:	1,726.199,00 SIT
- parc. št. 657, 295 m²	za izhodiščno ceno:	1,726.199,00 SIT
- parc. št. 658, 419 m²	za izhodiščno ceno:	2,451.787,00 SIT
- parc. št. 659, 419 m²	za izhodiščno ceno:	2,042.416,00 SIT
- parc. št. 660, 295 m²	za izhodiščno ceno:	1,437.978,00 SIT
- parc. št. 661, 295 m²	za izhodiščno ceno:	1,437.978,00 SIT
- parc. št. 662, 295 m²	za izhodiščno ceno:	1,437.978,00 SIT
- parc. št. 663, 295 m²	za izhodiščno ceno:	1,437.978,00 SIT
- parc. št. 664, 459 m²	za izhodiščno ceno:	2,237.396,00 SIT

Izhodiščna cena znaša 4.874,50 SIT/m² zemljišča in vključuje ceno stavbnega zemljišča ter obstoječo komunalno opremo zemljišča, za parc. št. 653 do vključno parc. št. 658 tudi spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča. Pri parc. št. 659 do parc. št. 664 v ceni ni zajeta sprememba namembnosti kmetijskega zemljišča.

V ceni ni zajeta izdelava lokacijsko-tehnične dokumentacije. Parcele so opremljene z vodovodom, kanalizacijo, elektriko, telefonom in cesto, na njih je mogoča gradnja vrstnih stanovanjskih hiš v skladu z veljavnim zazidalnim načrtom, ki ureja to območje.

III. Pogoji razpisa:

1. Na javnem razpisu lahko sodelujejo občani - fizične osebe pod naslednjimi pogoji:
- **da v ponudbi navedejo parcelo in ceno nad izhodiščno,**
- **da predložijo potrdilo o državljanstvu,**
- **da vplačajo varščino v višini 10 % od izhodiščne cene parcele, za katero so vložili ponudbo, na žiroračun Sklada stavbnih zemljišč Mestne občine M. Sobota štev. 51900-652-23329,**
- **izbrani ponudnik mora v 30 dneh od izbire skleniti pogodbo in plačati kupnino v 8 dneh po podpisu pogodbe v enkratnem znesku,**
- **izbrani ponudnik mora na parceli zgraditi stanovanjsko hišo do III. gradbene faze v 5 letih od sklenitve pogodbe,**
- **vsak ponudnik lahko uspe s ponudbo le za eno parcelo.**

2. Če se bo za posamezno parcelo prijavilo več ponudnikov, ki bodo izpolnjevali razpisne pogoje, ima prednost tisti, ki ponudi za parcelo višjo ceno od izhodiščne.

3. Izhodiščne cene so določene na dan 21. 10. 1996 in se bodo valorizirale z indeksom cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih RS – panoga proizvodnja gradbenega materiala, ki ga vsak mesec objavlja Zavod RS za statistiko.

4. Prometni davek, stroške overitve pogodbe in zemljiškoknjižnega urejanja nosijo kupci.

5. Ponudniki morajo poslati ponudbe ali jih oddati v zaprti ovojnici v 15 dneh po objavi tega razpisa na naslov:

Sklad stavbnih zemljišč Mestne občine Murska Sobota, Kardoševa 2, 9000 M. Sobota, z oznako »ZA JAVNI RAZPIS PARCEL V ČERNELAVCIH – NE ODPIRAJ!«.

6. Ponudbi je potrebno priložiti:
- potrdilo o državljanstvu,
- potrdilo o plačilu varščine.

Varščino bomo uspelemu ponudniku vračunali v ceno parcele, neuspelemu pa vrnili v 15 dneh po končanem razpisu.

Če uspeli ponudnik odstopi od pridobitve parcele in ne sklene pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča, varščina zapade v korist Sklada stavbnih zemljišč Mestne občine M. Sobota.

7. Pravočasno prispele ponudbe bo obravnaval Upravni odbor Sklada stavbnih zemljišč Mestne občine M. Sobota ter o izboru vse ponudnike pisno obvestil.

Podrobnejše informacije o razpisu daje Sklad stavbnih zemljišč Mestne občine M. Sobota, Kardoševa 2, soba št. 23, telefon 31 000 (int. 442).

Upravni odbor Sklada stavbnih zemljišč Mestne občine M. Sobota

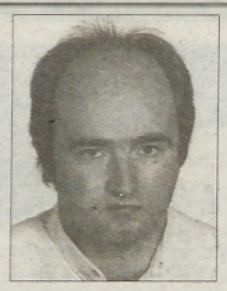

Kje so tvoje pridne roke?
Kje tvoj obraz, nasmeh in dobra volja?
Vse še vedno čaka,
vendar zaman, tvojega čutiti ni koraka.
Usoda je hotela, da to, kar smo ljubili,
za vedno smo izgubili.
le srce in duša ve, kako boli, ko te več ni.

V SPOMIN

29. oktobra mineva žalostno leto, odkar nas je tako zgodaj in brez slovesa, komaj v 34. letu, za vedno zapustil naš dragi in ljubeči mož in ati

Štefan Horvat

mizar
iz Dolinske ulice 19
v Odrancih

Najlepše se zahvaljujemo vsem tistim, ki obiskujete njegov prerani grob, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči vsi, ki smo te imeli zelo radi

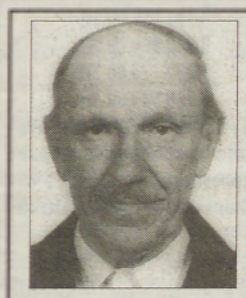

Zakaj si, dragi naš, moral nam umreti?
S teboj lepo bilo nam je živeti,
a zdaj odšel si na pot neznano,
pustil družino žalostno in samo.

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je zapustil naš najdražji mož, oče, tast, dedek, pradedek in brat

Jožef Černela

iz Strehovec 16
kolarski mojster v pokoju

V globoki žalosti se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli ustna ali pisna sožalja, podarili cvetje, sveče, darovali za cerkev ali sv. maše ter za vežico in ga pospremili na njegovi zadnji poti.
Hvala kolektivu Elektromateriala iz Lendave in g. Novaku za darovani venec. Prisrčna hvala dr. Horvatu in preostalemu zdravstvenemu osebju za pomoč v najtežjih trenutkih njegovega življenja. Posebna hvala g. župniku Zveru za obisk na domu in lep pogreb, pevcem za odpete žalostinke in godbeniku za odigrano Tišino ter pogrebništvu Banfi.
Iskrena hvala tudi g. Casarjevi za besede slovesa.

Vsi njegovi najdražji.

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi tvojega trpljenja,
bolezen je bila močnejša
od življenja.

ZAHVALA

V 81. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

Janez Kerčmar

iz Križevec 229

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, darovali cvetje in sveče ter ga pospremili na zadnji poti.
Hvala kolektivu Pošte, Telekoma, 312. brigadi ter sindikatu Mure, kolektivu Potrošnika in Marketa Moravske Toplice.
Hvala g. Balažicu za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke ter dr. Kiršnerju in patronažni sestri Eriki.

Žalujoči vsi njegovi

Kako je prazen dom, dvorišče,
naše oko zaman te išče.
Odšla si mirno, brez slovesa,
tja, kjer ni več bolečin,
a nate večno bo ostal spomin.

ZAHVALA

Dnevi bežijo, a v naših srcih ostajajo bolečine in lepi spomini nate, draga

Kristina Bence

roj. Geder
iz Moravskih Toplic

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste pokojnico pospremili k večnemu počitku.
Hvala za darove, cvetje, sveče in za izrečena sožalja.
Hvala gospodu župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, pogrebništvu Banfi ter kolektivom Pomurke, Mure in LB.

Žalujoči: sin Jože ter hčerke Imelda, Anica in Marija z družinami

Najlepša je ljubezen do sina,
njegova izguba najhujša
in večna bolečina.

V SPOMIN

Krut in boleč je spomin na 2. november, ko je pred 12 leti ugasnilo mlado življenje najinemu sinu

Dragu Zelku

iz Dankovec

Hvala vsem, ki se ustavite ob njegovem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče ali se vsaj z lepo mislijo spomnite nanj.

Vsi tvoji najdražji

Oh, kako čas beži,
pet let je že, odkar te ni.
Grob prerani ti krasimo,
a odgovora ne dobimo.

V SPOMIN

3. novembra mineva pet žalostnih let, odkar nas je zapustil naš dragi sin, brat in stric

Stanko Laki

iz Velike Polane 77

Iskrena hvala vsem, ki se ga še spominjate, postojite pri njegovem preranem grobu, prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči vsi, ki se ga spominjajo

ZAHVALA

V 75. letu je 18. oktobra umrl

Ludvik Zrim

iz Prosenjakovec

Ob boleči izgubi se zahvaljujem vsem domačim za pomoč v najtežjih trenutkih, sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše.
Hvala tudi zdravnikom in osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu. Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in pogrebništvu Banfi.
Iskrena hvala!

Žalujoča žena Karolina in vsi njegovi najdražji

Življenje je kratko,
spomini so večni,
čas teče naprej,
bolečina in praznina
pa ostajata.

V SPOMIN

31. oktobra minevajo štiri leta, ko nas je mnogo prezgodaj zapustila draga

Rozina Hari - Zinka

Hvala vsem, ki ste jo ohranili v lepem spominu in postojite ob njenem grobu.

Vsi njeni

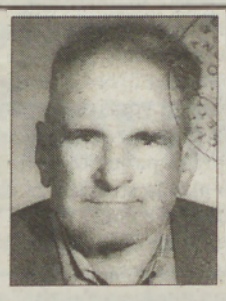

ZAHVALA

Ob izgubi dragega očeta

Štefana Kuharja

iz Malih Bakovec 54

se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih, darovali vence in sveče. Hvala tudi g. dekanu Poredošu, govornici KS g. Antolinovi, sošolcem 2. b-razreda SETUAŠ, pevskemu zboru za odpete žalostinke in gasilcem iz Bakovec.
Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: Vsi njegovi

ZAHVALA

V sredo, 23. 10. 1996, smo k zadnjemu počitku pospremili drago mamo

Marijo Bejek

1915-1996
iz Murske Sobota, Cankarjeva 74

Zahvaljujemo se vsem in vsakemu posebej za slovo ob odprtem grobu, izrečena sožalja, darovane vence in cvetje, sveče in svete maše v njen spomin.
Iskrena hvala!

Otroci: Stanko, Marija in Marjeta z družinami

Kdor živi v spominu drugih,
ni mrtev, je samo oddaljen.

ZAHVALA

V 65. letu starosti nas je po težki bolezni zapustila naša draga mama, babica in tašča

Verona Prša

iz Velike Polane 133

Ob boleči izgubi se iz srca zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in jo pospremili na njeni zadnji poti, izrekli ustno in pisno sožalje ter darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Posebno zahvalo izrekamo dializnemu oddelku bolnišnice v Murski Soboti in njenemu predstojniku dr. Štivanu.
Hvala tudi sosedom za pomoč v najtežjih trenutkih.
Iskrena hvala tudi duhovnikoma za verski obred in pevcem za čutno odpete žalostinke.

Žalujoči vsi njeni.

Zaspala mamica si draga,
zaprla trudne si oči,
bolečine hude si prestala,
zdaj v grobu mirno spiš.

ZAHVALA

V 77. letu nas je zapustila draga mama, tašča, stara mama in prababica

Ana Petek

roj. Špilak
iz Lipe 81

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo botrini, sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in jo pospremili na njeni zadnji poti.
Hvala za podarjene vence, cvetje, sveče, za svete maše ter za pisno in ustno izražena sožalja.
Prisrčna hvala zdravnikom in osebju kirurškega oddelka bolnišnice v M. Soboti ter zdravstvenemu osebju iz Beltinec.
Lepa hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS in pogrebništvu Jurič.
Vsem skupaj še enkrat - iskrena hvala!
Lipa, 22. oktober 1996

Neutolažljive hčerke Anica, Marija in Cecilija z

ZAHVALA

1. oktobra smo se poslovili od naše drage mame

Marije Hari

roj. Čagran
iz Murske Sobote

S tiho žalostjo se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti.
Hvala za vence, cvetje, sveče, svete maše in izrečena sožalja.
Iskrena hvala zdravnikom in osebju Kirurškega oddelka bolnice v Rakičanu, gospodu duhovniku in pevcem za pogrebni obred.
Hvala govorniku gospodu Merklinu za besede slovesa.

Žalujoči vsi njeni

Draga omama

Tvoja pravnuka Nejc in Monika te bova pogrešala.

Ne morem iz zemlje kot drobna semena,
da znova bi segli si v tople dlani.
Med nami je krsta bela in grob prerani,
mama, brata in nečaki moji,
lučka spomina naj vedno gori,
cvetje belo naj dom moj poslednji krasi
in moj nasmeh naj vedno med vami živi.

ZAHVALA

Ne moremo doumeti krute resnice, da nas je tako mlad in brez slovesa komaj v 28. letu zapustil dragi sin, brat, stric, nečak in bratranec

Tonček Svetec

pismonoša
iz Dolenec

S tiho žalostjo in bolečino v srcih se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam pomagali in ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, cvetje, sveče ter za svete maše. Hvala Pošti Slovenije, Poslovni enoti M.Sobota in kolektivu Pošte Šalovci, posebno pa govorniku g. Lebarju za ganljive besede. Hvala vsem gasilcem, posebej domačemu društvu, mladini iz Dolenec, sošolcem letnika 1969 in pevskemu zboru OŠ Šalovci. Hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornikoma Tončku in Andreju. Posebej hvala pogrebništvu Majc iz Kuzme.

Žalujoči: mama Julija, brat Jože z ženo Miliko, brat Štefan z ženo Micko, nečaki Miran, Vlasta in Tomaž ter vse drugo sorodstvo

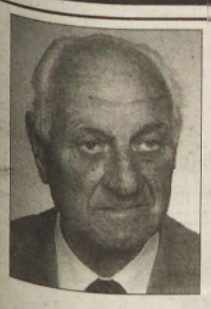

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega očeta, tasta in dedka

Bele Titana

iz Černelavec
(1921-1996)

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in nam v težkih trenutkih stali ob strani. Posebna hvala medicinskemu osebju bolnišnice internega oddelka, gospodu Novaku in govornikoma za poslovilne besede.

Tvoji najdražji

Bolečina da se skriti,
tudi solze ni težko zatajiti.
Le tebe, dragi, nam ne more vrniti.

V SPOMIN

29. oktobra mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil dragi mož, sin in zet

Jožef Dravec

iz Gornjih Črnec

Dnevi bežijo, a v naših srcih ostajajo bolečina in lepi spomini nate.

Tvoji najdražji

TERMIKA, p. o., Ljubljana
Podjetje za izolacijski inženiring
Ljubljana, Kamniška 25

Termika

razpisuje prosta delovna mesta
za opravljanje dela v podjetju
Termika, p. o., v ZR Nemčiji za

STANDARDNE KLEPARJE IN IZOLATERJE
- 10 delavcev

Od kandidatov pričakujemo:
- III. ali IV. stopnjo strokovne izobrazbe – smer klepar ali izolater
- vsaj 6 mesecev delovnih izkušenj
- kpit iz varstva pri delu
- sposobnost za delo na višini
- slovensko državljanstvo

Delovno razmerje bomo sklenili za določen čas (2 leti – čas trajanja dela v ZR Nemčiji). Po končanem delu v ZR Nemčiji je mogoča zaposlitev za nedoločen čas v Sloveniji.

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi kadrovski službi podjetja Termika, Kamniška 25, Ljubljana. Vse informacije dobite v kadrovski službi podjetja, tel.: (061) 13 15 277.

motorna vozila

OPEL ASCONA 1,6 S, letnik '82, dobro ohranjena, naprodaj. Tel.: 42 271, popoldan. m10168

VW JETTO, letnik 1981, registrirano do septembra '97, prodajo za 200.000 SIT. Tel.: 77 095. m10170

LADO 1200 S, letnik 1986, registrirano do avgusta 1997, prodam. Sonja Maučec, Gančani 135. m10174

ZASTAVO 101, letnik 1989, ugodno prodam. Tel.: 53 476. m10180

OPEL CALIBRO 2.0, 16 V, letnik 1992, registrirano do februarja, kovinsko modre barve, vsa dodatna oprema razen klime, odlično ohranjeno, garažirano, prodam. Oto Gaberšek, Kuzma 27, p. Kuzma, tel.: 55 005. m10182

PEUGEOT 309 Magnum, letnik 1992, ugodno prodam. Tel.: 21 261. m10187

JUGO 45 A, letnik 1986, prevoženih 70.000 km, ugodno prodam. Tel.: 41 561. m10191

ZASTAVO 101 SC, letnik 1980, prevoženih 77.000 km, krem barve, prodam. Tel.: 48 545. m10194

OPEL KADETT 1.2 LS, letnik 1987, rdeče barve, 3 vrata, registriran do januarja 1997, prodam. Tel.: 22 611, med 8. in 12. uro. m10195

RENAULT 5 CAMPUS, rdeče barve, letnik 1993, prodam. Dvanajščak, Jožefa Zadravca 2, Turnišče, po 16. uri. m10196

VISA CITROEN, letnik 1982, registrirana do julija 1997, ugodno naprodaj. Tel.: 81 322. m10210

JUGO 55, letnik 1985, registriran do 18. 12. 1996, prodam. Karel Čagran, Terbegovci 15, Videm. m10217

ZASTAVO 128, letnik 1989, ugodno prodam. Tel.: 22 805. m10218

VOLKSWAGEN PASSATT karavan, VR 6, GT, letnik 1992, AUDI 100, 2,6 E z vso opremo, letnik 1994, NISSAN Micra 1,2, letnik 1992 in LADA SAMARA 1300 S, letnik 1993, naprodaj. Tel.: 45 511. m10223

MERCEDES 123, na novo registriran, lepo ohranjen, poceni prodam. Tel.: 72 288. m10225

OPEL KADETT GSI 2.0 i, 130 PS, z veliko dodatne opreme, kovinsko sive barve, prodam. Cena po dogovoru. Tel.: 069 70 087. m10234

MERCEDES 1213, letnik 1978, prodam. Tel.: 062 714 162. m10236

živali

PUJSKE prodam. Ema Boriš, Tišina 7. m10167

PUJSKE prodam. Ivan Hocheger, Tišina 41. m10177

KRAVO, brejo 5 mesecev, kontrola A, prodam. Odranci, Na Kamni 10, tel.: 70 009. m10202

PUJSKE prodam. Janez Franc, Gradišče 62, tel.: 46 349, zvečer m10205

MLADE NESNICE na začetku nesnosti lahko naročite po tel.: 82 401. Dostava tudi na dom. m10209

TELICO, dobro za pripust, prodam. Hotiza 67, tel.: 76 505. m10222

NESNICE, mlade jarčice pasme NOVI HISEX in golden komet super braun (rjave), tik pred nesnostjo, uvoz iz Nemčije, prodaja Perutninsko podjetje Farma pri mostu, d. o. o., po zelo ugodni ceni. Za večje količine dostava na dom zastonj. Kupec dobi za vsakih deset jarčic 10-odstotni popust ali eno jarčico zastonj. Prodajalec jamči z vso ustrezno dokumentacijo, da so bile jarčice ustrezno cepljene. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije: gostilna Tibija Horvata, Nemčavci, tel.: 24 393, gostilna Benčec, Bakovci, tel.: 43 070, gostilna Železen, Beznovci, tel.: 49 025 in bistro Huber Grad, tel.: 53 168.

MLADE NESNICE, pasme HISEX, tik pred nesnostjo, lahko naročite po telefonu v trgovini Suzane Kozlar, Nedelica, tel.:-72 292, in pri Francu Movrinu, Petanjci 98c, pri mostu, tel.: 46 505. Na vsakih deset ena zastonj.

PUJSKE prodam. Partizanska 30, Bakovci, M. Sobota. m10122

Vedno si bila naša
in vedno boš naša ostala!

ZAHVALA

V 13. letu nam je kruta usoda vzela nas našo najdražjo

Metko Kološa

iz Dolge ulice 6
v Černelavcih

Z neizmerno bolečino v srcih izrekamo globoko zahvalo vsem, ki so jo pospremili na njeno mnogo prerano zadnje počivališče, njen poslednji dom zasuli s cvetjem, darovali v druge namene in nam izrazili besede sožalja.
Vsem še enkrat – iskrena hvala!

Neutolažljivi: mami, ati, bratec Luki, Anika, babici, prababici in drugo sorodstvo

V SPOMIN

28. oktobra mineva leto žalosti, odkar nas je tragično zapustila naša draga hčerka, sestra, vnukinja, teta in botrica

Silvija Žampar

iz Kuzme

Že leto dni tvoj večni dom le rože zdaj krasijo,
sveče ti v spomin gorijo,
vendar bolečina ostaja ista,
ker te solza ne žalost zbudili nista.

Tvoji najdražji

posesti

IŠČEMO

(za znane kupce):
- **več 1-, 2-, 3-sobnih stanovanj v Murski Soboti,**
- **več stanovanjskih hiš v Murski Soboti ali ožji okolici.**

PLAČILO V GOTOVINI.

DILL d.o.o.
(069) 32 322

POSREDNIŠKA HIŠA **TIARA**, d. o. o.

ŽELITE PRODATI ALI KUPITI NEPREMIČNINO? Z VESELJEM VAM BOMO POMAGALI. UREDIMO TUDI VSO DOKUMENTACIJO.

SLOVENSKA 39, MURSKA SOBOTA, TEL.: 21 156

ENOSOBNO STANOVANJE v Gornji Radgoni nujno iščem. Naslov v upravi lista. m10198

DVOETAŽNI HLEV z opremo in silosom za vzrejo piščancev, 8 km od Murske Sobote, z dovozno asfaltno cesto, prodam ali dam v najem. Uporaba objekta mogoča tudi v druge namene. Tel. 21 693, po 18. uri. m10106

GRADBENO PARCELO z lokacijsko dokumentacijo v Sebeborcih in 1000 kosov strešne opeke Bramac ugodno prodam. Tel.: 26 794. m10185

GOSTILNO s stanovanjskim delom, zelo dobra lokacija, v Bakovcih, prodam. tel.: 43 087. m10203

STANOVANJSKO HIŠO, 250 m², 3. gradbena faza, parcela 1650 m², v Lipi, ugodno prodam. Š-2730, Dill, d. o. o., tel.: 32 322. m10204

NOVEJŠO delno podkleteno hišo, s podstrešnimi sobami z možnostjo poslovnega prostora v okolici Murske Sobote, prodam. Tel.: 43 273. m10206

VISOKOPRITLIČNO stanovanjsko hišo v centru Murske Sobote, 135 m², klet 100 m², parcela je velika 1000 m², poleg je poslopje z garažami in drvarnico, prodam. Cena po dogovoru. Informacije po tel.: 23 911 ali 23 082. m10212

STAREJŠO HIŠO na 37-arski parceli v Filovcih, lahko tudi z zemljo, ugodno prodam. Kristina Puhan, Bukovnica 32. m10213

ENOSOBNO STANOVANJE v centru M. Sobote, s pohištvom, prodam. Tel.: 32 290. m10219

STAREJŠO STANOVANJSKO HI-

Na podlagi 4. člena Odloka o podelitvi koncesije za urejanje in vzdrževanje pokopališč na območju Občine Hodoš - Šalovci in v skladu z Odredbo o postopku za izvajanje javnega razpisa za oddajo javnih naročil (Uradni list RS, št. 28/93 in 19/94) objavlja Občina Hodoš -Šalovci

javni razpis

A) za izbiro koncesionarja(-ev) za opravljanje pokopališke dejavnosti
B) za oddajo del urejanje in vzdrževanje pokopališč na območju Občine Hodoš - Šalovci.

A) Izbor koncesionarja(-ev) za opravljanje pokopališke dejavnosti

1. Koncedent: Občina Hodoš-Šalovci, Šalovci 163.
2. Predmet koncesije: opravljanje pokopališke dejavnosti na območju Občine Hodoš - Šalovci.
3. Trajanje koncesije: Koncesija se podeljuje za dobo pet let in prične veljati z dnem podpisa koncesijske pogodbe.
4. Prijava na razpis mora vsebovati naslednje elemente:
- dokazilo o registraciji dejavnosti ter izpolnjevanju pogojev za opravljanje pokopališke dejavnosti,
- reference in garancijo za kakovostno izvajanje nalog.

5. Merilo za izbor najugodnejšega ponudnika za prevzem razpisne koncesije:
- konkurenčnost cen,
- mopžnosti plačila,
- druge posebne ugodnosti ponudnika.

B) Izvajanje del: Urejanje in vzdrževanje pokopališč

1. Naročnik: Občina Hodoš - Šalovci.
2. Dokumentacija razpisanih del je na voljo na sedežu Občine Hodoš - Šalovci.
3. Predmet razpisa
3.1. Redna vzdrževalna dela

a) Ročna dela v sklopu vzdrževanja pokopališč zajemajo celoten sklop čiščenja pokopališč, košnjo trave, vzdrževanje dovoznih poti, odstranjevanje odpadkov ob grobovih, urejevanje in vzdrževanje vmesnih prehodov in celotne okolice pokopališč, robov, občasno čiščenje znamenj, odstranjevanje nevzdrževanih grobov, odstanjevanje snega za potrebe pogrebov in druga dela pri vzdrževanju in urejanju pokopališč.

b) Strojna dela v sklopu vzdrževanja in urejanja pokopališč zajemajo strojno košnjo trave in odstranjevanje na deponijo, posek grmovja ob meji pokopališča, odstranjevanje suhih vej na drevesih in živi meji - ograji pokopališč, popravila in strojni izkopi za ponovno postavitev betonskih stebrov za ograje in druga nujno potrebna strojna dela v tem sklopu.

4. Orientacijska vrednost del za vzdrževanje pod B je 1,000.000,00 SIT.
5. Merila za izbiro najugodnejšega ponudnika so:
- ponudbena cena za B,
- izvedbeni roki,
- garancija za tehnično brezhibnost izvedenih del,
- druge ugodnosti ponudnikov.

6. Investitor si pod B pridržuje pravico, da v primeru pomanjkanja sredstev ali zmanjšanja obsega nujno potrebnih vzdrževalnih del zmanjša planirani obseg del ali sklene pogodbo le za del investicije.
7. Pisne ponudbe z dokazili je potrebno oddati v 20 dneh po objavi razpisa na naslov: Občina Hodoš - Šalovci, Šalovci 163, 9204 Šalovci, ali osebno na sedežu občine, in sicer v zaprti kuverti s pripisom:

A) Ne odpiraj – »izbor koncesionarja«
B) Ne odpiraj – »urejanje in vzdrževanje pokopališč«.

8. Odpiranje ponudb pod A in B bo naslednji delovni dan po poteku razpisa ob 13. uri na sedežu Občine Hodoš - Šalovci.
9. Rok, v katerem bodo ponudniki obveščeni o izidu javnega razpisa in izbiri izvajalca, je 30 dni po odpiranju ponudb.

Vsa dodatna obvestila in informacije dobite na sedežu Občine Hodoš - Šalovci, tel. št. (069) 59 250 – župan.

Občina Hodoš - Šalovci

Vzgoja sadnega drevja, okrasnega grmičevja, vrtnic in iglavcev

DREVESNICA
Stanko ŠPUR
Satahovci 52
9000 M. Sobota
Tel./telefaks: 069 22 557
2.novembra bomo začeli s prodajo sadik.
Priporočamo se!

AG GANTAR
69000 Murska Sobota, Cankarjeva 79
Telefon 069/32-296
PRODAJA IN MONTAŽA IZPUŠNIH LONCEV IN CEVI

FACTOR BANKA d.d.

Delničarji Radenske! Delnice Radenske serije G in B odkupujemo po dnevno najugodnejših cenah. Odkupujemo tudi delnice drugih podjetij. Pokličite nas!
Factor banka, d. d.,
tel. (061) 17 35 273 ali v M. Soboti (069) 33 013.

SPLOŠNA AMBULANTA
dr. VASS VILMOS
Partizanska 18,
9220 LENDAVA

Cenjene paciente obveščamo, da bomo s 4. novembrom 1996 spremenili ordinacijski čas.
Ob ponedeljkih bomo delali od 12.30 do 20.00, ordinacijski čas ob drugih dnevih ostane nespremenjen.

★ ★ ★ ■ ■ ■

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči ali ledeni, pokličite

IZOLACIJSKI SERVIS
F. HAJDINJAK;

Gornji Slaveči 6, Kuzma,
tel.: 55071
Popravilo z garancijo na vašem domu.

ŠO na 7 arski parceli, znotraj temeljito obnovljena, v M.Soboti prodam. Tel.: 31 205. mtv

kmetijska mehanizacija

TRAKTOR URSUS 335 KS, dobro ohranjen, prodam. Tel.: 40 340. m10171

TRAKTOR STEYR, 18 KS, prodam. Tel.: 53 476. m10181

Magic line
090 4 123
VEDEŽEVANJE

razno

POZOR! Vam izpadajo lasje? To lahko odpravite, če uporabite brezolin plus, ki reši vse vrste težav z lasmi. Tel.: 063 763 346. m9958

VARAŽDINSKO ZELJE prodam. Alojz Verban, Tropovci, tel.: 46 280. m9984

ODKUPUJEMO HLODOVINO smreke, bora, bukve, jelše, za smreko plačilo takoj. Tel.: 063 712 480. m10172

Preklicujem veljavnost spričevala 7. razreda, izdanega leta 1984 na OŠ Fokovci na ime Aljana Kučan, Suhi Vrh 41. m10173

SINTETIZATOR znamke Casio, malo rabljen, dobro ohranjen, prodam 40 % ceneje. Tel.: 24 387. m10183

KRMNO PESO, večjo količino, prodam. Hozjan Matija, Žižki 54a. m10188

ZAMRZOVALNO OMARO GORENJE, odlično ohranjeno, 6-predalno, 200 l, zelo ugodno prodam. Tel.: 27 969. m10201

Gostišče Klement pri Gradu vabi na domače koline z bujto repo 1., 2., in 3. novembra. Pridite, prijetno vam bodo postregli.

POGREBNE POTREBŠČINE, PREVOZI POKOJNIKOV IN UREJANJE ZELENIC
Milorad Jurič
Ravenska cesta, mrliška veža, Beltinci,
tel.: 069 42 701, mobitel: 0609 641 148.
NUJNI PRIMERI OB VSAKEM ČASU PO TELEFONU 23 701.

26 let tradicije
mazda Mohor
9252 Radenci, tel.:069/65-137

Nordum d.o.o.
zavarovalna agencija
Kocljeva ul. 10, M. Sobota

Zaposlimo **več agentov** za prodajo življenskih, rentnih, zdravstvenih in nezgodnih zavarovanj.
Pogoj: komunikativnost, lasten prevoz in telefon.

Informacije na telefonih št.: **27-108**, 27-739, mobitel: 0609 63-73-28, ali na sedežu podjetja vsak dan od 8. do 16. ure.

ODKUPUJEMO DELNICE
RADENSKE, d. d. RADENCI
serije B
po 700 SIT za delnico
in
serije G
po 1.300 SIT

Za podrobnejše informacije pokličite Oddelek za investicijsko bančništvo in vrednostne papirje v M. Soboti, Kocljeva 14a, telefon: 32 897, ali se oglasite v poslovnih enotah v M. Soboti, Ljutomeru, G. Radgoni in Lendavi ter eksp. Radenci.

Pomurska banka d.d.
Oddelek za investicijsko bančništvo in vrednostne papirje

C+C „Koloniale"

V trgovinski coni v Mariboru, na Tržaški cesti 37, gradi Veletrgovina Koloniale d.d. največji grosistični nakupovalni center severovzhodne Slovenije. **Namenili smo ga pravnim in fizičnim osebam v samostojnem poklicu.**

Imenovali smo ga **Koloniale Cash & Carry** - prodaja na način izberi, plačaj in odpelji.

Vanj boste že letos decembra lahko zapeljali skoraj med police. Na enem mestu bo 3600m² neto prodajnih površin, 300 parkirišč, najmanj 12.000 artiklov in več kot 50 blagovnih skupin.

CASH & CARRY JE SAMOPOSTREŽNA VELEPRODAJNA TRGOVINA.

Kakšne prednosti vam daje Koloniale C&C?
- izjemna izbira na enem mestu
- grosistične cene
- kakovostna izbira živil in drugih neprehrambenih izdelkov
- nakupi v manjših in večjih količinah
- prodajni katalogi z aktualno ponudbo
- strokovni nasveti ob nakupu
- nakup samo za člane
- plačilo z gotovino ali odloženo
- druge ugodnosti KLUBA KOLONIALE

Vas zanima?
Pokličite Koloniale d.d., gospo Ireno Roškarič,
tel.: 062/31 663

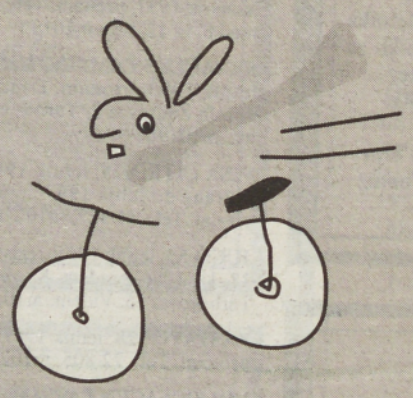

PA SAJ TO JE PRAVI
meteor
METRO
Jasno!
Tudi mi znamo!

STOJIMO ZA SVOJIMI DEJANJI
ZA SLOVENIJO
SKD
Ivan OMAN
SLOVENSKI KRŠČANSKI DEMOKRATI
VOLITVE '96

Soboslikarstvo - pleskarstvo
D Z V A T I Č
Šolska ulica 4, Tropovci
telefon: 46 483

Tudi v prihodnje se priporočamo z barvanjem tadijskega poda, napuščev, fasad ter vseh vrst notranjih prostorov. Začeli smo z barvanjem radiatorjev, avtoličarskimi deli, izolacijami vseh vrst avtomobilov na novi lokaciji v Tropovcih.

Cene zelo ugodne!

Delovni čas: 7.00.-21.00.

KROMPIR ZA KRMO in za ozimnino prodam. Maučec, Bratonci 10, tel.: 42 096. m10214

ODKUPUJEMO HLODOVINO lipovcev in iglavcev, plačilo takoj ali po dogovoru. Informacije po telefonu 063 32 662. m10226

OPRAVLJAMO SEČNJO IN SPRAVILO LESA. Tel.: 064 85 468. m10226

LESENO BRUNARICO, pokrito z lesom in velikim predprostorom, prodam. Tel.: 22 628, ogled vsak dan. m10227

TRISED, DVOSED, FOTELJ IN TABURE prodam. Tel.: 31 285. m10229

delo

ZAPOSLIMO ŠOFERJA Z E-KATEGORIJO za mednarodni promet. Tel.: 0609 634 289. m10244

ZAPOSLIMO KUHARJA s prakso in natakarico, lahko tudi priučeno ali tudi pripravnico. Tel.: 71 024. m10244

NATAKARICO ALI DEKLE ZA DELO za točilno mizo in konzumiranje redne zaposlijo. Hrana in stanovanje zagotovljena. Tel.: 063 34 875. m10003

BI ŽELELI PODVOJITI SVOJ ZASLUŽEK in zgraditi samostojen lahen posel? Tel.: 24 775. m10142

HITRO ZAPOSLIMO NATAKARICO za strežbo v gostilni, hrana in stanovanje v hiši. OD 1000 DEM. Tel.: 063 831 368. m10176

VIZMŠKO PODJETJE ponuja delo na domu. Tel.: 064 213 114. m10192

HITRO IN LAHKO DO DOBREGA ZASLUŽKA s prodajo iskanih artiklov. Izkoristite čas daril. Tel: 81 005. m10199

BLIŽA SE ČAS DARIL. Postanite naš sodelavec in izkoristite možnost dobrega zaslužka. Tel.: 062 107 119. m10200

storitve

DOBAVA IN MONTAŽA ŽALUZIJ JESOVNIK ter aluminijastih rolet vidmar. Meritve brezplačne. Tel.: 62 454. m9879

MATEMATIKO inštruiram, tel.: 23 938. m10211

VESTNIK

Poklicite in poslali vam bomo brezplačni katalog!

RAČUNALNIŠKI TEČAJI

4.11.-8.11. ob 16.uri : Windows 95 za začetnike
11.11.-15.11. ob 16.uri: Word for Windows slo
18.11.-22.11. ob 16.uri : Excel

Informacije in prijave: vsak delovnik med 8. in 16. uro

B2 d.o.o., podružnica M. Sobota, Slovenska ul.42, ☎37-160, fax: 37-161.

zavarovalnica triglav d.d.
poslovna enota M. Sobota
Lendavska 5, tel. 069/31-650

Ste že razmišljali,
kakšno delo vam je najbolj všeč?

Ali bi želeli postati član uspešnega kolektiva
največje zavarovalnice v Sloveniji?

Če želite uresničiti svoje ambicije
in če vas zanima delo na področju
prodaje zavarovalnih storitev,

vas vabimo na

PREDSTAVITVENO SREČANJE,

ki bo v četrtek, 7.11.1996 ob 16.00 uri

v restavraciji Pinki hotela Diana
v Murski Soboti.

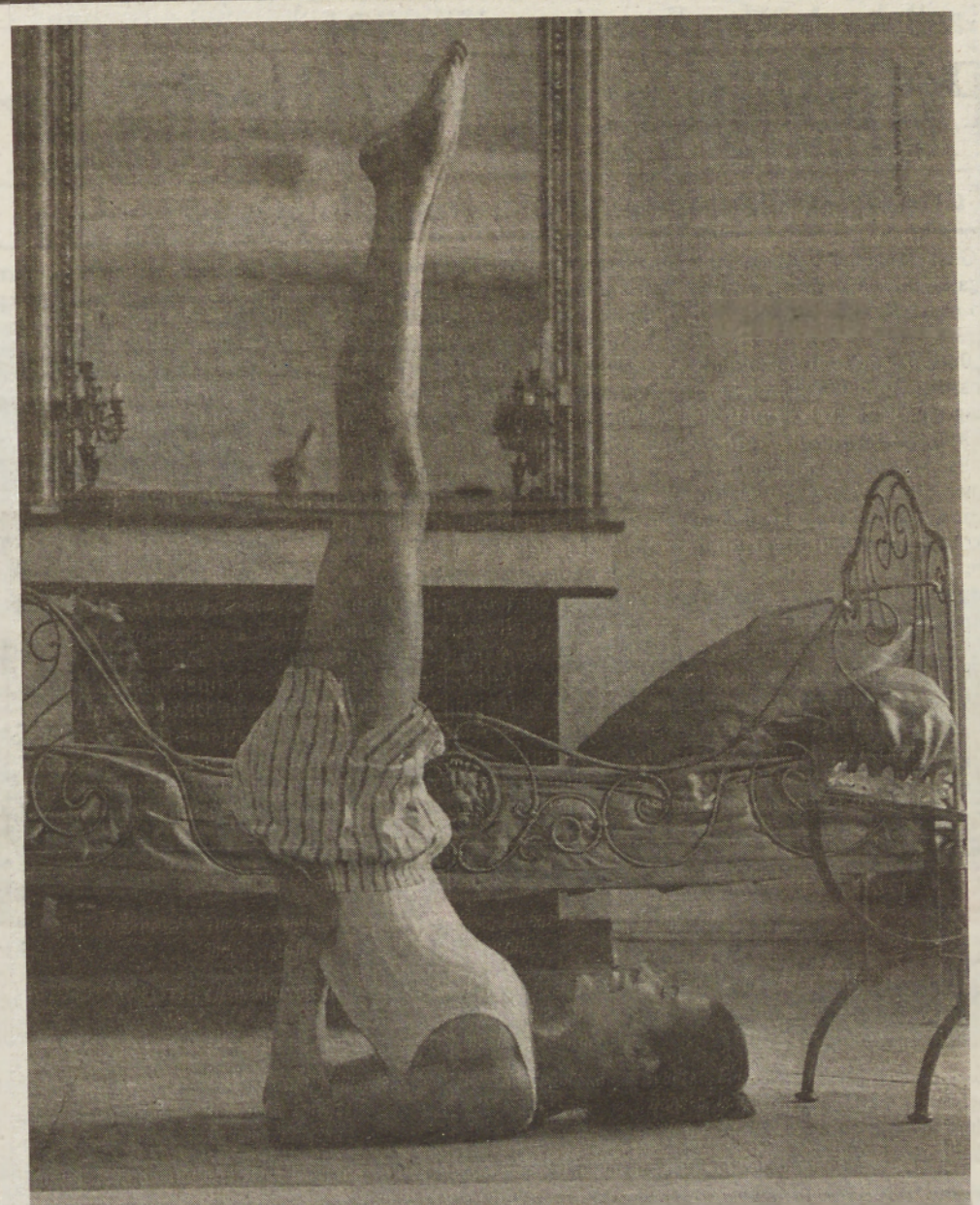

Kaj boste storili s svojim prvim milijonom? Bi si kupili nov avto? Se preselili v večje stanovanje? Ustanovili lastno agencijo? Kakršnekoli že so vaše sanje, pomagali vam jih bomo uresničiti. Dovolite nam, da opiemenitimo vaš denar. Smo uspešna mednarodna banka, ki je dejavna v Sloveniji od leta 1992. Pokličite nas na telefonsko številko: 061 132 11 74. **Banka uspešnih**

CREDITANSTALT

Zeleni *občinski odbor Sobota*

Zaradi volitev
ZELENI SOBOTE
ne nameravamo dodatno
onesnaževati okolja,
zato po zidovih in drevesih
ne bomo lepili in pribijali
plakatov.

Naša kandidata sta

mag. Branko Miholič

Jožef Rituper - Dodo

Za čisto in zdravo Prekmurje!

VOLITVE '96

SLOVENSKI KRŠČANSKI DEMOKRATI

SKD

ZAUPA NAM EVROPA

ZAUPAJTE NAM TUDI VI - NAREDITE DOBRO ZASE,
ZA SVOJE OTROKE IN VOLITE

SKD!

VOLITVE '96

UPOKOJENCI BOMO ŽIVELI VEČNO

POŠTENO SMO JO ZASLUŽILI, PENZIJO.

In poštenosti si ne pustimo vzeti.

Trdo smo delali, izpolnili vse obveznosti in
zgradili gospodarsko osnovo naše države.
Zato si ne pustimo vzeti pošteno zasluženih pravic.
Lepim, a zlaganim obljubam strank
ne verjamemo več.
Sami hočemo sooblikovati bodočo pokojninsko ureditev.
V parlamentu.

Jutri boste upokojenci
tudi vi.

DeSUS

Volite Demokratično stranko upokojencev Slovenije
Volite strpnost, stvarnost, modrost.

VOLITVE '96

Gasilsko društvo Koračice pri Tomažu

Pridobitev: 6.000-litrska avtocisterna

V društvu so člani iz Koračic in Tomaža pri Ormožu

Gasilsko društvo Koračice je bogatejše. Pred kratkim so slovesno prevzeli 6.000-litrsko avtocisterno TAM 190 T 15, vredno 12.000.000 tolarjev. Glavnino denarja - 7.000.000 tolarjev - je prispevala država Slovenija, 5.000.0000 tolarjev pa so zbrali gasilci in drugi vaščani. Vozilo ni namenjeno le za gašenje požarov, ampak tudi za dovoz vode za oskrbovanje prebivalstva in živine v sušnih obdobjih, ker v tamkajšnjem delu Slovenskih goric nemalokrat presahnejo vodnjaki. Ob prevzemu vozila so v Koračicah pripravili veliko slovesnost, ki so se je udeležili župani domače in sosednjih občin ter gasilci iz 14 sosednjih krajev. Seveda je množico zanimalo, kakor gasilska avtocisterna deluje. Te niso pognali »na suho«, pač pa so z mokro vajo pokazali, kakšne so njene zmogljivosti. Velike! Vsekakor večje od stare brizgalne Rosenbacher, ki jo ima gasilsko društvo Koračice že nekaj desetletij. Starejše je tudi kombinirano gasilsko vozilo IMV, ki ga prav tako premorejo ti gasilci. Društvo sicer šteje 75 članov, doma pa so v Koračicah in sosednjem Tomažu pri Ormožu. Slednje naselje je sicer krajevno središče, a samostojnega gasilskega društva nima.

Gasilci, člani PGD Koračice, so se hitro usposobili za ravnanje z novo avtocisterno, in to pokazali z mokro vajo. Obiskovalci prireditve so bili navdušeni. Sicer pa bodo cisterno uporabljali še za dovoz vode v sušnih obdobjih.

V Koračicah pa so ponosni tudi na gasilski dom. Zgradili so ga sicer že 1954. leta in je za tedanje stanje oziroma potrebe kar ustrezal. Potlej, ko so sklenili pridobiti gasilsko avtocisterno, pa se je pokazala potreba po prizidku, v katerm bi uredili dve visoki garaži. Ti so uspeli zgraditi v letošnjem letu. Uredili so tudi pročelje, na katerega je domači umetnik Jože Lukačič naredil relief sv. Florijana, zaščitnika gasilcev. Vozilo, nove prostore in kip je na letošnji slovesnosti blagoslovi tomaževski župnik Obran.

Š. SOBOČAN

K staremu gasilskemu domu v Koračicah so naredili prizidek z dvema garažama. Nanj so dali tudi relief sv. Florijana. V manjšem prizidku na desni strani stavbe je vaška zbiralnica mleka. - Fotografija: Š. S.

Martinovo se bliža

Dan mošta, vina in kostanjev

Katera je vinska princesa?

V Gerlincih so že dvanajstič pripravili *dan mošta, vina in kostanjev*. Prireditev je bila v gasilskem domu, udeležili pa so se je župan občine Cankova - Tišina Alojz Flegar, državnozborski poslanec Geza Džuban, sodelovala pa sta tudi znana vinarska strokovnjaka Anton Vodovnik in Ernest Novak. Na prireditvi namreč niso le pokušali mošta oziroma vina, jedli kostanjev in drugih dobrot, se zabavali, ampak so tudi ocenjevali vinski pridelek. Priznanja za različne vzorce vin so dobili: Alojz Gomboc, Anton Gomboc, Franc Flegar, Janez Šadl, Jože Šadl, Jože Durič, Jože Vogrinčič, Karel Rajter, Jože Gomboc, Anton Dravec, Alojz Grah, Jože Nemec in morda še kdo.

Kaj pa vinska princesa? Za ta naslov se je potegovalo šest kandidatk. Poleg lepote je bilo potrebno še nekaj znanja iz gasilstva, vinogradništva, kletarstva ... Zmagala je Tatjana Ternar iz Murske Sobote, za spremljevalki pa so razglasili Lidijo Gomboc in Anico Gomboc. Zmagovalke ne bodo šle na izlet na Havaje, pač pa so prejele knjige o kletarjenju in praktična nagrade. Tudi to je nekaj.

F. KUHAR

KS Rakičan

Ne držijo križem rok

V Krajevni skupnosti Rakičan, ki jo že nekaj časa uspešno vodi Ivan Karoli, sicer mestni svetnik, se lahko pohvalijo z vrsto dosežkov. Potem ko je za njimi velika naložba, to je ureditev kanalizacije, zdaj pade v oči urejanje pločnikov in odvajanje meteornih voda. Predračunska vrednost teh del znaša okrog 6 milijonov tolarjev. Tako je že urejen pločnik v Cvetkovi ulici, tik pred koncem pa so tudi dela v Zvezni ulici, ki jih opravljajo delavci podjetja Nigra iz Murske Sobote.

Prav tako se je Cestno podjetje Murska Sobota lotilo asfaltiranja 375 metrov dolge nove ulice Štefana Kovača v Rakičanu, ki bo povezana z Mladinsko ulico. Predračunska vrednost teh del znaša nekaj čez 4,48 milijona tolarjev. Če jim bo šlo vreme na roko, računajo, da bo ta naložba končana okrog 10. novembra. Trenutno potekajo tudi sanacijska dela pri obnovi rakičanskega gradu, pomembnega zgodovinskega in kulturnega spomenika. Zavod za spomeniško varstvo Maribor je ob gmotni pomoči Mestne občine Murska Sobota poskrbel za ureditev prostorov, namenjenih za tehniški muzej. Tega naj bi predali namenu prihodnje leto. Sanirajo pa tudi vzhodni del gradu, kar bo omogočilo, da bi v letu 1997 na nižjem delu uredili fasado. Sicer pa bodo v Krajevni skupnosti Rakičan tudi prihodnje leto nadaljevali z urejanjem pločnikov in odtoka meteornih voda, precej dela pa že imajo s plinifikacijo. V ta namen so si že priskrbeli idejni projekt, to veliko naložbo pa bodo izpeljali ob tesnem sodelovanju z Mestno občino Murska Sobota.

M. JERŠE

V Prosenjakovcih so bili v zadnjem referendumskem obdobju zelo dejavni. Največja pridobitev za kraj, kjer si sicer zelo prizadevajo za odprtje mejnega prehoda Prosenjakovci - Magyarszombatfa, je nedvomno nova mrliška vežica. Le-to so začeli graditi pred tremi leti, stala je 5.000.000 tolarjev, slovesno pa jo bodo predali namenu pred letošnjim dnevom mrtvih. Denar zanjo so zbrali s krajevnim samoprispevkom in dvema posebnima nabiralnima akcijama. - Fotografija: G. Grabar

SAMO ŠE V OKTOBRU
ob nakupu NAD 100.000 tolarjev popust.

BETONARNA PETELIN
GORNJA RADGONA, tel.: (069) 61 755
- BETON
- BETONSKI IZDELKI
- PREVOZ BETONA
- ČRPANJE BETONA

Možnost plačila na 2 ali 3 obroke s čeki.

Elizabeta Žalig s Hotize naredila slovesne večne zaobljube

Kristusova nevesta

Dogodek za župnijo enak novomašništvu

Pred kratkim je bila v karmeličanskem samostanu v Sori pri Ljubljani slovesnost, na kateri je Elizabeta Žalig s Hotize naredila po štiriletni preizkusni dobi slovesne večne zaobljube in tako, kot je povedal slovenski nadškof dr. Alojzij Šuštar, ki je sicer vodil bogoslužje in zaobljubno slovesnost, »postala Kristusova nevesta.« Med obredom so ji nadeli črni pajčolan in krono iz rož. Med petjem litanij je ležala na tleh.

Hotiški župnik Vili Kovač je v nekem nedeljskem nagovoru občestvu poudaril, da je odločitev Elizabete za strogo redovno življenje velik dogodek za župnijo. Je toliko pomemben, kot če bi imeli novomašnika. Prav gotovo je tudi to spodbudilo sorodnike, znance, krajane in druge, da so z avtubusom odpotovali v Soro in bili pri veličastvenem slovesnem bogoslužju in zaobljubi. Med njimi so bili seveda brat in sestre ter mati, saj je oče žal že umrl.

Odločitev Elizabete, da se posveti samostanskemu življenju, ni nastala čez noč, ampak je zorela več let. Ni namreč več mlada, saj se je rodila 1949. leta. Preden je leta 1992 stopila v samostan kot pripravnica, je bila zaposlena. Nazadnje na SGP Pomurje Murska Sobota. V samostan je vstopila, da bi svoje življenje izživela za Boga, posebno pa se želi darovati za duhovnike in mladino. Poslej je njeno ime Anamarija.

Š. S.

Sestre karmeličanke z nadškofom dr. Alojzijem Šuštarjem. Anamarija je na škofovi desni strani. Na levi strani pa je predstojnica karmeličanskega samostana v Sori pri Ljubljani. - Fotografija: Družina

Začimbe in želodec

Ljudem, ki imajo radi ostre začimbe in pekoče jedi, se ni treba bati, da jih bo po njih bolel in pekel želodec, prepričujejo singapurski zdravniki. Poskusi s številnimi pacienti, ki so imeli že dolga leta težave zaradi kroničnega vnetja želodčne sluznice, so namreč pokazali, da vsebujejo ostre začimbe in živila snovi, ki sluznice ne dražijo, kot bi bilo pričakovati, ampak nanjo vplivajo presenetljivo blagodejno. Gastritičnim bolnikom s hudimi bolečinami so dali zaužiti 20 gramov čilija in čez nekaj ur so bolečine ponehale, vnetje se je umirilo.

Singapurski specialisti so svoja odkritja popisali v obsežni študiji, na katero pa drugi gastroenterologi po svetu gledajo zelo nezaupljivo, saj postavlja na glavo doslej znane ugotovitve o škodljivosti ostrih jedi in živil.

Moja domača banka
Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Menjalniški tečaj Pomurske banke dne 29.10. 1996. Srednji tečaj Banke Slovenije velja od 29. oktobra 1996 od 00. ure dalje.

Država	Enota	Banka Slovenije	Nakup	Prodaja
Avstrija	100	1.287,6223	1.251,00	1.288,00
Francija	100	2.682,1389	2.579,30	2.682,30
Nemčija	100	9.058,8317	8.800,00	9.060,00
Italija	100	9.0643	8,58	9,01
Švica	100	10.923,1393	10.547,20	10.968,50
ZDA	1	137,9207	133,20	137,90

Žrebanje prispelih rešitev OKTOBRSKE NAGRADNE KRIŽANKE

Javno žrebanje je bilo 24. okt. 1996 med oddajo o varčevnju na Radiu Murski val. Izmed 780 prispelih rešitev so bili izžrebani naslednji reševalci križanke:

1. nagrada - 40.000 SIT
Stanko Bohnec, G. Bistrica 40, 9232 Črenšovci

2. nagrada - 30.000 SIT
Antom Kos, Št. Kovača 10, 9252 Radenci

3. nagrada - 20.000 SIT
Franc Farič, Zvezna 4, 9000 Murska Sobota

Reševalci dobijo obvestilo o načinu izplačila nagrade po pošti.